

839.38

B74 *ur*

v. 1

www.hbtool.com.cn

www.libtool.com.cn

3 9015 01483 3787

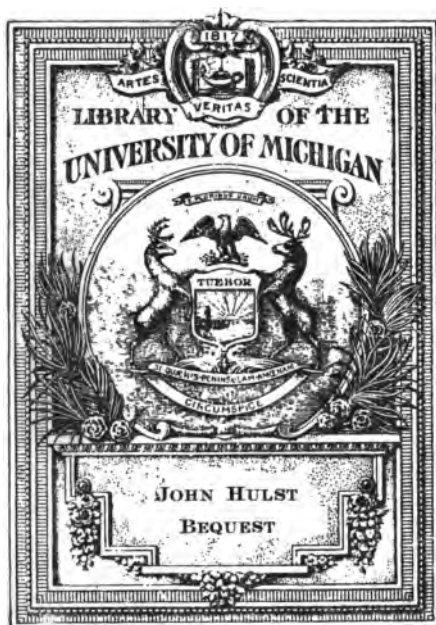
www.libtool.com.cn

LIBRARY OF CONGRESS
PHOTODUPLICATION SERVICE
5101 MARSHFIELD DRIVE
FISHERS BLVD. PHOTODUPLICATION SERVICE
5101 MARSHFIELD DRIVE
FISHERS BLVD.

**DO NOT REMOVE
OR
DILUTE CARDS**

7,462

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

DE VROUWEN

VAN HET

LEYCESTERSCHE TIJDPERK.

www.libtool.com.cn

Bosboom-Toussaint, Anna Louisa Geertruida

1849

www.libtool.com.cn

1849

TO THE AMERICAN LIBRARY

Anna Louisa Geertruida Bosboom-Toussaint

1849.

www.libtool.com.cn

Bosboom-Toussaint, Anna Louisa Geertruida

DE VROUWEN

van het

LEICESTERS CHEE THEATRAAL.

www.libtool.com.cn
door

A. L. G. TOUSSAINT.

EERSTE DEEL.

bladz. 146.

Konst. Steendrukk. v. C. W. Klasing.

Te AMSTERDAM bij
G. J. B. Beijerinck
1849.

839.38
B74 *nr*

www.libtool.com.cn

V.1

www.libtool.com.cn

DEN RAAD DER STAD ALKMAAR,

WORDT DIT WERK

O P G E D R A G E N

MET EERBIEDIGE HOOGACHTING,

DOOR

H. E. A. gehoorzame dienaar

A. L. G. TOUSSAINT.

Alkmaar,

8 October 1849.

De reden dezer opdracht en een woord aan de lezers, volgt aan het einde der geheele volgrees LEYCESTER Romans.

www.libtool.com.cn

DE VROUWEN VAN HET LEYCESTERSCHE TIJDPERK.

I.

DE AFWEZENDHEID.

*» l'Intrigue je le pénètre
Fait agir plus d'un moyen.»*

Basile.

www.libtool.com.cn

I.

» EEN TROUW EN DUYDELICK VERMAEN, DAT
MEN DE ENGELSCH E TALE LEEREN SAL.»

De boekdrukker Jan Cornelisz., wonende te Utrecht op de Nieuwe gracht, naast de St. Hieronimus-school, stond bekend voor een rijk, rustig en goed engelschgezind burger. De twee eerste hoedanigheden zijn te allen tijde en op alle plaatsen van ons geld- en rustlievend vaderland op hare regte waarde geschat geworden, en zullen dat blijven, maar de laatste kon hem in 1587 eere brengen of schande, smaad of invloed, voordeel of schade, al naar gelang van de stad of de provincie, waar hij zich bevond. Daar nu, zoo als we gezegd hebben, Jan Cornelisz. te Utrecht woonde en niet te Amsterdam, bragt het hem geen kwaad, maar integendeel veel goed; onder anderen, dankte hij er het voorregt aan, van zich te noemen en te schrijven: »gezworen drukker van zijne excellentie en mijneheeren van 't Sticht"; wel zeker geen klein voorregt in eenen tijd, toen mijneheeren van 't Sticht

en mijneheeren van Holland elkander door den druk zooveel te zeggen hadden, als in de wintermaanden van het jaar 1587 en vervolgens, en waarin die beide hooge magten eenen oorlog voerden op het papier, die de grondstoffen kon zamenbrengen voor eenen anderen met meer stoffelijke en scherpere wapenen. Maar ofschoon wij meester Jan Cornelisz. daar even een rustig man noemden, een woord, dat wij bedoelen in den zin van kalm en vredelievend, en ofschoon er in den voorgevel van zijn huis een engel was uitgebeeld, heerschte er op dit oogenblik noch rust, noch vrede, noch kalmte in dat huis; was het er gansch niet » als bij de engelen”; ondersteld, dat uwe verbeelding zich dezelfde voorstelling maakt, als de mijne, van het zamenzijn dier hemelgeesten. Integendeel, er heerschte zóóveel twist, verwarring en woest getier, zulke tergende vloeken werden er gehoord in onderscheidene taal en tongval, dat men het met regt een helsch rumoer mogt noemen, en het allereerst denken moest aan dien vreesselijken jammerpoel, waar booze, kwaadaardige en lasterzieke wezens zamen waren.

Verbeeldt u slechts, in den ruimen, hollen winkel, zouden wij bijna zeggen, want er was niet die kwistige overvloed van sierlijke boekwerken en fijne *papeteries*, die in onze tegenwoordige boekmagazijnen gevonden wordt. In die ruimte dan, tusschen de smalle eikenhouten toonbank en de zware beschotten in, waartegen de boekenplanken rustten, woelden eene menigte menschen dooréén op de navolgende wijze: een troepje mannen; blijkbaar soldaten van de En-

gelsche bezetting, worstelen te zamen, nog gelukkig alléén maar door de kracht der vuisten, om de lijn door te breken van omtrent een gelijk getal jongelieden, die de Utrechtenaar terstond zou hebben erkend, als *scholieren*, dat wil zeggen, als jongelieden, die zich op eene der kapittelscholen voorbereidden tot de akademische studiën; dien aanval stonden deze jongelieden door met de onwrikbaarheid van een Russisch carré, zich intusschen niet enkel bepalende bij staan, maar zich ook het genoegen gevende van meer active defensie.

Tusschen die twee strjldende partijen in, weerden zich mannen in schutterlijke gildedragt — wij kunnen moeilijk beslissen, of zij dit deden als bondgenooten van de eene of andere partij, of wel voor zich zelve, en bij wijze van afzonderlijken strijd, misschien wisten zij het zelf niet, althans armen en stokken zwaaiden ze over en weér, en even als hunne slagen troffen ook hunne kreten van afkeuring of aanmoediging wederzijds. Maar de scholieren, hoewel iets meer talrijk dan de Engelschen, hadden zich nog tegen een' anderen vijand te weren, die wel de gevaarlijkste was van allen, want hij rigtè zijne aanvallen tegen hunnen rug, terwijl zij genoodzaakt waren, de borst te bieden aan de anderen. Die vijand was een Engelsch officier, die zich op den achtergrond van den winkel had verschanst, en van uit zijn retranchement zijne vijanden bestookte met de éénige ammunitie, die onder zijn bereik was, te weten, de boeken, die hij afgreep van de planken rondom hem heen.

Gelukkig voor meester Jan Cornelisz. waren het geene duodecimo's van Brusselsche nadruk van *de Camps et Meline*, noch zelfs romans in octavo formaat, zoo als men die tegenwoordig in Holland ziet verschijnen; want zekerlijk dan waren die vruchten van vernuft en verbeelding in losse bladen op het vijandelijk terrein nederkomen. Zoo als ze nu waren, zwaar en sterk gebonden, in hoornen of in parkementen band, sommigen zelfs de punten met koper of metaal beslagen, konden ze een' val doorstaan, en waren zelfs geduchte wapenen in de hand van een' krachtigen man, die er zich blijkbaar met eene soort van wellustige woede van bediende; maar erg genoeg, tegen vriend en vijand te gelijk, want het was niet in zijne magt, om de eersten te sparen bij zijne manoeuvres, tegen de laatsten; welhaast kwam de strijd tot die hoogte, dat niemand, vriend of vijand, meer wist te onderscheiden, maar allen gelijkelijk zich weerden — wriemelden, stompten en sloegen en wierpen, zonder meer een bepaald doel in het oog te houden, en dat was het ergste, want zoo werd het onbereikbaar even als het eind van den strijd, die geene uitkomst kon hebben dan door de volstreckte uitputting van aller krachten, dat welhaast moest zijn, want in waarheid de kampioenen gedroegen zich met eenen moed en eene geestdrift, een beter terrein waardig, om niet te zeggen eene betere zaak, daar wij zelve van de oorzaak, waarom zij streden, nog niet zijn ingelicht. Toch hebben wij alreede het regt, met den ongelukkigen eigenaar van het

huis en van de boeken medelijden te hebben, want, in goeden ernst, zijn toestand was beklagenswaardig, altijd in het oog houdende, dat hij beminnaar was van rust en vrede en van de schatten der mensche-lijke kennis, die onder zijne hoede veilig plagten te zijn. Teruggetrokken in den uitersten hoek achter zijne winkelbank, stond hij dáár als een toonbeeld van vrees en wanhoop, de handen hoog boven het hoofd zamenklemmende, of ze dan weêr met den levendigsten aandrang smeekend uitstreckende naar de strijders, zijne beden, vermaningen, klagten en smeekingen mengende tusschen hunne tierende kreten en de uitzinnigste verwenschingen en schimpwoorden, waarmede zij elkander nog ten overvloede beleedigden en aanhitsten, de Engelschen in hunne taal, de Utrechtsche schutters in het Hoog-Stichtsche dialect, de scholieren in 't Nederduitsch of wel in meer zuiver Waalsch en in andere provinciale tongvallen, daar dezen niet allen geboren Utrechtenaars waren. Aanéengeschakelde phrasen had men onder dit woeden niet van elkander begrepen, zelfs al had men elkanders taal gekend; maar de schimp- en vloekwoorden werden zeer goed verstaan, waarschijnlijk door de bijzondere energie, waarmede ze werden uitgestooten.

Wij verlangen, als gij zelf, mijne lezers! om ons van dit tooneel van wanorde af te wenden; maar tot het gelukkig oogenblik, dat dit ons gegund is, zijn we nog niet genaderd. Hadde er intusschen slechts iets van onzen afkeer daar tegen bestaan onder de menigte, die het huis van den

ongelukkigen boekverkooper omringde, dan zeker ware het spoedig geeindigd geweest; maar integendeel; hoe men zich ook verdrong, om toch dicht bij het schouwtooneel te zijn, hoe men ook zelfs stoepbanken of troggen beklom, om zich op te heffen en door de vensters te zien, hoewel de meest onbescheidenen zich waagden op den dorpel, om leunend op de onderdeur het oog te laten weiden over het geheele binnenhuis, geene stem, die zich verhief om tot den vrede te manen, geen arm, die zich bewoog om de twistenden te scheiden, geen voet, die zich repte om de krachtige tusschenkomst van de gewapende overheid in te roepen. Dit zeker zou een afdoende maatregel zijn geweest, ten minste, indien die magt zich in genoegzame sterkte ontwikkeld had, om zich van alle partijen te gelijk te verzekeren; zoo niet, dan ware het slechts olie geweest in dit twistvuur, gelijk ook de bemoeijingen van de omstanders buiten hetzelfde zouden te weeg gebragt hebben, als zij partij hadden willen kiezen. Dit begrepen niet goed sommige scholieren, die, vernemende dat er makkers van hun in verlegenheid waren, eene poging wilden wagen, om het huis binnen te dringen, maar terstond daarin verhinderd werden, door al wat er zich van Engelschen en Engelschgezinden onder de menigte bevond. Op straat dreigde dus de twist te worden voortgezet, die in huis was aangevangen, en dáár, waar men de oorzaak er van niet kon weten, nam men die op de gis af maar uit de onderlinge verhouding der twistenden. Zoo riepen dan sommigen uit het volk:

— » 't Zijn burgerhophlieden, die met de Engelschen bij meester Jan Cornelisz. zijn zaâmgekomen, om de schriften te laten drukken, die ons aan de Engelsche heerschappij brengen; het al tot achterdeel van Grave Maurinck, die onze ingeboren heer is.”

Eene andere stem antwoordde er op:

— » Wel, vrienden! daar mogt God voor geloofd worden, zoo we die groote Koningin Elisabeth voor Souvereine Prinsesse kregen, dat zou ons beter te stade komen, dan al die kleine Prinsen en heeren uit Holland, die het gemunt hebben op Utrechts ondergang.”

— » Dat zijn oorblazerijen van de Reingoudsche factie. De Grave Maurinck zal een grootdadig heer zijn, als zijn vader, de Prins; en hij zal alle steden van de Unie gelijkelijk voorstaan!”

— » Dat zijn schijnschoone beloften van de politieken, die den ondergang van de religie bedoelen. De Grave Maurinck is een knaap, en wat zijn heer voogd is, weet een ieder — een ongodist, die de kerkelijken haat en de ware Godsdienst in verachting heeft.”

— » Hij houdt het met de Paapschen! Hij heeft het hart bij de Françoijzen!” weêrklonken van twee zijden de stemmen toejuichend.

— » Weg met de Reingoudisten!” krieschte het uit den vorigen groep.

— » Weg met de voorstanders der Papen! Weg met de politieken!” klonk het tegenkoor.

— » Lang leve de Koningin Elisabeth!”

— » En de groote Graaf van Leycester !” ondersteunden anderen de eersten.

Hun toon vond zóóveel echo, dat de zwakkere kreten der minderheid hierdoor gesmoord werden; want het geheel der openlijke tegenstanders van de Leycestersche partij was in Utrecht zeer zwak, vond vooral onder het volk weinig aanhangers, en het was zelfs vreemd, dat zij zich durfden laten hooren in deze oogenblikken. Maar het volk dier dagen kon niet koelbloedig twisten zien, zonder er eigen strijdleuzen in te mengen; het verkeerde in zulk eenen staat van opgewondenheid, en het had zóóveel deelneming, zóóveel medekennis in de Staats- en Kerkgeschillen, dat het zich niet onthouden kon, dit alles uit te spreken ten tijde en ten ontijde. Het bleek nu vooral ten ontijde, niet enkel door het noemen van namen, die waarschijnlijk aan de hoofdkwestie volkomen vreemd waren, en die althans in deze oogenblikken door niets iemands voorliefde of tegenzin hadden opgewekt, maar ook, omdat er een persoon naderde, die dit alles hoog konde opnemen, en die niet gewoon was, lang bij oorzaak of aanleiding te vertoeven, als hij voor zich zag of meende te zien, wat men toenmaals » een tumult onder 't volk” noemde.

Een statelijke stoet van knechten ging hem vóór en omringde hem, allen zóó wel gewapend, dat ze voor eene lijfwacht konden volstaan; naauwelijks zag de volksmenigte dien stoet naderen, of zij week eerbiedig ter zijde, smoorde de kreten waartoe de mond zich reeds had geopend, en riep met een ze-

ker ontzag, doch getemperd door welgevallen: » De Burgemeester! De Burgemeester! Mijnheer Gerard Prouninck!»

Want in waarheid, Prouninck was gevreesd in Utrecht, maar ook geliefd. Het is waar, onder edelen en grooten had hij zijne vijanden, maar onder 't volk had hij zijne vrienden; onder 't volk, waarin ik mede begrijp, zoowel de gegoede ingezetenen burgers, als de zoogenaamde kleine lieden, was hij ongemeen bemind en ontzien. Hij vereenigde daartoe veel. De geheele partij, die Reingoud's genie, gesterkt door al de magt die Leycester tot de zijne had gesteld, zich verkregen had te Utrecht, had zich na diens val, terstond rondom Prouninck vereenigd, en dien, den deelgenoot en voltrekker van Reingoud's plannen, terstond voor hoofd erkend. Wie uit afschrik voor een naam die hatelijk was geworden, vooral omdat hij de verdenking van huichelarij met zich voerde, zich niet wilde aansluiten aan de Reigoudisten, en uit belang welligt meer overhelling had tot hen van wie men onderstellen kon, dat zij handel en nijverheid beschermden, hadden juist door hun beroep zóó veel te danken aan, zóó veel te hopen en te vreezen van Gerard Prouninck, als de rijke en onderneemzuchtige fabrikant, die honderden werk en brood gaf, dat er niet eenmaal zijn burgemeesterlijk gezag bij gevraagd werd, om hunne onderdanigheid en aanhankelijkheid op hem te vestigen. De broodheer der gemeente heette hij, en een zulke kon de dwingeland zijn van de gemeente, en te gelijk haar half-god blijven, mits

hij eene ruime hand heeft en den toon weet te vatten tusschen gemeenzaamheid en gezag, die haar gevalt en bedwingt.

Prouninck was dien toon meester; zijne grove trots, de kwistige weelde, die hij ten toon spreidde, mogt de grooten stuiten, den adel doen glimlagchen, als over de pralerij van een' *parvenu*; het volk noemde dat »een' achtbaren staat houden», en vond het voegzaam, dat wie rijk was ook zijn geld gebruikte; het kwam immers daardoor onder de burgers!

Daarbij had hij die zekere kracht, gemengd met blijgeestige *bonhomie* in de houding en op het gelaat, die op het zinnelijke volk beter en sneller werkte, dan een fijner, hooger en diepzinniger voorkomen dat had kunnen doen; het volk wil zijn' meester niet raden, het wil hem zien. En een Burgemeester van een uiterlijk als Prouninck, had daardoor alléén reeds een overwigt onder zijne poorters. Maar er was meer. Prouninck was godsdienstig; wij gebruiken dit woord, omdat wij het onderscheiden achten van godvruchtig, en dat wij hem nog niet genoeg kennen, om te weten of hij waarlijk de stemming had van innerlijke vroomheid; maar hij was godsdienstig, hij diende God in de kerk en in het openbaar en huisselijk leven, op alle wijzen waarmede het toen slechts mogelijk was, en met zulk eene mate van warmte, ijver en volharding, dat er aan de opregtheid van die dienst niet met billijkheid kon getwijfeld worden. Het is zoo, hij deed het met die wettische gezetheid op vormen, die althans niet voor ruime Evangelische opvatting van het Christendom

getuigde, maar die te meer in den geest was der volksbegrippen, en dier leeraars, die het volk leidden, en die ondanks de bewezen dubbelheid van Reingoud, van dit nieuwe hoofd der Reingoudisten bleven getuigen, » dat hij een goed Gereformeerd Christen was, een opregt voorstander van de ware religie.” Een zulk getuigenis was genoeg om hem ook van die zijde volksgunst te verzekeren; maar dan, de Roomschen meent men, wier partij toch nog talrijk moest zijn, in eene stad als Utrecht, ter eener zijde, drukte hij die de hand op den mond, en ter andere reikte hij haar zoo wel de spijze toe als aan de andere. Twee redenen voor hen om te zwijgen, waar hij naderde; maar hij is intusschen digt bij gekomen; dus te paard zittende, komt zijne volle krachtige gestalte nog forscher uit. En van die hoogte ook overziet hij de menigte, en al beheerscht hij haar niet, als Reingoud, door eenen blik, zijn klaar en sprekend oog, begeleid door zijne gebiedende gebaren, zijne vierkante schouders, zijn sterke hals, zijne frissche kleur, bij krachtige gelaats-trekken, gaven hem toch genoeg een uiterlijk van materieele kracht, om zwijgende gehoorzaamheid af te dwingen, wanneer hij spreken zal.

Zonder een zweem van aarzeling rijdt hij voort tot in 't digtste van 't gewoel, dat eigenlijk voor hem niet meer digt is; het heeft zich voor hem gescheiden, met eerbiedige haast, maar altijd toch, tot digt voor de deur van meester Jan Cornelisz., door het gedrang als versperd; daarom blijft hij stil staan, ziet om en rond en spreekt:

— » 't Sa, mannen! wat zal dit? Is er onlust onder u? Zijn daar malcontenten, die u ophitsen, of nood die u dringt? Is de religie in gevaar of het brood gerezen? Wat schort er aan? Spreekt het vrij uit! het gelieft mij uwe klagten te hooren, zegt ze luide! Speelt er de duivel of de paus onder, of is dit een spelleken, dat daar uitgedacht is door sommige ongeruste geesten uit Holland. Laat ik het maar weten, ik heb remedie tegen allen te zaam.”

Een der burgers door den lustigen, gemeenzamen toon aangemoedigd, naderde een weinig, ontblootte zich eerbiedig het hoofd en sprak:

— » Burgemeester! wij weten er zoo min het zekere af als uwe edelheid zelf; maar zeker is't, dat in dat huis onraad is, en dat er vechtinge omgaat, zulks dat het menschen-levens kosten mag.”

— » En wie drijft zulken onhebbelijken handel op klaar lichten dag, en terwijl deze goede stad in vollen vrede is...?”

— » Luiden van de schutterije en Engelsche soldeniers van de bezetting!” werd hem geantwoord op stoutmoedigen toon, doch niet door hem die zich ter ondervraging had aangeboden.

— » Die aantijging is vrij onbedacht en vrij al te onbepaald,” hernam Prouninck, zijne wenkbrauw fronsende, » om zoo los te worden uitgesproken; wie uwer weet er wat naders van?”

— » 't Zijn de scholieren van de Hieronimus school, die onraad stichten bij meester Jan Cornelisz., om de boekskens, ten voordeele van hare Majesteit van Engeland en van den Raad, die daar ingeprent wor-

den; zij gedenken den winkel te plunderen en van de boekskens een driekoningen-vuur te stoken," riep nu een ander, die zich naast den eersten spreker had geschaard.

— » Dat zullen ze voorwaar niet ongestraft plegen," riep Prouninck, die vergat dat deze beschuldiging voor 't minst even bepaald was, en intuschen niets meer bewijs van waarheid gaf, dan de vroegere; alleen zij trof eene andere partij, en meester Prouninck had ééne deugd te min, als Tollens zeggen zoude, hij miste die der onpartijdigheid. » En nog wel bij meester Jan Cornelisz.," ging hij voort, nu eerst met opmerkzaamheid naar het huis ziende, » nu, weest daar zeker van, mannen! in dat huis dáár, gebeurt niets tegen God, het Vaderland of Hare Majesteit, dan tegen dank van den heer des huizes, zoo willen wij daarin voorzien. Vooreerst, gij, mannen! gaat uitéén. Het zijn geene tijden, om zonder noodwendigheid zamenscholingen te houden op straat, en wie ietwat goeds wil doen, ga heen en waarschuwe de wacht onder den Plompen Toren, dat zij zich zamentrekke op dit punt."

En of het van zelf sprak, dat zijn bevel gehoorzaamd werd, zoo haast als gegeven, wendde hij zijn paard ietwat om, en gaf de voetknechten, die hem het dichtst omringden, met een paar woorden eene order. Deze wenkten de anderen, die hem voorgingen en stelden zich als wacht bij de deur; toen steeg hij af, gaf de teugels van zijn paard in de hand van eenen palfrenier en trad naar het huis *de Engel*, waar het zoo satanisch toeging.

Eene zulke tusschenkomst had de wanhopige Jan Cornelisz. zich sinds lang gewenscht, zonder een middel te weten, om zich die te verzekeren.

— » Dat toch van al die luiden niemand zich beweegt, om de schutterwacht te roepen! » sprak hij als in wanhoop. » Als er een Engelschman valt, of ook slechts verzeerd wordt in mijn huis, dan ben ik een verloren man! Wee mijner! daar heeft de Engelsche Kornet zijn zwaard getrokken, en de scholieren zijn doorgaans van knijfen voorzien! Daar hebben wij het, ze krijgen hunne koerden uit de schede! Bescherm ons, Heer! want daar gaat bloed stroomen! » En de jammerende man, te zwak, om uit zijn eigen huis te weren, wie er onraad bragt, dekte zich de oogen met de handpalmen van angst en afschuw, om het ten minste niet te zien, en zonk toen op zijne houten winkelschabel neder, half in zwijm.

Op datzelfde oogenblik trad Prouninck het huis binnen. Het was hoog tijd, want werkelijk waren de hartstogten der twistenden door de opwinding van den strijd tot zulk eene duizeling opgedreven, dat zij elkanders bloed eischten, en de scherpe wapenen trokken, die ongelukkig te dien tijde aan ieders zijde blonken, en, helaas! niet als nuttelooze pronk, maar wel degelijk tot veelvuldig gebruik.

— » Hoe nu dit, meester Cornelisz.?» dus wendde zich Prouninck tot dezen, die van blijdschap bij 't zien van eenen helper uit zijnen schuilhoek te voorschijn sprong. » Gij, die voor een vredig poorter bekend staat, duldt ge dus onraad in uw huis;

dat ge zulken ergerlijken twist en rumoer niet stuit..."

— » Ik kon 't niet weren!" riep de geplaagde man met wanhoop. » Uwe edelheid ziet mij gansch in disperacie, en deze luiden gaan elkander te lijf met knijf en zijdgeweer, zonder dat ik daar ietwat tegen vermag; moge de overheid het weren!"

— » Doch wat is de oorzaak van dit geschil?" vroeg Prouninck, die, als de schoolmeester in de fabel, niet redden wilde, voor dat hij eerst eene boetpredikatie had gehouden.

— » Mijne lieve edele heer! ik ben er zelf onkundig af; welligt, als 't u gelukt is dit te dempen, zal daar één hunner zich daar vinden, die 't u verkondigt; 't zijn scholieren en Engelschen, die daar vechten, dat is al wat ik u zeggen kan; en eër ik u uit één zet, hoe het bijkwam, is daar moord en doodslag geschied, zie doch om!"

— » Gij hebt gelijk," hernam Prouninck glimlachend, » eerst twist smooren en daarna procederen, om de cause van 't verschil te ondertasten." Toen regt op den joelenden hoop toegaande, met de houding, die Czaar Peter moet hebben aangenomen, in 't midden van de zaâmgezworene Strelitzers, riep hij in 't Engelsch, met zijne sterke en klare basstem:

— » Gemak! gij *Gentlemen!* steekt uwe zwaarden op en laat af van geweld! Zoo gij over zaken of luiden te klagen hebt, spreekt en u zal regt geschieden, maar geene wapenen gebruikt in 't huis van een goed gezind burger! Steekt op het geweer! In den naam van *Mylord* van Leycester en van *Mylord* North, gebied ik het u."

Zoodra de Engelschen zich hoorden toespreken in hunne eigene taal, keerden zij zich af van hunne vijanden om naar den spreker om te zien, en zoo haast zij den man herkenden, die de vriend was hunner natie en te gelijk de hoogste magistraat in de stad, wisten zij hunne zaak in zóó goede handen, dat zij niet aarzelden, die aan hem over te laten; dus gehoorzaamden zij terstond, als onder den invloed eener magtige bezwering. De scholieren, zelfs zij, die de vermaning tot rust niet verstaan hadden, bleven stilstaan van verwondering over die plotselinge wapenschorsing; in het eerste oogenblik schenen zij besluiteloos wat te doen, het voorbeeld van partij volgen of van de gelegenheid gebruik maken tot eenen aanval, die eene beslissende zegepraal konde worden; maar Prouninck riep hen nu toe in het Hollandsch:

— » De koerden en daggen opgestoken, mijne meesters! of bij mijne trouw, dit zal u voor rebellie worden aangerekend.»

De jongelieden, die den Burgemeester herkenden, begrepen dat zij hunne zaak, ware die goed of niet, slechts verergeren konden, door geen gehoor te leenen aan zijne stem, en bij de overtuiging, dat zij met een' magistraat te doen hadden, die geen tweemaal waarschuwde, lieten ook zij hun wapen zinken en plaatsten zich tegenover hunne vijanden en bleven die strak en uittartend aanzien, als om nu door blikken te bewerken, wat ze eerst door een scherper middel hadden willen uitvoeren. De schutters zouden zeker nog eene afzonderlijke aan-

maning tot vrede hebben noodig gehad; maar, daar hun nu geen voorwerp overbleef om den strijd tegen te rigten, namen ook zij uit nooddwang deel in den wapenstilstand. De Engelschman in den hoek, die alleen *à corps défendant* scheen gestreden te hebben, zag zich niet zoo haast van den bedreigden aanval der scholieren ontzet, of hij staakte de vijandelijkheden; hij liet de armen slap nederhangen, als iemand, die van uitputting en vermoeienis neêr-zinkt, en nam zijne rust, doch zonder zich nog bloot te geven, door zijne verschansing te verlaten.

— » En nu, om wat oorzaak twist gij, en wie heeft hier schuld?» vroeg Prouninck, zich met kalme en gebiedende houding in het midden stellende van al die toornige en verhitte menschen.

— » De Engelschen hebben al de schuld!» riepen de scholieren. Daar de vraag in 't Hollandsch was gedaan, antwoordden deze niet, doch de schutters riepen het uit voor hen:

— » Neen! neen! al de schuld ligt bij de scholieren!»

— » Als gij allen te gelijk schreeuwt, valt mij het schiften van gelijk of ongelijk te zwaar; laat één van u zeggen, bij wat occasie de twist ontsprank,» sprak Prouninck nu, en herhaalde dat woord in 't Engelsch.

Daar zwegen plotselings allen.

Geen hunner wist, waarom zij gevochten hadden! De scholieren hadden een paar hunner makkers handgemeen gevonden met de Engelschen; 't was van eerlijke kameraadschap, hen bij te staan, en de

schutters hadden de Engelschen ondersteund tegen de scholieren. Meer wisten zij er niet van te zeggen. Verkeerd begrepen nationaliteit, en sympathie of antipathie, op ongepaste oogenblikken geuit, was welligt de eenige oorzaak van dezen twist als van menigen anderen, die van ergere gevolgen was, te dien tijde; hoe het zij, Prouninck, die niet van de langmoedigsten was, begon zijn ongeduld te toonen door het flikkeren van zijn oog en het fronsen zijner zware wenkbraauwen, en eischte antwoord.

Met den besten wil van de wereld kon niemand van de omringenden het geven; maar eindelijk schoot de Engelschman uit zijne sterkte te voorschijn, en riep uit, dat hij het wel zeggen zoude, want dat hij de beledigde was, of liever, dat het zijne Koningin gold en den Graaf en de heele Engelsche natie. Dat was geene kleinigheid; ook stelde zich Prouninck met geduld en met aandacht tot luisteren.

Maar naauwelijks was de man een weinig met zijn verslag gevorderd, of sommige der scholieren begonnen uit te barsten van lagchen; een paar onder hen vatten den afgebroken draad van 't verhaal op en lichtten dat toe op hunne wijze, waarop de schutters een gelijk blijk van vrolijkheid gaven, en op het punt schenen, af te trekken, zoo de tegenwoordigheid van den eersten Magistraat hen niet had teruggehouden.

Het gezicht van Jan Cornelisz. integendeel verduisterde, maar de Engelsche soldaten zagen elkander aan, ook lagchend en als beschaamd over

hunne verwoedheid; en de Burgemeester zelf schudde wel het hoofd, ~~il~~ ~~ma~~ ~~ar~~ ~~to~~ ~~ch~~ met blijkbare moeite om zijnen magistraten ernst te bewaren. Eindelijk zei-
de hij:

— » Ei, zie doch! door zulke zottelijke kwestieën komt de stad in dissensiën en oproer, worden burgers en bondgenooten tegens elkander in 't harnas gejaagd en gebragt elkander te haten, en wat het ergste is, des Graven van Leycester's naam daarin op onbetamelijke wijze gemengd tot verkleining der achting, die de Engelsche natie onder ons moest genieten. Komt, mannen! ik zie ditmaal niet, dat één van u zóó onschuldig of zóó weerloos zich toonde, dat de gerechtigheid zich uwe zaak moet aantrekken. Daar nadert vast de hulpe en versterking, die *Mylord North* hier heenzendt. Ik hoor den trom roeren. Gaat stillekens uitéén, vóórdát dit rot nadert. Gij hebt satisfactie genomen en gegeven, meer dan genoeg was voor zulk eene kleine oorzaak. Met wat kwetsuren en builen komt gij er af. Jongelieden! drijft niet meer den spot met het Engelsch nationaal gevoel, dat zeer prikkelbaar is. Heeren Engelschen! gedenkt, dat gij hier vrienden en bondgenooten zijt en geene vijanden; en vergeet niet, dat de Hollandsche natie voor eigen haard leeft, om woeste aanvallen te verhalen op wie ze pleegt. Gij, *master hier!*” sprak hij tot den gentleman. » Keer, over deze zaak eens bij meester Cornelisz. terug op eenen anderen tijd; ik zal dan daar zijn, en zoeken 't met hem op een goed accoord te brengen. En, meester Cornelisz.! neem een' goeden raad aan van mij.”

En de Burgemeester fluisterde dezen lagchende iets in.

Daarop ging hij, en alle de anderen volgden zijn voorbeeld; de rust was hersteld.

Droevig overzag Jan Cornelisz. de wanorde in zijnen winkel, en zuchtende sprak hij bij zich zelven:

— » De raad was treffelijk, meester! alleen het na volgen er van heeft zonderling groote zwaarigheid in.»

.....

Wij weten wel niet zoo goed als Prouninck de oorzaak van 't geschil; maar, daar wij niet als hij geroepen zijn, er regt in te spreken, zal het ons genoeg zijn te raden: dat een paar studenten een Engelsch heer, onder schijn van hem bij den boekverkooper te regt te helpen, door verkeerde vertolking der wederzijdsche vragen en antwoorden, met wat onedelmoedige schalkheid, in verwarring hadden gebracht; dat hij ten laatste hunne list had gerdan, en boos geworden over de misleiding, in plaats van haar als eene onbedachtheid te vergeven, als eene misdaad wilde wreken; dat hij, naar de gewoonte van zijn volk, terstond zelf had willen doen door het vuistregt. De studenten zich aangevallen ziende, hadden zich moeten verweren, en voor wederzijdsche partijen waren er ongelukkig hulpbenden komen opdagen, die den strijd hadden verhit, zonder de oorzaak er van te kennen. Hetgeen meer onze zaak is, de gevolgen er van te weten, zal ons gelukken, als wij nog eene wijle aan 't huis van Cornelisz. blijven vertoeven. Met behulp zijner bedienden, die hij vroeger niet tot bijstand had durven roepen, uit vreeze van de verwarring te

vermeerderen, was, zoo ver zij herstelbaar was, na verloop van een paar uren, de wanorde in zijn huis hersteld; maar de sombere wolk zijner ontstemming was niet zoo spoedig voorbijgedreven, te oordeelen althans naar den toon en de wijze, waarop hij de onrustige en belangstellende vragen beantwoordde van twee vrouwen, die pas waren binnengekomen, en wie hij naar de huiskamer was gevolgd.

Zonder twijfel waren het zijne vrouw en dochter; althans het *sans gêne*, waarmede hij het eerst plaats nam, digt bij den haard, duidde op eenige naauwe betrekking of langdurige bekendschap, en de wijze, waarop zij beide hare vliegers en huiken aflegden, bewees, dat ook zij t'huis waren.

— » Maar zeg dan doch, Jan!" zeide de oudere vrouw. » Wat verwekt u tot deze vertwijfelde gemelijkheid? Gij, dien ik zoo menigmaal om rustige gelijkmoedigheid heb geprezen en benijd. Door de buurschap met de school gebeurt het wel meer, dat de scholieren te onzent den boel zoo wat in 't honderd gooijen, en ik heb er je nooit dus om zien pruilen."

— » Als je niet met je bijstere vromigheid naar de wekelijksche oefening waart geweest met dit kind, zoudt ge dus simpele woorden niet spreken, en je eigen oogen hadden den deerlijken jammer aanschouwd, die mij overkomen is."

— » Wel, Cornelisz.! schimp nu niet op mijne vromigheid, die gij voormaals altijd hebt geroemd en angevuurd; en dank veeleer, dat wij niet dáár waren; twisterijen en vechterijen te aanschouwen is,

voor Christen vrouwen en dochters, nooit profijtelijk te achten.”

— » Neen, maar dan hadt gij dit niet voor eene ligte zake geacht, en gemerkt, dat de kwaal elders lag dan in een' scholieren-twist. Ik zeg u ten zesden male, dat er Engelschen in gemengd waren.”

— » Is dat zoo'n wonder geval? Zeg mij veeleer, waar te dezer dagen *geene* Engelschen in gemoeid worden; die natie slingert zich in en om de onze en het onze, dat we er schier zelf geen uitweg of scheiding meer in kennen.”

— » Certeyn! en 't ware wenschelijk, dat ze zoo gansch verbroederd waren, dat werkelijk niemand van scheiding of onderscheid wist, en om te beginnen, moesten al de Neêrduitschers de Engelsche taal leeren. . . .”

— » Ei, verg dan liever van de vreemden, dat zij zich de onze eigen maken.”

— » Dat is voor hen ondoenlijk, en wij zijn er de naasten voor.”

— » Ja, als wij bij hen kwamen, gelijk zij bij ons! Luiden, die hier dit land overzwemmen en bijkans opeten.”

— » Dat ze hier zijn, is te onzer bate.”

— » Als baten maar niet op schaden eindt. Men roept groot van bloesem, maar vrucht is er nog niet veel gezien.”

— » Dat is niet hun te wijten, maar aan de tegenkanting en kwade manieren van die van Holland; doch dat zijn landszaken, daar gij, vrouwen, u niet mede hebt te moeijen. Ook doet het er niets toe;

ik kom alléén daarop, dat ik iemand in mijn huis hebben wil, die 't Engelschen, om hierna zulke verwarring te voorkomen.”

— » Meent gij dan, dat de Engelschen zich van 't vechten gemijd zouden hebben, als zij hunne taal uit uwen mond hadden gehoord? Eilieve! geef die inbeelding op! Ze vechten wel onder den ander, dat het eene ergernis is om aan te zien, op straten, in taveernen en tot in de voorkamers der heeren en Prinsen, die ze dienen, tot op de kerkhoven, tot op...”

— » 't Is al wel! en die overvloed van woorden keert mijnen wil niet af. Ik acht het noodzakelijk, dat een van ons Engelsch leere, en 't zal geschieden.”

— » Nu dan, mits ik het niet zij, ga uwen gang; ge zijt toch reeds meer dan half Engelsch naar het harte.”

— » Ik! op mijnen leeftijd! dat zou wel groot gevolg hebben; met vijf kruiskens op den rug, kan men geen goed scholier meer zijn.”

— » Ik heb ze nog niet, maar ben toch te oud voor de studie; 't geeft ook geen pas voor eene vrouw, die met haar huiswerk als anderzins wel de handen vol heeft.”

— » U zou ik het ook niet opleggen, Klare! maar 't is op Deliana dat ik denke! Deliana zal Engelsch leeren.”

— » Wat! het kind! ons lief zoetzedig meiske! zoudt ge dat willens en met voordacht in zóó groote last en moeite brengen? Dat zal nooit zijn, zoo lang ik leve en het weren kan.”

— » Dat zal zekerlijk zijn, zoo waarlijk het mij nut en noodig dunkt en ik magt houde over 't kind. Meent ge bij geval, dat ze daarvoor niet abel zou zijn ?”

— » Daar twijfelt niemand aan, en 't is wel te vreezen, dat ze al heel gaauw het gelispel en gerrammel van die holle Jodentaal zal weten na te baauwen. Oft het harer ziele zaligheid baten zal, dat weet de Heere !”

— » Ei, vrouw! wat spreekt ge daar hooge woorden toe! 't is immers eene middelbare zake...”

— » Eene middelbare zake! dat een meiske dus vervreemd moet worden van huis- en naaldenwerk, en zich begeven zal tot studeren, als ware ze klerk oft scholier? 't Is wel al genoeg, dat ze lezen en schrijven kan als een schoolmeester, daar ze vrij al te veel partij van trekt, bij de menigte schrifturen en boekskens, die hier te allen tijde voor de hand liggen, daarvan men niet weet of ze nut stichten in een jonk hart, of wel jeugdige zinnen van deugdelijken ernst afkeerig maken.”

— » Al genoeg, Klare! en te veel. Wijsheid en wetenschap in te planten in eene jeugdige ziel, zij het zelfs die eener vrouw, kan nooit schaden; het meiske is een vroom kind, dat dit alles bij zich weglegt als een' kostelijken schat, en het al met stille zedigheit omdraagt. En daartoe, zoo niet ik boekenkennis en leeskonst voorstond, wie ter wereld zou het doen? Doch dit alles komt hier niet bij te pas. De kennis eener vreemde tale, enkel om die te spreken en te verstaan, — want veel Engelsche

boekskens worden hier te lande wel niet gevonden — , die kennis kan niet schaden, maar hoeden voor menig bedrog en 't groot periekel, van zich met de vreemden kwalijk te verstaan. Ik althans heb dat noodig in mijn beroep. Zoon of schoonzoon heb ik niet; noch zal ik hebben, die mij daarin opvolgt.”

— » 't Is wel jammer, dat Werner...”

Jan Cornelisz. glimlachte.

— » Ja, dat zou de regte zijn bij deze occasie! En daartoe, ik zou geen' bediende dus volkomenlijk in mijne zaken gemoeid willen hebben, zonderling niet met de Engelsche heeren.... Korts, ik wil dat het kind Engelsch zal leeren verstaan, en ik wachte van u, dat gij mij het hoofd niet langer zult warm maken door tegenspraak. De groote vraag blijft maar, hoe vinden wij een' geschikten leermeester? Want de meeste Engelschen, in deze landen overgekomen, zijn beambten des Graven of der andere groote heeren van hunne natie, oft wel hier of elders geplaatst als ambtenaren of dienaren van den Staat, zulks ze noch ledigen tijd, noch behoefte hebben, om zich met zóó schamele bezigheid af te geven; en de overigen krijgsluiden, te rouw om tot de conversatie eener juffer toe te laten, en de meesten daarenboven niet al te best in lees- en schrijfkunst bedreven, veel min bekwaam die anderen te onderwijzen.”

— » Regt een hoop schooijers, landloopers en fortuinzoekers,” viel de vrouw in, » wier kraag stijver staat dan hunne beurs; wier zakken groot zijn, als hunne handen; wier zeden zoo winderig zijn als

hunne opgeposte wambuizen, en zoo wuft als de strikken en rozen van hunnen hoed. Onder dezen mag zich ligt een verloopen schoolmeester vinden, of een hongurig poët, die voor groot Neêrduitsch geld, wat uitheemsche woordekens leert prevelen aan 't zoete kind; maar het zou toch wat al te simpel wezen, onze arme duive een' zulken havik ter prooi te geven."

— » Nu, vrouw! gij weet wel, dat ik er de man niet voor ben om zulke zottelijke onbedachtheid te plegen. Dit zoek ik, en daar zin ik het meest op, een rijp, bedachtzaam, stil en welwaardig persoon uit de Engelsche natie, voor diens bescheiden zeden en goeden wandel een degelijk man mij kan borg staan. En als ik dien zal gevonden hebben, dan weet ik een' leermeester voor het dochterke."

— » Een zulk persoon is gevonden en dien zal ik u aanbrengen," sprak nu een man, die was binnengekomen, en die terstond naar meester Cornelisz. toeging en hem de hand bood, die echter door dezen met wat aarzeling werd aangenomen, als vreesde hij, dat hij te overhaast eenige verbindtenis zou toestaan.

— » Ei, meester Christoffel! gij komt zoo met de deur in 't huis vallen; gij weet nog niet eenmaal waarvan tusschen ons sprake is."

— » Ik weet het. En tot bewijs strekt, dat ik den man, die u dienen kan, bij de hand heb, bij de hand..."

— » Bij de hand?" vroeg Cornelisz. glimlachend, » dat beteekent zeker onder handen..."

— » Ten deele, maar niet om zucht of zeer. Hij vaart zeer wel. Ik meen alleenlijk, dat hij verschijnen zal tot het doel dat gij meent, op uw en mijn begeeren. Van veel woorden houd ik niet, zonderling niet tot aanprijzing van anderen. De vraag is dus, of gij mij genoeg vertrouwt om het met mijne borgtogt voor lief te nemen?"

— » U niet betrouwen! den man, die alle dagen mijn hoofd in zijne hand heeft?" sprak Cornelisz. lagchend; maar hij scheen toch niet gansch voldaan, zeker omdat hij meester Christoffel zoo weinig op de hoogte dacht van zijne eischen.

— » 't Is dus een Engelschman, die zijne moedertaal..."

— » Niet alleen spreekt, maar duidelijk en bekwaam zal weten te onderwijzen aan al die gij wilt, 't zij een kind of een grijsaard."

Het gelaat van den boekverkooper verhelderde zich.

— » En nog Françoijisch, Spaansch, Schotsch en Italiaansch daartoe, als ge 't verlangen mogt," vervolgde Christoffel.

— » Neen, 't is met ééne tale al wel genoeg," hernam Cornelisz., naar zijne vrouw ziende, wier kleur wisselde van bleek geel tot blaauw paarsch van spijt en onrust. » Schoon 't Italiaansch te dezen dage eene tale is, die wel in achtting gehouden wordt, en veel in gebruik is, in de conversatie bij *Mylord* van *Leycester* en die van zijne hofhouding..."

— » Daarmede heeft ons kind niet van doen!" riep nu vrouwe Cornelisz.

— » Wees rustig, vrouw! daar denkt ook nie-

mand op," viel Cornelisz. in. » En de manieren van dien man ? heusch ? bescheiden ? »

— » Hoffelijk, fijn, echt *gentlemanlike*, als de Engelschen zeggen."

— » Toch niet al te hoofsch ? 't Is een simpel kind, dat hij onderrigten moet."

— » Eenvoudig en bescheiden, als zijne kleedij nederig is."

— » Goed, dus geen zottelijke zwier of prachende opschik ? »

— » Dat kunt ge denken ; een schamele sinjeur, die bereid is voor geld zijne taal over te doen ! »

— » Ziju leeftijd ?

— » Dien kan ik op een jaar of wat niet zeggen, maar zijne haren zijn bereids aan 't grijzen. Zijn uiterlijk is niet kwalijk, maar zijn wezen staat wat norsch."

— » Dat is niet met al, hij wordt allerminst geroepen tot vrolijkmoedigheid of jok."

— » Hoe leeft hij ? Hij onthoudt zich toch van stootende ondeugden . . . ? »

— » Ik heb mij voor hem borg gesteld," viel Christoffel in, ongeduldig trappend.

— » Nog dit ééne, de religie ? »

— » Daaraf heb ik hem zelf geen berigt gevraagd."

— » 't Is waar ook ! gij waart voormaals bij die van de St. Jakobs Kerke, die daar zoo naauw niet op zien ; maar zoo kon hij wel Roomsch wezen."

— » En onze arme Deliana paapsche stellingen inprenten te gelijk met uitheemsche brabbeltaal ! »

— » Zijt gerust, vrouw Cornelisz.! alle Engelschen die hier heenkomen, zijn immers beschermers der *ware religie*, als we ondervonden hebben, » sprak Christoffel een weinig sarcastisch.

— » Buiten twijfel! ware 't een Schot, men zou mistrouwen kunnen voeden; daar loopen, zegt men, nog Papisten en Heidenen onder, » hernam meester Cornelisz.

— » Certeyn! een Schot diende niet vertrouwd, » hervatte Christoffel met denzelfde spotachtigen trek; » maar lieve deugd, vrienden! gij vraagt en vorscht, als betrof het een' aanstaande voor 't meiske, en niet een' meester voor korte maanden, dien ge na gebruik wegzendt; om 't al te zeggen, 't is een arme sukkel, die in de hoop van een ambtje, een' der Engelsche heeren hier heen gevolgd is, en nu, daar de zaken voor de Engelschen hier niet zoo breed staan als ze gewacht en gewenscht hadden, inmiddels zijne zwakke beurs hier heeft uitgeteerd, en die, wetende dat men al zoo weinig van de hope kan leven als van den wind, nu zijn brood zoekt te maken van 't geen hij in 't hoofd heeft, totdat de Graaf keert, of zoo dat niet ware, eene somme wenscht bijéén te krijgen tot reisgeld naar de overzijde. Uit barmhartigheid heb ik hem in huis genomen, totdat hem 't een of 't ander gelukt mag zijn; ziedaar nu het al; zal ik hem zenden of niet? »

— » Hadt gij dat maar gezegd, dat hij bij u aan huis verkeerde, » riep Cornelisz. voldaan, » dan had ik u zoo veel niet eenmaal afgevraagd. Zeker zen-

den! ik zal zelf wel met hem prijs maken. Ge weet, jegens behoeftige luiden ben ik niet karig.”

— » En hij zal met alles te vreden zijn, dus top, sla toe, vriend! ik breng hem nog van avond.”

Vrouw Cornelisz. die anders, zoo als wij gezien hebben, nog al moed had haar gevoelen te zeggen, al liep dat in tegen den wil en de bedoeling van haren heer gemaal, was echter te veel bescheidenen Nederlandsche huisvrouw, om in tegenwoordigheid van eenen derde zich onbescheiden tegen diens uitspraak te verzetten of uit te laten. Een paar malen slechts had zij zich bij dit gesprek vergeten, en dan nog altijd op hoofdpunten, doch nu meende zij nog een woordje te moeten zeggen.

— » Ei lieve, Jan!” riep ze, » vóór ge nog dus voor vast toeslaat, ware 't niet oorbaar, het gevoelen en 't welnemen van het kind zelve te hooren, of ze zich daar bekwaam toe acht en genegen toe vindt?”

— » Zoo wil ik! en zie, de kleine komt ons daarin schoon te hulpe, want ik hoor haar zoet stemmetje, terwijl ze door den gang trippelt.”

En Cornelisz. stootte haastig de deur open en riep:

— » Deliana!”

Deliana, een lief levendig kind, dat zeker nog geen tweemaal acht lentes beleefd had, en waarvan wij later meer, en heel veel zullen zeggen, sprong binnen.

— » Deliana! acht gij het u nut en noodig, om van een' vreemden overlander uitheemsche taal te leeren?” vroeg de moeder.

Het meisje zag haar strak en ernstig aan en zweeg.

— » Die vraag is jezuitisch, vrouw!” sprak Christoffel. » Lieve juffer! om uw heer vader dienst te doen, en u zelve in lateren tijd recreatie en gemak te bezorgen, zoudt gij daarvoor u niet wat moeite getroosten?”

Deliana lachte schalk tegen hem en zeide:

— » Gij wilt uw vriend geplaatst hebben, ik zou mijn vader zelf daarin hooren willen.”

— » Die bidt u, dat gij u een weinig hoofdbrekens en moeite getroost om hem van eene groote zorgte te ontslaan, en...”

— » Ik zal de Engelsche taal leeren, beste vader! en wel schielijk kennen,” viel het aardige kind hem in de rede, terwijl zij hare beide armen om zijnen hals sloeg; » is 't mij niet overgenoeg, dat gij het wenscht?”

— » O! de ondeugende, zij heeft geluisterd!” riep meester Christoffel.

— » In den winkel, even als gij, brave heer!” hernam de kleine gevat.

Nu wist meester Cornelisz. ook, hoe Christoffel al vooruit van zijne behoeften was onderrigt.

— » Ik ben zeker, dat gij daar bezig waart Werner te plagen, om nieuwe boekskens voor u uit te zoeken.”

— » Och, moeder! ik heb niet noodig Werner te plagen, als mij iets gelust; aan mijne oogen ziet hij wat ik begeer.”

— » Niet vreemd! met die oogen, daaruit eene zoete mengeling spreekt van goedheid en vernuft, zegt en vraagt ge alles wat gij wilt,” sprak Christoffel vleijend.

— » Ei neen, meester! want dan hadt gij er nu uit begrepen, dat ik den naam begeerde te weten van mijnen aanstaanden leermeester.”

— » Gewisselijk ja, den naam, dien weten wij nog niet!” riepen toen de beide echtgenooten te gelijk. » Zeg ons dien, meester Christoffel!”

Daar kon wel geene vraag worden uitgedacht waarop meester Christoffel minder was voorbereid, hoe natuurlijk die ook was, dan juist die naar den naam van den persoon, voor wien hij zich borg had gesteld. Ook stond hij een oogenblik verbijsterd en verlegen; maar op eens zeide hij stout weg:

— » De man heet Fabian, maar dat klinkt wel simpel, en naauw had ik moed...”

— » Wij zijn er geene luiden voor om iemands geringheid te verachten,” zeide vrouw Cornelisz.; » maar het kind denkt toch op alles.”

— » Het kind is een engel,” stemde Jan Cornelisz. in, met een glimp van genoegen en trots.

— » En toch bij zulke engeltjes groeit satan meê op van binnen, naar mate ze in uiterlijken wasdom toenemen,” zei meester Christoffel, nog knorrig over hare gevatheid; » doch eilieve, meester Jan! ik ben hier om u over ietwes te onderhouden wat mijne zaken raakt; ik heb een zeker geschrift belangende mijne kunst, dat ik wilde geprent zien.”

— » Als 't zaken betreft,” sprak Cornelisz., » dan ga even met mij mijn kantoor binnen.”

— » Ik houd toch niet van meester Christoffel!” zei Deliana, toen zij met hare moeder alleen was.

— » Noch ik, en vooral niet om 't geen hij ons

nu gebrouwen heeft. Een Utrechtsch meiske, eene Neêrduitsche burgerdochter, de tale leeren van vreemden, die ligt zoo haast uit het land trekken als ze er in gekomen zijn, en werwaarts God haar behoeven mag eenen keer te doen! En dat noemt uw vader meêgaan met het getij, en door de behoefte der tijden aangegeven.”

Het meisje vleide zich zachtkens aan haren schoot.

— » Och, moeder! stel u te vreden, ik zal er geen lood vlas minder om spinnen.” En op nieuw het wijsje hervattend waarmee zij was binnengekomen, zette zij haar spinnewiel digt bij het raam en begon lustig haren arbeid.

Vrouw Cornelisz. zag minzaam op haar.

— » Ach! aan 't kind hapert het niet,” sprak ze binnen 's monds; » maar meester Cornelisz. is altijd vol inbeelding.”

Misschien had die huismoeder gelijk, dat noch voor haar kind, noch voor haar huis, die oefeningen nuttig en gewenscht waren; ook welligt daarin, dat haar gemaal wenschen en hersenschimmen kweekte, die boven zijnen stand gingen; maar waarheid was het toch, dat in dien tijd de kennis der Engelsche taal, bij de onvermijdelijke aanraking met de vreemdelingen, in handel en omgang, meer en meer eene behoefte werd, die zich openbaarde, door allerlei botsingen, nu eens van ernstigen, dan weêr van lachwekkenden aard. Naar de plaatsen en personen waar ze voorvielen, strekten ze tot verering van den tegenzin, dien het onder Hollanders opwekte, vreemdelingen als broeders en bondgenoo-

ten, somwijlen als meesters te erkennen, of de noodwendigheid eener snelle en meer innige verbindtenis te doen inzien; maar zeker is het, dat onder grooten en burgers het onvermijdbare der taalkennis dagelijks op iedere wijze, en door allerlei soort van lessen gepredikt werd. Vooral onder de laatsten, die daarbij het hulpmiddel van andere vreemde talen misten, en in hunnen handel en hun verkeer met de vreemdelingen, zich ieder oogenblik belemmerd zagen; ook werd er welligt nooit voor meer overtuigde ooren gepredikt, dan door Prouninck, na het voorval bij meester Cornelisz. Buiten de deur getreden, wendde de Burgemeester zich tot dat deel der burgers, die nog uit nieuwsgierigheid naar de uitkomst van het voorval waren blijven staan, doch in schijn zamen sprekende in kleine groepjes; en die uit vrees van op de daad betrappt te worden, wilden uitéén gaan.

— »Ei, vertoeft nu nog wat, kinderen!» riep hij hen toe, en toen zij luisterden: »Poorters van Utrecht en gij overigen, die binnen deze goede stad uwe nering doet, of uwen handel drijft, zoo velen Stichters en Neêrduitschen ge hier zijt, deze gansche onmoeite is weêr ontstaan uit diezelfde bron, daar zoo ontallijke moeite en verwarringen uit voortgekomen zijn, sinds de komst van Zijne Doorluchtigheid van Leycester en zijne heeren te herwaart, over misverstand bij gebrek van kennis der Engelsche tale. Waar de Françoijzen en Walen persoonlijk verkeerren, kan elk hunne tale spreken, gelijk dit geschiedt tot Antwerpen en el-

ders. Waartoe is dit? Om den koopman te trekken en elkeen te gerijven. Maar waarheid gezegd, de Fransche leliekens zijn meestal de leuze. Ei lieven! beproeft eens, oft de rozen niet beter rieken. Waar de Koninginne van Engeland zoo menigen vromen held tot u herwaarts verzendt als ze doet, zoudt gij dier tale niet willen leeren? Wat ongemak daardoor geleden wordt, vernemen zij best die 't dagelijks gebeurt. Gedenkt uwen handel, zijt ge niet meest allen in 't koopslaan verlegen? Ontkent het niet, zeggende, dat gaat onzen handel niet aan, want ze komen allen, als zelf een Graaf, zeer kostelijk gekleed, en ook tiendubbel voorzien! Ei, wacht toch, wie spreekt er van scheiden bij 't ontbijt? Zijde en fluweel, zelfs laken en leër, zijn van geen ijzer noch staal: gaat kloek ter school, ge zult van den rozelaar plukken. Elk koopt gaarne, daar hij zelf kan spreken en verstaan. Al 't geen gij doet, moet dat niet door een' derde geschieden? Waar zijn ze altijd? Zijt gij te oud, uwe kinderen dan. Heb ik u nu, mijne goede vrienden! niet onbehoorlijk vermaand, noch u te heftiglijk aangeport tot deze zake, wilt dan nu ook bekwamelijk volgen. 't Staat aan u; den vrijen wil zal ik u laten; alleen den goed-, niet den kwaadwilligen hiertoe opwekken. Gunt het u God, en hiermede Hem bevelen."

Tot dus ver Prouninck; en wij kunnen hem niet geheel ongelijk geven, zoo min als zijne toehoorders het deden, die zelfs, waar ze geene sympathie gevoelden voor de vreemdelingen, toch de noodzake-

lijkheid begrepen, om te verstaan wat ze te zeggen hadden; maar zij kon gevaarlijk worden, die zucht om zich van de taal der vreemden te bedienen, zoo zij algemeen werd, zoo zij tot vaste gewoonte rijpte; en zoo de verhouding tusschen de beide natiën dezelfde bleef, kon die inéénvlechting der taal eindelijk vermenging van de beide volkeren daastellen; hoewel het ook mogelijk is, dat zij, als twee negatieve polen, altijd vreemd aan elkaâr waren gebleven, zoo als met de Spanjaarden het geval was geweest. De Spaansche kleederdragt mogt onder de Hollanders algemeen zijn aangenomen, de groote heeren mogten hunnen wijn drinken, hunne taal spreken, soms iets van hunne zeden aannemen, met hunnen aard verbroederden zich de burgers nooit. Maar wij gaan den Engelschen taalmeester opzoeken, om spoedig te weten, wat hij van zijne leerlinge zal maken.

II.

DE ENGELSCHE TAALMEESTER.

Toen Christoffel Reynaertz. of Christophorus Renardus, als hij zich liever noemen hoorde, zijne zaken met meester Jan Cornelisz. had afgedaan (wij weten niet, of het zoo tot zijn genoegen uitviel, dat er de druk na volgde), ging hij, met een' stillen, sluipenden, doch wat verhaasten stap eene wijle de Nieuwe gracht zuidwaarts langs, sloeg toen bij de Nonnensteeg eene dwarsstraat in, die hem leidde naar ééne der geringere wijken digt bij het bolwerk, en kruiste die door tot digt bij de Schans Zonnenburg. Het kostte hem dus een goede vijf minuten loopens, en daar men in den aanvang van Januarij was, begon de schemering reeds te vallen, eêr hij zijn huis had bereikt; want hij was t'huis in die woning met nieuw opgetrokken houten gevel; dat getuigt terstond de wijze, waarop hij een' sleutel uit zijnen zak haalt, de deur opent, en zonder aarzeling binnentreedt.

Te gelijk zien wij, zoo wij dat al niet eerder begrepen hebben, dat hij barbier en wondheeler is, twee beroepen, die destijds en nog lang daarna doorgaans vereenigd werden uitgeoefend, terwijl het eerste vooral niet lager in aanzien stond dan het laatste, en dus gebleven is, tot op wie weet hoe lang nog na Figaro's tijd; en ik zou haast gelooven, dat nog ten huidigen dage, menig eezame barbier een vertrouwen geniet, dat den *artiste-coiffeur*, die hem in den weg springt, wel nimmer zal worden geschonken.

Onze meester Christoffel vereenigde nog daarmede de werkzaamheid van eenen artseneijbereider; hij oefende dus drie kunsten te gelijk, die ieder op zich zelve haren oefenaar rijkdom en eene zekere mate van invloed waarborgden, mits hij te gelijk de handigheid, de slimheid en de menschenkennis bezat, om er op zekere wijze partij van te trekken. Op wezentlijke bekwaamheid in de beide laatsten kwam het volstrekt niet aan; de anatomische en physiologische wetenschappen stonden op te lagen trap, dan dat de heilkunde iets anders zijn kon dan toeval, geluk, raadvermogen en praktikale behendigheid; en wat de andere betrof, het is nauwelijks in te denken, hoe er gekwakzalverd werd in eenen tijd, toen ieder nog geloofde aan *arcanums*, *philtrums*, behoedmiddelen, basiliskus eijeren, aan den salamander en zijn vuur, als men slechts bedenkt wat er nog dagelijks voorvalt, op dit punt, van zout met cognac af tot op Holloway's pillen toe, met hun profaan vignet in de nieuws-

bladen, en dat in onze negentiende eeuw, zoo lang reeds nadat zich, uit den chaos der alchemie en uit de nevelen, waarmeê zij hare mysteriën omhulde, het volle licht der chemie heeft ontwikkeld! Of zou ze werkelijk waar wezen de stelling van Nodin, dat we eigenlijk weêr terug gaan naar de duisternis? Hoe het zij, te dien tijde genas men ook.... *malgré le médecin*, en de winkel van meester Christoffel, was niet te minder voorzien van de geheele toerusting aanhoorigheden van zijn drieledig beroep, en met al den ernst en de goede trouw van iemand, die zelf gelooft in de kracht er van.

De klassieke stoel en het bekken blazoeneerden hem als den barbier; de vreesselijk gedrochtelijke heilkundige instrumenten vormden een volkomen arsenaal voor de chirurgie; we willen er van hopen, dat ze nooit werden gebruikt, zoo onmogelijk was het, dat ze iets anders konden doen dan kwaad; — allerlei doozen, potten, vazen en flesschen met kruiden, zalven en wateren, vijzels en stampers — de onvermijdelijke opgezette monsters, van de zoldering afhangende als bedreigende de hoofden van de binnentredenden met eene hoogst ongepaste nederdaling. Voorts op den achtergrond fornuizen met kolven en distilleerketels, die een sterk geurtje hadden van » geheime konste” en twee of drie folianten, die er regt cabbalistisch uitzagen, en eindelijk nog, in een open ebbenhouten kastje vastgeklonken als eene kostbare relik, het geheimzinnige hoofdsieraad van eenen eenhoorn, een dier, dat niet heeft bestaan (als de natuurkundigen zeggen) en waarvan men

eeuwen lang toch het geheim had, de nalatenschap te gebruiken zooveel men wilde. En eindelijk bij een scherper rondzien in den winkel, hoe flauw ook verlicht door eene kleine hoornen lantaren in ijzeren gevatsels, die op den toonbank stond, zouden wij meester Christoffel verdenken van er nog een vierde beroep bij uit te oefenen, namelijk om zijne patiënten, in welken zin dan ook genomen, niet enkel van den overtolligen baard, maar ook van het overtollige haar te ontdoen. Het laatste werd ook zóó kort gedragen, dat het bijna de handigheid van eenen barbier eischte, om het zonder gevaar voor den schedel die snede te geven. Een zeer verdachte schaar heeft ons vermoeden opgewekt, en een nog meer verdacht werktuig, dat er naast ligt, geeft ons zekerheid, dat wij de waarheid betrapt hebben.

Altijd is het gebleken, dat onze nieuwe kennis een man is, die zich tracht te vermenigvuldigen ten dienste der menschheid. Zijn' winkel doorgaande, stijgt meester Christoffel een' smallen wenteltrap op en stoot de deur open van een bovenvertrek, dat in deftigen burgertrant is gemeubeld, en waar zich een persoon bevindt, die over een' grooten koffer staat heen gebukt, eene lamp in de ééne hand en met de andere den inhoud van dien koffer doorzoekende.

Hij is zóó verdiept in die bezigheid, dat hij het binnenkomen van den barbier niet eens heeft opgemerkt, maar deze roept hem terstond toe:

— » Ik heb eene uitkomst voor u!"

De man gaf zóó weinig aandacht aan die woorden, als waren ze niet tot hem gerigt, en ging voort met zijn onderzoek, terwijl hij een' diepen zucht slaakte. Meester Christoffel raakte even met den top van zijnen wijsvinger den schouder van den afgetrokkenen, om zijne opmerkzaamheid te wekken, en hernam toen :

— » Ik zeg u, dat wij gevonden hebben, wat wij zoo lang zoeken !”

Bij de aanraking keerde de vreemde zich snel om, en met iets, dat naar eene rilling geleek; twee gloeiende oogen rustten daarna op den barbier, met een' blik zóó scherp en zóó wild, dat er nog eerder verwijt en verontwaardiging uit sprak, dan eene vrage. Zoo scheen meester Christoffel het ook uit te leggen.

— » Neen, 't is geen spot,” hervatte hij; » hoe zou die bij mij opkomen tegen u. 't Is volle verzeerde ernst: van nu aan kunt gij uw verblijf te Utrecht rekken zoo lang gij wilt !”

De blik van den vreemde werd kalmer, maar meer sarcastisch, terwijl hij vroeg :

— » De gijzeling ?”

— » Dat zou althans geene uitkomst zijn ! Als het op 't bewaren van uwen persoon aankomt, is mijn huis zeker genoeg, vertrouw ik. Neen, ietwat beters. Ge zult van nu aan gelegenheid vinden, Utrecht te doorkruisen zooveel gij wilt, sommige huizen binnen te gaan, en zelfs wel toegang vinden tot dezulken, die u meest dienen kunnen voor hetgeen gij beoogt. De woning van één' gezeten burger heb ik u al vast geopend, en gij kunt dien dorpel

zoo rustig over treden, als waren het trappen van zeker paleis te Edimburg.

— » Zwijg!” riep de vreemde; maar, schoon zijne stem zacht bleef, klonk die toch scherp en hartsogtelijk, » geene herinneringen, geene toespelingen, ik duld die niet! Ik wil niet, dat...”

— » Ik meende, dat *master* Fabian te allen tijde bereid was, alles te dulden en alles te willen wat de dienst zijner Vorstin en zijne eigene wenschen vorderlijk zoude zijn,” viel meester Christoffel in, als om den indruk van zijne woorden nog te versterken.

— » Mits men hem niet de bitterheid aandoe, hem door terugroepen van het verledene te kwellen...”

— » 't Is ter contrarie de vraag, het verledene te verbergen en te vergeten, als ware het in 't niet teruggekeerd; het is te doen met eene ligte moeite; vraagt maar eene kleine zorge, en belooft groote voordeelen...”

— » Laat ik weten, wat het is?” vróeg de Engelschman ongeduldig, terwijl hij de kleine lamp, die hij tot hiertoe in verstrooijing had vastgehouden, den barbier in de hand gaf, die deze op de tafel zette onder het voortspreken:

— » Och, lieve heer! het is niet anders dan dit: eene kleine Utrechtsche burgerdeerne zóóveel Engelsch in het hoofd te brengen en zóóveel op de tong, dat zij met uwe landslieden lustig converseren kan, zonder overgrootte fouten te maken.”

— » Ik begrijp niet,” hernam *master* Fabian kort af, en haalde even de schouders op.

— » Les geven in de Engelsche tale aan een jonkmeiske. Ik weet geene woorden, die het klaarder uitdrukken, *Sir!*”

— » Gij hebt toch niet in ernst gemeend, dat ik zulks doen zou?”

— » Ik houd voor zeker, dat gij het kunt en dat uitgemaakt, weet ik, dat *gij* zult willen...”

— » Nooit! nooit! Zoo waar mijn naam...”

— » *Master Fabian* is!” glimlachte de barbier.

— » Onbarmhartig mensch!” riep Fabian, en zijne trekken verwrongen zich pijnlijk. » Hoe hebt gij het in uw hoofd kunnen stellen, dat ik mij tot zoo iets leenen zou?”

— » Ik heb daarop gerekend. *Primo*, omdat *master Fabian* een beroep hebben moet, zal het hem mogelijk zijn, datgeen te doen, wat hem noodig is; *secundo*, omdat voor iemand, als *master Fabian*, niet iedere soort van beroep convenabel is; *tertio*, omdat ik meende, dat gij wat goed betrouwen zoudt hebben op mijnen raad. Ik heb er zoo vast op gerekend, *dear Sir!* dat ik hier ben om u af te halen en derwaarts te geleiden. Ge dient toch wel eerst kennis te maken met uwe discipelin, eer ge uw onderwijs aanvangt,” voegde hij er spotachtig bij, in hope, dat de scherts weêrklank zou vinden.

Maar Fabian sprak kort en met hoogheid:

— » Meester Christoffel! ondersta u geen' spot op dit punt, en laat af van verder aanhouden. Ik sterf liever duizendmaal, dan zulk een narrenspel te spelen.”

— » Ei, de vraag betreft geen dood of leven; om

aan 't eind van 't laatste te komen, zijn daar middelen te over voorhanden, de eerste koord de beste, mijne scheermessen, en nog daartoe... geheime middelen, die wij allebei kennen en die *probatum* zijn; doch 't is hier de kwestie om een zeker doel te bereiken, en ik zie niet, dat met uwen dood uwe vijanden getroffen zouden zijn, of uwe zaak particulier gediend. Ik hield voor zeker, dat *master* Fabian, om tot zijn oogmerk te komen, zich nog al zorg en poene getroosten zou..."

De vreemde stampvoette van ongeduld.

— » Ik zeg u, dat ik nood, noch dood, noch gevaren, noch lijden, noch ontbering ontzien hebben en ontzien wil, om tot het mijne te komen; maar dat, wat gij nu hebt uitgedacht, kan niet zijn, niet voor mij althans; eene vernedering van iederen dag, eene bespotting te ieder uur, eene ellendige mommerij ten overstaan van kleine simpele luiden. Liever dan zulk een vastenavondspel twintigwerf den marteldood geleden voor de groote zaak."

— » Vooreerst, *Sir!* is het niet wel mogelijk, twintigmalen den marteldood te sterven, zelfs voor de beste zaak der wereld; ten tweede, kan daar voort u geene vernedering in gelegen zijn, sinds gij het zelf eene mommerij hebt genoemd, een vastenavondspel, eene klucht, daarvan men de uitwerkselen en de ondervindingen aflegt met de verkapping en de mom, daar men niet over nadenkt, dan wijl men die beide draagt, en daarvan niets ons blijft aankleven."

— » Maar ik zeg u, dat ik juist dat niet wil, eene klucht! Eene klucht voor mij, die omga met

de diepste en somberste gepeinzen, die ooit eens menschen brein hebben beroerd. Ik, voor wien de woorden wraak, bloed, verraad als de dagelijksche teerkost zijn voor de hersens, en die mij voede met al wat daar uit de hel vreesselijks kan zijn opgekomen! Eene klucht voor mij!" en toon en glimlach, waarmede hij dit uitsprak en dat laatste herhaalde, waren inderdaad geschikt om ook de lichtzinnigste vrolijkheid tot den sombersten ernst te doen verstijven; maar de barbier was reeds gewoon aan zijnen gast.

— » Zoo zal eene klucht juist wat soelaas brengen aan dat hoofd en die zinnen; die zulke afleiding allerdringendst noodig hebben. Het zal u licht middelen van mijne hand uitsparen. Om opregt te wezen, *Sir!* die in ballingschap zwerven, moeten zoo naauw niet zien, en voorwaar, diensten doen in mijnen winkel, hoe gering het ook wezen mogen, zijn voor u zoo veel voegelijker niet, dan die ik u voorsla te bewijzen aan 't huis van meester Cornelisz.!"

— » Maar die ik u verleene, hebben een voordeel. Ik hoop er mij van te bedienen ter vordering van mijn doel."

— » En dit hier brengt u dat rakelings nader! Overweeg slechts! meester Cornelisz. is gezworen drukker der Staten van Utrecht..."

— » Wat gaan die mij aan!" viel *Sir Fabian* driftig in.

— » En van *Mylord van Leycester!*" voegde Reynartz er haastig bij, hem scherp aanziende.

Een donkere gloed vloog over het gelaat van den vreemde, zijne oogen schoten vlammen.

— » En alle stukken, die *Mylord* de Graaf door den druk verspreiden wil, of die van wege Zijne Excellentie worden uitgegeven, Staatsstukken zoowel als particuliere brieven en bescheiden, worden meester Cornelisz. toevertrouwd, om die te prenten...»

— » En de originele stukken zouden bij hem zijn te vinden?»

— » Van de Duitsche en Françojsche stukken zekerlijk, alleen de oorspronkelijk Engelsche niet, vermits daaraf alléén de vertaling tot zijnent komt.»

— » En wie vertaalt die?» vroeg Fabian heftig.

— » Die maar 't best kan; ik geloof, dat het daarmeê dikmaals rouw genoeg toegaat, en dat men op dit point veelmalen in groote verlegenheid verkeert.»

— » Zoodat... wie het wilde, op zich nemen?»

— » Gemak, *Sir!* Rome is niet op één' dag gebouwd, gij althans zoudt nooit directelijk met de Engelsche of Utrechtsche heeren kunnen handelen; doch ziet ge, wie weet of het ambt van taalmeester u niet te eeniger tijd brengt tot het ambt van geheimen tolk! Hoe op dien weg te komen, weet ik op dit pas nog niet, en moeten wij aan 't geval overlaten, maar eens bij meester Cornelisz. met een vertrouwd beroep in huis, hebt ge de eerste schrede gedaan, en met wat abelheid om der luiden vertrouwen te winnen...»

— » Ik neem uw' voorslag aan; ik wil voor schoolmeester spelen, voor alles wat men uitdenkt, al ware 't voor krankenoppasser...»

— » Mits het niet *mijne* patiënten waren,” mompelde Christoffel met een somberen glimlach, en luid en lagchend voegde hij er bij: » Zie nu, hoe happig *monsénor* is op 't baantje, sinds hij weet, dat er bevordering op zit.”

— » Spot met mij, als u dat vrolijk maakt; maar noem mij niet *monsénor*! Ik wil niet aan mijn verblijf bij de Spanjaarden herinnerd worden.”

— » Zorg dan allereerst, *Sir!* dat door uw uiterlijk anderen daaraan niet te gedenken komen. Mij, dat is niets, maar hier in Utrecht kan dat zonderling het gevaar van uwen toestand vermeerderen.”

— » Mij *voorkomen?*” vroeg Fabian met eenigen schrik, en nam een' kleinen ronden handspiegel op. » Meent gij het ernstig? Zie ik er dan wel zeker uit als een Spanjaard?”

— » Weet gij 't niet, dat gij het haar regt op zijn Spanjools draagt? Lank, wild en los, juist op de manier als heere Reingault, die er om gesmaad werd. Geen een Engelsch heer draagt het zoo en geen Neêrduitscher ook, of het moest de jonker de Maulde zijn, die zijne prachtige kastanjebruine lokken niet aan schaar en scheermes ter prooi gunt, maar behalve dat de uwen reeds grijzen, zijn ze nog van dat vreemde blaauwachtig zwart, dat u eerder de herkomst uit Spaniën of Italië zoude toerekenen, dan uit Derbyshire. En de luiden hier zien naauw op kleinigheden, wjl zij het groote vergeten. Den kemel laten ze door, de mug zullen ze uitziften.”

De barbier had niet noodig zijn' raad door meer aandrang te steunen. Fabian had reeds terstond

zijne lange zwarte lokken bijéén genomen, eene schaar gegrepen, die onder meerdere toilet-artikelen op tafel lag, en zonder eene enkele aarzeling sreed hij zich dien rijken tooi van het hoofd, dien hij toch zeker niet zonder eenig welgevallen had gedragen. Hij wierp er zelfs geen' blik van rouwe op, toen ze nedervielen op den grond.

Niet alzo de barbier, die ze opnam en bijéén vatte, terwijl hij ze met een zeker welgevallen door de hand liet glijden.

Fabian had intusschen den spiegel gegrepen. Iets als eene rilling doorliep hem.

— » Ik weet wat gij hierbij denkt, » sprak de barbier.

— » Daar twijfel ik aan, » antwoordde Fabian droogjes.

— » Dat kort afgesneden haar doet u denken aan eene onthoofding, is het niet zoo? »

— » Neen, ik dacht aan wat anders, » antwoordde Fabian, even verbleekend. » Ik heb mij niet zoo gemeenzaam gemaakt met het denken aan beul en schavot. »

— » 't Is anders wel uwe zake er op verdacht te zijn, *Sir!* anders konden ze u ietwat te ongewacht overkomen, en ziet gij, het ondernemen, daartoe wij zamen zijn, geeft tot die gedachte toch wel zoo wat occasie. »

— » Het kan zijn, » hernam Fabian met zekeren afkeer, » zoo ver het u aangaat; doch, wat mij betreft, zoo haast mijn werk hier is afgedaan, het moge gelukt zijn of niet, zal ik niets meer vreezen of te vreezen hebben. »

— » Dat zal dan zijn door een zonderling privilegie, deswegens gij roemen moogt, want...»

— » Is er nog meer aan mijn uiterlijk te veranderen?» viel de Engelsche edelman in, koel en met fierheid.

— » Nog iets, waarom draagt gij geene muttasten? *Sir!*»

De Engelschman werd vuurrood; hij antwoordde niets.

— » Ik weet, ik weet,» hernam meester Christoffel snel; » daar zijn luiden die ze niet dragen kunnen, zelfs niet den baard, en van Engelschen heb ik dat meer gezien; doch het is te verhelpen, als gij het wilt.»

— » Zoo gij 't noodig acht,» hernam Fabian, met de oogen naar den grond gerigt, om zijne spijt te verbergen over de lastige waarheden die de barbier hem toediende, onder 't schild van vriendenraad en zorg voor zijne veiligheid.

— » Zóó noodig, *Sir!* dat ik, met uw verlof, door de hulp van een deel dezer zwarte lokken daarin voorzien zal.»

Fabian glimlachte even; in 't eind was hij toch nog vergenoegd, dat zijn sierlijk haar niet geheel verloren ging.

— » Terwijl gij u kleedt om uit te gaan, zal ik ze gereed maken.»

— » Kan ik niet blijven zoo als ik ben, mits een' mantel omslaande?»

— » 't Wambuis en de hozen kunnen er door; het ziet er al wat versleten en verfonfaaid uit,

maar die laarzen, dat gaat niet, laarzen van geel marokijn leder met roode zijden voering, en met kant getooid, dat is te bot prachen, voor iemand die vraagt onder de luiden zijn brood te winnen.”

— » Ik heb andere laarzen bij mij, maar ik wilde mij toch niet in al te schamelen staat aan die lieden voordoen, deernis opwekken zal mij te zwaar vallen.”

— » Ligter toch dan dat ze ietwes van de waarheid vermoeden zouden; meent gij bij geval dat zij gelooven zullen, door een Engelschman gediend te worden om niet?”

— » Ze gelooven wel, dat Leicester hen bijstaat om Gods wil en ter liefde van de goede zaak.”

— » Ik achte niet, dat er honderd luiden zijn in de geunieerde provinciën, simpel genoeg om dat met waarheid te meenen, schoon er duizenden zijn die 't luide zeggen zullen, en kost het de algemeene opinie zijn, dan stond des Graven spel zoo goed, dat... dat...”

— » Dat?”

— » Dat wij wijs zouden doen er ons niet in te mengen als tegenspelers...”

— » Het wantrouwen dus der Hollanders is een groot nadeel voor des Graven zaak?” vroeg Fabian, terwijl hij zijn scherp schrander oog vorschend op meester Reinaertz liet rusten.

— » Het allergrootste dat ik nog ken. Het maakt dat men zijne goede daden verkeerd oordeelt, zijne goede intentiën miskent, en ze niet toelaat tot uitvoering te komen, zijne handelingen bindt, zijne plannen kruist, zijne beste combinatiën tegenwerkt...”

— » Dat wantrouwen dus op te wekken en te versterken, ware grootelijks zake!»

— » En om daartoe te geraken, moogt gij u wel getroosten wat Hollandsch geld te verdienen met Engelsche lessen te geven, en geloof mij, die Hollandsche guldens kunnen nog heerlijk te stade komen.»

De vreemdeling glimlachte, terwijl hij met eene minachtende beweging op een paar zakken wees, digt bij den koffer, en zeker toevallig daar buiten gebleven, en waarvan de ééne bij het neêrvallen een gedeelte van den inhoud te zien gaf. Het was alles goud.

— » Zeker, ziedaar dubloenen genoeg om een jaar lang koninklijk te leven; maar, *Sir!* meent gij, dat Spaansche munt zoo gansch gemakkelijk te vertereen is of te wisselen in Utrecht? En dat hij, die het onderneemt, niet in 't oog zal loopen, en verders in 't oog worden gehouden....? Ziet ge wel, dat het bezit van Hollandsche of nieuw gemunte rozenobels zijn nut kan hebben? en wees rustig, meester Cornelisz. betaalt goed!»

Fabian, hoe ernstig ook, kon 'zich op nieuw niet van eenen glimlach onthouden, bij dat woord.

— » Gij kent nu de personaadje, dien gij spelen moet; stel hem voor zoo als ge best kunt! Ik ga mij vaardig maken om u het tooneel te doen beklimmen, als de Rhetorijkers zeggen.»

Toen de barbier zich verwijderd had, ontdeed Fabian zich, met zekeren onwil, van zijne prachtige Spaansche laarzen, zocht andere, die minder

opzigtelijk waren, wierp met eene zekere achteloosheid de zakken goud in den koffer terug, doch knielde daarop nog weër daarvoor neder, en liet op nieuw den blik wāren, over sommige voorwerpen die hij inhield, terwijl hij uitriep:

— » Wanneer! o! wanneer toch zal ik mij mogen dosschen in het eenig gewaad, dat mij past?” en zijne hand, die onzeker rondtaste onder dit alles, ontmoette op eens eene prachtige gouden keten, met paarden en ametisten versierd, en waaraan een *medaillon* hing, dat een vrouwenportret bevatte. Fabian drukte daarop de lippen met eene mengeling van hartstogt en eerbied, die moeilijk valt te omschrijven: » Maria! Maria! wat er voor uwe zaak al niet geleden wordt, mogt het slechts niet te vergeefs zijn! Wat slagtoffers meer of minder zegt niet veel; maar hun lijden, hunne tranen moeten tot eene goede uitkomst brengen, of anders... voorwaar! dat ware te veel verloren.”

Een kwartier daarna stond *master* Fabian, in den winkel van Christoffel Reynaertz, gereed om uit te gaan, in die zedige en stemmige kleeding, die paste bij zijne aanstaande betrekking. De barbier knikte tevreden en legde hem de mutstatsen aan, hij vergat zelfs het zwierige kinvlokje niet, dat sommige pronkers kozen boven den oudvaderlijken baard.

Toen hij daarmee gereed was en beiden op het punt stonden de deur uit te gaan, kwam iemand die binnen met eene zekere onstuimigheid. Christoffel stootte Fabian heftig terug en wenkte hem naar

boven de wijk te nemen ; doch deze , hetzij vermetelheid , hetzij argwaan , koos slechts eene wijkplaats in een' duisteren hoek terzijde van een der fornuizen.

De klant , diep in hoed en mantel gedoken , bleef staan zonder zijne begeerte naar eenige dienst of naar eenig geneesmiddel te uiten.

Meester Christoffel vroeg hem ten laatste ongeduldig , *wat* hij verlangde ?

— » Een middel tegen de milt , » sprak de vreemde langzaam en aarzelend , en omziende waar Fabian gebleven was , dien hij in 't binnenkomen nog even had opgemerkt.

— » Ik acht wel , dat de uwe u steekt , zoo overhaast als gij hierheen geloopt zijt , » hernam de barbier glimlagchend , en reikte hem eenig poeder met eene zichtbare haast.

De andere integendeel , die tijd wenschte te winnen , vroeg wat hij schuldig was ?

— » Gij dient toch nog terug te keeren , en dan betaalt gij mij het één met het ander , » zeide meester Christoffel kort af.

— » 't Is wel , maar ik wilde toch nog . . . »

— » Ei , wat dan nog ? » riep de barbier ongeduldig.

— » Maar ik denk niet , dat gij mij die dienst kunt bewijzen , die , als ik hoopte . . . »

— » Ik kan alle diensten doen , die van een' man in mijn beroep gevraagd worden ; wilt ge armen of beenen afgezet hebben , of uw baard twee duimen gekort ? het wordt alles door mij verrigt , slechts het laatste niet bij avond . »

De vreemde rigtte weêr een' schuwen achterom-

blik naar Fabian, en zag toen veelbeduidend op Christoffel, als bad hij diens hulp tot zijne verwijdering. Daarop waagde hij nog eene poging om tijd te winnen.

— » 't Is niet voor uiterlijke hulp, dat ik u inroep. Men zegt, dat gij artsenijen bereidt, om...

— » Tegen alle kwalen, vriend! maar ge zult doch wel geen medicijn van nooden hebben voor u zelf?"

— » Juist ook niet medicijn, maar toch wel kruiden, die...

— » Nu, bij Lucifer! spreek het uit, man!"

— » Neen! ik ga liever heen, sinds wij niet alleen zijn," fluisterde de voorzigtige klant den barbier toe.

— » O! is het dat?" sprak deze met minachting. » Gij begeert zeker een *philtrum*, om uwe liefste amoureuus te maken. Goede vriend! wees wijs, en verlaat u daarbij het eerst op uw goed gelaat en welgevormde gestalte. Ik heb den tijd noch de stemming voor zulke zaken, en daarbij noch de dag, noch de maand is goed voor de bereiding."

— » Noch het uur, als ik merk," riep de vreemde met een' luiden lach, en duidelijk was het, dat hij zijne stem eerst had getracht te vermommen. » Ik keere dan wel eens nader."

— » Gij hadt ietwat anders, iets ernstigers, heer?" vroeg nu meester Christoffel, met meer onderscheiding in den toon.

— » 't Kon wezen, goede vriend! verstaat gij Italiaansch?"

— » *Oimé*, Cosimo! Cosimo! Nu ge van de Ita-

liaansche tale rept, is 't mij geen twijfel meer, of gij zijt het zelf!" riep nu Fabian, en kwam uit zijnen hoek te voorschijn.

— » *Diavolo!* Ik hier gekend, en ik herken niet. Wie mag 't wezen?" en hij zag den Engelschman opletlend aan, zonder bewijs van herkenning.

— » Onvoorzigtige!" riep de barbier tot Fabian; » hebt gij dan zooveel haast, u zelven te verraden?"

— » Och, Cosimo is geen man, die mij verraden zal!" riep deze, en belichtte zich zelf het gelaat met de hoornen lantaren. » Hij komt u goud brengen, of gift vragen. Wees er zeker af!"

— » Ik moet hem toch kennen!" riep Cosimo ongeduldig, en op nieuw hem onderzoekend aanziende.

Fabian fluisterde hem glimlagchend eenen naam in.

— » *Corpo di Bacco! Signor Conte!* wat zijt gij oudsch geworden voor eenen heer van uwen leeftijd!" riep deze. » Nu, ik zou u nooit herkend hebben, schoon ik uwe trekken onderken, nu ik weet, dat gij 't zijt."

— » Het verdriet, de weërspoed, veel last en leed doorgestaan, eer ik hier was, en dan — mijne mutstasen, die ik heb laten groeijen!" hernam Fabian. » Maar nu geen *signor's* en bovenal geen *conte's* aan mij; ik heet hier *master* Fabian! Voeg er den familienaam bij, die u goeddunkt."

— » En zoo snel terug uit het leger? Ik kan niet bekomen van mijne verwondering."

— » En gij zelf zijt wel hier!"

— » Nog maar éenen dag, en ik was er ook niet

om te blijven ; maar gij, dat is wat anders, ik had gedacht, dat Parmaal.”

— » Voor al de wereld ben ik ook nog altijd daàr, en mijn oponthoud hier moet een diep geheim blijven! Begrepen? En gij, zeg mij, tot wiens dienst zijt gij hier, en in welk emplooi mag men u ditmaal groeten?”

— » Ik ben altijd dezelfde, dien gij mij hebt gezien, heer!” hernam Cosimo verdrietig; » en ik weet, dat uws gelijken hun vermaak nemen in mij te vernederen; ook als gij u weder met uwen eigen naam en titel noemt, zal ik mij daarin voegen en mij laten ondervragen; doch vergeef mij! *master Fabian* is niet meer dan mijn gelijke; hem heb ik geene uitlegging te geven, die hij zelf vermijdt, en mijne zaken hebben ligt even veel geheimenis noodig als de zijnen!”

— » Ik heb u gegrepen, mijn schuwe vos! aan die terughouding, aan die uiterste omzigtigheid merk ik, dat gij ietwes te ondernemen hebt tegen de wettige magt, dat men u gebruikt om den Grave van Leicester kwaad te brouwen.”

— » Zoo haast u, en ga mij verklagen bij Mylord North, maar bedenk vooruit, dat ik mijnen tijd wel slecht kieze voor eenen aanslag op des Graven persoon, die veilig en overveilig te Greenwich huist.”

— » Ei, man! wie spreekt er van verklagen? Ik zeg veeleer: laat ons bondgenooten zijn....!”

— » Eene absentie is een kwaad moment, om iets ten uitvoer te leggen....,” hernam Cosimo aarzelend.

— » Tegen lijf en leven ja, tegen magt en eere neen!» hernam Fabian schielijk.

— » Vraag daar mijne heeren de Staten naar!» merkte de barbier op, met instemming, » zij ook weten het met exempelen te bewijzen, dat de afwezenden ongelijk hebben en aan 't slechte deel komen.»

— » Maar... maar... wat ik doch hoore!» hernam Cosimo, » *master* Fabian! gij, heer! zoudt niet wezen van de volgelingen des Graven van Leicester! gij niet om hem in 't land gekomen...?»

— » Tegen hem in 't land gekomen,» verbeterde Fabian. » Wist gij dat dan niet, dat ik en de mijnen hem haten met geheel ons hart, of waart gij ook dus simpel te meenen, dat die geheime vredehandel met Parma op zijn verlangen is ondernomen?»

— » Dus buiten zijn weten! tegen zijn' wil!»

— » Niet buiten zijn weten, maar tegen zijn' wil. Meent gij, dat dit eerste voor hem de griev van het laatste verzwakt?»

— » Het verzwakt die zooveel als het hierna zijne houding tegenover de Nederlanders bemoeijelijken moet. Dus ook aan die zijde bedekte klippen, waarop onze Grafelijkheid stranden mag.»

— » Mijne heeren, wilt doch wijs zijn! is dit eene conversatie om in een voorhuis te houden?» riep nu de barbier. » Ik weet wel, in mijnen winkel komt men kallen over alles, en de grootste snoevers komen hier hunne zwaarste woorden spreken, terwijl hunne tegenpartijders onder mijn mes zijn, doch dat is bij lichten dag, als geen verstandig

man acht, op hetgeen dus uitgeschaterd wordt; maar dit zijn niet dan losse woorden; dit tusschen u is een spreken, dat verborgen zin heeft, en dat van daden wordt gevolgd; daarom stelle ik voor, *master* Fabian! ons bezoek uit te stellen, naar boven te gaan en een consistorie te houden, als de regtgeloovige Predikanten zeggen zouden....”

— » Regtgeloovige Predikanten na te volgen, daar ben ik de man voor!” hernam Cosimo, met zulk een’ strakken ernst op het gelaat, dat een Oedipus zelf zich te vergeefs zou bemoeid hebben, er scherts uit te halen.

Maar Fabian, terwijl hij luchtig den trap opklim, riep hem lagchend toe:

— » Daartoe zijt gij uit Piëmont herwaarts gekomen, niet waar?”

— » Gij hebt regt gesproken!” hernam Cosimo.

Toen zij zich hadden neêrgezet rondom de tafel, in een ander gedeelte van het bovenhuis, dan dat door Fabian werd bewoond, zeide de barbier:

— » En nu, mijne heeren! laat ons ieder afzonderlijk ons gift en onze gal uitwerpen, om te zien wat mengsel van die gezamentlijke stoffen te maken zij, en oft het ook *panacea* kan worden tegen ’t algemeene wee, daaraan de geuniëerde provinciën zijn lijdende.”

— » Wel, vriend! gij ook, gij haat den Graaf van Leycester?” vroeg Cosimo, hem scherp in de oogen ziende.

— » Ik dien heer haten! voorzeker niet!”

— » Hij haat Leycester niet!” sprak Fabian,

» maar ik geef er u mijn woord op, dat hij alles doet en zal doen, wat in zijne magt is, om hem te verkorten in magt, in gezag, in eere, en welligt in leven, zoo die drie gezamentlijk niet al genoeg mogten blijken, en het eigenlijk leven uitmaken. Ontken dit, als gij durft!»

— » Waarom zou ik 't ontkennen? Dat is eene zaak, waarin wij beloofd hebben elkander te steunen en te handhaven.»

— » Maar welke reden hebt gij er voor?» vroeg Cosimo. » Is 't ambitie, die u drijft? wilt ge verder komen? ook wat zeggens hebben in zaken van Staat? een Olivier le Daim worden...?»

— » Dan zou ik mijne zorg moeten besteden, om in de *gunst* des Graven te geraken; en het zou kunnen wezen, dat men bij den Graaf slagen zou, als bij Lodewijk XI; alleen dan moest ik met den stroom meêgaan en dien niet tegenroeijen. Ik weet zoo goed als een ander, aan wát koorde men trekken moet om tot hoogheid te geraken; doch dat begeere ik niet: ik ben tevreden met mijnen staat. Ik bezit meer wereldsch goed, dan een man alléén gebruiken mag, en vrij gezel gebleven tot mijn veertigste, gedenk ik nu wel niet meer mij met vrouw of kinderen te beladen. Maar kan men dan geene andere zorge in hoofd of harte hebben, alschoon men geen edelman oft heer is, maar slechts gering burger? Is het poorterregt van eene stad, als ons Utrecht, niet een rang, die zooveel eers inheeft als dienaar te wezen van eenen Vorst? En zijn de geschonden privilegiën van onze stad, onze ver-

krachte keuren, onze vertreden vrijheden niet al zoowel waardig, dat men ze trachte te veiligen of te wreken, al heeft men geene persoonlijke grieven tegen den schenner?"

En de barbier zag ernstig en droevig, terwijl hij dit zeide; en het was, of de trekken van zijn gelaat, die anders iets listigs en dubbelzinnigs hadden, innig en open werden, als ligtte hij een masker af van zijn gelaat, met het vrijer uitspreken zijner gedachten.

— » En 't is de huichelachtige gunsteling van Elisabeth, die ze schendt en vertroupt, niet waar?" riep de vurige Fabian.

— » Hij en zijne gunstelingen, hetzij met of buiten zijne voorkennis, maar altijd doch door zijne schuld; want een regeerder moest het weten, wien hij gebruikt en wat zij plegen, die hij door zijn vertrouwen magt en gezag in handen stelt. Lijder! hoe zag het er in ons Utrecht anders uit, eer de rouwe Engelsche beeren met hunne plumpe pooten ons onze welweerde stad zijn komen vertreden! Niets staat meer overeind, van wat toen zoo lustig prijkte. Vreemdelingen in den magistraat gebragt, de wethouderschap verkleind in eere, en gedrukt in vrijheid onder een' tyrannischen Burgemeester! Een Brabandsche geus heerschende in onze Bisschopsstad! Onze gekorenen vernietigd; onze edelen gebannen; onze geestelijken ontwijd of 't onderst boven gekeerd; onze laatste kloosters geplunderd; onze domheers- en stiftshuizen ledig, als lijken daar de ziele uit weggevaren is, of bewoond door de luiden zelf,

die de eigenaars hebben verdreven. En toch, wat was dat een kunstelijk en kostelijk zamenstel, dat van onze Utrechtschen, uitgedacht door mannen zoo wijs als vroom, en gegrond op de diensten der burgers, en door zóóveel goud en zóóveel bloed gekocht en behouden! Ons poorterregt, dat met adeldom gelijk stond, hoe deerlijk is er de reuke van af, sinds een Reingoud hier den meester heeft gespeeld, en ons gedwongen en gedrukt, als waren we nog onder Spaansche tirannij? sinds de hulpbenden van den Engelschen Lord Luitenant ons hunne musketten toonen, als wij onze bezworen perkamenten ophalen, en Mylord North zijn' degen in de schale legt, bij iedere zaak, waar ons regt tegen Leycesters willekeurige aanhankelingen gewogen wordt?" De barbier zuchtte diep en liet mismoedig het hoofd op de handpalm rusten.

Fabian haalde even de schouders op en maakte tegen Cosimo een gebaar, als om hem te waarschuwen, die bui te laten afdrijven; maar Cosimo zag op hem, met meer ernst en met meer medegevoel, dan Fabian wachten kon.

— » En dan ten leste, en wat alles besluit, maar ook alles dubbel verergert, die zonderlinge religie-vervolging, daar we hier meê gepijnigd worden."

— » Religie-vervolging, hier in Holland? onder den Graaf van Leycester?" vroeg Cosimo met bevreemding.

— » Ei ja, meester Christoffel is Roomsch! Wij zijn hier alle drie zoo tamelijk religie-verwanten, in zoo ver gij ook zoo iets hebt als een geloove."

— » Ja, in trouwe! zoo iets heb ik ook,» her-
nam Cosimo strak.

— » Nu dan, zoo kunt gij 't raden, hoe het mij zwaar is gevallen, wat hier is omgegaan. Ik ben nu Roomsch, ja, maar ik ben het niet altijd geweest. Mijne overouderen woonden hier al ten tijde van Bisschop David van Bourgondië; altijd zijn zij trouwe dienaren geweest van het Bisschoppelijk hof; één mijner oudvaderen zelfs was lijffelijk barbier en heelmester van Bisschop Filips, en van zoon tot zoon is deze stand overgegaan tot op mijnen vader toe, die den afstand van het Bisdome aan den Keizer heeft beleefd, en de eerste woelingen der reformatie onder Keizer Karel en den Spaanschen Koning. Hoe 't zich heeft toegedragen, weet ik niet regt-meer, maar mijn vader, die eene vrouw had getrouwd van de nieuwe religie, en die, alschoon Katholiek, een' afkeer had van de Spaansche inquisitie — daarmee men de vrijheid onzer burgers dreigde, — begost langzaam tot hare opiniën over te hellen, en zonder tot opentlijken overgang te komen, om opspraak te mijden, ging hij met haar ter preek en ten avondmaal! Waarheid is, dat zulks te dien tijde hier in Utrecht ook zachtelijk en zoetelijk ging. Een vrome Priester, meester Huibert Duifhuis, wist den haat der twistende religiën te stillen, en dus wel verstandig te werk te gaan, dat Roomsch en Onroomsch beide gesticht werden door zijne wijze schikkingen, niet minder dan door zijne vrome sermoenen, zulks men geene afzwering behoefde, om in zijne kerke communie te houden. Korts, hier tot Utrecht, in

't midden van den heftigsten strijd en twist, die elders heerschte, bloeide eene gemeente, die in liefde en eenheid eene eere Christi mogt heeten; en mij geheugt nog, hoe ik als knaap derwaarts werd geleid, en in die kerke als jonkman mijne eerste stichting ben gaan zoeken. Mijne ouderen werden geconsidereerd als leden van die kerke, en ik werd er werkelijk lidmaat, toen ik tot jaren van onderscheid kwam. Nu tot mannelijken leeftijd gekomen, komt daar op eens de vreemde Graaf met zijn gevolg van harde stijfzinnige Predikanten, van 't geen ze noemen: *de ware Gereformeerde religie*, en met één dwangbevel werd dit goed en vroom gebouw der St. Jacobskerke uitgeroeid. De predikers, weerdige opvolgers van vader Duifhuis, werden gedwongen den weg der geuzen-papen te volgen, oft de stad te verlaten; lot, dat de eerlijkste hunner onderging; maar nu de gemeente, de arme gemeente, gedwongen naar eene kerk te gaan, daaraf zij de gevoelens niet had aangenomen, daaraf zij de leeraars haatte of mistrouwde; eene gemeente, die niet meer een' uitweg wist tusschen den harden dwang, die consistoriën en synoden opleggen, en aan wie toch nog ten deele Roomschgezind, de opentlijke oefeninge der Roomsche religie werd verboden, en dus bezwaard als ten tijde van Alba die der Onroomschen; doch om voor anderen niet te spreken, ik was raad ten eind. Ik had eene belofte gedaan aan mijn' vader, dat ik, om spijt en oneenigheid onder onze maagschap te mijden, mij nooit voegen zoude bij de Gereformeerde religie, en die, welke het midden hield tusschen deze

en des Pausen Kerk, schortte men op. . . . Wat bleef mij over? Ik voegde mij bij de Roomschen, die nu in 't heimelijk hier nog religie oefenen; maar ik zwoer in mijn harte, dat ik alles vorderen zoude, wat betering kon brengen in dezen staat van zaken, en velen onder ons denken hierin met mij, want het is God geklaagd. Wat de Unie ons waarborgde, wat de Prins ons eerlijk hield, wat zoovele goede en trouwe burgers hebben verdiend door offers van goed en bloed, dat onthouden ons de Graaf van Leycester en zijne satellieten. Hebben dan vele Katholieken niet trouw en van goeder hart de vrijheden des lands helpen verdedigen, dat men ze dus uitkrijt voor landverraders en prinsenvoerders, als ware ieder Roomschegezinde een Jezuïtsche Balthasar Gerards. Wat vrijheid hebben we hier nu boven de Spaansche tijden? Wat helpt ons 't verschil, als geene Spagnoolsche kraaijen pikken, maar Engelsche gieren plukken?"

— » Korts," riep nu Fabian, » meester Christoffel is ontevreden, kent ontevredenen, en weet raad om voor zich en velen betere tevredenheid te winnen."

— » Dat wil zeggen: met hulpe van God en mijne heeren de Staten!" sprak meester Christoffel. » Want dit vermeerdert mijne grievende; hier, onze stad, zoo vermaard en geëerd, om het grootdadige verbond, dat er werd tot stand gebragt; wordt nu heel Holland door uitgeluid voor een broeinest van ongeruste geesten en woelzieke landberoerders; daar wil een rustig burger en een goed patriot niet voor befaamd staan in 't gemeene vaderland, omdat een

hoop baatzuchtige uitlanders zich verbonden hebben aan de heerschzucht van roofzieke helpers en hier allerlei soort van onraad drijven en het al onderst boven keeren.”

— » Nu, nu!” viel Fabian in, » de tijd zal komen, dat meester Christoffel in den Haghe goed aangeschreven zal staan, mits hij niet al te scherp zie op de keuze der middelen.”

— » Alle middelen zijn mij nu één, van verraad af tot geweld toe!” riep de barbier heftig. » Daar is een tijd geweest, dat mijne consciëntie mij van sommige handelingen zou hebben afgekeerd, doch sinds die verwenschte zamenspanning der Predikanten tegen onze St. Jacobskerke, sinds het uitdrijven van den edelen, gemoedelijken Taco Sijbrandsz., die mij tot deugd en pligt wist op te wekken, is't of satan zelf mij in den boezem is gaan huizen, en als door zijne magt gedreven, ga ik voorwaarts op dit duistere pad.”

— » Daarop ik uw gezel en voorganger zal zijn, en Cosimo *mio* zal ons dáár een regt standvasten gezel strekken, meene ik.”

— » Mijne diensten zijn aan wie ze koopt,” zeide Cosimo droogjes.

— » Nu, zoo willen wij zien koop te maken,” riep Fabian; » dat ik geld hebbe, weet gij...”

— » Zoo goed, *master!* dat ik zelf...”

— » Juist, *amico!* Maar luister, meester Christoffel! komt daar niet iemand den trap op?”

— » Ja, ik hoor voetstappen, het kan alleen mijn winkelknecht zijn; de ééne dienstmaagd, die ik

houde, komt nooit hier heen; doch 't is beter, dat hij u niet ziet; ga wat aan zij, zoo merkt hij u niet, als hij onverhoeds de deur mogt openen."

Daarop hoorde men werkelijk eene frissche jeugdige stem den wensch uiten, dat Christoffel beneden zou komen.

— » Is 't een dringend geval? een voorname klant?" vroeg de barbier.

— » 't Is de welwaarde leeraar Gideon Florensz., die zegt u onverwijld te moeten spreken."

— » Ik ga tot hem; ik kom terstond; leid hem al vast in de huiskamer!" sprak Christoffel.

— » Ik dacht, dat ge gansch geene conversatie hieldt met de nieuwe Utrechtsche leeraren?" vroeg Fabian met iets, dat zweemde naar wantrouwen.

— » Zoo is 't, maar deze is een gansch andere dan de anderen."

— » Een bondgenoot?" vroegen beide te gelijk.

— » 't Kan er van worden, maar hij komt nu om particuliere zake, als ik gis, en ik kan hem niet laten wachten. Ziet ge wel, *master* Cosimo! dat de dag en 't uur niet goed waren, want ik moet onze zamenspreking nu toch uitstellen, en wat ge verlangt, hebt ge nog niet."

— » Dat uitstel brengt geen roest aan!" sprak Fabian; » en ik ben nu zóó goed onkenbaar, als mij door mijn' vriend Cosimo gebleken is, dat ik zonder zwaarigheid met hem eenen keer door de stad kan doen, en hem zoo al gaande wat nader onderhouden."

— » Mij is 't goed!" zeide Cosimo; » meester

Christoffel zal mij dan straks wel geven wat ik noodig heb uit zijn winkel.”

— » Die staat tot uwe dienst.”

Alle drie gingen nu den trap af; de barbier zijne huiskamer in, waarvan hij de deur terstond achter zich sloot, als bij afspraak, en door eene zelfde beweging bleven de andere beiden daarvoor stilstaan en luisterden. Ze hoorden eene zachte, maar liefelijke stem op zwaarmoedigen toon spreken:

— » Ik schame mij, meester Christoffel! dat ik op nieuw behoefte heb aan uwe dienst.”

— » Laat u dat niet hinderen, welwaarde heer! Meent gij de éénige te zijn, die in deze tijden een' omweg moet gaan om tot zijn doel te komen?”

— » 't Is een omweg! en dat is al te veel,” werd er geantwoord met eenen zucht; maar daarop begonnen beider stemmen nog meer te dalen, en de luisteraars verwijderden zich, minder uit bescheidenheid dan wel uit wanhoop meer te hooren.

III.

MEVROUWE PROUNINCK.

— » Houd het met den moed, Wijnndrik! en frons niet dus somber den wenkbraauw. Het meiske trekt niet uit de wereld, noch wordt ze ontvoerd door Turk of Spagnool, als ze voor een dag of wat naar 't slot te Brakel reist, om er het zoet gezelschap te genieten van jonkvrouwe Odilia en van de overige joffers en gastvrienden daar aanwezig!»

En de vrouw, die dit zeide op goelijken, opbeurende toon, legde zachtkens de hand op den schouder van hem, wien ze toesprak, een jongman, die werkelijk in somber gepeins en met gefronsd voorhoofd aan een venster raam stond uit te kijken, met een zeker doelloos staren, dat van geen' kalmen, blijmoedigen geest getuigde.

— » Ge hebt gelijk, mijne goede vrouwe! eene ontvoering is het niet, en evenmin is het eene ondenkelyk groote reize, die Maria ondernemen gaat, hoewel buiten de grenspalen van de provincie. Het slot te Brakel ligt maar een paar dagreizen van

hier!" antwoordde de aangesprokene, doch met iets pijnlijks en gedwongens in den toon, en daar hij zich omgekeerd had bij dat antwoord, zag zij te gelijk, hoe geen enkele glimlach de strakheid zijner trekken verhelderde; ook vervolgde zij met een zacht hoofdschudden.

— » Lieve deugd! zoo groote mistroostigheid om zoo ligte zake, en voor zoo vroed en degelijk een jonkman als gij! Wien zou 't invallen, dus van u te denken? Hoe klagelijk stond het dan met mijn' gemaal en andere heeren van Staat, als ze zich alle tegenheden en bezwaren des levens dus moesten aantrekken!"

— » Wel, mevrouwe! ik geloof, dat ik abel ben, de lasten van 't openbaar en burgerlijk leven al met dezelfde gelijkmoedigheid en koelzinnigheid te dragen als eenig ander, alleen hier is het ietwat anders dan uiterlijke last of ambtsbezwaar; dit betreft het hart."

— » Ei wat, het hart! Het hart moet bij u dan wel over weekhartig zijn, of gij verwent het te zeer; een kwaad verloop van korte dagen, die gij zult hebben over te brengen, gescheiden van het zoete kind..."

— » Neen, het zijn niet die dagen afzijns, waar ik de meeste grievē in vind," hernam Wijnndrik; met eene haast, als wilde hij er meer bijvoegen; doch plotseling hield hij zich in, en zij moest vragen:

— » De plaats dan, werwaarts zij zich begeeft? of de luiden, daarmee zij er verkeerē zal?"

— » Dat komt er bij, ik ben geen bekende van

haren gastheer en vrouwe; en onder de jonge luiden, die er zamenkomen, mogen er ligt dezulken zijn, daar ik mijn dierste pand niet het liefst meê vertrouwen zou; maar toch zie ik ze liever dáár dan bij de festijnen, die in dezen tegenwoordigen tijd in de steden gegeven worden, en die men toch door onze jufferschap van goede geboorte en goede zeden hanteren ziet.”

— » Gij spreekt naar mijn hart, Wijndrik! ik voor mij heb het altijd nut en voordeelig gehouden, dat eerbare jonge dochters haar genoegen in huis vonden, of voor 't minst onder malkanderen, in zoete zedige vermaken; zoo was 't in mijn' jongen tijd — jonge meiskens gingen niet op festijnen of gastmalen, of het moest al een bruiloft zijn of een familiemaal, maar vorders liet men het somptueuse gastereren aan mannen en gehijlikte vrouwen over, en nog was 't eene zeldzaamheid voor de laatsten; nu is 't anders, en niet beter naar mijn verstand, maar dat komt van al die Brabanjers en Vlamingen en andere uitlanders, die hunne half Spagnoolsche, half Fransche zeden herwaarts overbrengen; eene vermenging, die den Neêrduitschen landaard gansch niet voordeelig is; schoon dit opiniën zijn, waarvoor ik bij mijn man niet durf uitkomen, die ligt zou meenen, dat het op hem sloeg, omdat hij uit den Bosch is, en vrij wat meer Engelsche coutumes heeft doorgedreven in ons huis, dan in een Hollandsch huishouden pas geeft, naar 't mij voorkomt. Veel daarvan is ook buiten zijne schuld en door toedoen der omstandigheden bij ons ingeslopen. Als

men gestaåg gasten en vreemdelingen over huis heeft, kan men in haar eigen believen niet meer leven, zonderling niet als 't luiden van aanzien zijn, en dezulken, die men ontzien moet, en daar heer Killigrew hier altijd zijn logijs neemt, zoo vaak hij tot Utrecht vertoeft.... Doch zie, ik dool af met mijne redenering; ik meende alleen te zeggen, dat ik één met u denk op het punt van 't ligtvaardig leven onzer hedendaagsche juffers, en dat wat des levens verdrietelijkheden aangaat, elk de zijnen heeft. Spreek daarom vrij voor mij de uwen uit!"

— » Oordeel er zelve af, oordeel hoe het mij zijn moet, als gij even mijn geval overziet. In Louwmaand van 't verloopen jaar wil het vriendelijk geluk, dat ik bij ongewachte ontmoeting met u en heere Prouninck de kennis vernieuwen mag, die mijne overleden ouderen en gijlieden met den anderen hebt gehad. Ik leer Maria kennen en liefhebben, als noodwendig volgen moest. Ik win het hart van het liefvallig meiske; heer Prouninck merkt dat op zonder blijke van spijt of tegenstand; gij, mevrouw! geeft mij vriendelijk steun, en toont mij te allen tijde in uw huis zóó goed gelaat, dat het mijne som van hope vermeerdert. Ik heb zekerheid van uwe bekendheid met mijne afkomst, met mijnen stand, mijne vooruitzigten in de wereld, de mate van aardsch goed, daar 's hemels gunst mij meê bedeed heeft. Mijne inborst en mijne gezindheid omtrent de religie zijn u gebleken bij dien omgang; gij kondt dus destijds weten, of ik *al* dan *niet* paste voor uw kind.... Het scheen wel van ja; want,

toen ik ten leste uit Utrecht trok, was het wel zonder formelijke toezegging, maar toch met goede hoop, gefondeerd, als het scheen, op zulke grondvesten van genegenheid, als niet altijd uitgesproken beloften verzellen. Dat was toen; nu zijn we weêr in Louwmaand, maar van een nieuw jaar. Ik keere met een vreugdig gemoed, vol goede ontwerpen; wat voormaals niet dan uitzigten waren en verwachtingen, zijn tot wezentlijkheid en vaste verzekerdheid gerijpt. Ik ben advokaat bij 't hof te Leyden; ik heb alreede aanspraken en diensten, die gelden bij den hove van Holland; ik heb verwanten en protectie te over; het eerste ambt, dat open valt en naar mijne conveniëntie is, ligt ter mijner beschikking; mijne liefde voor Maria is onverzwakt gebleven, veeleer toegenomen; mijn wandel in dien tijd is doorgaand gerigt geweest naar de beginselen, die ik eenmaal had aangenomen en die ik nooit voor u had verloochend. Zoo keere ik — het is waar, met eene zending en om zaken, maar toch om onder dat schild te zekerder te gaan. Ik kom herwaarts, in uw huis met intentie te spreken over 't hijlik... en 't eerste, dat ik hoor, is, dat Maria reisvaardig staat om de week van Drie Koningen over te brengen op het huis te Brakel, om niet te spreken van de dagen, die er ligt nog toegevoegd worden... Nu vrage ik, of dat eene zwakke teleurstelling is en eene ligte zake te achten?"

— » Overzeker! eene vrolijke verrassing was het niet; maar dat is het dan gok al, en als 't nietweers anders is, dat u schort..."

— » O! had ik zekerheid, dat het nietwes anders ware, ik zou 't ligt overzien, maar dat vreemde heengaan, nu ik kom... Ik vreeze, dat men hier jegens mij van opinie veranderd is; op Maria heb ik wel goed vertrouwen, maar — meester Gerard....”

— » Bezin u doch en denk er aan, dat gij niet waart gewacht.”

— » Meester Prouninck wist, dat ik in stad was, hebbende hij eene conferentie met mij gehad, om zaken op het raadhuis....”

— » Ei, dat zal hem ontdacht zijn. Hij heeft zooveel en velerlei in 't hoofd; bewijs is, dat hij u ontving als een, dien hij niet kende.”

— » Een bewijs, dat mij een kwaad *omen* is, mevrouwe! Een huisvader herkent altijd den jonkman, dien hij in goeden ernst tot schoonzoon begeert, wel.”

— » Bij ordinaire personen en omstandigheden moog dat waar zijn, jonker Rueel! maar aanmerk doch in welke tijden en in welke woelingen wij verkeerren, zonderling wij hier tot Utrecht. Schier elke dag brengt nieuwe zwarigheden aan en nieuwe verwarringen; niet een dag is den anderen gelijk, en op morgen kan men niet afgaan, naar wat gisteren was; die zich heden ter ruste legt als een geëerd burger, kan morgen ontwaken als veroordeeld banneling; die in zijn huis vollen vrede meent te hebben met al de wereld, treedt daar buiten, en vindt zich gemengd in twisten en diffusiën met zijne medepoorters, met geburen, met magen, met groote heeren... Die met zijnen bijbel en psalter

in de hand in vromen zin opgaat naar 's Heeren huis, en hope heeft geen slechter Christen te zijn dan een ander, zit er neder en hoort zich verdoemen en verketteren, als ware hij paapsch of turksch. Waaruit eigenlijk die discoorden ontstaan, en wie 't naaste bij 't regt is waar er zoo velen twisten, zou ik u niet kunnen zeggen; zelfs zoo iemand dat kon zou 't mij wonder doen. Voor mijn brein is het al te hoog, en lijdelijk toezien is meest mijne zaak, vermits ik er niet in betrokken ben, maar mijn man zooveel te meer; mijn man heeft van dat alles geene ruste gehad sinds maanden en maanden. Gij spreekt van Louwmaand 1586, dat was juist de aanvang van die zware en rustelooze tijden, daar we nu in leven. O! het geheugt mij nog heel goed, kort na de blijde inkomste van Zijne Doorluchtigheid, den Graaf van Leycester, in deze landen. In 't eerst ging het goed, geloove ik; althans men hoorde niet dan van vreugdigheid, festijnen en feestelijke begroetingen. Tot van den stoel hoorde men het afkondigen, dat de groote voorstander van de ware Christelijke religie in 't land gekomen was, om een nieuw Israël op te rigten in deze Nederlanden, met rigters en profeten als ten tijde van Koning Saul; maar, Duren is eene mooie stad! en welhaast hoorde men kallen van misvernoegte, meer dan ik nu bepraten kan. In 't eerst dacht ik; Gerard zal daar wel buiten blijven; om den broode behoeft hij niet naar een ambt te jagen, en wat eer en invloed betreft, die houdt hij hier in Utrecht genoeg, door de menigte luiden, die hij

werken laat en brood geeft, maar eilacen! welhaast onderyond ik het anders. Van 't oogenblik af dat *Mylord* hier in Utrecht kwam, is daar mijns erachtens in de gansche zeven provinciën geen man meer gemoeid of vermoeid, meer verward en gekweld, door al die differente moeiten, geschillen en werkzaamheden dan mijn Heer; nooit kon er een zijn, die zich dat alles meer met hart en ziel aantrekt, en die zich dus lijf en geest daarom afslooft. Wat al pøne, wat al streven, wat al tegenstand en smaad, heeft hem dat al niet gegeven? Dan waren 't conferentiën met heere Reingoud en met de predikanten; dan weër reizen en trekken naar den Hage, naar 't leger, naar Dort, het halve land door; dan weër troebelen hier binnen de stad, waarbij hij te doen had met burger-hopliden, met soldaten, met poorters, met hooge heeren, en waarvan 't mij altijd dankstof gaf, als hij er lijf en leven afbragt... Korts hij werd lid der Staten voor Utrecht, maar toen is 't arme leven eerst regt aangevangen. De één wil hem daarvoor aannemen, de ander weigert hem er voor te erkennen; bij sommigen wordt hij geëerd en gevreesd als een Vorst; anderen smalen en smaden hem, en zouden hem in het gezag beknibbelen waar ze kunnen. Eindelijk bij het veranderen van den magistraat, is hij voor burgemeester verkozen. Maar ook dat bragt nieuwen strijd; aan dat dwarsdrijven en tegenkanten is geen einde; meent hij het hier gewonnen te hebben, dan is 't weër met de Staten en de gekorenen, sommigen nooden ja dwingen hem zitting te nemen, en zich

te handhaven bij zijn regt, als of het land aan zijnen steun hing; anderen willen hem niet dulden in de vergaderingen, en drijven hem uit als ware hij boef of scharluin. Dat een man als Gerard Prouninck daaronder niet lankmoedig blijft, en dat zijne huisvrouw van dat alles den weerstoot krijgt, zonder dat zij weet uit welken streek de wind waait, dat verstaat gij zonder klaarder berigt; maar ik zeg dat niet om te klagen. Wel gaarne deele ik leed met hem, die mij in zijne jonge jaren hart en minne schonk, en die mij op rijperen leeftijd van zijne eer en fortuin deelgenoot maakt. Ik zeg dit alléén om u voor te houden, dat gij het van een' man die in zulke beslommeringen leeft, niet al te vreemd moet vinden, en het hem niet ten kwade duiden; zoo hem de trekken wat ontdacht zijn van een' jonkman, die in 't vorig jaar om zijne dochter kwam vrijen, en zoo hij wat vervreemd en koud aanzigt toont aan een, dien hij vroeger met goedigheid plagt te voorkomen. Menschen zijn zoo; zonder achterdenken volgen zij de wisseling der tijden."

— » Juist daarom; juist dat is het wat ik vreeze, mevrouwe Prouninck!" riep nu Wijndrik, die misschien met nog meer ongeduld naar den omslagtigen gang harer rede had geluisterd, dan de lezer, die in zijn regt was, om over te slaan. Hij had het zijne moeten verbijten; het was niet het oogenblik voor hem, om de gunst der dame te verliezen bij gebrek aan toegevendheid voor hare kennelijke behoefte, zich eens lucht te geven over een toestand die haar zelve moeite deed.

— » Gij hebt daar uitgesproken wat mij het harte beklemmt, als lijdwerd. het genepen met schroeven. De tijden en tijdsgelègenheden hebben zich gesteld tusschen den goeden wil van mijn heere Prouninck en mijne wenschen ; hij is te mijwaarts veranderd , en toch die zelfde drang van een moeijelikheden en eene bange en onzekere toekomst , maakt het mij wenschelijk om mij spoedig en door eenen vasten band te vereenigen met die gezellinne , die ik éénniglijk geschikt achte mij op den langen levensweg zoet en zalig te verzelschappen.— de éénnige, waarmede ik dien wil vervorderen, dat ik mij tracht te verzekeren van haar bezit voor altoos , door een' onverbrekelijken band , opdat zoo daar later verdeeldheden ontstaan, tusschen Provinciën en Provinciën , geslachten en geslachten , tusschen burgers en inboorlingen van 't zelfde land , zij toch vereend mogen blijven , zij toch elkanders troost en steun mogen zijn , die door trouwe liefde en onscheidbaar huwelijksregt aan elkander verbonden zijn. Zij althans kunnen toch zamenblijven , en lief en leed deelen , en lot en toekomst gelijkelijk braveren. Ik voorzie het kwade , en daarom zoude ik zoo gaarne het goede , dat ik heb te bieden , deelen met uw kind !”

— » Onder Gods zegen zult gij dat eenmaal ,” hernam mevrouwe Prouninck , » gij weet , ik blijve aan uwe zijde , ware 't ook , dat uwe vreeze grond had. Het is zoo , meester Gerard is absoluut heer in zijn huis , maar moeders hebben toch altijd wat zeggens in het hijlik harer dochters.”

— » Tot mijne troost, zal ik dat woord gelooven, maar och! of ge uwen stem hadt laten hooren tot uitstel, zoo niet tot gansch afstellen van die onzalige reize. . . »

— » Prouninck zelf had dien togt vastgesteld en aan Maria smakelijk gemaakt; der jonkvrouwe van Brakel was het toegezegd, die het meiske in groote genegenheid houdt, en zoo was het verschikken moeizaam, het ontraden ondoenlijk, en meester Prouninck staat doorgaand te vast op zijnen wille, om door tegenspraak niet tot sterker volharden te worden uitgelokt; maar had ik het vroeger kunnen weten. . . dan was er ligt ietwes aan te verhelpen geweest; nu wordt dat doordrijven, ondanks zijn voorweten van uwe komst, mij ook wat raadselachtig.»

— » Ik wil er de oplossing van hebben, » sprak Wijndrik ernstig en vast.

— » Dat is uw regt, en ziet gij, mijn gemaal is een man, die wel voor zijne daden en voornemens durft uitkomen, hoe ze anderen ook mogen tegen zijn; vraag hem ronduit af, wat gij noodig hebt te weten, en hij zal u rondborstig antwoorden; wees daar zeker af!»

— » Ik betwijfele dat niet. Ook had ik de vraag reeds gedaan, in 't oogenblik dat Maria zich bereidde voor de afreis, ware niet de jonker van Brakel tegenwoordig geweest en bij ons gebleven, tot ze met hun drieën te paard zijn gestegen, in zulker voege, dat ik niet eens mijne liefste ongestoord vaarwel heb kunnen zeggen. . . »

— » Ik bekenne, dat is hartkrenkend, maar 't

is voorbijgaand leed; en ik acht niets verloren. Luister, **wat wij liet doen hebt**: Overras meester Gerard met uw voorstel; hij is nog al gulgaauw in 't antwoorden, en hij heeft maar één woord; accordeert hij u 't meiske, al ware 't in verstrooi- jing, zoo zal hij 't houden, al kwamen daar andere overwegingen in den weg....”

— » Zoo wil ik, en zoodra het zijn kan; want ik heb haast mijn vonnis te hooren. Vindt gij 't goed, mevrouwe! ik wacht uws gades t'huiskomst af....”

— » Dat kan ligt, want hij zou Maria en hare speelnoten alleen maar geleide geven tot buiten de poort, en haar verder, onder 't geleide van jonker Anthonie en zijne knechten, wel betrouwd achten; maar daar valt mij iets in.... Is nu zijn haastig antwoord » neen”, dan zou tusschenpraten van mij, of bemiddeling door wien ook, niet meer van bate zijn.... en....”

— » Hoe knopen wij dan den draad der vriendschap weêr aan?” viel Wijndrik in; » neen, dat ware te veel gezet op één worp.”

— » Omzigtig te werk gaan is veel beter, al duurt het langer, al is wachten pijnlijk. Zoo laat aan mij over, behendiglijk den gang zijner gedachten na te sporen! Ontdek ik wat goeds voor u, dan wordt uwe taak ligt en zoet; moet ik het kwade hooren, dan zal het nog aan u staan eene proeve te wagen en den weg tot zijne jonste te vinden, door het één of ander te doen of te laten, dat hem inneemt, en voor u wint, doch dat heb ik niet noodig u aan te wijzen; een verliefde is

altijd rijk aan vindingen, en uw hoofd is zoo goed beraden als uw hart warm is."

— » Och, mevrouwe! hoe gij goed zijt voor mij! Gij zijt mij nu reeds als eene moeder!" riep Wijndrik getroffen; maar, terwijl hij nog sprak, kwam een bediende in liverei aandienen, dat haar draagstoel gereed stond.

— » O! ja! ik had dat vergeten, ik moet nog een pleegbezoek afleggen bij mevrouwe de gravinne van Nieuwenaar. Gerard heeft het mij zóó aanbevolen! Lacen, ei lacen! wat al ceremoniën moeten er door mij geobserveerd worden, sinds mijn man in den magistraat is... 't Is naauw meer te vereenen met een geregeld huishouden."

De jonge man vroeg zich de eer, haar in dat voertuig te helpen. Bij het afstijgen van een breedden steenen trap, die uit de » oppersale" naar het benedenhuis leidde, ontmoetten zij den heer des huizes zelf. De blik, dien hij op Wijndrik wierp, en die niet slechts zijne verwondering scheen te bewijzen dat hij hem nog aantrof, maar zelfs zijn misnoegen daarover, was niet heel geruststellend voor een' minnaar;... maar wat hij sprak verzachtte dien indruk toch wat; want hij zeide hem:

— » Op morgen moet ik Friesche en Geldersche heeren ter maaltijd ontvangen, wilt gij ook mijn gast zijn, heer van Rueel! zoo 't anders met uwe plannen strookt?"

Men begrijpt, met welke drift die noodiging werd aangenomen, al was de drang niet sterk en de woorden niet uitnemend hoffelijk.

Toen wendde zich meester Gerard tot zijne vrouw.

— » Mevrouw! met uw welnemen, stel uwen uitgang voor heden af; ik heb u ietwes van aanbelaug te zeggen." En hare hand nemende, voerde hij haar met wat haast den trap weder op; daarna gaf hij Wijndrik nog eenige schreden geleide, en liet het toen, na eene koel hoofsche buiging, aan de zorg zijner bedienden over, om hem uitgeleide te doen.

Hoe mevrouwe Prouninck hare pligten verstond als huisvrouw en moeder, en als levensgezellin van een ondernemend, eerzuchtig man, hebben wij zooten naastenbij kunnen opmaken uit het voorgaand gesprek. Nu zij nevens haar gemaal stond in zijn schrijfvertrek, werwaarts hij haar verzocht had hem te volgen, moeten wij tot volkomene inlichting over hare persoonlijkheid er nog bijvoegen, dat zij ook naar het uiterlijke eene volmaakte wedergade was van haren gemaal. Eene kloeke deftige vrouw, op veertigjarigen leeftijd, nog frisch en bloeiend, met een behagelijk gelaat, dat boeide meer door openheid dan door fijnheid van trekken, met een groot helder blaauw oog, dat meer stout stond dan smachtend, maar dat toch niet gloeide van onedele harts-togten. Zuiver roode lippen met een gullen glimlach, die de grootte van den mond deed vergeten, kastanje bruin haar, waarvan de gladde nette scheidings nog even uit de stijfgeplooiden kant van een fijn linnen mutsje te voorschijn kwam; een volle blanke hals, te jammerlijk door den weidschen plooi-kraag omtogen; handen die poezel en wit genoeg.

waren ; maar zij hadden het gebrek , dat men meer bij **Hollandsche vrouwen** ziet , ze waren te groot. Deze dame nu , gedoscht in gebloemd zwart fluweel , op keurs en schouders gegarneerd met sieraden van goud en edelgesteenten , was , als men denken kan , voor den fieren , kloeken , prachtlievenden Prouninck eene vrouw , die hij zich op nieuw onder duizenden zou gekozen hebben , ware ze niet reeds een groote twintig jaren de zijne geweest.

We willen daarmede niet beweren , dat geheel die twintig jaren in onverstoorbare eenstemnigheid waren doorgeleefd , maar ze waren beiden lieden van gezond verstand , die zonder overdreven romaneske eischen hun echtelijken band hadden geknoopt , en die dus elkanders gebreken en zwakheden , waar ze die voelden en opmerkten , ieder op eigene wijze , droegen of er zich tegen weerden , zonder dat de vrouw zich een miskend en verdrukt wezen achtte , of de man dacht , dat eene andere vrouw zich nog meer moeite zou getroost hebben , om zijne levensvreugd te verhoogen of zijne luimen te dragen. Op dit oogenblik zelfs is er eene wolk aan hunnen hemel , waaruit wel een storm kan losbarsten , en mevrouwe Prouninck , hoewel ze nog niet weet , uit welken streek die voortkomt , voelt reeds dat ze zeil moet reeven ; want ze kent het opbruischend karakter van baren echtgenoot van buiten , en weet , dat zoo'n passaat uitwaaijen moet , eer ze met hem zee kan bouwen op hare gewone wijze ; het zijn hare eigene uitdrukkingen ; want , dochter van een zeehandelaar , en in eene Zeeuwsche havenstad geboren , zijn der

zeelieden uitdrukkingen haar gansch niet vreemd, en zij is de éénige niet, die het huwelijksleven bij eene zeevaart vergelijkt. Ze zwijgt dus, en terwijl hij met flikkerende oogen en een hooggekleurd ge-
laat zich in zijnen armstoel werpt, en bij het drif-
tig aanschuiven daarvan eenige papieren van zijne
tafel heeft gestooten, neemt zij met koel beraad een
zilveren inktkoker in hare hoede, die bijna in 't
zelfde lot had gedeeld, en zegt alléén :

— » Hebt gij mij veel te zeggen, Gerard? dan
zal ik mij zetten; schoon het bezoek bij mevrouw
van Nieuwenaar op uw begeeren was, het ligt er
niet bij, of 't kan wachten, ware 't een uur."

— » Al duurde het tien jaren, het zou ligt niet
te lang uitgesteld wezen."

— » Neen, dat is mij te lang om te staan," her-
nam mevrouw, en nam een stoel regt tegen hem over.

— » Zoo lang ik niet beter weet, wat die Nieu-
wenaar in zijn schild voert, en als ik niet met meer
zekerheid kan verstaan, oft hij *vóór* of *tegen* ons
is, acht ik het beter, dat mijne vrouw geene com-
municatie houde met de zijne."

— » Hebt gij 't tegen zijne genade van Nieuwe-
naar? nu, in den tijd met de papieren van Buis
haperde het ook al tusschen u. Toch waart ge
verzoend, als bleek uit uw begeeren, dat ik de
Gravin bij gelegenheid van 't nieuwe jaar mijne
pligtpleging zou gaan brengen."

— » Ga liever in de aanstaande week naar het
banket der prinses Chimaj, daarvan u de nodi-
ging geworden zal."

— » Nu mijne dochter van huis is, maakt het voor mij niet zoo veel uit derwaarts te gaan; anders, ... gij weet mijne opinie over die hooggeboren vrouwe. Ik noeme haar eene prinselijke *courtisane*, want ziet ge, Gerard! eene vrouw, die gescheiden leeft van haren man, en die diens ondanks open hof houdt voor mannen en vrouwen beide, is niet veel beters dan dat, » zei mevrouw Prouninck, met eene vastheid die bewees, dat ze hare opinie hier niet dacht op te geven; ze kon dat met te meer gerustheid, omdat deze op grondvesten rustte, die een gemaal als hij te voorzigtig is te ondermijnen; ook antwoordde hij:

— » Ik heb geen lust, met u over de waardij van die vrouw te strijden; denk over haar zoo ge wilt, mits ge u jegens haar gedraagt naar mijn wil; daar gaan wel andere dingen om, die mij 't hoofd warm maken. »

— » Wel spreek het dan uit, mijn beste man! dat zal u verluchten, en men ziet het u aan, dat gij 't hoog noodig hebt. Is 't weêr iets als verleden, toen ze zeiden, gedwongen te zijn, de secretarie open te breken? »

— » 't Ware mij wenschelijk, zoo het iets dergelijks ware; want toen kon ik naar regt en met reden geweld gebruiken tegens obstinatie en onregt. Toen wist ik, wat ik te doen had en wie mijne vijanden waren; nu ben ik zonder raad, daar ik niet weet, wat men tegen mij onderneemt, noch wie mij vrienden of vijanden zijn; doch wat ga ik mij bemoeijen met u te onderrigten! De zaken zijn niet

van uwe competentie; maar van de personen en hunne intentien weet ge ligt meer dan ik!”

— » Gij deunt er meê, Gerard! wat heb ik van doen met de luiden, die u tegen zijn?”

— » Dat vrage ik mij ook en niettemin is 't waar, daar ik u zoo even zamenvond met één van hen; zekerlijk, na eene intieme conversatie moet ik het wel voor waar houden!”

— » Maar, Gerard! hoe komt ge daarop? Dat was immers Wijndrik Rueel, die hier zijn bezoek is komen brengen, daar gij bij waart; dat hij niet zoo spoedig ging als gij haast hadt af te breken, is wel vergefelijk en allerminst bewijs van vijandschap voor u of de uwen. Dat ik daarna een onderhoud met hem had, was dat kwaad? Is dan niet Wijndrik Rueel het petekind van mijn' lijfelijken broeder? Hebben dan niet mijne magen te allen tijde in de beste en opregtste vriendschap geleefd met zijne ouders tot hunnen dood toe, zulks dat mijn broeder nog toeziende voogd is gebleven over zijne zuster Ada? En in 't eind! is niet Wijndrik Rueel dezelfde jonkman, die in 't verleden jaar hier was bijkans als een kind aan huis, en dien gij altijd uitnemend goed gelaat hebt getoond op zulke wijze zelfs, dat gij geacht werdt aan te moedigen...?”

— » Neen, die Wijndrik is dezelfde niet meer, of liever diezelfde Wijndrik is nu voor mij gansch wat anders. 't Is meester Rueel, gecommiteerde door de Staten van Holland bij den Grave van Nieuwenaar; die meester Rueel is voor mij de ver- tegenwoordiger van mijne bloedvijanden, — de per-

soon, die deelt in hunne raadslagen, die van hunne opiniën is, die hier is om onderhandelingen door te drijven, die mij krenken in mijne teêrste belangen, en hetgeen mij meest grievend moest zijn, komt steunen en bevorderen; en om het ligtste te zeggen, die datgene brengt, wat ik met alle mijne kracht zou willen weren; om niet het ergste te denken, dat hij conversatie zoekt met mijne huisgenooten, om ten profijte van zijne zenders met hunne simpelheid zijne winst te doen, en wel blijde zal wezen op die wijze als spie in te dringen in mijn huis.”

— » Ei wat, Gerard! dat zijn louter inbeeldingen van uwe vertoornde zinnen. Maar nu is 't mij klaar, waarom gij hem zoo slecht gelaat hebt getoond bij deze wederkomst.”

— » Aan een goed uiterlijk heb ik het niet laten gebreken, naar 't mij toeschijnt; want ik ben van gevoelen, dat men, vooral jegens een vijand met groote omzigtigheid handelen moet. En mij dacht, ge kondet tevreden zijn over mijn onthaal aan uwen gunsteling; heb ik hem niet aan mijne tafel genood?”

— » Nu, daarvan kan ik u verzekering geven, gij hebt daaraan voor dezen genood, en zult er na dezen ontvangen, die er met minder goede intentiën te uwaarts aanzaten, dan Wijndrik Rueel, en dit kan ik op mijn woord verzekeren, Wijndrik verlangt niets zoo vurig als in uwe genegenheid plaats te krijgen, en ik voor mij geloove, dat wel verre van uwe ontwerpen te hinderen, hij zijne beste vlijt en meeste naarstigheit zal doen om uwe

wenschen te steunen en zich aanspraak te verwerven op uwen dank.

— » Ei, mevrouwe! ge zijt wel al vrij goed onderrigt van de intentiën en voornemens van mijnheer den gecommiteerde der Staten.”

— » Neen, heer! van dien wete ik niets; met dien heb ik geene de minste gemeenschap, maar ik wete, dat Wijndrik Rueel zóó goede gezindheid heeft jegens ons, dat hij aanzoek meent te doen om de hand mijner Maria, gelijk wij hem in 't vorig jaar hoop gave op réussite van dien.”

— » Dat moogt gij gedaan hebben, vrouw! ik voor mij wete niet iets daaromtrent beloofd te hebben.”

— » Beloofd — beloofd — dat is zoo één zwaar woord; maar toch is er eene wijze van zien, hooren en zwijgen, van heusch gelaat toonen en wat daar meer zij, die voor toezegginge mogen gelden. De-zulken zijn er wel door u gegeven aan hem. En als ik zeide, hij niet veranderd zijnde, zou 't schande wezen, zoo wij het waren.”

— » Als hij van toezegginge spreekt door mij gegeven, doet hij dat om een' strik over mij te werpen, en is hij al niet veranderd, als gij zegt, voor ons kind, hij is het voor mij; hij is voor mij een andere, en ik ben ook wel zeker een andere voor hem.”

— » Dat is schade en schande genoeg, Gerard! Wijndrik was in alle deelen voor Maria een goed partuur.”

— » Dat kan wel zijn, en toch wil ik hem niet als schoonzoon...”

— » Ik geloof, dat Maria hem wel genegen is. . . »

— » Ik zeg daar niet tegen; maar ik ben niet van zins, den gezant en den dienaar mijner vijanden aan mijn huis te verzwageren. Politiek als familiebelang verbiedt het.»

— » Ik meende juist, dat gij, heeren van Staat! diè zoo druk het woord: *Staatswijsheid* op de tonge hebt, haar gehoor zoudt geven en van den dienaar uwer vijanden door verwantschapskracht uw bondgenoot maken.»

— » Dat zou niet kwalijk wezen, vooral daar mij bondgenooten noodig zijn; alleen, daar ik de verzekering heb, dat dit nooit wezen zal. . . »

— » Zie doch, hoe hebt gij die fraaije verzekering gekregen?»

— » Vooreerst heb ik haar uit mijne kennis van 't karakter en de opiniën van Wijndrik, vorders uit den aard zijner zending 't herwaarts, die men alléén aan een welvertrouwd persoon zou geven, en eindelijk, omdat ik mij alreede met hem gebotst heb op den raadhuize.»

— » Dat hem zeer heeft bedroefd en ontrust, als hij mij heeft geklaagd.»

— » Zeker! Nu, dat is geen kwaad voorbeduidsel,» hervatte Prouninck half ironiek, half opregt. » Zoo heeft hij er ten minste consciëntie van, dat hij zich zelf het eerst benadeelt met mij te dwarsdrijven.»

— » Zeg het mij opregt, Prouninck! als hij het meiske vroeg, zoudt gij 't hem weigeren?»

— » Hebt ge die vraag van hem in last?»

— » Mij dunkt, eene moeder mag haar doen op eigen gelegenheid, Gerard!

— » Aannemen voor schoonzoon kan ik hem niet, de tijden loopen er niet naar.”

— » Ik achte het juist, in zware tijden, als dezen, zake te wezen, zijne dochter te voorzien van een' goeden man.”

— » Zoo meene ik ook, vrouw! doch zie niet in, dat die man juist Wijndrik Rueel zou moeten heeten.”

— » Toch zou een meiske, als onze Maria, met een' man, als Wijndrik, heerlijk beholpen zijn, en ik hoop doch niet, dat gij er op denkt, ons kind aan eenen Engelschen uitlander te geven, die het mettertijd naar zijn land zou brengen, dat men er daarna nooit meer van hoorde; dat zou mij den dood doen, Gerard!”

— » Daar zijn ook Engelsche heeren, die *hier* blijven, Elisabeth! en alliantie te maken met luiden, die hier zooveel gezags krijgen en houden zullen, als 't God beliest, zou zoo dom een stuk niet zijn.”

— » O, ik zie 't al komen, ik ga mijne arme oogen uitschreijen om dit leed, dat gij over mij brengt.”

— » Wees doch niet dus voorbarig, vrouw! Ik heb nog op niemand bepaald het oog; ook zijn daar Deutsche heeren van goeden staat te over, die het meiske wel mogen zien. Mij dunkt, ik zie jonker de Maulde nog al eens hier.”

— » Jonker de Maulde is een heer van hooge geboorte en groote kwaliteit, maar we weten, dat

hij in jonkheids overmoed nog al luchthartig en dartel is, en tot hiertoe zoo wat om alle meiskens van Utrecht loopt; dat wel bewijst hoe hij er niet één meent. Wijndrik daarentegen heeft niets in het harte en niets in het hoofd, dan ons kind alleen en hij heeft de opregtste en zuiverste bedoelingen.”

— » Wat hij voor 't meiske zijn kan, oordeele ik niet, maar mij dient hij niet.”

— » Maar mij dunkt doch, eene dochter moet uitgetrouwd worden om haars zelfs wil, en naar haren wensch, en 't is gansch geen Christelijke handel een huwelijk te weren of te sluiten om redenen van politiek of wereldsch belang van den vader. Vraag daarnaar maar den welwaarden Gideon Florensz., dat een vroom en wel wijs heer is.”

— » Gideon Florensz. is alles behalve een ijverig dieenaar van de goede zaak; ik zou wenschen, dat gij dien niet inriep, als gij geestelijken troost behoeft. Raadpleeg den heere Modet, die zal u andere dingen zeggen, en des nood doende uit Oud en Nieuw Testament bewijzen, dat de geloovigen van alle tijden hunne kinderen hebben uitgehuwelijkt naar hunne conveniëntie, veeleer dan naar de zinnelijke begeerten der jongelieden zelve.”

— » Ja, maar, Gerard! we kunnen niet alles na doen, wat er in 't Oude Testament staat, en behoeven dat ook niet; omdat nu *Mylord* Leycester en de Predikanten altijd den mond vol hebben van Bijbeltaal, schoon 't al geene heiligen zijn.”

— » Nu al genoeg, vrouwe! daar moeten tusschen ons geene woorden meer vallen op dit stuk; ik

dulde niet meer tegeuspraak op dit puut, nu ge mijne opinie kent, en ik zal daarin handelen naar ik 't oorbaar acht."

— » O, beloof mij dit ééne, dat gij Wjndrik niet voor goed zult afwijzen, als hij met zijnen wensch tot u komt."

— » Ik kan toch geen *ja* zeggen, waar ik *neen* in 't harte heb."

— » Ge kunt u beraden, ge zoudt twee lieder levensvreugd bederven met eene afwijzing, en de mijne er nevens; want eene moeder lijdt met haar kind."

— » Ja, vrouw! ge zegt daar toch een goed woord; ik kan, ja ik moet voorzigtig gaan; eene afwijzing, die alles tusschen hem en mij bot afbreekt, ware niet goed, in dit oogenblik vooral. Gij kunt hem waarschuwen, het aanzoek niet te doen. Ge bespaart mij de weigering, en alles blijft voor 's hands op den ouden voet."

— » Misschien ook beraadt gij u en gelieven houden zich vast aan eene stroohalm."

— » Juist, aan dien stroohalm moge hij zich houden, te eêr nog, daar Maria niet hier is, anders ware 't ligt wat gewaagd..."

— » O, nu zie ik het klaar, 't was afgesproken spel, en berekend, die togt naar Brakel."

— » Ik zeg niet neen!"

— » Arme Wjndrik! hoe gij het geraden hebt!"

— » Hij vermoedde dat?"

— » Hij vreesde het."

— » Ziet ge, dat zijne consciëntie mijwaarts niet zuiver is?"

— » Zult gij de uwe zuiver houden, als gij hem door zulke zwakke hopen denkt af te brengen van zijne partij ?”

— » Wel, als hij afgebragt is van zijne partij, is het bezwaar opgeheven. Hij zou de mijne kostelijk te stade komen.”

— » Nu, dan krijgje ik ruste; want ware 't nu, dat hij van religie veranderen moest, of van Staatszijde wenden naar de Spaansche tirannij, dan mogt hij geen eerlijk man blijven en u te wille zijn, doch waar het different niet grooter is dan tusschen 't volgen van der heeren Staten gevoelen of de dienst van den Utrechtschen Magistraat; mij dunkt, daarin ligt niet zoo groot different, of een minnaar kan het overschrijden. Hij dient toch altijd het gemeene vaderland.”

— » Hm! nu, ik geve u vrijheid, hem hierin te raden; maar, bij mijne trouwe! het different is toch grooter dan gij denkt, vrouwke!”

IV.

DE PRINSES DE CHIMAY.

Om te weten, in hoe verre de harde woorden van mevrouw Prouninck over de Prinses de Chimay eene valsche beschuldiging inhouden, door vooroordeel of bekrompenheid uitgesproken, of eene droeve waarheid, die zelfs door beraden onderzoek beter in 't licht komt, moeten wij het prachtig huis binnentreden, dat deze dame te Utrecht bewoont.

't Is vorstelijk naar het uiterlijk aanzien, maar een weinig vervallen en slecht onderhouden van binnen, ten minste dat gedeelte, dat niet door de Prinses zelve wordt bewoond. Het is ééne dier trotsche en oud-adellijke woningen, die het voorkomen hadden van sterkten in het midden eener stad, en dit hier, digt bij het kasteel Vredenburg gelegen, ziet er zóó moedig uit, alsof het een' krijg met die forteres zou durven trotseren. Zonder twijfel heeft het reeds een paar eeuwen langer dan dat de worsteling met den tijd volgehouden, doch het is

nu zijnen val naderbij dan ooit; want de wettige eigenaars hebben het moeten ontruimen en zwerven in ballingschap, en de tegenwoordige bewoonster, die het slechts tijdelijk in gebruik heeft, zal wel geene moeite doen om het op te rigten uit dien droeven staat van verwaarloozing. Wij doorloopen het dus ook maar schielijk.

Zonder ons te storen aan eenen stoet van bedienden en vrouwen, die zich in de benedenzalen ophouden, of in die ruime gaanderijen bij troepjes zich zamenscholen, zeker niet door al te zware dienst gedreven, gaan wij regt door naar een vertrek, waar wij de meesteres des huizes zelve zullen vinden. 't Is een klein kabinet nevens hare kleedkamer, dat haar de diensten schijnt te doen van *boudoir* en bidvertrek zamen, in zoo ver Protestant-sche dames een zoodanig plekje onder hare behoeften rekenen. Er heerschte die soort van weelde, waarmede hoog aanzienlijke personen zich laten omringen, zonder het zelf te weten wat zij kost. Zijden gordijnen, gestoelten met fluweel bekleed, tapijt behangsel, trotsche candelabres en meubelen van rozenhout met schildpad of parlemoer ingelegd. Maar er heerscht te gelijk eene wanorde, die dit alles de volstreckte voorwaarde van behagelijkheid ontnemt, en die te opmerkelijker is en te meer droevig, omdat wij ze waarnemen bij eene vrouw! Want men zegt, dat de verwarring, die heerscht in hare kamer, een symbolisch getuige is van haar hart en karakter, en gaat die uitspraak door, dan waarlijk was de Prinses de Chimay eene zeer beklagenswaardige

vrouw; want in zulken chaos, als zij hier, zou het wel geene andere vrouw mogelijk zijn geweest te leven, en als men bedenkt, dat het haar slechts den wil, slechts een bevel gekost had, om hare omringing beter geordend te zien, dan is het maar al te zeker dat deze toestand vrijwillig is, en dat zij dien niet eens opmerkt. Kleedingstukken, boeken, papieren en sieraden, alles lag verward dooréén, en hing of waggelde op de zittingen, op de kleine tafels op de *guéridons*, en tot zelfs op den vloer, die ten deele met een kostbaar tapijt was bedekt, al te prachtig om er niet den treurigen toestand van te bejammeren.

Ziet gij! dit alles schilderde de vrouw zonder kalmte, zonder waardigheid, zonder orde, zonder vrede in het harte, maar eene fijn-behendige *coquette* bewees zij zich nu althans niet; want deze zoude de verwaarloozing van hare omgeving niet tot haar voorkomen hebben uitgestrekt. En toch zoo was het bij haar. Hare prachtige blonde lokken vielen in ongeordende kronkels over een zwart fluweelen gewaad, met bruin bont omzoomd; dat niet enkel maar losjes was aangeschoten, maar dat zelfs hier en daar vaal was en versleten. De hals was door niets gedekt, dan door eene kanten *guimpe* en door de rijke vlechten, die er over heen gleden, als gouden baren over effen paarlmoer, want de blankheid van dien hals en die schouders was alléén te vergelijken bij de volmaaktheid van den vorm; en de beide armen, die heenstaken door de openingen der lang nederhangende losse mouwen, waren zoo als

Geefso ze uit albast zoude houwen. Alleen hij zou zijn marmel een tint van leven hebben bijgebracht, dat de matte witheid van deze ontbrak. 't Was of ze door ledigheid en kwijning wit waren geworden en of er geene frissche zuivere levenskracht heenstroomde door de aders. De voeten, door roode zijden kousen met klinken van gouddraad gedekt, staken in korte rondgevormde muiltjes van Hongaarsch goudleer. De prachtige kanten kraag, die haar waarschijnlijk nog sieren moest, of die zij onder den invloed van eenige drukkende gedachte had afgeworpen, lag op den grond, half afgerukt van den zilveren halsband, waarop zij hechten moest, en zoo digt nevens de eigenares, dat eene enkele schrede van deze haar zou verbrijzeld hebben.

Zóó uitgedoscht, of liever zóó ongekleed vinden wij de Prinses te midden van die wanorde; maar mevrouw Prounink zelve (hoezeer zij van die laatste zonde al gegruwd hebbe) zou haar met een zachter oog hebben aanschouwd, en ten minste dit oordeel hebben gesproken, dat, zoo zij eene zondares was, die afzonderlijke beaming waardig, zij ten minste eene boetvaardige mogt heeten op dit oogenblik.

Want in waarheid, wij vinden haar gekniel, en biddende met diepen ootmoed, met strenge aandacht en onder gloeiende tranen. En ziet, zij bidt, niet voor zich zelve, niet om eene teug uit eenige bron van aardsche vreugd, niet om het afkeeren van eenig leed, haar wachtend; maar zij bidt voor een ander, voor eenen man, voor haren echtgenoot. Neen, zeker! de Prinses is geene schuldige vrouw,

niet in dien zin althans als mevrouw Prouninck het haar geloof. Zij is slechts eene vrouw door anderer schuld en door eigene onvoorzigtigheid in eenen valschen toestand gebragt, in dubbelzinnige omgeving verward, en zonder die rijpheid van verstand, die helderheid van oordeel, die vastheid van beginselen en die kracht van wil, om zich in zulken toestand te gedragen met den moed en de waarheidigheid en de kalmte, die voor iedere vrouw voegzaam ware geweest, maar die in haren stand zeker onmisbaar was. Mevrouw de Gasparin, die van ieder ongelukkig huwelijk der vrouwe de grootste helft der schuld toekent, zoude zeker op deze hooggeboren vrouwe een' zwaren steen der veroordeeling werpen; want zij had haren man verlaten, terwijl zij gelukkig waren in hun huwelijk, en terwijl haar gemaal persoonlijk tegen haar niets kwaads had bedreven. Ook was zij tot die scheiding gekomen in een oogenblik van vrome opgewondenheid, in eene vlaag van brandenden geloofsijver, onder den indruk van edele verontwaardiging en smartelijk zielewee, en zeker niet zonder een' bangen tweestrijd tusschen hare gemoedelijkheid en haar hart. Het was geweest met de huivering eener edelmoedige ziel tegen laaghartigheid en verraad, en met den angst eener vrome en schuwe duive voor de ontrouw aan God. De Prins de Chimay had de zaak van zijn vaderland verraden en verlaten voor de dienst van den Spaanschen Koning, en zijn geloof verloochend voor de eeredienst van den Paus. Voorwaar, geen klein vergrijp in die tijden.

Verward, verbijsterd, teleurgesteld en verontwaardigd, tot in de diepste der ziel geschokt, had de ijverige Protestante in den dubbel verraderlijken man opgehouden den echtgenoot te zien, dien zij zelve *trouw* had gezworen, en zij zelve vergat, dat zij echtgenootte was zoowel als Christin, en zij zelve vergat den eed, dien zij had gezworen; zij ook verraadde en werd ontrouw, waar zij voor ontrouw en verraad verachting wilde toonen; zij verliet haren gemaal, en zij trok zich terug in het vaderland, dat hij niet meer het zijne achtte. Vrienden en verwanten keurden dien stap goed; in hunne eerste ergernis over het verraad van den Prins en over de wijze, waarop hij het uitvoerde, en de omstandigheden, die het voorafgingen en volgden; voelden eenige voldoening voor hun gekrenkt gevoel van eer en vaderlandsliefde, door dit openlijk bewijs van afkeuring eener vrouw, die toonde, haar vaderland en hare geloofsbelijdenis meer lief te hebben dan haren gemaal. Maar er is iets, dat de goedkeuring van verwanten en vrienden, en zelfs de toejuiching van geheel een land niet kan geven, en niet kan vergoeden waar het verloren is: de duurzame rust bij een overijld besluit, in hartstogtelijkheid uitgevoerd, en zelfvoldoening, als men in den strijd van pligten den hoogsten vergat om den ligtsten te volbrengen, omdat die beter dan de andere met onze eerste indrukken en opvattingen strookt. Zoo als iedere overspannen handeling, iedere onnatuurlijke daad, bragt die der Prinses ook hare eigene straf met zich. Eene vrouw, die zich eigenwillig scheidt van haren gemaal

zich dus en berooft van haren eersten en natuurlijken steun, **plaatst** **zich** **in** **eene** **stelling**, die niet alleen hare groote moeilijkheden heeft in de maatschappij, maar die in haar zelve, in haar eigen hart hare gevaarlijke terugwerking heeft, en men moest meer zielskracht, meer kalme wijsheid, met sterkte tegen indrukken, met vastheid van beginselen, en vooral meer waarachtig praktikaal Christendom hebben, dan de Prinses de Chimay bezitten kon op haar twintigste jaar, om haren nieuwen toestand, ten aanzien van het vaderland en voor zich zelve, met waardigheid te dragen, en zóó dat zij niet de verdenking der menschen op zich laadde, noch de berisping van haar geweten verdiende. De Prinses had dit niet gedaan; hare persoonlijkheid, hare betrekkingen, hare jeugd, en zelfs hare schoonheid, maakten het haar zoo goed als onmogelijk; zij had zich vrijwillig gewaagd aan die verzoeking, waarvan gezegd is: wie er zich in begeeft, komt er in om; en zekerlijk, wij vinden haar in eenen staat, die dat onkomen al zeer nabij is. In het oog der wereld was zij reeds verloren; haar rang stelde haar zeer in het licht en op eene hoogte; haar exceptionele toestand hield als van zelve de belangstelling en nieuwsgierigheid van allen op haar gevestigd. Hare omgeving stelde haar bloot; zij had niet eenmaal scherpzinnigheid genoeg om dat vooruit te zien, en geene vastheid genoeg om het te veranderen, zelfs al predikte het haar de ondervinding; en hare gedragingen spraken althans geene vermoedens tegen. Dat is ook nog het noodlottige van iets te doen

tegen plicht, zelfs met goedkeuring van de wereld: de daad heeft zij toegejuicht, de gevolgen, de noodwendige uitkomst er van neemt zij niet onder diezelfde *sauvegarde*. En zij smaalt niet te minder op de vruchten, al heeft zij zelf den boom helpen planten, die ze voortbrengt. Het gaat er meê als bij het schaatsenrijden; iedereen ziet heel graag een vaardig meester in die kunst zijne wildste en gevaarlijke sprongen maken, mits hij niet valle, want valt hij, dan lacht men hem uit. De Prinses de Chimay is nog niet gevallen, maar zij strijdt niet om te blijven staan; zij denkt er niet eens aan, dat zij strijden moet; zij leeft voort, zonder waarachtig goed inzicht van haren toestand, zonder geweten van wat zij was en wezen moest. En hoewel men mij heeft gezegd, dat schoone dames in allerlei toestanden, zelfs in onzen tijd, waarin men toch zooveel en zoo gaarne rekest, er niet van houden om zoo diep na te rekenen, moet ik haar bij deze gelegenheid toch waarschuwen, dat die wijze van voortleven, zonder overweging van pligten en krachten, de allergevaarlijkste is, die er zijn kan, en dat ik ze in ieder geval liever zoude raden, een deeltje van Eugène Sue minder te lezen, of een half uur korter *toilet* te maken, of zelfs eene *soirée* minder bij te wonen, en die tijdwinst te besteden tot eene regte kennis van zich zelve en van hare omgeving.

De prinses de Chimay had nog eene bijzondere kwelling; den verlaten echtgenoot had zij lief, toen zij hem verliet, en sinds die scheiding waren on-

lust en levens moeheid op haar aangevallen. Waartoe bevallig zijn in haar eigen huis, daar de éénige die het regt had, hare schoonheid te bewonderen, en voor wien ze schoon wilde zijn, niet meer daar was? De natuurlijke grondtrek van haar karakter was geene ijdelheid, geene behaagzucht; geene loszinnigheid, en van ondeugd gruwde zij, als zij die onder hare ware gedaante herkende, of zich die dacht, zoo viel van zelve de lust om te behagen weg, en daar intusschen de noodwendigheid om zich te vertoonen bleef, volgde er uit, dat zij wel in 't opentlijke met vorstelijke pracht en vrouwelijke bevalligheid zich tooide, maar in 't huisselijke, in eenzaamheid die vergat, ook den lust niet had noch de kalmte die orde en keurigheid noodig maken. Als wij zeiden: » onbewust van eigene behoeften, en in 't geloof, dat zij onberispelijk was voor God en menschen, had zij voor de bekeering van haren echtgenoot, » dat beteekent hier voor zijne terugkeering tot de zaak der Unie en tot de Protestantsche belijdenis. In die bede lag voor haar gevoel hereeniging met hem ingesloten. Maar op ééns werd haar gebed gestoord, en hare aandacht afgeleid door een geridsel aan de deur en eene zachte, niet onwelluidende mannenstem, die verlot vroeg tot binnentreden. De prinses schrikte op, slaakte een' diepen zucht, wikkelde zich digter in haar ochtendkleed, dat zij vastsloot om haar midden met een gouden koord, verborg haar aangezicht onder een lange zijden falie, die zij in de haast van den grond opraapte, wierp zich

op eene soort van sofa met zachte zijden kussens, en riep toen: » binnen! » maar hare stem was zwak en dof, en er trilde eenige ontroering in.

Hare vergunning was in strikten zin gevraagd, maar niet afgewacht; want, terwijl zij zich had omgewend, stond de man reeds midden in 't vertrek, en naderde haar met twee groote snelle schreden; daarop maakte hij langzaam en statig twee buigingen, en bleef toen voor haar staan, in de houding van iemand die wacht.

— » Het schijnt wel, » sprak de Prinses, half verlegen en half verdrietig, doch zonder den vreemde aan te zien, » dat in mijn huis niemand meer zijnen pligt doet. Niemand mijner vrouwen hier, zelfs de hofmeester niet in de voorkamer om u aan te dienen. »

— » *Deh, signora Principessa!* wat zal men daartoe zeggen? kwaad voorgaan doet slecht volgen.... »

— » Hoe meent gij dit, *messer?* » vroeg de dame, wat verwonderd naar hem opziende.

— » Ik meen, dat uw hofmeester daar beneden lustig huishoudt, en het gezin hem aanvertrouwd, niet met zulke zorg en orde stiert, dat het exempel de overige dienaren stichten moet; doch ditmaal moet ik ze verschoonen; ze zullen gedacht hebben, dat uwe genade eene groote begeerte had mij te zien, en geen beletsel had mij te ontvangen. »

— » Het eerste is maar al te waar, » hernam de Prinses met een' diepen zucht, » en wat het laatste aangaat, het is zoo: Grijmwaert wist, dat ik u wachtte en alleen was, *messer Cosmo!* »

Werkelijk was het Cosmo, dezelfde geheimzinnige man, dien wij in des barbiers huis zulk eene verdachte houding hebben zien aannemen, en die door Fabian zoo gemeenzaam werd aangesproken bij zijn' verkleinnaam Cosimo. Nu hij zijn' grooten Spaanschen mantel niet gebruikte, om zijne gestalte te vermommen, zag men dat die rijzig was en wel gevormd, en hoewel slank en buigzaam, toch van sterkte en spierkracht getuigde. Zijne kleeding was de gemeen-burgerlijke: een naauwsluitend wambuis van zwart laken, een plat linnen bef of boordje, zwarte sergie beenkleeding, en roode zijden rozen op de rondgetoonde schoenen. Opentlijk droeg hij geen wapen, maar wij willen niet beweren, dat hij er geen bij zich had. Nu hij zijn ronden hoed had afgenomen, en zijn gelaat goed te zien was, kunnen wij ook hem beter gadeslaan; het scheen zoo wat een man van veertig jaar, misschien iets ouder maar jonger zeker niet. Zijn gelaat was sterk sprekend, en in vroegere jeugd kon het zeer aantrekkelijk zijn geweest, door fiere mannelijke schoonheid; nog zelfs was het niet onbevallig, hoewel vermagering, diepe rimpels, scherpe voren, en dat geelachtig bleek dat van zwartgalligheid getuigde, alles gedaan hadden, wat de jaren en de ongenade van het leven doen kunnen, om een menschelijk gezigt van zijne schoonheid te berooven. Zijn haar en wenkbraauwen waren reeds sterk grijs, maar ze waren eenmaal zwart geweest. De oogen waren levendig, schrandere en scherp, maar ze lagen zóó diep in het hoofd, dat ze kleiner schenen dan ze waren, en iets ake-

lig gaf het aan zijn' blik, dat de oogharen waren uitgevallen, en niets dan dikke roode randen achtergelaten, die er op schenen te duiden, dat menig bloedige traan uit dat oog was heengegleden langs dien weg. De neus was lang en regt, de mond klein en wel gevormd, doch de glimlach die er soms om heen speelde, was er nooit een van vrolijkheid, maar had altijd iets pijnlijks, en meestal iets moedwilligs en iets listigs, dat niet geschikt was vertrouwen op te wekken. De prinses scheen hem toch geheel het hare geschouwen te hebben, want zij hervatte wat meer opgewekt:

— » Ik was blijde te vernemen, dat gij in Utrecht waart, en zoo zond ik met den eersten om u, uitzorge ge mogt vertrokken zijn zonder tot mij te komen.»

— » Met gunst neen, mevrouwe! ik zoude in geen geval van hier heen reizen, zonder naar uwe bevelen te komen vragen, doch ditmaal bovenal zoude ik niet vele dagen hier zijn, zonder tot u te komen: mijn verblijf hier geldt u.»

De prinses verbleekte een weinig.

— » 't Is toch niet...» vroeg zij.

— » Met uw welnemen, *Excellenza!* eerst uwe zaken, daarna die van uwen dienaar. Gij hebt mij laten roepen, gij moet bezigheid voor mij hebben.»

— » Mijn goede heer Pescarengis! ik ben wederom in groote nooddrift van gereede penningen!»

— » *Excellenza* is de éénige niet; dat moge haar tot troost zijn. Van hare Koninklijke Majesteit van Engeland af, tot op den geringsten lansquenet, in,

soldij van dezen Staat, klaagt alles van geldgebrek; het onderscheid is alléén maar daarin, dat de eerste nog middelen heeft daarop te voorzien, en de andere bij mangel daarvan rooven moet, of van honger sterven.”

— » Het eerste is ook mijn geval,” hernam de prinses; » maar ik heb eene vrij groote som noodig.”

— » Ik kan geld bezorgen, zoo veel gij wilt, *signora!* maar het moet goed verzekerd wezen!”

— » Gij zegt dit toch niet, uit wantrouwen in mij, *messer!* gij weet welke mijne uitzigten en verwachtingen zijn.”

— » De besten, *Principessa!* de besten! alléén het zijn verwachtingen, uitzigten, *chateaux en espagne*, als de *Françoys* zegt, en gij weet, ik beleen alleenlijk maar vaste goederen.”

— » *Messer Cosmo!* geef u de moeite om dat kastje met sieraden in handen te nemen, dat daar ginds openstaat, en zie oft die paarden en gesteenten voor u genoegzame waardij hebben, om mij daarop drie duizend goudguldens voor te schieten.”

Cosmo nam met eene zekere overlegde langzaamheid het *écrin* van de marmeren tafel, bekeek de sieraden één voor één met het scherpe oog van eenen kenner, en met de naauwlettendheid van een toekomend bezitter, en zette het toen voorzigtig weder op zijne plaats, terwijl hij zeide:

— » Drie duizend goudguldens is voorwaar in deze benaauwde tijden geene geringe som, mevrouw! maar, alschoon een tafelhouders, ben ik een eerlijk man en geen woekeraar, en dus moet ik u

zeggen, redelijke interessen berekenend, zijn die sieraden goede panden voor die som; maar mij dunkt, dat moet u pijn doen, in uw' jongen leeftijd en in uwen staat u daarvan voor langen tijd te berooven....”

— » Och! wat zegt mij jonkheid en staat, dat ik mij sieren zoude? Is de vreugd en de lust van mijn leven niet weg, en waartoe die vorstelijke haarband met robijnen om mijne slapen, als de kroone mij van 't hoofd is weggenomen, in mijnen gemaal? en u, Cosmo! u althans behoef ik niet te verhalen wat mij in dezen trof.”

Cosmo zag haar oplettend aan; iets als een glimlach plaatste zich om zijnen mond.

— » *Si, signora!* ik weet daar zoo ietwat af, maar in 't eind ge zijt jonk en schoon; eene vrouw, die deze qualiteiten heeft, en nog hooge geboorte daar te boven, verzet zulks in vermakelijk gezelschap....”

— » Alle mijne vrienden raden tot zulke verstrooijing, en de rang dien ik houde dwingt er mij toe hun' wil te volgen, en zelfs doe ik het, doch....”

— » Nu dan, om met den luister die u voegt onder de luiden van uwen rang te verschijnen, behoeft gij immers uwe juweelen en sieraden!”

— » Och! bij een weduwlijk droefkleed voegen ze niet.”

— » Is mijnheer de Hertog van Aerschoot ter ziele? dat zou meer zijn dan ik wist.”

— » Neen! maar sinds onze scheiding voegt mij de weduwlijke rouw over hem.”

— » Dat is, bij mijne trouwe, een inval, eener vrouwe waardig! En uwe genade zou dus nog altijd treuren om den Prins gemaal?"

— » Treuren, Cosmo! God de Heer, die mijn hart kent, weet in hoe jammerlijke smarten ik mijn leven overbreng; mijne jeugd en wat er voormaals schoon aan mij was, verkwijnt onder den rouw en de bedroefdheid; het leven is sinds zijn verlies mij geen leven meer. Mij dunkt, men moet mij alreede kreuken in 't aanzigt zien, dus mij 't leed en verlangen verteeren."

— » Waarheid is, dat zijne Genade van Aerschot een bevallig heer was, dapper in den oorlog en vurig in 't minnen, ik begrijp dat uwe Genade hem betreurt, doch zie om u heen; wijze *signora's* verzetten zulke smart niet door tranen, maar zoeken er soelaas voor bij goede welbespraakte vrienden, derzulker getal niet gering moet zijn bij een zóó minnenswaardige *donna* als *Excellenza*."

— » Cosmo!" riep de Prinses, » ik ben u mijn leven schuldig, dies moet ik een gewaagd woord van u overzien, maar dit hier is voorwaar al te stout, en al te onbillijk nog daartoe. De Almagtige weet, hoe zuiverlijk ik mijne trouwe heb bewaard, en bewaren zal, hoe ik smachte naar hereeniging met hem, en hoe ik dagelijks aanhoude in 't gebed, dat hij doch bekeerd moge worden van dat superstitieuze bijgeloof der Paapsche Kerk, en zich scheidende van den Paus van Rome, en den Spaanschen Koning, wederkeeren mogt tot de ware religie, tot zijn land, tot zijne magen, en tot mij,

zijne bedrukte gade, die gestadig de armen naar hem uitgestrekt houde.” En op eens van toon veranderende, vroeg de Prinses: » Zoudt ge meenen dat het nog eenmaal mogelijk ware, Cosmo ?”

— » Het krachtig gebed eens regtvaardigen vermag veel,” hernam Cosmo met een’ allerzonderlingsten nadruk. » Alleen op dit oogenblik heb ik regt te gelooven, dat die bekeering nog niet zóó ver is gevorderd, als uwe Genade in haren vromen ijver kan verlangen, en in dien staat moge het u wel niet geraden wezen zijner Genade’s terugkomst tot u te verlangen. Zijne gedachten gaan wat al te veel over moord en doodslag voor uwe veiligheid.”

— » Laas, helaas, Cosmo ! waaraan doet ge mij gedenken ! Hoe kan ’t mogelijk wezen, dat *hij* zulks in zijn hart heeft kunnen nemen tegens mij ?”

— » Altijd houden mannen zich ietwat beleedigd over zulke eigenwillige verwijderingen als uwe Genade zich heeft veroorloofd, en bij ons in Piémont, straft een’ man de ontrouw zijner vrouw met den dood.”

Er was iets bijzonder akeligs in den schrillen en pijnlijken toon, waarop Cosmo dit zeide ; het was volstrekt niet die van een’ vriend die eene heilzame onrust wil opwekken, die tot voorzorg wekt, maar eerder die van een’ vijand, die zijn offer eerst wil ontzetten, eer hij het treft.

Op de Prinses scheen die toon ook zijne uitwerking te doen, althans zij sprak met eene zichtbare ontroering :

— » Gij jaagt mij vreeze aan, *Signor !* doelt gij

op iets dat weder mij dreigt van mijns heeren zijde?"

— » *Si, Signora!* het dreigt niet enkel, maar het treffen is zeer nabij. Er is werkelijk een man uitgezonden met den last en de middelen om u te doen sterven."

— » Och Heere God! behoed mij!" riep de Prinses onder eene rilling, » mijn bloed wordt koud van angst; doch nu herken ik uwe trouwe, Cosmo! gij wist dit en daarom zijt gij hier."

— » Juist daarom."

— » Hoe weet gij dit vreesselijk geheim? Want het is niet denklijk, dat de Prins het u ditmaal zal hebben vertrouwd."

— » Ik kom uit het leger van Parma; daar waren vele edele heeren en groote krijgsoversten samen; in zulke tijden zijn er metterhaast zaken te doen voor luiden van mijne soort. De Prins, uw gemaal, vond zich daar ook; ik heb zelf handel met hem gehad, en ik weet voor zeker, dat hij zoo sterk als ooit den wensch naar wrake voedt, en dat hij gezworen heeft die voldoening te geven door dolk of gift naar uwe keuze, eer we een' dag verder zijn."

— » Och!" sprak de Prinses, in de diepste moedeloosheid zich achterover werpende in hare zijden kussens, » dat hij zijnen wil doe! Dit vreugdeloos leven heeft doch zoo groote waardij niet voor mij, en ik ben het moede, dat onder zulke zorge en onrust te hoeden, tegen achterlist en geweld. Moge Ferdinand dan ten leste zich die genoegdoening nemen voor wat hij mijn ongelijk noemt!"

Maar die kalme opvatting van de dreigende aankondiging lag blijkbaar niet in Cosmo's plan, want hij herhaalde alleen op zijn' vorigen schrikwekkenden toon:

— » Wat dan kiest gij, mevrouwe! gift of dolk?»

— » Deze jokkernij van u is zoo ongepast als somber, *messer Cosmo!*» hernam de Prinses.

— » Het is gansch geene jokkernij, *signora Principessa!* Ik heb mijne wigtige redenen om die vrage te doen, en groot regt om het antwoord te weten. Ik heb voor manier, om in zulke zaken als in andere altijd te handelen naar de meeste commo-diteit en geneugte van wederzijdsche partijen.»

— » Maar ik wil niet sterven; ik kan niet sterven, nu niet! ik voel nu, dat ik er gansch niet toe bereid ben!» riep de ongelukkige vrouw, die nu eerst aanving, de sombere dreiging als eene vreesselijke waarheid te voelen. » Zekerlijk bij dieper iudenken is de dood te zwaar eene zake, om die willig in te roepen met zoo kort beraad. Maar wat spreke ik van doodsgevaar, Cosmo! wyl gij bij mij zijt, gij, die mij reeds eenmaal het leven hebt gered, en wien ik dat vergold door mijne intercessie bij den Graaf, zulks ik u het uwe daarvoor terug-gaf! Hoe kan mij met u de dood treffen? Hoe kan ik op dezen stond oorzaak hebben tot vreeze, en waartoe jaagt gij mij angst aan? Weet ik dan niet, dat gij mij veiligen zult! Alleen verlaat *gij* mij niet!»

— » Niet voordat mijne bezigheid bij u zal zijn afgedaan. Daar geve ik mijn woord op, mevrouwe! Ziel!» en een scherpe dolk blonk op eenmaal in zijne

hand, die hij even ophief. » Zie! dit staal, of — een zeker poeder, u en mij wel bekend, wat oordeelt gij, als middel tot uwen dood het meest gewenschte?»

Toen moest de Prinses de Chimay wel gelooven.

— » O, Almagt des hemels! sterf mij!» riep zij uit. » Cosmo! gij, gij zelf gedenkt nu die wreedheid tegen mij te plegen? Goedheid des hemels! hoe krijgje ik hulpe in deze verlatenheid! Mijne vrouwen, die verre zijn, mijne edelknappen, die daar beneden dartelen en joelen, en die mijne angstkreten niet hooren zullen! Cosmo! Cosmo! wat brengt u tot deze gruweldaad?»

— » Fij, *signora!* gij zoudt den lankmoedigste zijn geduld doen verliezen. Beraad u doch, en zeg mij uwe keuze.»

— » Ik zal nooit, nooit die afgrijsselijke keuze doen!» riep zij in wanhoop.

— » Dan vergeef eenen Italiaan, dat hij zijnen dolk neemt,» sprak Cosmo, haar dien digt voor de oogen houdende.

Zij wierp zich schichtig achteruit, reeds zoo bleek als eene doode.

— » O, mijnheer de Prins! waartoe doet gij dit eene arme vrouw,» riep zij, in radeloozen angst de handen wringend, » de liefste uwer jonkheid, dat zij op zulke wijze haar leven moet einden?» Daarop als met eene flikkering van hoop, wierp zij zich aan de voeten van Cosmo, en bragt met moeite uit: » Niet dat staal! dat ik u bidde, dat andere, waarvan gij mij eens hebt gered!»

— » Nu, Gode zij dank! dat gij eindelijk gekozen

hebt," sprak nu Cosmo, de schouders ophalend, met vernieuwd ongeduld. » Gij schijnt mijnen tijd niet duur te achten, *signora!* dat gij dien dus verbruikt met uwe aarzelingen. Rijs doch! ei, rijs doch! Waarom verootmoedigt gij u dus voor mij, alsof ik uw gemaal ware? Daarbij schijnt gij te vergeten, dat ik ook een mensch ben en mijne zenuwen heb."

Werkelijk, toen Cosmo de Prinses daar neêrgeknield zag aan zijne voeten, was zijne kleur tot een vaal bleek verschoten; zenuwachtig verwrong zich zijn mond; het was niet te scheiden, of dat was onder een' glimlach of onder eene stuiptrekking; zijne borst zwoegde hoorbaar, en zijne handen trilden, terwijl hij zijn *stilet* weêr tusschen zijne mouw verborg. Daarop weêr koel en met eene zekere hoffelijkheid zich buigende, alsof er niets vreemds tusschen hen was voorgevallen, zeide hij alleen:

— » Vergeving, *signora Principessa!* 't was eukel maar te doen om mij te vergewissen van uwe keuze."

Zij was intusschen onder heftig sidderen weêr in hare kussens teruggezonden, en antwoordde niet; maar zag naar hem op met eenen blik vol onrust en twijfel. Hij vervolgde:

— » En nu tot uwe zaken, *mia signora!* Wel gaarne beleene ik deze sieraden, doch nog liever liet ik u in 't bezit van deze prachtige ketenen, oorbaggen en armbanden, die eener schoone vrouwe, als de *signora*, zoo goede diensten kunnen doen; daarom peis doch op kostbaarheden, die beter te missen zijn: goud of zilver vaatwerk, kistjes met gesteenten ingelegd, of kostbaar drinkgeschir?"

Een pijnlijk glimlachje bewoog even de verbleekte lippen der Prinses.

— » Een wonder man zijt ge. Hoe spreekt ge nog tot mij van sieraden? daarbij, ik zal dat geld immers niet behoeven, sinds ik ter dood verwezen ben!”

— » 't Is daarom nog niet gezegd, dat gij sterven zult. De Prins van Oranje zaliger heeft wel jaren lang in gezondheid geleefd, met zulk een zwaard boven 't hoofd hangende, eer het trof. *Ehe, diavolo! coraggio, mia signora!* hoe meer gij u omringt met luiden van magt en rang, hoe zekerder gij geveiligd zult zijn tegen zulke aanslagen. En als ge daartoe nog wat goede tucht houdt over de dienaren van uw huis, dat ze wat goede wacht houden, dan hebt ge zooveel meer vreeze niet te voeden, dan eenig ander hoog personaadje.”

— » *Messer Cosmo!* mogelijk zou eene andere, dan ik, zulk vertrouwen in u niet hebben; maar, ondanks uwe vreemde manier van doen, daarmede gij mij angst in 't harte jaagt, blijf ik in u mijn' vriend, mijn' beschermer zien, geloof ik u heden voor eene nieuwe weldaad te moeten danken.”

— » *Ehe, signora!* wat zou u ook daarop brengen? ik uw vijand? Ik ben nooit de vijand mijner kalanten..., en dan de *signora Principessa*, die mij zoo dikmaals met haar vertrouwen vereert! Maar dank nog niet! Het gevaar is nog niet weg van uw hoofd, en,” voegde hij er bij met eenen nadruk en ernst, die in dezen man allervreemdst scheen, » dank dan allereerst Gode, die u in Zijne genade nog dagen tot uw leven toevoegt, omdat gij niet onbekeerd

moogt sterven! Nu hef het hoofd op, mijne vrouwe! en laat **uws handebl. doen!** Zal ik uwe vrouwen roepen, dat zij 't vaatwerk aanbrenge?"

— » Dat is onnoodig!" antwoordde de Prinses, die liefst hare bedienden buiten het geheim wenschte te houden van zijne gemeenzaamheid en van den nooddwang, waarin zij zich bevond, hare kostbaarheden te verpanden. » Daar ginds staat een lampetkan en kom van verguld zilver; dit, met den beker, die er bijhoort, moge van waarde zijn beneden de sieraden, maar ze zijn door den Koning van Spaniën gegeven bij 't huwelijk mijner moeder, en dus, ge kunt de verzekering hebben, dat ze niet ongelost kunnen blijven."

— » *Ervero!* Het koninklijk wapen van Kastilië staat er op uitgebeeld, en dat van de huizen Brimeux en Megen zijn er opgedreven!" sprak Cosmo, die zich er naar heen gekeerd had, en beurtelings ieder stuk bezag en betastte, met den blik en het handgebaar van een' Jood of juwelier. » Zonder aarzelen beleen ik deze panden met drie duizend goudguldens, zoo ge de som niet liever in dubbele rozenobels wilt, uit genegenheid voor *Mylord Leicester!* Doch wat zie ik? *Eccellenza* heeft den beker in gebruik!"

— » Daar is een weinig malvezij in, daar ik mij te nacht meê verkwikke, als de slaap mij ontwijkt."

— » Nu! zoo drink daaruit op dit stond ook eene teuge, mevrouwe! sinds ge nog wat ontdaan zijt en verkleurd door den schrik van zoo even!"

— » Ik heb het werkelijk noodig!" sprak de

Prinses, en nam met eene matte bevende hand den beker, dien hij haar bood. Zij wilde dien aan den mond brengen.

— » *Signora!*” zeide hij, » in uw geval verkeerende en na de waarschuwing, die u zoo pas is gegeven, zoude ik niet dus uit iedere hand vertrouwelijk drank of spijsz aannemen, en zonder achterdocht aan den mond zetten.”

Natuurlijk bleef de Prinses aarzelen; want zij wist niet, of dit op nieuw ongepaste scherts was, of als eene ernstige waarschuwing moest aangenomen worden. Cosmo had zich omgekeerd, vóórdát hij de woorden sprak; nu ging hij buiten een venster liggen, dat hij geopend had, roepend met luider stem

— » Zie hier de gerechtigheid van mijnheere den Prinse van Chimay, Hertog van Aerschot, die volvoerd wordt op zijne eedschendige gemalin. In naam des hemels en van den Koning laat gaan...”

Een luider, een scherper tegenkreet van de binnenplaats beantwoordde deze zonderlinge woorden met een: » *Bravissimo, Cosimo!*”

Daarna keerde Cosmo zich zeer bedaard om, en vroeg de Prinses:

— » En nu, *signora!* hebt gij gedronken?”

— » Mij dacht, *signor!* het was mij niet gerdan!” hernam zij angstig en aarzelend.

— » Nu, dank dan God!” hernam hij. » Ik wachtte ook niet anders van uw goed oordeel. Nu zijt ge veilig, en als ik achte, voor een’ langen tijd. In uw geval goot ik den beker uit in de haardstede, die vergiftigde malvezij kon ons beiden nog kwaad

brouwen! Nu, geef hem mij te pande! Het venijn was krachtig; hij moet voor 's hands niet gebruikt worden."

De Prinses volgde zijne aanwijzing, maar zeide, nu meer met verwondering dan met onrust:

— » Mijn leven lang zou ik peizen, eer ik de redenen van uw doen doorgrondde; zóóveel omhaals, zóóveel akelige uitwendigheden om niet met al, of het moest zijn om eene afgrijselijke jokkernij te plegen tegen eene zwakke vrouwe, oft haar tweemaal doodsfreeze te doen lijden!"

— » Om geene reden anders, mevrouwe! dan dat ik een eerlijk man ben, uiterst naauwgezet in het volbrengen wat hem is opgedragen. Ofschoon Lombarden gansch niet in roep of reucke 'zijn van onkreukbare goede trouwe, ben in doch van anderen aard, en wil mij dies betoonen; en sinds de heere Prinse van Chimay mij zestig Spaansche ducats heeft geboden, om dezen nieuwen aanslag op uwe persoon te volbrengen, en daar ik ze heb aangenomen, diende ik ze toch wel te verdienen."

— » Maar hoe kon 't zijn, dat gij, wezende van de religie en een deugdgezind man, zulk een boos stuk op u naamt?"

— » Ik weigerachtig zijnde, had hij 't eenen andere opgedragen, en de ducaten kwamen mij wel te stade in eenen tijd, dat het geld zoo schaars is."

— » Dank hebbe uwe goede intentie te mijwaart, doch op zulke wijze hebt gij zijn wreed bevel toch niet trouw volvoerd, en zoo zal hij het zekerlijk hernieuwen."

— » Dat laatste is voor 's hands niet denkelyk. De bode, dien gij mijnen naam hebt hooren uitroepen op uwe binnenplaats, is met de tijding van 't volvoerd bevel, in der ijle naar de Spaansche zijde heengereisd, en de wrok des Prinsen is daarmee voor een' langen tijd gepaaid, de berigten van hier uit niet zoo ligt tot hem overkomende, langs andere wegen; en daartoe, alle dagen vindt hij geene occasie om iemand van zijnentwege naar herwaarts over te zenden om eenen moord te begaan. Ook zijt ge nu dubbel gewaarschuid en, wyl ik hier ben, goed bewaakt, moogt daarna zelve op uwe veiligheid toezien. En wat mij betreft, ik heb die ducaten aangenomen voor 't ondernemen van de daad, niet voor 't gelukken. Ik hebbe op handslag *beloofd*, den beker met venijn op uwe hand te zetten, of den dolk op uwe keel, naar uwe keuze en uw believeu was, en mij dunkt, dat heb ik stiptelyk volvoerd; en ziet ge, mevrouwe! had ik 't niet gedaan, dien wachenden bode van den Prins was belast, de taak over te nemen. Ge ziet dus, dat er niets is geschied, dan wat de drang van 't oogenblik eischte."

— » Ik zie, dat ik in u eenen vriend heb, dergelyken er niet velen gevonden worden. En toch, ik kan mij naauw verblijden over dit ontsnapte doodsgevaar, sinds ik van nu aan leve onder gestadigen doodsangst. Voorwaar! voorwaar! wie had op zulken keer van 't lot kunnen denken, toen Maria van Brimeux in jonkheids eersten bloei hare hand gaf aan François van Aerschot, en toen de rijke erfdochter des Graven van Megen aan den Prins

van Chimay werd ten hijlik uitgegeven, op goed vertrouwen zijner trouwe aan de religie en aan 't vaderland?"

— » Waren zulks de conditiën van 't contract?" vroeg Pescarengis belangstellend.

— » 't Was ten minste de reden en grond, waarop deze verbindtenis door mijne voogden en verwanten gefondeerd werd."

— » Nu, zoo heeft doch de Prins het eerst trouweloos gehandeld, en zoo heb ik doch wèl gedaan van mij liever te stellen tot uw' beschermer, dan tot zijn' wreker. Doch, *mia signora!* laat ons tot onze zaken komen, daar zijn meer heeren en vrouwen in Utrecht, die op mij wachten; een avond is nooit heel lang, en bij klaren dag ziet ieder mij noode zijn huis binnengaan. Mijne dienst te gebruiken, achten zij allen profijtelijk en oorbaar. Voor mijnen persoon uit te komen, dat achten zij groote schande en ze vlieden bij licht mijne bekendheid, als ware ik met St. Jobs-kwale bezet. God betere 't!"

— » 't Is toch niet gansch onverklaarbaar," zeide de Prinses met een' glimlach; » en te meer dunkt het mij soms vreemd, dat een man, als gij, *messer Cosmo!* u tot zulk een kwalijk geacht bedrijf leent...."

— » Het komt u doch te bate, *Eccellenza!* en hoe bijster slecht zou 't u vergaan, onbedreven vrouwe, als ge zijt, zoo gij met eenen joodschen of paapschen woekeraar handelen moest!"

— » Dat houde ik voor waarheid; maar toch voor u... gij kost beter...."

— » Dat belijft u te zeggen. En ware beter daar,

certeijn! ik zou 't aangrijpen, maar bedenk doch, bij deze ~~Neêrduitschers~~ wekken vreemdelingen niet ligt goed vertrouwen; ge ziet, hoe men de Engelsen handelt en misvertrouwen toont, die doch hier zijn als hulpe en steun der provinciën. Maar, bijlo! die van 't zuiden komen, treft dat misvertrouwen wel erger. Ze achten niet op den onderscheiden aard van landen en volken; al wat beneden Génève ligt, heeten ze Paapsch, Roomsch en Spaansch, alsof 't al hetzelfde ware, en een Piémontees hier heen keerende, zoude noch in een burgerlijk ambt worden geduld, noch in den ordinairen handel toegelaten. Bekwaamheid als arts of geletterde of konstenaar bezit ik niet; en toen ik uit Piémont herwaarts kwam, was ik noch arm genoeg, noch van zulke geboorte, om mij te begeven tot knechtelijke dienst in 't huis van eenigen groote."

— » Maar waarom niet in dienst van deze landen? Mij dacht, hier waren weerbare mannen noodig tegen den algemeenen vijand."

— » Tot gemeen soldenier *kon* ik mij niet laten gebruiken; 't gehoorzamen valt mij te zwaar, en om eenigen rang te krijgen, waren zulke formaliteiten en groote voorsprake noodig, die ik wel wist, nooit magtig te kunnen worden."

— » Ik betwijfel, oft *Mylord* Leycester zoo naauw zoude zien..."

— » Ik ben nu eenmaal te Leyden gevestigd als tafelhouders en daarvoor bekend in deze provinciën; dus geene officieren zouden begeeren, met mij te dienen."

— » Het gebrekt u niet aan gereede penningen , om eene compagnie te koopen... ?”

— » En te onderhouden? gansch gewis niet; doch ik herhaal, mevrouwe! men begint hier niet dus, mijne antecedenten hinderen mij.”

— » Zoo moeten u eerst beteren gemaakt worden. Meent gij, dat ik u niet mijnen dank betalen wil, of gelust u niet daarnaar ?”

— » Oft niet mij gelust? Vraag den gepijnigde in de helle, oft hem gelust naar staking van zijne straffe, en zijn antwoord zal het mijne wezen!” hernam Cosmo, met vonkelende oogen. » Wat ik lijde in dit bedrijf, en hoe het mij tegen is, zoudt gij alléén dán kunnen weten, *Signora!* als gij mij vroeger hadt gekend, en wetenschap hadt van de desolatie, die mijn leven heeft verwoest en mij fortuin, rang, eere en geluk al te zamen, en met den eigensten slag heeft geruineerd !”

— » Zekerlijk zoude ik daarvan dán eerst regt kunnen oordeelen; en men ziet het u aan, zelfs op dezen oogenblik, dat zware kommer en een deerlijk lot uw deel moet geweest zijn; want als 't mij voorkomt, doet het gedenken er af u nu nog moeite aan.”

— » Het geheugen is niet te verstompen!” hernam Cosmo Pescarengis, met eene soort van gelatenheid, die akeliger was om aan te hooren dan een wanhoopskreet. » 't Is ook meer, dan ik van 's hemels gunst zou durven vragen!” ging hij voort, zijne oogen dus strak opheffende, dat het wit er van enkel zichtbaar bleef, dat de roode oogleden, ge-

zwoilen en brandend zeker door menigen traan, nog scherper deed uitkomen.

— » Ei! verhaal mij dan uwe lotgevallen? » vroeg de Prinses, half deelnemend, half nieuwsgierig.

— » Maar éénen mensch op de wereld heb ik ze geopenbaard, en geen tweede zal ooit uit zijnen mond of uit den mijnen die geschiedenis vol jammers verstaan. »

— » O! ik begrijp u, toen gij nog Katholiek waart... een priester in de biecht, niet waar? »

— » Een priester! Ik mij betrouwen op een' paap! » riep Cosmo uit, op eene wijze, die van fellen schimp getuigde of van diepe smart. » Neen! de mensch, zoo 't een mensche ware, en niet een engel Gods, die mensch, aan wien ik mijn zieleleed en de som mijner misdaden heb opgeteld, was geen priester, was geen monnik, geen Kardinaal, noch een voedsterling van des Pausen school, en zelfs geen leeraar van de zuivere religie, noch van eenige andere. 't Was een eenvoudige scholier, een klerk, een jong mensch naar zijn' leeftijd, een geringe in de wereld naar zijne kwaliteit, maar een grijsaard in wijsheid en in kennis van der menschen gemoed, en een apostel in zieldadige liefde. Een' zulken wondheeler voor 't verbrijzeld gemoed moge elk lijdende vinden, en, hij, hij zelf moge nooit iets van het lijdén weten, dat zweem van zulken troost noodig heeft! »

— » Wel, een' zulken mensche zou ik ook willen kennen, en wel noodig hebben! » sprak de Prinses bewogen; zijne geestdrift werkte op haar terug.

» Zoudt gij mij kunnen zeggen, waar hij zich othoudt, hoe zijn naam is?»

— » Noch het één, noch het ander tot mijn allergrootst verdriet. Toen ik hem ontmoette, waren wij beiden reizende, en zjnen naam wilde hij mij niet zeggen, uit vreeze, als hij glimlagchend bijvoegde, dat papisterij, daarvan ik zoo pas gezuiverd was, zich verkeeren mogt tot Heidensche afgoderij met eens menschen naam; hij meende 't niet dus, maar hij had wat vreeze voor mijne al te groote aanhankeijkheid aan zijnen persoon. Ligt vreesde hij, dat ik gedacht hem na te reizen, om hem met mijn bloed te dienen, sinds ik niets beters te geven had dan dat; en zekerlijk, ik zou het gedaan hebben, zonder zijne ernstelijke tegenbeden. En nog! als ik hem vond, o! alleen maar de zwakste hoop hem weër te zien, zijne toespraak te mogen hooren... zou mij dagen ver doen reizen, uren ver doen loopen, ware het barrevoets.» En de geestdrift van Pescarengis was tot zulke hoogte gestegen, dat zijn strak, koud en dubbelzinnig gelaat, in dat van een levendig, hartstogtelijk, openhartig man omgetooverd scheen. » Want, ziet gij, sinds hij niet meer met mij is, en vooral dan, als uit menschelijke zwakheid zijne gedachtenis voor eene wijle flauwt voor mijne ziele, is het mij, oft mijn goede geest mij verlaten heeft, en oft ik levend vervallen ben in de strikken van Satanas, den loerenden verleider der menschen...»

De Prinses, wier hoofd noch hart genoeg diepte hadden, om sympathie te gevoelen voor de innigheid van den mystieken band, die zulk een' man hechte

aan een wezen, als dat waarvan hij roemde, voelde sterker den prikkel der nieuwsgierigheid, naar hetgeen dien zonderlingen man had getroffen, dat zich in hem zulke schrille contrasten bleven zamenvinden; zij viel op eens Cosmo in de rede, met de vraag:

— » Wilt gij mij dit ééne zeggen, *messer* Pescarengis! was daar niet eene vrouw gemoeid in uwe wederwaardigheden? »

Cosmo wierp een' blik op haar, scherp en gloeiend als een vurige pijl; daarna hernam hij met een sarkastischen toon, alsof hij haast had, het onderwerp zijner persoonlijke ondervinding voor algemeene te verwisselen:

— » Zeg mij, waarin vrouwen *niet* gemoeid zijn, sinds ééne van haar, door eene eerste verleiding, voor eeuwig de zonde in de wereld heeft gebragt! De geschiedenis van Eva en de slang is die van 't geheele mensdóm zoo wel, als van ieder bijzonder geslacht, dat onder jammeren van gruwelen verloren gaat. Uit de vrouw is de zonde geboren, en er is ook naauw ééne zonde denkbaar, waaraf eene vrouwe niet de moeder is, of de dochter. »

— » Zoo dan heb ik geraden! Het was de wellust der wrake, die u tegen mijn geslacht, het staal deed opheffen, buiten noodzaak. »

— » Nu ja dan, Prinses! zoo iets dergelijks was het. »

— » En deernis, die u belette toe te stooten. . . » waagde zij aan te merken.

Hij wendde het hoofd van haar af, terwijl hij antwoordde met gesmoorde stem:

— » Neen, het was ietwat anders; ik had beloofd, aan mijnen zielsvriend beloofd, dat ik nooit eenig mensche van 't leven zou berooven, en waar ik kost te verhinderen, dat daar menschenbloed werd vergoten; zulks ik tot twee malen toe aanslagen tegen uw leven op mij nam, om ze te doen mislukken, zulks ik het was die *Mylord* Leycester's vergiftiger aanwees, al kwam daardoor het verdenken der misdaad in algeheele volheid op mij, zulks... doch hoe kome ik er op, eene vrouwe dit vertrouwen te schenken... »

— » O! wie mij tweemaal het leven redde, kan toch wel stilzwijgendheid van mij vorderen.»

— » Het geheim is daarbij al te veel uw belang, dan dat ik vreezen zoude, en ik weet, wat men ook zeggen mogen, dat vrouwen, als 't hare belangen oft hare misdrijven geldt, onkreukbaar zijn in geheimhouding; doch van wat anders, gij hebt in mij den wensch opgewekt, die altijd leefde in mijne ziel, doch die onder het onmogelijke was vermoord. Ik heb u deelgenoot gemaakt van het ongeduld en de droefheid, waarmede ik den smaad en de verwerping draag, die over het beroep is uitgesproken, dat ik uit vele oorzaken zamen heb moeten kiezen. Mijn wensch om het te verwisselen met den eervolten en rusteloozen krijgsmansstand, is des te vuriger, daar het strijden tegens den algemeenen vijand, niet onder mijne belofte is begrepen, en ik juist in het gewoel van veldslagen, in de vermoijenissen en inspanning van krijgstogten, en zelfs in de combinatiën van een beleg, of een' overval mijn

werkzamen en ongerusten geest zulke voldoening zou kunnen geven, of voor 't minst zulke onverpoosde bezigheid en zulke lijfelijke vermoeijenissen, dat ik er mijne kwellingen en ellendigheid minder onder voelde; daarbij, *Mylord* Leycester te dienen zoude mijne vreugd zijn, sinds die heer mij op uwe voorspraak het leven schonk, al was alle suspicie tegen mij; en ik blijve hem dankbaar voor de intentie, als had de gift waarde voor mij; maar ik zegge u, *signora!* het kan niet zijn, nooit, tenzij *mylord* Leycester zelf patent gave, en de Graaf is afwezend."

— » Niet gansch geheel; voor zijne vrienden is hij nog hier, in den geest...."

— » Het ware beter dat hij lijfelijk tegenwoordig ware tegen zijne vijanden; want naar hetgeen dezen nu drijven, betwijfel ik zeer, oft hem het keeren meer geraden zij oft ooit gegund worde."

— » Neen! wees daar gerust op, te vele stemmen roepen hem herwaart weder; doch hij wordt hier goed vertegenwoordigd en gansch niet slap gediend; en daar te boven onderhoudt hij goede correspondentie met de zijnen."

— » Nu, dat is dien heer ook geraden; want anders kan het hem vergaan als menig ander; ver van zijn goed, digt hij zijne schade; velen partijden naar zijnen ondergank."

— » Juist daarom is't noodig, schrijft mij... iemand der zijnen, dat men zich bemoeije, goede, wakkere, welbetrouwde mannen tot zijner Excellen-

ties dienst te winnen: zonderling in 't leger zijn die hem behoefte, berigt men mij."

— » En voor één der zulken mag ik u houden en aanprijzen, meene ik ? »

— » Ik zweer liefst geen' eed, mevrouwe! maar voor den Graaf van Leycester zou ik een trouw en ijverig dienaar zijn; zonderling dan, als zijne gunst, of één zijner gunstgenooten mij ophief uit de smaadheid die ik heb moeten aannemen, om niet gansch werkeloos te blijven, dat mijn dood zoude zijn, ik meen den dood mijner ziele; want hoewel veel in dit leven, dat ik geleid heb en nog leide, mijne bitterheid tegen het leven heeft vermeerderd, en mijne som van minachting voor de menschen heeft verhoogd, zoo heeft het mij toch tegen krankzinnigheid geveiligd, in de gestadige warreling onder luiden, belangen, wenschen en streven, verwickeld opmerker; leider! vertrouwde van hunnen handel, hunne daden, hunne fouten, en passiën, gaf dit wriemelen en woelen, mij als de terugwerking van dat alles, gaf mij distractie. Wie rampzalig genoeg is de waarde van dat woord te kennen, moge mij oordeelen; geen ander, geen ander, die niet weet tot welken prijs men de vergetelheid voor een enkel moment zoude koopen."

— » Niet ik dan zal over u vonnis vellen," sprak de Prinses met droeven glimlach, » dat is ééne der oorzaken, waarom ik nog dus de wereldsche vermaken zoek, schoon ik daarover, ik wete het, door strenge Christenen word berispt."

Cosmo haalde even de schouders op, alsof hij het middel minachtte, en het beginsel eenigzins wantrouwde, doch hier althans tegenwerping misplaatst achtte; hij vervolgde:

— » Zoo bleef ik nog altoos op zekere wijze boven hen, die mij zoo allerdiepst beneden hun zelve hielden, dat ze het schaamrood op de wangen kregen, zoo haast ze mij tegenkwamen, en vreesden, dat ik ze groeten zou; maar kon ik de emotiën van dat leven houden, terwijl ik er de vernederingen van ontweek? en juist in de krijgsdienst, in den oorlog zou dat gaan; dan, dan zoude ik mij een herboren mensche toonen; en zulke keer in mijn lot zoude mij een vernieuwd bevijs zijn, dat de Heere mij, diep gevallen zondaar, wel zekerlijk had aangenomen, ten tijde mijner bekeering. De menschelijke tusschenkomst zoude ik daarom niet voorbijzien,» vervolgde hij tot de prinses. . . . , » en mij daarvoor grootelijks dankbaar toonen.»

— » Wel dan, ik denk niet te veel te zeggen, zoo ik u belove, reeds morgen voor u te verkrijgen eenigen goeden rang bij het leger, en drie weken daarna, kunt gij zonder opspraak verzien worden met eene compagnie, met de bezorging daaraf ik mij wederom belaste.»

— » En wat zal ik u daarvoor schuldig wezen?» vroeg de Piémontees.

— » Maar . . . *messer!*» riep de Prinses, wat verlegen, » ik verkoop mijne voorspraak niet.»

— » Och, *signora!* dat doen en hebben gedaan

alle vorstelijke personaadjen die ik ken, en daarbij, handel is een eenlijk bedrijf; wij dreven immers toch zaken, en nu kan onze onderhandeling kort zijn. Bij de executie van de laatste belofte het dubbele der som die gij nu verlangt, en morgen bij de toezegging, mits zij een' vasten grond heeft, de eerste helft, niet met onderpand, maar als dankelijke schenkaadje."

— » Neen, *messer* Cosmo! neen! zulk geschenk kan ik van u niet aannemen."

— » *Che cosa!* en ge accepteert wel tot tweemaal toe het geschenk van uw leven; acht gij geld dan het meerdere?"

— » Zulke schuld dient betaald; van de andere is 't ondoenlijk; doch wilt ge leenen op een' langen termijn, bij voorbeeld, als mijne goederen in Brabant...?"

— » *Si si!*" hernam Cosmo met eenen glimlach; » als *die* gelost worden, zal 't u gemakkelijk zijn, terug te geven, en wie weet..."

— » Nu!"

— » Of ik dan niet reeds op andere wijs door u betaald ben!"

— » Zeker! indien ik vóór dien tijd tot het bekeer mijner eigene fortun'kome, of zoo als *Mylord* Leycester mij beloofd heeft, de gunst der Koningin mij vergoeding geeft voor het verlies, dat ik geleden heb door mijne getrouwheid aan de religie."

— » 't Is te bidden, dat de Majesteit van Engeland die belofte niet moge vergeten..."

— » Zoo hope ik, en daartoe, om hare goedheid te verdienen en mij uiterlijk gansch van hare partij

te toonen, doe ik veel wat ik anders laten zou; ontvang en carresseer ik personen uit de Utrechtsche burgerij en den Magistraat, en gunstgenooten des Graven, die ik anders niet als mijne vrienden zou houden, en moet ik veeltijds mijn innerlijk verdriet verbergen onder het blanketsel der uiterlijke blijhartigheid; en zelfs grooter omhaal van leven voeren, dan mij zonder dat in mijnen weduw-gelijkenden staat vleijen zou, en die mij bij wijlen grootelijks tegen is. Als ik u te kennen gaf, wacht ik ook heden te avond vele personaadjen van aanzien en invloed tot mijnent, doch de onlust van het benard gemoed en van een' gepijnden geest deed mij dus in versuftheid nederzinken dat ik op dezen stond nog niet aan mijn hoogtijdsgevaad heb gedacht, en waren de toebereidselen voor het feest niet gemaakt...., ik had het doen afzeggen. Nu kan dat nog te minder, daar ik juist de lieden wacht en hoop te ontvangen, die mij van dienst kunnen zijn in uwe zaak."

: — » Zoo wordt het mijn tijd om te gaan; die gasten mogen wel spoedig komen, en ik mogt daaronder van mijne bekenden aantreffen, die wat schuw waren van mijne bekendschap! Dus tot morgen in den avond, mevrouwe! Ik zal hier zijn met de afgesprokene penningen. *Eccellenza* heeft dan een nader berigt voor mij, en kan het gunstig zijn, zoo heb ik aan uwen naam en uw zegel pands genoeg; ik laat dan toch mijn beroep varen."

— » *Messer Cosmo*! eer gij gaat, wil mij nog ééne vraag beantwoorden?"

: Hij boog zich, en wachtte.

— » Gij hebt van uwen rang gesproken , en uwe maniere van zijn en van handelen, hoe vreemd ook, hebben ietwes , dat zoo in geen' vileijn vallen kan ; zijt gij van edele afkomst ? »

Hij schrikte op , en zijn voorhoofd kleurde zich , alsof het met een gloeiend brandijzer werd aangeraakt ; eindelijk sprak hij op ongevalligen toon :

— » Ik haat den onnoodigen leugen ; en dus ja , mevrouwe ! ik ben edelman , of liever , ik was het . Wat ik achter het Piémontesche gebergte gelaten heb , moge dáár blijven ; nooit zou ik uit zottelijke praalzucht dien adeldom vlekken , met de smaadheid van mijn veracht beroep . »

— » Maar ik bedoele alléén , dat gij van zulke geboorte wezende , te ligter hope kondt voeden , dat de Graaf van Leycester en de Majesteit van Engeland u , na zonderlinge goede diensten , hier in zulken rang konden herstellen , als ge ginds hadt verloren , zonder te veel aanstoots te geven . . . »

— » Dat ze van die zorg ontslagen blijven voor mij . Ik heb niets verloren ; ik heb — verworpen , en wat ik wegstootte , neem ik niet weder aan . En het éénige , wat ik nog met vreugd zou aanvaarden , is een eerlijke krijgsmansdegen , opdat ik met dien in de hand nog ééumaal de werker zou kunnen wezen van eene nieuwe fortun . »

Toen hij dit had gezegd , nam de wonderlijke man , die zulk fijn eergevoel bleek te hebben en die toch op pand leende , zonder omstandigheden den beker van de tafel , stak dien in zijn wijden dissak , en verwijderde zich toen met eene buiging , die eenen

edelman van Leycesters hofstoet eere zou hebben
gedaan. www.libtool.com.cn

— » Geve nu maar de hemel, dat ik hem morgen
goed bescheid heb te geven!» zuchtte de Prinses
de Chimay, terwijl zij haren zonderlingen bezoeker
nazag. » Als Lodewijk komt, verkrijg ik het zeker....
en anders.... anders.... moet ik zien, wat er met
den jongen hopman is aan te vangen!»

HOE *MASTER* FABIAN ZIJNE LESSEN GEEFT.

Wij zijn in het binnenvertrek van meester Jan Cornelisz.; wij zijn er op een uur, dat toegewijd is aan de taalstudiën van Deliana, onder de leiding van *master* Fabian. Vrouwe Cornelisz. zelve is er bij tegenwoordig. Zij schijnt het niet noodig geacht te hebben, hare dochter een afzonderlijk vertrek voor hare oefeningen af te staan; maar is zij daarvan de getuige, zij is vast geene hinderlijke, want zij bewaart een stilzwijgen, dat een' trappist eere zou hebben gebragt, en alléén het snorren van haar spinnewiel begeleidt, niet onharmonisch zelfs, het gelispel en het gesis der Engelsche klanken, waartoe de tong der lieve Deliana hier gevormd wordt. Wij gelooven van deze, dat zij eene vlijtige leerlinge is, even volgzaam als schrande, en dat *master* Fabian geene de minste moeite heeft gehad, om haar ontzag in te boezemen, dat anders tusschen eene zestienjarige discipelin en een' leermeester, hij

zij deftige pruik of jongman, nog al zijne bezwaren heeft. www.littool.com.cn hare houding tegenover hem drukt zelfs nog iets sterkers uit, dan ontzag. Zij heeft iets van vreeze. Uit den schuwen beschroomden blik van het anders zoo levendige kind zou men het bijna dus verklaren, en wij zullen meer opmerken, dat er ons in versterkt, maar het is niet de vreeze, die door tegenzin of door afkeer wordt opgewekt, het is er veeleer eene, die, hoe onverklaarbaar het schijnen moge, van de tegenovergestelde gewaarwordingen getuigt, of die somwijlen vooraf gaat. Iets onbestemds, dat haar, die de betoovering ondergaat, toespreekt als eene profetie van geluk of ongeluk, van vreugde, die zij niet heeft gekend, of van smarten, die haar nooit dus hebben getroffen. Iets, dat huiveren doet en toch aantrekt; iets, dat angstig maakt met een' angst, die toch zóóveel zoets omsluit, dat men haar voor geene wereld zou willen missen. Hoe het zij, Fabian heeft niets gedaan, om juist zulken indruk te weeg te brengen; hij heeft er welligt niet eens aan gedacht, dat die mogelijk was, en hetzij fierheid bij het gevoel van eene taak, die hij eene vernedering achtte, hetzij geheime trots bij zijne overtuiging van sociale meerderheid, hij heeft zich niet de geringste moeite gegeven, om beminnelijk te zijn, om zich aangenaam te maken in dit gezin, behalve aan meester Cornelisz., en zijne ingetrokkenheid, zijn koele ernst, zijn strakke ietwat scherpe toon, doen zelfs eenige laatdunkendheid doorstralen, die spreekt van hoog zelfgevoel of van geringschatting zijner leerlinge.

Blijkbaar volbrengt hij zijne taak als iemand, die haar *doen moet*, als een huurling, maar volstrekt niet als een *dilettant*.

Zie hier voor het overige den indruk, dien zijn persoon en zijne wijze van zich te gedragen heeft gemaakt op vrouw Cornelisz. zelve, en die zij in een *vertrouwelijk* uur aan eene *vertrouwde* kennis dus heeft weêrgegeven :

— » Zoo als ik dan zeide, het kind moest Engelsch leeren, en die arme schraalhans, dien de barbier bij ons ingebracht heeft, komt dan ook alle dagen. Eerst dacht ik: men kan niet weten, zoo'n schrale jonker, die voor lesgever uitgaat, mogt de deerne eens het hoofd doen draaijen; hij zou wat heerlijk beholpen zijn met zoo eene bruid en ons zou 't niet bijster vromen; ik zal een oog in 't zeil houden; maar van die zorge ben ik vrij, sinds ik ze zamen zie. Eerstelijk is 't een oudachtig man, ik schat hem zoo wat een veertiger, want hij grijst al. Daarbij is hij bleek, geel en mager, ik zou haast zeggen: mager van kwaadheid, want hij ziet er uit als het conterfeitsel van den nijd, dus zuur en grimmig staat zijne tronie, rimpels op het voorhoofd, en nooit lagchen, nooit, of het moest een schimplach zijn, als het arme kind iets zegt of doet, dat in zijne brabbeltaal zoo niet hoort. Ik weet niet, hoe ze niet bang van hem wordt, zonderling als hij lacht; ziet ge, ik heb wel meesters zien knorren, maar zóó heb ik er nog nooit een' zien lagchen; ge zoudt er vervaard af worden, simpel van 't zien; en onder ons gezegd, ik geloof, dat ze het is

en dat zij meest haar best doet om 't Engelsch te kennen, dat ze doch van den meester bevrijd mag zijn. Voor 't minst, ik heb het kind nooit dus droef en droomerig gezien, als te dezen dage. Ze peist, denk ik, altijd op hare Engelsche les, uit vreeze voor zijn gelach. 't Was het vrolijkste kind van de wereld; ze tjlpte den halven dag door als eene jonge musch; nu hoort men hare stem niet, dan bij dat overlandsch gekris en gekletter. Het zien van dien zuurmuil maakt haar stuursch. Deliana — ge weet, we hebben niet anders, en Cornelisz. be-derft haar; — Deliana is het ontembaarste en eigen-zinnigste kind, dat mij ooit te voren is geko-
men, en ik heb mijn hart vastgehouden, toen de meester 't eerst komen moest; want mij geheugt wat het was, toen zij schrijven leerde en geen ge-
duld had, en dan zoo'n vreemde snoes! en de Engelschen zijn heethoofdig en rouw van aard, als men dagelijks exempelen van ziet; maar 't was ge-
zegd, dat alle mijne zorg e ijdel zou wezen. Ons rebëllisch kind werd gedwee voor hem, de schalke verloor haren schertslust, en... als 't een dominé was, zou ik zeggen, hij brengt haar tot stille deug-
delijke vromigheid; want ook tegen ons heeft zij zediger manieren en zachter tale aangenomen, 't is of ze op eens geen kind meer is, en van zestien op achttien overgesprongen. Waarheid is, hij geeft haar nooit een kwaad woord, ten minste niet, dat ik het versta, en toch regeert hij haar, om zoo te spreken, met de oogen; ik zeg regeren, want het is: » *master* Fabian heeft het gezegd" hier, en » *master*

Fabian wil *dat*", verder, en »*master* Fabian komt", en daar moet alles voor wijken, van wat werk ik ook spreek! Is het niet hard, en dat om zoo een' poveren sinjeur, zoo'n *gentleman* zonder goed of zonder crediet. Ziet ge, in 't eerst had ik medelijden met hem, en daar ik zag, dat het goed ging met Deliana, en dat het kostelijke geld althans niet zonder bate weggegooid zou worden, en hij er meestal zoo uitzag, oft hem de honger kwelde, dacht ik zoo, ik zal hem wat te goede doen, en geve hem eens eene hartsterking, of houde hem voor eene keer te maaltijd, maar dan hadt ge het wezen moeten zien, waarmee hij het afsloeg; dan was 't of daar vlammen schoten uit die felle zwarte oogen, en ware 't geen papistisch bijgeloof; ik zou denken aan den booze, die menschelijke gestaltenis had aangenomen om ons te verzoeken. Ge kost denken, dat zeg ik. Deliana niet, het arme kind mogt een overval krijgen van schrik, en ook niet aan Cornelisz., want als hij het ten kwade nam, en hem wegzond, kregen we ligt een' ander, zoo een' van die fraaije jonkers, als ik beducht voor was, en dat ware nog erger gedoold. Beter dan dat de kleine eene wijle zuchte onder dien vreemden dwang; haar hartje blijft er toch vrij onder; en daarbij, Cornelisz. is zóó gesteld op dien meester, beeldt zich in, dat er nooit bekwaamer mag gevonden worden, en is zóó ganschelijk van hem bekoord, dat ik wel zorge heb, hij zou aan mijne klagten toch geen gehoor geven, dus hoog hij ingenomen is met dien uitheemschen gast, en dat moet ik zeggen, de éénige, tegen wien

master Fabian zich verwaardigt, een woord meer te spreken dan volstrekt noodig is, de éénige, dien hij zelfs met eenige vriendelijkheid bejegt, is mijn man; ik zeg niet, dat hij daaraan kwaad doet, dat niet; ik begrijp, hij zal denken, dat van diens goede gunst en reccommandatie veel voor hem afhangt, en daar een mensch geregtigd is voor zijn brood te zorgen, geef ik er hem geen ongelijk in, alleen... ik wilde, dat hij dan ook zoo fier en zoo barsch niet was tegen ons beiden, die in 't eind hem wel willen en nog wel iets voor hem konden doen, daar meester Cornelisz. niet op denkt. Voor 't overige vordert het meiske goed, naar 't zeggen van hen, die er af oordeelen kunnen, en nog een kleine tijd veelligt, dan zijn we van die ongelegenheid af."

Tot dus ver het oordeel en de opmerkingen van vrouwe Cornelisz. Zij hebben ons te gelijk ingelicht over de oogenschijnlijke verhouding van Fabian tot zijne leerlinge en de verdere leden van het huis *de Engel*; maar zonderling is het, dat, waar sommige menschen zoo helder zien op de uitkomsten, zij kortzigtig zijn voor de oorzaken, en dat zij de verschijnselen zoo goed opmerken, terwijl zij zich toch zoo grof vergissen in de kwaal. Mogelijk zijn wij het ook, die ons vergissen, maar één ding toch is zeker: tot zelfs het oordeel van vrouwe Cornelisz. over Fabian's uiterlijk was niet juist, maar zij zag met de oogen eener vrouw van rijpe jaren, die jeugd, vrolijkheid, een frisch blozend gelaat, opene trekken en een helder lagchend oog, als de eerste

voorwaarden van aantrekkelijkheid moest houden; maar of hij niet juist een voorkomen had, geschikt om indruk te maken op een meisje van zestien jaren, vooral zoo zij eene kleine overhelling had tot het romaneske, dat laten wij u zelve te beoordeelen over, als wij hem u voorstellen met wat zachter kleuren en in wat minder losse omtrekken, als vrouwe Cornelisz. Het is zoo, hij was oud, of liever oudsch, maar het scheen meer een gevolg van lijden dan van de jaren; het is zoo, eene scherpe groeve doorploegde hem het voorhoofd, maar het was edel en schrander; het is zoo, zijne trekken waren scherp, trots en somber, maar toch ze waren zóó fijn, ze droegen nog zulke sporen en overblijfselen van eene gansch ongemeene schoonheid, dat het bijna geene mannelijke moest geleken hebben in den vollen bloei van zijne jeugd; en toch, tusschen al het koude en laatdunkende iets weeks, iets alsof er tranen waren gegleden over die uitgebleekte wangen, en zelfs of ze nog weder konden gestort worden, om niet te spreken van die felle zwarte oogen, met hun' fieren vermetelen blik, soms wel wat dof en sluimerend tusschen de lange zwarte pinkers, maar plotseling stralen uitschietend, die iets vreemds, iets wilds, iets tijgerachtigs hadden; ja, wij hebben nu het woord toch genoemd, door de weërgalooze rapheid en snelheid zijner bewegingen, de fijnheid zijner vormen en de wondere zekerheid van iedere zijner grepen, had Fabian iets van eenen tijger, iets van eenig wild dier, in de bosschen opgevoed en door nood nu in 't gezellige leven verkeerende, eigenlijk

nog maar half getemd, of liever onwillekeurig sporen van zijn vroegeren toestand verradend.

En toch, bij die ingeboren en ingebonden woestheid, bij dat verhoogd inwendig leven van sterke hartstogten, doorgaans eene uiterlijke koelheid en strakke terughouding, die tot stugheid ging. Zijn zwijgen was niet het zwijgen der onbeduidendheid, die niets te geven heeft; maar het zwijgen van wie vreezen moet, te veel te geven; met één woord, Fabian was geheimzinnig, Fabian was raadselachtig, Fabian scheen gedrukt door eenig onbekend leed of door geheimzinnige herinneringen, en ik vrage u, of dat alles niet genoeg was, om op de levendige verbeelding der dochter eene gansch andere uitwerking te doen dan op de moeder, die geen leven begreep dan dat der werkelijkheid?

Al voortpratend hebben wij u bijna iedere verassing van hun zamenzijn vooruit benomen, maar wij zullen ons nu ook van alle aanmerking onthouden, en u zelven laten zien, hooren en uitleggen, zoo als gij wilt.

Zij zaten tegenover elkander aan eene smalle eikenhouten tafel, die zoo dicht mogelijk onder het vallicht was geschoven, om wat meer daglicht te veroveren op de duisterheid van het vertrek. Deliana zit op eene dier lage stoelen zonder leuning, met leder overdekt, die toen veel gebruikt werden. Fabian heeft een' stqel met leuning, doch met houten zitting zoo als de eenvoudigheid der zeden in den burgerstand ze nog lang heeft behouden. Deliana volbragt overluid, met eene zekere vaardigheid, eene kleine

vertaling, waarbij zij van tijd tot tijd met een' half schuchteren blik naar hem opzag; maar die blik werd hoe langer hoe droeviger, en hare stem zelfs werd mat en lusteloos: hij luisterde niet. Het hoofd rustend in de linkerhand, zat hij stil en somber, in de houding van iemand, die aandachtig toehoort; maar de volstrekte onbewegelijkheid van zijne trekken, zijne oogen, die op één punt gerigt bleven zonder te zien, bewezen haar, dat hij in zijne eigene gedachten verdiept was, dat hij niets had verstaan.

Eerst toen zij geëindigd had, schrikte hij op; de plotselinge stilte bragt hem tot zich zelve. Hij zag naar Deliana op met bevreemding, als merkte hij voor 't eerst, dat zij daar was; hij streek zich met de hand over 't voorhoofd, liet die nedervallen met iets als afmatting of verveling, en vroeg toen met eene zekere haast en na een' diepen zucht:

— » En die vertaling, *miss*?"

— » Was zij goed, *Sir*?" vroeg het meisje toch met een ligt ondeugend glimlachje.

— » Goed, zeer goed!" hernam Fabian, die sterk kleurde.

— » Hoe, *Sir*! geene enkele fout? Ik had niet kunnen denken... Ik was ietwat verlegen met die drie laatste regels, ze waren mij zoo duister... Gij waart wat... afgetrokken, *Sir*! Hebt gij mij goed verstaan?"

— » Wordt er dan van mij geëischt, dat ik al de krachten van mijn verstand, en al de vermogens mijner ziel zal inspennen op iets zoo onbeduidends

als dat!" sprak hij met zoo snijdende stem en zoo laatdunkend en w blik op even met den top van den vinger heenwijzend naar hetgeen haar zooveel moeite had gekost.

Zij boog het hoofd, terwijl zij het afwendde; hij moest het vocht niet zien, dat zij in haar oog voelde opkomen.

— » Heb ik u beleedigd, *Sir*?" vroeg zij, met hare zachte stem; » het was zonder opzet."

Hij zag op haar met koele verwondering.

— » Gij zijt zeer vaardig met uwe tranen, *miss*!" hernam hij scherp, onbarmhartig opmerkende wat zij kennelijk zijner aandacht wilde onttrekken. » Als gij meent, dat dit de manier is om mij lust te geven bij dezen ellendigen klerken-arbeid..."

Zij lette niet eens op het beleedigende van de uitdrukking voor haar zelve.

— » O, *Sir*! zeg mij dan, hoe ik u dien kan verligten!" riep zij haastig en smeekend. » Gij weet niet; *Sir*! hoe mij dat goed zou wezen, iets te doen om u eenen arbeid te verligten, die een' heer van uwe bekwaamheid zeker uiterst gering moet schijnen, en waarvan ik toch niet weet hoe u te bevrijden."

— » Wel, zeer wel!" hernam Fabian, die intuschen weêr in eigene gedachten verzonken was; » staat dat alles in die vertaling?"

— » Neen, *master* Fabian!" hernam zij nu wat fier en wat spijtig, » dat staat nergens; maar dit is, hetgeen ik u zeg, uit een goed hart, en uit eene oprechte achting voor uwen persoon. Ik zie,

dat gij verstrooid zijt, *master* Fabian!" hernam zij met hernieuwd gevoel, » ik zie, dat gij lijdt; ik vrees, dat dit werk, u ligt oneigen, er oorzaak af is. Ik heb diep medelijden met u, en...."

— » Beware mij, *miss!* medelijden!" riep hij, met harde stem en toch met een vlammend oog. » Ik kan niemands medelijden gebruiken; en allerniinst dat eener vrouw. Zou 't u gelieven voort te gaan...."

Zij antwoordde niet, maar zij begon.... Hare stem weigerde; zij wilde zich overwinnen, een geluid als een doffe snik was alles, wat zij voortbragt. Met zichtbaar ongeduld wierp hij het boek dicht, dat hij voor zich genomen had, stond op en liep de kamer op en neêr, alsof hij geheel alleen ware geweest. Vrouw Cornelisz., die zich altijd zóó zette, dat zij hem in het oog had, zag Deliana's gelaat niet, en dacht van Fabian, dat hij eene wijle ongeduldig was over de onbevattelijkheid van zijne leerlinge. Deliana bleef zitten, het hoofd gebogen en strak op haar schrijfboek ziende.

— » 't Is waarachtig niet uit te houden," sprak hij bij zich zelf; » 't is meer dan ik vermag; deze toestand, dien ik mij zelf heb gewrocht, zal mij tot razernij brengen; maar ik ben dwaas. Wel dwaas!" hernam hij, zich met beide handen sterk het voorhoofd drukkende, » 't is mijne overprikkelde verbeelding, die ik alléén beschuldigen moet. Wat kunnen dezen het weten, hoe ze mij wonden? Moest *mij* dat kwetsen, wat dat arme kind zegt in haren eenvoud? Ze doet veel, zeer veel, dat zij de ge-

ringschatting voor den avonturier, voor een' loondienaar, vermomt onder medelijden, en in 't eind ben ik dan wat ik schijn, dat ik mij aantrekken zoude, hoe men mijn masker bezoedelt? Ik heb immers alléén maar te zorgen, dat het niet scheurt!" Daarop, als met een plotseling besluit, trad hij achter Deliana, en wachtte eene wijle, welligt om zich volkomen meester te zijn, eer hij haar toesprak. Zij zag niet op, in eigene gedachten verdiept. Even raakte zijn vingertop haren schouder aan, om hare aandacht te wekken. Zij schrikte, zag naar hem op met verbleekt gelaat en kromp in één, als had een scherp *stijlet* haar gewond.

Met nog grooter bevreemding, dan vroeger, zag hij op haar, maar hij had zich zelf tot kalmte veroordeeld, en hij weêrhiel de felheid van zijn doordringend oog, terwijl hij zooveel goedheid in zijne stem legde, dat zij er week en mat van klonk:

— » Mijne heftigheid van zoo even heeft u verschrikt, *miss!* Wil vergeven. Ik... ik ben niet gelukkig, en ongelukkigen zijn doorgaans ligt geraakt. En toch, zij moesten het niet zijn, want daardoor berooven zij zich ligt van... van hetgeen zij niet ontberen kunnen..."

Dat waren centenaar-zware woorden om uit te spreken voor een wezen als Fabian. Deliana, die dit begreep, hoorde ze aan met medegevoel en met eene droefheid zelfs, die uit hare lieve oogen sprak. Dit scheen hem nog meer te verwonderen, zelfs een weinig te treffen; hij had op iets als triomf gerekend van hare zijde; hij had gerekend, dat zij met

deftige edelmoedigheid eene alledaagsche vergiffenis zoude uitspreken, hij hield, om het zoo uit te drukken, het wapen zijner ironie reeds opgeheven; maar zij antwoordde met eenvoud, en als nam zij zijne woorden voor eene overbodige pligtpleging:

— » Gij hebt veel goedheid, *Sir!* en ik dank u. Ik leefde zonder groote smart, tot hiertoe; ontzie u dus niet om mij, als uw ongeduld behoefte heeft, zich te uiten. . . »

— » Ziedaar meer beschaving, meer fijnheid, dan ik hier kon wachten!” dacht Fabian.

Zag hij dan niet, de ongelukkige, dat het hart het meisje die opvoeding gaf? Waarom zag hij het niet, daar zij het toch zoo slecht verborg? Wij moeten hem regt doen; wat hij had kunnen zien, achtte hij eene onmogelijkheid, bovenal om redenen, die van hem zelve uitgingen, maar hij begon nu toch opmerkzamer te worden.

— » Zou het nu gaan met de vertaling?” vroeg hij met meer goedheid, dan zij nog ooit van hem ervoer.

— » O, zonder twijfel!” En zij begon.

Hij luisterde nu met zóóveel consciëntie als van eenig taalmeester, in een gewoon geval, kon gevergd worden, en ondanks een paar aanmerkingen, die hij maken moest, ging alles goed. Op eens echter sprak zij een' zóó volmaakt geronden en forsche gebouwd volzin uit, die zóó geheel Engelsch was en zóó volstrekt alle denkbeeld aan den moeijelijken arbeid der overbrenging vergeten deed, dat hij verwonderd vroeg:

— » Hoe hebt ge dat dus gevonden? Is die phrase van u, *miss*? Zonder iemands hulpe van u?"

— » Ach!" riep ze, » het is, dat ik dit uit het hoofd kende."

— » Uit welk boek dan?" vroeg hij, nog meer verwonderd.

— » Een boek!" herhaalde zij ook, met eenige bevreemding over zijne vraag. » Wel, *Sir!* 't is eene schriftuurplaats."

— » Wat is dat, eene schriftuurplaats?" vroeg hij ongeduldig.

— » Zeker druk ik mij niet goed uit in het Engelsch," hernam zij, » of... gij wilt schertsen. Een heer van uwe kunde zou niet weten, wat eene plaats is uit de Heilige Schrift, uit den Bijbel!"

— » Ah zoo! ja, ik herinner mij; ik begrijp nu wat gij meent!" hernam hij, een weinig kleurende. » Hebt gij dat boek... dien Bijbel in mijne taal? Laat mij dien zien!"

Zij sprong op, om dien te halen uit hare eigene kleine kamer, maar weêrhiel met moeite een' uitroep van verdriet en verwondering, over de wijze, waarop hij van *Gods Woord* sprak, alsof het een boek was als een ander. Zij bragt een' kleinen kwarto Bijbel, stevig in zwart segrijn gebonden.

Hij nam hem en bleef er een' ganschen tijd in zitten bladeren, met eene nieuwsgierigheid en eene aandacht, alsof hij hem voor 't eerst in handen kreeg.

Deliana bleef naast hem staan, terwijl hij was gaan zitten; zij sloeg hem gade met eene smartelijke verwondering, zooveel zij kon zich schild stellende

tegen de blikken van vrouw Cornelisz., die van de eerste minachting, waarmee hij zich had geuit, iets scheen te hebben opgemerkt, en nu met arendsoogen toezag bij eene handelwijze, die zelfs voor haar duidelijk bewijs kon strekken van eene onkunde, die zij niet anders verklaren kon dan uit volslagen gebrek aan godsdienstzin.

— » En verstaat gij dit alles? » vroeg Fabian, altijd den Bijbel doorbladerende.

— » Ja, *Sir!* met den Neêrduitschen Bijbel er nevens; en te eêr, daar ik veel daaraf van buiten ken!»

— » En laat men u vrijheid, dat gansche boek te lezen? u, een jong meisje!» vroeg hij weêr, half bevreemd, half ironiek.

— » Maar, *Sir!* de Bijbel! Gods Woord!.... heeft daaraf bij u te lande dan niet ieder het vrije gebruik?»

— » De Puriteinen, ja; dat is wel mogelijk!» hernam Fabian, met iets minachtends in den toon.

— » Ik dacht, alle Protestanten!» hernam het meisje zacht, en nog zachter, bijna fluisterend, voegde zij er bij: » Gij zijt doch ook Protestantsch?»

— » Ik ben taalmeester in 't Engelsch, *miss!* en ik wist niet, dat dit beroep mij blootstelde aan geloofsonderzoek van de zijde mijner leerlingen!» hernam hij luid, op snijdenden toon, en met een' gloeienden blik vol toorn en hoogheid op haar gerigt, terwijl hij te gelijk den Bijbel liet dicht vallen, en met een' zekeren onwil ter zijde schoof.

Deliana was doodsbleek geworden; zij kon niets antwoorden, maar zij vreesde begrepen te hebben:

hij moest Katholiek zijn; voor haar zelve reeds was zij van de ontdekking getroffen, maar als hare moeder de opmerking maakte, was Fabian's positie in haar huis verloren. Vrouw Cornelisz. had de woorden niet verstaan, maar de toon er van had haar geërgerd, en de minachtende beweging was haar niet ontgaan.

Zij was nu zelfs op het punt om haar lankmoedig stilzwijgen af te breken, en haar regt van moederlijke tusschenkomst te laten gelden; maar de stem van Cornelisz. liet zich hooren, en riep haar bij haren naam tot zich. Zij moest aan die oproeping gehoor geven, maar zij ging niet, zonder Fabian een' blik van tegenzin en wantrouwen te hebben toegeworpen. Fabian en Deliana bleven alleen. Het besef van 't gewigt der ontdekking gaf Deliana eenen overspannen moed.

— » *Sir!* » sprak zij, » al zoudt gij mij verpletteren onder 't wigt van uwen toorn, dit moet ik zeggen. Geene onbescheidenheid brengt er mij toe, maar de zuiverste bedoeling voor u; daarvan zij de Hemel mijn getuige. Zoo ge tot die van Rome hoort, laat dat voor mijne ouders niet blijken, zoo 't u eenigzins verscheelt hier in huis en elders in Utrecht wèl gekomen te zijn. Ik bidde u, *Sir!* misken de intentie van dit spreken niet.» En werkelijk vouwde zij de handen als eene smeekende.

Hij had intusschen over zijne luim gezegevierd.

— » Men haat hier dus die tot de Katholieke religie hooren?» vroeg hij, zonder een woord tot geruststelling voor haar.

— » Men wantrouwt ze, hier te lande!” hervatte zij moedig.

Haar moed scheen hem meer te behagen dan haar schroom; want hij vroeg met goedheid:

— » En gij, *my sweet child!* Mistrouwt gij ze ook?”

— » De leeraar, die mij in de religie onderrigt, heeft mij geleerd, dat ik in alle Christenen mijne broeders moet zien, en dat Christi rijk beteren voortgang zoude hebben, zoo daar minder religiegeschillen heerschten.”

— » Hij is zeer verstandig, uw leeraar,” hernam Fabian, ondanks zich zelven welligt met iets spottends en laatdunkends; maar plotseling wisselde hij van toon en houding, en vroeg haar: » Ik had naar *uw* gevoelen gevraagd...., niet naar wat anderen leeren.”

— » O! al hadden zij het tegendeel geleerd, haat en mistrouwen jegens goede en edele luiden zou mij niet mogelijk zijn!” hernam zij, even naar hem opziende met een' blik vol schuchterheid en teêrheid.

Intusschen had hij nagedacht.

— » Als ge dit zegt uit goeden wil, voor mij is 't onnoodig,” hernam hij; » want ik ben niet Katholiek, ik ben.... alleen.... een zeer onkundig Christen; in Engeland had ik geen' tijd voor zulke studiën, en hier in Holland mis ik er zelfs de bronnen voor.” Hij wees lagchend op den Bijbel.

Zij nam dien haastig op.

— » O, *Sir!* kon het zijn, dat gij eenige begeerte mogt hebben naar dit gewijde boek, neem, neem het dan van mij, dan zal ik God danken, dat ik u

den troost van Zijn Woord heb mogen toebrengen.”

Het schitteren harer oogen, de blos op hare wangen, alles verried, dat die gift voor haar iets meer beduidde dan een eenvoudig beleefdheids-betoon, en hetzij haar toon van innerlijke goedhartigheid hem trof, hetzij hij werkelijk eenig belang stelde in het bezit van een' Engelschen Bijbel, hij antwoordde:

— » Zoo neme ik dien dan van u, *miss!* ware het slechts als *keepsake* van mijne eerste leerlinge.” Iets dubbelzinnigs speelde weêr op zijn gelaat, toen hij dat laatste zeide, en er losjes bijvoegde: » Ik onderstel, dat ik u niet beroof, en uw vader er meerderen heeft in zijnen winkel.”

— » Mijn vader heeft ze niet in zijnen winkel, *Sir!* Deze werd mij gegeven door mijnen leeraar, meester Gideon Florensz., toen hij vernam, dat ik de Engelsche tale zou leeren...” En zij sloeg hare oogen neêr, terwijl zij dit zeide.

— » 't Is dus een offer?” sprak hij.

— » En dat doet zoo goed... een klein offer te kunnen brengen aan... wie men hoogacht.”

Hij had haar lang scherp gadeslagen, terwijl zij sprak, en antwoordde nu met eene mengeling van diepe somberheid en gevoel:

— » Neen, *miss!* dat is voor u geen klein offer, en gij schijnt mij van dezulken te zijn, die wel groote offers zouden weten te brengen aan wie zij hoogschatten.”

Zij antwoordde niet, maar de gloed van blijdschap op haar gelaat bewees, hoe zij dankbaar was, dat hij haar begrepen had.

Toen naderde haar Fabian; hij nam hare hand.

— » En dan beklage ik u, » sprak hij, met die doffe stem, die bij hem van innerlijke ontroering getuigde; » dan beklage ik u werkelijk; want gij zijt eene vrouw, en gij zijt schoon; en eene vrouw, die kan liefhebben, wordt het slagtoffer van haar hart, en eene ligte prooi van de vermetele zelfzucht der mannen! » En op haar ziende met teêrheid en mededoogen, ging hij voort: » Ik beklage u, kind! want welhaast gaat zich uw hart met vreugde openen voor zachte gewaarwordingen, om er bittere teleurstellingen te ontvangen, misschien erger dan dat, misschien rouwe en wroeging. Ik wenschte... »

Maar de echtgenooten Cornelisz. traden te zamen binnen, en Fabian had alléén maar den tijd, schielijk de hand vrij te laten, die deze vrijheid nog niet had geëischt, en schichtig een boek te openen, terwijl te gelijk zijne trekken hunne gewone sombere plooi hernamen.

Wat zeer tegen haren wil vrouw Cornelisz. dus lang van hare *duena's* taak had verwijderd, op een' kritiek oogenblik, was juist eene redetwist over Fabian zelf, ontstaan tusschen haar en haren echtgenoot. De laatste had, eenige minuten te voren, een aanzienlijk Engelsch heer in zijnen winkel gehad, die hem inlichtingen kwam vragen over den Engelschen taalmeester zijner dochter, daar hij dien zelf wenschte aan te bevelen bij eene Utrechtsche dame, in welke hij belang stelde. Cornelisz., weltevreden met de vorderingen van Deliana en, als

wij weten, ingenomen met Fabian, had geantwoord, zoo als meest in diens voordeel konde zijn, en hij was met den edelman overéengekomen, Fabian van zijnen wensch te spreken, overtuigd, dat hij dezen daarmede eene groote dienst bewees. Hij had zijne gade geroepen, om haar het eerst deelgenoot te maken van het goede vooruitzigt, dat zich opende voor zijnen gunsteling. Toen had vrouwe Cornelisz. hem » een' onvoorzigtige" genoemd, die zijn » eigen goede faam en reucke in de waagschaal stelde voor een' onbekende, waarvan hij niets goeds konde zeggen met zekerheid, dan dat hij zijne eigene taal wist te onderwijzen en redelijk Duitsch kalde." Cornelisz. hield staande, dat » hij meer goede kwaliteiten in hem had opgemerkt, en hem voor een singulier recommandabel persoon hield." Dit was meer dan eene bevooroordeelde vrouw kon verdragen. Zij meende haren echtgenoot te verpletteren door het berigt van de ontdekking, die zij zoo even had gedaan.

— » Die fijne heer bleek gansch geen vroom Christen te zijn, en scheen zoo vreemd aan den Bijbel, als een blinde Heiden of een bijgeloovig Papist. Het zou mij zelfs geen wonder doen, zoo hij dit laatste in werkelijkheid was, te zien uit de minachting, waarmede hij de Heilige Schrift hanteerde, niet anders dan of 't een van zijne overlandsche leerboeken ware."

Die beschuldiging maakte intusschen niet den indruk, dien de aanklaagster er van wachtte; vooreerst schreef Cornelisz. aan eene uitwerking harer ver-

beeldingskracht toe, hetgeen zij zeide *gezien* te hebben, en al ware dit werkelijkheid, nog zag hij er andere oorzaken in, dan die zij aangaf, en om hare overtuiging aan de zijne gelijk te maken, wilde hij Fabian terstond over het punt ondervragen, en met dat oogmerk verzelde hij zijne vrouw naar de huiskamer. Die moed tot een' aanval verwonderde vrouw Cornelisz. in haren echtgenoot, dien ze niet vrij hield van dat zekere opzien tegen Fabian, dat hare dochter onderging, en waarvan zij zelve niet geheel vrij was, ondanks al haar wantrouwen.

Maar reeds het vriendelijk gezigt, waarmede meester Jan Cornelisz. binnentrad, bewees, dat zijn aanval geen vijandelijke zou zijn, maar in den vorm eener vreedzame toespraak zou gekleed worden, die trouwens ook geheel in het karakter was van den heer des huizes.

— » *Master* Fabian! zoo ik u store, moet gij 't mij niet ten kwade duiden,» begon hij; » want ik ben dus vervuld van eene goede tijding, die ik u te brengen heb, dat ik het einde der les niet afwachten kan...»

— » De les is geëindigd!» sprak Fabian, met een' blik op Deliana, die haar zeide hem niet tegen te spreken; » en ik ben gansch tot uwe dienst, mijn waarde heer!» En onder 't spreken sloeg hij een' blik vol begeerigheid op een pakket papieren, dat meester Cornelisz. in de hand hield. » Hebt gij mijne dienst noodig ter vertolking van eenig stuk?»

— » Wel, *Sir!* gij brengt mij daar op iets, waarop ik nog niet had gedacht; doch dit later. Ik geloove.

u eene dienst gedaan te hebben. Een Engelsch heer van groot aanzien wil u zien en spreken.”

— » Mij !” riep Fabian, ligt verbleekend. » Wie is hij ? Is 't iemand, die mij kept. . . . ?”

— » Van hooren zeggen, dat kan wezen, *master!* maar persoonlijk, dat is niet denkelyk ; luiden van hoogen staat geven meestal niet zooveel aandacht op uws en mijns gelijken ; maar hij wil u leeren kennen, en dat is reeds iets ; hij wil met u onderhandelen over lessen, die gij zoudt kunnen geven. . . .”

— » Dank voor de intentie, ik heb al lessen te over !” sprak Fabian stug.

— » Dat antwoord zou ik den Generaal Norrits in uwe plaats niet geven willen,” hernam Cornelisz.

— » Is het de Generaal Norrits ? dat is wat anders,” en Fabian's gelaat verhelderde zich.

— » Geen geringer dan die, en dat verblijdt u, niet waar, mijn vriend ! want gij weet, dat hij een van hen is, die u kan voorthelpen, zoo hij 't wil, ten minste in 't afwezen van *Mylord* Leycester ; want men zegt, dat die twee. . . ., — maar 't blijft onder ons en in geen geval wil ik er de zepsman van zijn ; — dat die twee. . . .”

— » Elkander in den weg zijn, o ! dat is mij bekend !” hernam Fabian losjes weg.

Cornelisz. zag op hem, met groote oogen van verwondering, dat deze ondergeschikte persoon bekend was met eene verhouding tusschen die groote heeren, waaromtrent hunne vertrouwdste dienaren nog slechts gissingen waagden.

— » In Engeland hadt ge welligt relatiën met

de vrienden van den Generaal, dat gij dit weet, *Sir*?" vroeg hij.

— » Dat juist niet," hernam Fabian, met zijn eigen geheimzinnigen glimlach; » maar ik zeg slechts wat bij ons iederéén weet, en ik heb hoop, dat ik het met *Sir John* wel zal vinden."

— » Zoo meende ik het ook, en daarom onderliet ik niet, goede recommandatie van u te geven."

— » Veel dank! veel dank! *my good master Cornelisz!*"

— » Alleen er is eene zwaarigheid opgekomen..." en Cornelisz. aarzelde.

— » Laat hooren de zwaarigheid."

— » Mijne vrouw zegt — zij gelooft — dat gij op 't stuk van religie niet gansch zuiver zijt, of voor 't minst wat loszinnig."

Deliana sidderde. Zij hield voor zeker, dat Fabian een antwoord zou geven, dat de bitsheid harer moeder mogt opwekken en een tooneel uitlokken, dat bitterheid en scheiding kon te weeg brengen, en zonder dat ze nog regt wist uit te maken waarom, scheen die laatste haar als een doodvonnis voor haar zelve en als een onheil voor Fabian. Maar deze verijdelde hare vrees, want hij zeide heel kalm:

— » Hoe toch kan de religie te pas komen bij een' *gentleman* als *Sir John*."

— » Nu, als dit dan nietwes beduidt bij dien heer; dan komt dat bij ons te pas!" viel nu vrouwe Cornelisz. heftig in; » en ik versta niet, dat mijn kind zal geleerd worden door iemand, die de Schrift niet kent, en niet in eere houdt."

— » Ziedaar een overaardig staaltje van protestantsche inkwisisie! » glimlachte Fabian, Cornelisz. aanzienste als iemand, met wien hij het volmaakt eens was.

— » Inkwisisie! ja, daar moogt *gij* wel af spreken; want dat zijn de Papisten, die haar over ons land hebben gebragt met de gansche Spaansche tirannij, en *gij zijt* een Papist, ik houde het voor zeker!» was de opgewonden taal van Deliana's moeder, terwijl vader en dochter met angstige spanning den Engelschman gadesloegen, op wiens gelaat zich eene mengeling van strijdende driften teekende.

— » Ik zou u antwoorden, indien *gij* iets anders waart, dan eene vrouw, die voortijlt in onbesuisde drift, » sprak eindelijk Fabian; » nu echter neme ik mijn afscheid, en voor goed. Vaarwel, *miss* Deliana! uw geschenk blijft mij waard, » en hij nam haren Bijbel op.

— » Nu, zottin! ziet *gij*, wat heb ik gezegd?» fluisterde Cornelisz. zijne vrouw in. » Is dat ook prijsstellen op de Schrift?»

— » Als hij die waard houdt...!» hernam zij toetredend.

— » Zou een Papist dat doen? Ziet *gij*, dat mijne reden de ware is?»

— » 't Kan wezen, geprent goed is duur.»

— » En een Engelsche Bijbel is geene kleinigheid. 't Is eene zaak van *guineas*...»

— » En een Engelschman, die buiten zijn land zwerft, heeft niet veel *guineas* te over, » zeide Fabian, die de tusschenspraak gehoord had en die er

zijne winst mede deed; en die zijne redenen had, om op dit oogenblik de betrekking met de bewoners van het huis *de Engel* niet af te breken.

— » 't Is dus aan ons, om ons te verontschuldigen, » sprak Deliana, met een' smeekenden blik op Cornelisz., die haar begreep, en die verheugd was, haar te kunnen aangrijpen.

— » Met oorlof, *master Fabian!* » sprak hij, » mijne vrouw is wat haastig en gij zijt ook wel wat heel ras van opvatting; niemand houdt u hier voor een' Papist, om een gemis, dat u zeker te eêr leed was, naarmate er hier te lande meer moeilijk in kon worden voorzien. »

— » Indien gij ook ieder Papist zoudt noemen, die geenen Bijbel had, zou het al heel slecht staan met de Protestantsche religie, achte ik, » hernam de Engelschman lagchend.

— » Voorzeker! en om dit verschil zouden wij ons niet gaarne van uwe diensten verstoken zien; mijne dochter niet van uw onderrigt, ik niet van de hoop, dat gij mij te regt zult helpen met dit geprente Engelsch, dat mij is toegezonden door mijne heeren de Staten van Utrecht. »

Fabian's oogen glansden van genoegen; een bos van blijdschap overtoog zijn gelaat; men had hem Turk of Heiden kunnen noemen in dit oogenblik; hij zou vergeten hebben, zich beleedigd te toonen. Hij meende den eersten draad te grijpen van een groot net, dat hij dacht uit te spreiden; maar hij voelde, dat hij zijne innerlijke voldoening niet te veel moest bloot geven, om haar te vaster te verzekeren. Ook

greep hij met eene achtelooze hand naar de papieren, terwijl hij glimlagchend zeide:

— » Volgaarne den vrede en algemeene amnestie van mijne zijde. Vrouwe Cornelisz. oordeelde naar schijn, en ik heb mannen gekend, die geene wijzere uitspraken deden; daarenboven had de goedheid uwer dochter reeds vooruit alles vergoed, om niet te zeggen, dat ik in mijnen toestand het regt niet heb, mij spoedig beleedigd te achten; iets, dat ik, eilacen! maar al te dikwerf vergeet. Uwe papieren dus, *my good master* Cornelisz.! en mijne vaardigheid, om te doen wat gij begeert, moge u bewijs strekken van mijnen goeden wil, om u nuttig te zijn.”

— » Ik heb dien geen oogenblik betwijfeld,” hernam Cornelisz., » en indien uwe krachten dien evenaren....”

— » Mijne krachten?” herhaalde Fabian, met zichtbare verwondering. » Gij zult mij toch wel niet verdenken van onkunde in mijne taal?”

— » Zóó dwaas een man ben ik niet; doch het komt er niet enkel op aan, mij in te lichten van hetgeen daar zoo omtrent staat, maar bovenal dat de juiste bedoeling van het Engelsche stuk wordt gevat, en in 't Duitsch teruggegeven op zulke wijze, dat al de zeven geuniëerde provinciën er zich aan stichten mogen.”

— » Bij mijn omdolen door deze landen heb ik het eigenaardige van uwe taal al vrij goed leeren vatten....”

— » Gij spreekt die als een van ons, alleen het geldt hier een Staatsstuk, de tale der diplomatie, en die heeft zoo iets eigens....”

— » Dat ik kenne, » hernam Fabian snel en met zichtbaar ongeduld.

— » Zoo denkt ge die taak niet te zwaar te vinden ? »

— » Sinds een uur verlang ik er mij aan te zetten ! » riep Fabian in de hoogste gespannenheid.

— » Veelligt opent het vervullen er van u hier betere uitzigten, » hervatte Cornelisz.

— » Zoo, geef dan ! »

— » Ja, ja ! ik zie het, ik heb uwe passie uitgevonden ; gij zijt eerzuchtig ! » sprak Cornelisz. met trouwhartigen glimlach, terwijl hij hem het geheele pakket overreikte.

Fabian ging zitten aan de kleine tafel, waar Deliana nog altijd hare plaats had gehouden, terwijl zij met ingespannen deelneming bij het voorvallende had toegeluisterd. Wat er al in dien korten tijd in hare ziel was omgegaan, zullen wij nu niet schetsen, maar alléén zeggen, dat zij den wenk van haren vader niet scheen te verstaan, die haar beval, zich ter zijde te begeven bij hare moeder, die, half tevreden, half misnoegd, zich weér bij haar spinnewiel had neêrgezet.

Het eerste was een geschreven stuk, dat door Fabian niet van groot gewigt werd geacht ; althans hij doorlas het ten einde toe met koele aandacht en legde het daarop ter zijde, zeggende :

— » Hebt gij haast met dit ? »

— » Het zou mij zeer ten goede komen, zoo het u mogelijk ware, morgen de vertelking te leveren, al ware het slechts in den avond. . . »

— » Morgen ochtend zult gij die hebben, » hernam Fabian met eenige verstrooijing, want reeds had hij naar een der gedrukte stukken gegrepen, en begon dat in te zien.

— » Alleen.... er is een bezwaar!» viel Cornelisz. schroomvallig in.

— » Een bezwaar! welk? waartegen?» vroeg Fabian, zonder op te zien, reeds geheel verdiept in de lectuur, die hij had aangevangen.

— » Ik mag geene geschreven stukken van onder mijn oog laten gaan, uit vreeze van ontvreemding oft veraltering der originelen, en schoon ik dat van u niet vreeze, ik heb daarvoor eed gedaan. Zoo gij dus genoeg wildet nemen, dit eene in mijn huis af te doen....»

— » Goed, goed, ik neem in alles genoeg!» riep Fabian, op den toon van iemand, die niet luistert en die niet gestoord wil zijn.

— » Ik zal u de meeste ruste en commoditeit geven, » vervolgde Cornelisz., en ziende, dat Fabian de oogen strak op Deliana gerigt hield, voegde hij er bij: » en zoo de kleine u hindert, zal zij bij hare moeder gaan, of zich tot het huisbedrijf begeben.»

Maar Fabian was nu zeker even weinig van Deliana's tegenwoordigheid bewust, als toen hij naar haar vertalen heette te luisteren; want hij antwoordde niet, liet het hoofd in de hand vallen, begon weêr te lezen, de pagina's snel met een' blik overziende, en ze dan overslaande met eene haast, als verlangde hij ongeduldig naar de uitkomst, en sprak ten laatste met hartstogtelijkheid:

— » O God! ze zullen het doen, ze zullen haar vermoorden! Mijne Koningin, mijne arme Koningin!" En alle meesterschap over zich zelf verliezende, sloeg hij de gebalde vuisten kruiselings over de borst, het hoofd achterover werpende met wilde wanhoop.

Deliana sidderde en schreide, terwijl zij dat aanzag, en Jan Cornelisz. stond, als hij later zelf zeide, » als een verwezen man." Hoewel de uitroep in 't Engelsch geschied was, had toch het » *my queen, my poor queen.*" zijn oor getroffen, en daar hij maar ééne Vorstin kende, op wie deze uitroep van een' Engelsch onderdaan toepasselijk kon zijn, vroeg hij, met onrust:

— » Ik bid u, *Sir!* zeg mij, is er iets gebeurd met de Koningin Elisabeth? Leest gij daar ontrustend nieuws omtrent hare Majesteit?"

— » Elisabeth... ik weet niet wat gij bedoelt. Ik heb niets gezegd van Elisabeth, geloof ik!" antwoordde Fabian, verward en afgebroken, terwijl een fijn angstzweet op zijn voorhoofd zichtbaar werd.

— » Maar ik meende doch uit uwen uitroep verstaan te hebben, dat gij smart of zorge hadt over de Koningin... Zij is doch wel...?"

— » O, wel, zeer wel, volkomen wel, genoeg om hare vijanden te verpletteren; of neen, dus niet; zij klaagt, dat ze tegen haar zamenzweren, en... ik geloof..., ja, dus staat er, dat ze haar naar het leven staan!" En de stem van Fabian was zóó zonderling dof en pijnlijk, zóó vreemd een' nadruk legde hij op sommige woorden, dat het ondoenlijk werd te scheiden, of ze werden uitgesproken met

bittere ironie, of in de verbijstering van den waanzin.

Meester Jan Cornelisz. ook bleef hem aanzien als iemand, die er niets van begrijpt, en die niet weet, of hij zich ergeren moet of medelijden toonen.

Deliana, hoewel reeds aan de vreemdste en plotselingste wendingen en veranderingen in Fabian's luimen gewoon, zag toch in deze heftige gemoedsbeweging iets anders, en zij sprak, met oogmerk, hem tot zich zelf te brengen :

— » *Sir!* zal ik u wat malvesij reiken? Gij moet iets gebruiken; gij zijt u zelven niet; gij zijt zeer geschokt, dat ziet men u aan. Zoo er iets gebeurd is met de Koningin van *Engeland*, dat u dus treft, kunt gij het vrijelijk uitspreken voor *mijnen vader, die hare partij in Holland opregtelijk is toegedaan!*”

Deze toespraak, ingegeven door dát vrouwelijk instinct, dat alles raadt, trof werkelijk doel. Fabian werd opmerkzaam, werd indachtig op hetgene hem omgaf, en op het karakter, dat hij hier te vervullen had; met die bewustheid keerde ook de zelfbeheersching terug, en hij hernam geheel zijne bedachtzaamheid, terwijl hij antwoordde :

— » Ja, *miss* Deliana! ik heb werkelijk iets noodig; wees veel gedankt voor uwe opmerkzaamheid; doch meen niet, dat gij mij dus ontsteld ziet om eene geringe oorzaak. *Master* Cornelisz.! de Koningin van Engeland heeft in een zeer groot gevaar verkeerd door eene zamenzwering, daarin sommige *sinistre* en *seditieuse* personaadjen de Koningin van Schotland betrokken hebben. . . .”

— » En had die conspiratie ten doele de dood der Koningin Elisabeth? ".com.cn

— » Zoo wordt er gezegd, ja!"

— » Dan verwondert het mij niet meer, u dus ontsteld en aangedaan te zien."

— » Maar het is niet gelukt," hernam Fabian, met eene zonderlinge beweging van den bovenlip; » alleen is er uit gevolgd, dat Koningin Elisabeth nu in haar geweten de vrijheid schijnt te vinden, om Koningin Maria, die hare namaag en gastvriendin is, niet alleen voor eene regtbank te stellen, die zij nooit heeft erkend, maar ook het vonnis, door die regtbank uitgesproken, aan haar te laten voltrekken. Elisabeth Tudor schijnt geen schroom meer te hebben, om de dochter der Stuarts op een schavot te brengen."

— » En staat dat in die proclamatie, die mijne heeren de Staten willen vertolkt, geprent en verspreid hebben onder het volk?" sprak Cornelisz. bedenkelijk.

— » Ja, de proclamatie houdt dat in, of liever, het is eene justificatie van de Koningin over het gedrag, dat zij denkt te houden; want daar het vonnis er achter volgt, heeft men naar de strekking niet lang te raden; overigens vind ik het goed, dat Elisabeth dus handelt," voegde Fabian er koel bij; » zij schijnt geene keuze meer te hebben, en slapheid zou ligt haar ondergang zijn."

— » Maar toch, eene arme vrouw, die eene gekroonde Koningin is, op een schavot te brengen en de verbreiding hieraf in Holland, schijnt mij niet

zoo raadzaam; er zijn hier nog zoovele Roomschegezinden, en men zegt, dat alle Papisten hunne hoop op die Schotsche Vorstin stelden... en mij dunkt, dit kan geenen goeden indruk maken."

Fabian had zich gebukt, om een papier op te nemen. De bleekheid van zijn gelaat was nu geweken, en had voor een' gloeienden koortsigen blos plaats gemaakt, en hij sprak nu:

— » Integendeel; al die goede verwachting en hope wordt met dien enkelen slag immers vernietigd. 't Is de totale ruïne van de Roomsche *ligue*, dat hebben mijne heeren de Staten wel ingezien, en van dáár hun verlangen om de vertolking er af snel en spoedig te laten verbreiden."

— » Gij zijt een fijn en abel man, in de zaken van Staat mijn meester!" sprak Cornelisz. overtuigd, » en ik heb dus ook niet te vragen, oft u die vertolking goed is aanvertrouwd."

— » Gij kunt gerust zijn, dat ik er den zin en den geest al te zamen van gevat heb en wel onthouden zal! Doch dit geprente kan ik naar mijne woning met mij nemen, om het rustig te overdenken en af te werken."

— » Gerust; er zijn mij exemplaren te over toegezonden, ten dienste der heeren Engelschen."

— » Heel goed; geef er mij eenigen voor sommigen mijner goede kennissen onder hen."

Terwijl Cornelisz. ze ging zoeken, bragt Deliana eene kruik verfrisschenden wijn, waarvan zij Fabian eenen beker vulde. De blik, waarmede zij hem dien overgaf, sprak zóó duidelijk, hoewel zeker ondanks

haar zelve, van hetgene in hare ziel omging, dat Fabian bij zich zelve zeide:

— » Dat kind verstaat mij; ik moet meer van haar weten; ik zou haar kunnen gebruiken, als zij is wat ik meen.” En om te beginnen, sprak hij haar toe met zijn' liefelijksten glimlach: » Gij hebt mij eene dienst bewezen, *miss!* die u aanspraak geeft op mijne grootste dankbaarheid; maar gij moet beter deel hebben van mijn vertrouwen, eer gij er aan gelooven kunt. Is er mogelijkheid voor mij, een onderhoud met u te hebben, zonder de bespiedende blikken van die anderen?”

Zij antwoordde niet, omdat zij te zeer ontroerd was tot spreken, maar die ontroering zelve bewees, dat zij zijne bede niet onverhoord zoude laten.

— » Ik blijf er bij, daar gaat wat vreemds om met dien Engelschman; 't is geen man als een ander!” dacht vrouw Cornelisz. van hare zijde, terwijl zij hem gadesloeg. » Zoo ik aan kwade geesten in menschelijke gedaante mogt gelooven, zou ik dezen man voor één' van hen houden. Ik zal van nu aan nog nauwer toezien op mijn kind.”

Jan Cornelisz. kwam terug en vond Fabian reeds aan den arbeid.

— » Ik heb toch eene goede aanwinst gedaan met dien Engelschen taalmeester,” dacht hij bij zich zelve, » zoo'n abel persoon en zoo vlijtig bovendien!”

VI.

KAPITEIN HEMON TIRIJ IN UTRECHT.

Schotten hebben iets eigenaardigs, in welke eeuw, onder welke natiën en in welke omstandigheden men hen ook aantreft, zelfs onder Engelschen; vooral onder Engelschen, want hoe snel de Tweed hen ook uit hun vaderland heenvoert naar Engeland, het karakteristieke, dat beiden onderscheidt, heeft zich niet geëffend, komt veeleer te scherper uit, naarmate het zich meer door aanraking botst of zonder zachtere overgangen tegenover elkander geplaatst ziet. De Engelschen intusschen hebben langzamerhand, onder de reuzenschreden van hunnen vooruitgang, in alles ook iets van hunne eigendommeljkheid aan die beschaving ten offer gebracht, althans op het vaste land. Men kan ze onderscheiden, ja; maar er blijft altijd nog mogelijkheid om ze te verwarren. Een Engelsche *dandij* in de Italiaansche opera te Parijs, of een verengelschte Parijsche *Lion* op de *turf* zouden ieder omtrent hunne afkomst eene lange wijle in

dwaling kunnen houden ; maar een Schot blijft altijd een wezentlijke Schot, hetzij men hem vindt bij den veldslag van Waterloo, of naar hem omziet bij den slag van Culloden. Hij draagt een' stempel, dien zelfs de beschaving niet kon uitslijten, en die magtiger is dan de mode! Hij draagt hem dikwijls ondanks zich zelve en hij draagt hem toch altijd met trots. Het ligt niet in de *plaid*, niet in het *tartan*-laken van den Bergschot, zelfs niet in zijne cynische verachting van een kleedingstuk, dat althans in alle noordelijke landen als onmisbaar wordt geacht; want indien het daarin lag, zou de beschaving al heel spoedig haren volkomen triomf mogen vieren, en in de hooglanden alléén nog de laatste sporen van het volks-eigen zijn bewaard gebleven, tenzij de koninklijke luim of de koninklijke oplettendheid van Koningin Victoria het weér voor eene wijle in de mode bragt. Maar het is iets volstrekt onafhankelijks van kleeding, van stand, van jaren en zelfs van sekse, hoewel het zeker meer of minder sterk uitkomt, naar de persoonlijkheid van wie het draagt. Wie het in zijne kracht wil geteekend zien, leze Walter Scott's *Lord Nigel*, en de opschudding, die de verschijning van zijnen Schot te Londen verwekte, nog in 't begin der XVIIde eeuw, kan u ten maatstaf zijn van de moeilijkheden, lasten en bezwaren, waarmede kapitein Hemon Tirij te kampen had, van het oogenblik af, dat hij Utrechts poort binnenreed, in den voormiddag van den 4den Januarij 1587, van de verwondering, die zijn persoon opwekte, — den spot-

lust, dien hij gaande maakte, — de lagchers, die hij had af te weren, — de slagen, die hij uitdeelde of waartegen hij zich verdedigen moest, — de misleiding, waartegen hij zich te hoeden had, en de bedriegelijke aanwijzingen, tegen wier strikken zijn bedachtzaam mistrouwen hem niet volkomen kon beveiligen, als men bedenkt, hoe te dien tijde een Bergschot nog geheel zijne eigendommeljkheid had behouden, zelfs in de kleeding, — hoe in Holland, ondanks het handelverkeer, dat er zoovele vreemdelingen heenlokte, het woord *vreemdeling*, en vooral het vreemd uitzigt, eene soort van tegenzin en veroordeeling met zich bragt; en eindelijk, hoe in Utrecht, in 1587, zelfs in een' tijd, dat het er van Engelschen wemelde, een Schot altijd nog eene meer ongeziene vertooning moest zijn, dan in Londen in de tijden van Jacobus.

En kapitein Hemon Tirij was een man, die de opmerking niet enkel moest wekken, maar ook zeer goed konde doorstaan, ondanks en zelfs met de vreemdheid van zijnen dosch, die hem zoo goed stond, als die schilderachtig was. Het is zoo, hij droeg eenen mantel, die er veel te frisch uitzag om zulk verdacht linnen te verbergen, als Jim Vin bij Richie ontdekte; maar het was toch een bont geruite, en hoe sierlijk hij zich ook plooidde over de ranke gestalte, opgenomen op den linker schouder met een' verguld-zilveren gesp, hij geleet in niets den mantel van eenig heer of edelman binnen Utrecht. Niet minder was het voet- en beenschoeisel eene ergenis, hoe geschikt ook om den onberispelijken

vorm van beiden goed te laten uitkomen. Geene wanstaltige pofmonwen vermonden den krachtvollen bouw van zijne schouders, maar zelfs het afzijn van deze misvorming der mode wekte een honend vingerwijzen op, dat de vreemdeling, met al zijne koelbloedige zelfbeheersching, naauwelijks ongestraft konde laten. Kapitein Hemon Tirij had wel geene graauwe oogen en geel haar, als zijn landgenoot in *Lord Nigel*, maar de zijnen waren van een klaar, scherp blaauw, dat aan zijn bleek gelaat veel levendigheid gaf; en zijne lokken waren toch blond genoeg, om zelfs het hoofd van die eener zachte schoone niet te ont-sieren, en de donker-blaauw fluweelen muts met de bonte reigerverder stond er heel goed op; alleen de aanschouwers konden niet verdragen, dat diezelfde lokken zich kronkelden om een' hals door geen deftigen plooiakraag gedekt.

Dit waren de voornaamste grieven, die het straat-publiek van Utrecht had tegen den persoon van kapitein Hemon Tirij, nog eer hij van zijn paard steeg, en zij verergerden zich met iedere schrede, toen hij, door zijne onbekendheid met den weg, gedwongen was vragen te doen, die bijna nooit zonder spot, en zelden met goede trouw werden beantwoord.

Het is zoo, men had zich in Utrecht, bij het doortrekken of verblijf van de Engelsche hulptroepen, ook aan het voorkomen der Schotsche en Iersche krijgslieden kunnen gewennen; doch welk eenen indruk zij te weeg bragten, die de half-naakten werden genoemd en als meer dan half-wilden wer-

den beschouwd, vindt men bij Hooft en elders.

En daarenboven, kapitein Hemon Tirij maakte aanspraak op de voorregten van een fatsoenlijk man, en zijne houding en gebaren kenschetsten hem als een man, die niet onder een' hoop ruwe krijgslieden kon vermengd of verward worden, en dit maakte zijne zonde tegen het *costuum* te opzigtiger.

Nu wij hem ontmoeten, is zijn verdriet en zijne ergernis tot het hoogste toppunt geklommen, en alléén de uitputting, door vermoeijenis en ontbering te weeg gebracht, beletten hem aan zijne vervolgers van beide door daden lucht te geven, sinds men zijne woorden niet verstaat of niet wil verstaan. Sinds een paar uren heeft hij Utrecht doorkruist in alle rigtingen, zonder de zaak te kunnen afdoen, die hem daar binnen voert. Voor de derde maal is hij in dezelfde straat teruggekomen, werwaarts men hem heeft heengewezen, om de woning van den veldheer Norrits te vinden, en reeds heeft hij aan het derde huis, waar hij gehoor heeft gevraagd, een ontkennend antwoord gekregen, zoo het snel en heftig toeslaan eener huisdeur, door een' gebelgden huisknecht of door eene lagchende dienstmaagd *antwoord* mag heeten.

Eene wijle zinkt de gefolterde vreemdeling op een' stoepbank neder, en mompelt de verwenschingen tegen Utrecht en Holland, die zijne stem niet meer uitroepen kan; hij is zóó lusteloos of zóó afgetobd, dat hij niet eens opmerkt, hoe een hoefsmid, uit medelijden met zijn verminkt paard, het arme beest bij den toom neemt en aan de overzijde der straat

in zijne travaille bergt. Maar de seconden rust en nadenken hebben hem toch tot een' inval gebragt, die niet te vreemd is voor het hoofd van een' Schot, vooral in dat van een' Schot, die moê is en hongerig; want men zegt, dat niets zoo vindingrijk is als de maag, die voldoening wil.

Het huis grenzend aan dat, waar hij even zijne ruste neemt, is de winkel van eenen bakker, die zijn brood op groote houten uitsteeksels, stoeptruggen genaamd, heeft uitgesteld.

Hij neemt er een paar brooden af, en werpt te gelijk een paar zware zilveren munten door de kleine glasruiten heen, die, daar ze in lood gevat zijn, bij 't breken een dubbel gekletter te weeg brengen. In woede vliegt de meester-bakker naar buiten, en schoon zijne schade eigenlijk vergoed is, terwijl ze werd gemaakt, ontziet hij zich niet, een misbaar aan te heffen, als werd hij van geheel zijn eigendom ontzet en beroofd, en zijn persoon zelfs aangevallen. Dit laatste schijnt kapitein Hemon Tirij toch niet van zins; althans hij grijpt hem bij den arm, en wil hem toespreken, maar alle burens zijn reeds, op des mans geschreeuw en zijner vrouws gegil toegeschoten, en hunne stemmen overschreeuwen *die* van den Schotsman; zelfs al hadden zij hem kunnen verstaan, ze hadden hem toch niet kunnen hooren. Gediensstigen hebben snel eene wacht gehaald; zij is zamengesteld van Utrechtsche schutters, en versterkt door een' korporaal met een paar Engelsche soldaten. De bakker geeft den Schotschen kapitein in hunne handen, en deze heeft het geluk, zijn' nood,

zijn verlangen en zijne misdaad aan één' van dezen kenbaar te maken, en te worden verstaan. Hij stelt zich bij de schutters borg voor den gevangene, en de schutters zijn te veel van Engelsche gevoelens doorkneed om dien borg te mistrouwen; met een klein drinkgeld voor hunne moeite zijn ze tevreden, en de korporaal belast zich met de taak, kapitein Hemon tot gids te strekken. Deze is intusschen niet aan het eind van zijn lastige pelgrimaadje. Aan het huis, waar de Generaal Norrits zijn' intrek heeft genomen, hoort hij, dat deze juist is uitgegaan, vergezeld van de Officieren, die hem gewoonlijk omringen, en de heer des huizes, noch iemand der zijnen, weet te berigten, werwaarts de Engelsche veldheer zich heeft heenbegeven. Eene dienstmaagd echter uit de gissing, dat de overste zich bij zijne liefste zal bevinden, waar hij doorgaans op dat uur vertoeft.

— » Wisten wij nu slechts den naam der dame!" riep de Schot, die bij het aardige gezigtje van dat meisje zijn gewoon mistrouwen aflegt.

— » O, dat is bekend te over!" spreekt de korporaal. » Ze heeft invloed genoeg op den overste, dat wij haar kennen zouden. 't Is mevrouwe van Wittehorst en ze woont bij het Bisschopshof."

— » Derwaarts heen dan, mijn goede vriend! als ik u bidden mag; want mijne kondschap is van een' aard, dat ik tot geene onnutte vertraging vrijheid heb. Ik heb daarbij mijn woord gegeven, dat ik ruste noch spijze zou nemen, eer ik mijn' pligt had afgedaan; en het woord van mijns vaders zoon

is zoo goed als dat van den Koning; het brood, dat ik straks genomen heb, is geen eedbreuk, sinds het dienen moest om mij tot mijn doel te brengen.”

Voor dat wij kapitein Hemon toegang gunnen in het huis der edele vrouwe van Wittenhorst, zullen wij de vrijheid nemen eens even rond te zien, wat er in omgaat. Het huis behoort uiterlijk niet tot de prachtigste gebouwen der oude bisschopsstad, maar het is toch eene steenen heerenhuizinge, en munt uit door stevigheid van bouworde en door zorgvuldig onderhoud, en daar binnen ook heerscht niet juist datgene, wat men schitterende pracht en weelde kan noemen, maar orde, degelijkheid, en keurige netheid had er den stempel gedrukt, en alles beweest, dat hier eene fiksche Hollandsche (het woord niet al te provinciaal opgenomen) huisvrouw het gebied voerde, wier hand mild kon wezen, als puttende uit eene ruime schatkist, doch die spaarzaam was uit voorzienig overleg. Meubelen, die er uitzagen, of zij eene eeuw konden verduren, en die naar gehalte en bewerking te oordeelen, ook duur genoeg moesten betaald zijn, om het regt te hebben van degelijkheid en duurzaamheid, dat van hen gewacht mogt worden; beschotten, zoo stevig gebouwd als keurig gebeeldhouwd en glad gewreven; in de zalen koperen kroonen en standaardluchters, die voor spiegels hadden kunnen strekken; stoelen met en zonder leuning, doch waarvan de rood marokijn-lederen zitting u tegenblonk met zorgvuldig onderhouden frischheid; de vloer wel van blaauwe en witte marmarsteenen, op de wijze van een dambord

ingelegd, doch met fijne Spaansche matten gedekt op dat gedeelte, waar men onderstellen kon, dat zich de bewoners zouden neêrzetten; dan, men kent reeds die huizen en hunne meubelen, en om er niet meer van te spreken, zeggen wij alléén, dat alles, van de leuning van den wenteltrap af tot op de groote feestzaal toe, voor dien karaktertrek der meesteres getuigde. Toch was zij nog iets anders en nog iets meer, de vrouwe van Wittenhorst, dan eene trouwe en wakkere verzorgster van haar huis, als wij zullen zien. In hare zaal is het reeds avond, schoon het buiten nog schemert, maar de gloed van een weidsch turfvuur op den haard, en de kroonen en standers vol lichten, maken het hier binnen zoo vrolijk en warm, als het daar buiten in het twijfelachtig, duister en onguur is. In die zaal zijn, behalve de vrouw des huizes, nog eenige dames bijéén, allen in houding, manieren en kleeding aanzienlijke edelvrouwen, en hoewel meest allen pas tot den middelbaren leeftijd gekomen, of zelfs nog in frisschen jeugdigen bloei, hebben ze toch iets deftigs en ernstigs in haar uiterlijk, waaraan wel mogt toebrengen het stemmige, en toch zoo prachtige zwart fluweel of satijn damast; de kragen, die de losse bewegingen van hoofd en hals stremden, ook van de meest levendige onder haar, en de eenvormige witte mutsjes van ragfijn linnen met stijf opstaande kant. Hoewel reeds sommigen, omstreeks dien tijd, zich kapten; in dezen zedigen en deftigen kring, droeg niemand het haar bloot. Mevrouw van Wittenhorst is reeds zes en dertig jaar, en toch zij schijnt wel de jongste

van alle hare vriendinnen, zóó zeer verjeugdigen haar eene frissche liblanke tint, een vrolijk helder blaauw oog, roode lippen en witte tanden, getuigen van gezondheid en levenskracht; een voorhoofd, dat noch door te groote zorgen, noch door te diep nadenken was gerimpeld, en eene gestalte zoo min gebogen door overspanning van arbeid, als door volstrekte ledigheid verslapt en vadsig geworden. Op haar vijf tiende jaar gehuwd en door een noodlottig toeval op haar twintigste reeds weduwe zonder kinderen, had zij nu bijna vijftien jaar geleefd, zonder ooit tot een tweede huwelijk te kunnen overgaan, hoewel de aanzoeken niet hadden ontbroken, en de beste partijen uit Utrechts adel zich beurtelings aan haar hadden voorgesteld. Was dat uit onvergetelijk gedenken aan haren overledene, of dat haar trek tot vrijheid sterker sprak dan de behoeften van haar hart? het zou moeilijk zijn te beslissen geweest; het zou misschien nooit zijn uitgewezen, zoo er geene Engelsche hulptroepen in Nederland waren gekomen, met den veldheer John Norrits aan het hoofd. Want deze kwam, zag en overwon, wel niet als Caesar in éénen dag, maar werd althans tot den kamp om de overwinning toegelaten; met andere woorden, zoo vrouwe Katharina hem niet terstond als minnaar regten gaf in haar hart, duldde zij hem toch als pretendent in haar huis en aan hare voeten, en aan geen vroeger aanbieder had zij die vrijheid gegeven, dat zij anders voor alle aanbidders sloot; in den laatsten tijd zelfs had de dappere Generaal op dit terrein meer veroveringen gemaakt,

dan op het Spaansche grondgebied; want, als we gehoord hebben, ging zij reeds in Utrecht als zijne verloofde door, en welligt ware zij sinds lang zijne bruid geweest, zonder eene noodlottige gebeurtenis, die hen voor eene wijle uiterlijk had gescheiden en innerlijk van elkander vervreemd; eene hernieuwde toenadering was nu pas gevolgd, waarop welligt de weduwe van heer Otto van Kenenburg doelde, toen zij vroeg:

— » En zeg mij nu, vrouwe Walburg! is het waar, als de sprake gaat, dat de overste Norrits weêr ten uwent komt? »

— » Ja, mevrouwe! » hernam zij, een weinig verbleekend, » dat is waar; zoo weinig schuld als hij persoonlijk gehad heeft in 't ongeluk van mijn' neef, mogt ik niet langer met zoo harde wrake vergelden; en heb ik welstáanshalve gansch geen verkeer met de Engelsche heeren gehouden in de eerste maanden na diens ongéval, nu, en bovenal in de afwezenheid van *Mylord* van *Leycester* heb ik goed gedacht, den heere Norrits niet langer banneling te houden! »

— » God gave, dat deze heer zelf zich even mild betoonde omtrent andere ballingen! » zuchtte mevrouwe van Drunen, wier gemaal onder de vervolgde Utrechtsche edelen behoorde.

— » Als *hij* hierin handelen kon naar zijne willekeur, wees zeker, mevrouwe! dat uw man haast keeren zou! » hernam Walburg met die zekere vastheid, alsof de wil van den Generaal in hare hand lag.

— » En wanneer dan nu het hijlik ?” vroeg een lustig jong vrouwtje, dat haar handwerk eene wijle in den schoot liet rusten, om de ondervraagde scherp en plagend aan te zien.

— » We hebben nog niet eens beloften gewisseld, en van die tot de bruiloft is, zonder dat, de tijd wel ver!” hernam Katharina ernstig.

— » Wel; in uw geval, mevrouwel verhoorde ik nu ten lesten zijne verzuchting, al ware 't alléén om te weten, hoe een Engelsch edelman het minnen verstaat. Hoe het mij spijt, dat de verwanten mij eenen man gegeven hebben vóór 1585! Uit zoo'n Engelsch *gentleman* moet een lustig lief te maken zijn, zonderling als men de tale niet verstaat, en alles met gissen vertolkt moet worden,” zeide het ondeugende vrouwtje.

— » Fij, melieve! en weet gij dan niet, dat *Sir John*, die zoo lang in Holland heeft verkeerd, onze tale spreekt en schrijft?”

— » Nu dan kan hij het hijliks-kontract teekenen, met den eersten en zonder tolk,” glimlachte de vroegere spreekster.

Maar vrouwe Walburg hernam met een' diepen zucht, en een' blik, die smart en toorn uitdrukte:

— » Dat ik u bidde, langer geen scherts op dit punt. Tusschen onze liefde en ons hijlik ligt nog zooveel! En nu gij mij hieraan gedenken doet, lieve vriendinnen! zie ik met één, hoe ver mijne pligten mij nog scheiden van... mijne wenschen.”

— » Daar tusschen ligt bloed, mevrouwel eene bloedschuld, die niet is uitgedelgd, en alschoon gij

het vergeten kondt, zie hier eene vóór u, die 't u aanschouwelijk zal maken!"

De persoon, die binnentreedt, en die de deftige stilte der gezelschapszaal en den echtvrouwelijken kout stoort met zoo vreesselijke woorden, is eene vrouw, diep in lange digte rouwsluijers gehuld, die tot vlak voor de vrouw des huizes is genaderd, en dan dat droeve floers teruglaat.

— » Algoede God!" riep Walburg van Wittenhorst, » is dit een wederzien, nichte van Hemert!"

— » Mevrouw van Hemert! De barones van Hemert! De vrouwe van Rozendaal!" roepen de andere dames uit, en staan in verrassing op, en omringen de binnengekomene met eene soort van schuwe verwondering.

— » Zegt de *weduwe* van den Baron van Hemert, de *vrouw* van den vermoorden bevelhebber van Grave, of neen, zegt liever het ramspoedig slagtoffer van Engelsche bloeddorst!" roept deze uit, » want ik wil geenen naam dan een' van dezen, geenen naam dan die mij mijne rampzaligheid en hunne schuld herinnert, oft mogelijk ware, dat ik een van beiden vergate!"

— » Eilieve, Josina! Josina!" roept vrouwe Walburg, en wil hare hand vatten om haar naar eene zitplaats te voeren, » wil u doch wat ontzien van zulke heftigheid! Wil u wat rustiger dragen in manieren en woorden, sinds dat toch niets meer kan verhelpen, en alleen al het gebeurde kwaad tot erger ontsteken."

— » Ik mij rustig dragen! Ik mij ontzien van

woorden of daden! Ik mij onthouden van op ietwes anders te denken, dan op mijnen rouw en op mijne wraak! Ik ietwes vreezen of ietwes mijden op deze aarde! Ik, die niets meer heb te winnen; en niets meer heb te verliezen!" antwoordt de jonge vrouw, met eene woeste hartstogtelijkheid in de trekken en met gebaren, die aan waanzin deden denken.

— » Gij zoudt niets te winnen of te wenschen hebben, Josina!" spreekt mevrouwe van Wittenhorst, met eene zekere beduiding. » En waarom zijt gij dan hier? En waarom dan is uw eerste woord bij 't intreden aan mij, een vermaan aan een' zwaren pligt, dien ik nooit heb verzaakt, hoewel er tijden zijn, ik erken het, waarin ik wenschen zou, dat ze niet op mij rusten?"

Deze toespraak scheen de arme weduwe iets te verligten.

— » Zoo gedenkt gij toch daaraan, moei?" hernam zij, » dit maakt het mij vooreerst ligter u te zeggen, waartoe ik gekomen ben..."

— » Allereerst zeg ons van waar gij komt, en hoe gij lust en moed grijpt, om hier in Utrecht terug te keeren..."

— » Ik voer te veel onrust met mij, om wèl gekomen te zijn, is het niet zoo?" vroeg de ongelukkige, met eenen stem door hartstogt en argwaan verscherpt.

— » Neen, rampspoedige vrouwe! gij zijt mij welkom, nu als vroeger toen ik u mijn huis als wijkplaats bood, schoon gij dat toen afsloegt; maar nu, juist nu..."

— » Ben ik veelligt hier niet veilig, zoo als zij dat noemen, die het verscheien kan wat er van hunne vrijheid en leven wordt? »

— » In mijn huis zou ik u veiligheid weten te bieden, al ware uw hoofd op prijs gesteld, wellieve nichte! Doch wat dringt u hierheen te komen, hier, waar zoo treurige herinneringen...? »

— » Weet gij dan niet, vrouwe moei! dat ik maanden achteréén niets heb gedaan dan leven van herinneringen, dan ze zamen te vatten, dan ze inéén te persen, tot ze maar eene enkele diepe en vaste gedachte zijn geworden, die te gelijk alles omsluit: bloedschuld, wraak; op die twee woorden leve ik sinds wij scheiden; ik weet niet meer wat het leven is of wat het mij zijn kan, zonder die twee woorden; slechts wegen ze toch te veel, te schrikkelijk veel voor de ziel eener vrouw, om niet somtijds moede te worden van de zwaarte! » en luid schreiende, liet zij zich neêrvallen op den stoel, dien men voor haar had aangeschoven.

— » Overwaar, lieve nichte! gij heb te lang, veel te lang op zoo sombere gedachten voortgeleefd in uwe eenlijkheid, » sprak de tante met diep medelijden, terwijl alle de andere vrouwen met deelneming en meêwarigheid op haar zagen.

— » Mij wordt het bang bij zulke droefheid! » sprak het jonge vrouwtje, dat wij straks zoo lustig zagen.

En inderdaad, het was iets akeligs, die woorden van bloed en wraak te hooren uit zoo zacht-gevormden mond, en zoo schorre kreten van zoo teedere

lippen ; en eene gestalte zoo tener , zoo fijn , zoo gansch tot den lust en de minne des levens geschapen , dus neêrgebogen te zien onder de ellenden des levens , dat zij er niet meer van wenschen wilde , noch hopen kon , en er niets meer van had te vreezen op haar twintigste jaar . De lange sluijer van floers , nu teruggeslagen , dekte ten halve de gulden vlechten , die de droeve weduwe niet droeg , opgetuit onder een zedig hoofddeksel als die anderen , die tijd en hoofd hadden om te doen en te bedenken wat voegzaam was . Voor haar was de tijd over van tooijen en schikken ; voor haar was het onverschillig , hoe men haar aanzag en wat anderen dachten ; zij wist het niet meer of ze schoon was of leelijk ; zij wist , dat zij een' echtgenoot verloren had door een' geweldigen dood , in de eerste kracht zijns levens , en dat hem te betreuren en hem te wreken het éénige doel van haar leven was . En toch was ze schoon geweest en nog kon men haar bevallig noemen , hoe achteloos het enge slepende rouwkleed van dof zwart laken haar ook om de leden was geplooid , en al de bleekheid , al de vermagering van haar gelaat , al de tranen over hare wangen gegleden , al de waanzinnige smart , die bij vlagen hare trekken had verwrongen , waren niet magtig geweest , de sporen eener weergalooze schoonheid gansch uit te wisschen . Zij kon aan Niobé doen gedenken , maar nooit aan Medea .

Men had haar een' beker warmen gekruiden wijn aangeboden , en zij had zich laten overreden , eene teng te drinken , en daarna zeide zij :

— » Gewisselijk, ik had dit noodig; ik had vergeten, iets te nemen, en ik kom van Rozendaal gereden, zonder rusten tot hiertoe.»

De dames staarden haar aan met eene angstige verbazing, als zagen zij in haar niet meer een aardsch wezen, aan haar zelve gelijk, zóó onmogelijk scheen het haar toe, wat de andere in de onnatuurlijke overspanning harer zenuwen had volbragt.

— » En wat noopte u tot die haast, melieve?» vroeg Walburg met een treurig hoofdschudden.

— » Het is noodig, dat ik met den eersten in den Haghe kome.»

— » Waartoe doch? Eene jonge vrouw, zwak en bedroefd als gij, alleen naar den Haghe trekken! Zoo ver eene reize!»

— » Ik ga verder, moi! Ik trek naar Engeland!»

— » Naar Engeland? gij, en alleen? Barmhartigheid des hemels! mijne nicht is in 't brein verward!»

— » Ik heb mijn goed verstand, moi! Daarom heb ik bedacht, dat ik nog tijdig te 's Haghe zijnde, hopen mag niet onverzeld te reizen. Mij is berigt, dat er Hollandsche gezanten naar 't hof gaan, en ik wil vergunning vragen, onder hun geleide derwaarts te trekken.»

— » Dat tuigt in trouwe van goed beleid en wijs overleg. Alleen wat drijft u naar de Engelsche Koningin? Gij, die van iederen Engelschman gruwet, sinds den klagelijken dood van uw' gemaal!»

— » Wel doch, gij spreekt het zelve uit, wat mij derwaarts roept, moi! Van dien klagelijken dood ga ik regt vragen bij de Koningin. Zij is eene

vrouw; zij zal met vrouwelijk leed deernis hebben!"

— » Arme verblinde! hoe komt ge daarop? laat u dat toch ontraden; verkrijgen zult gij niets; en gij weet, *Mylord* Leycester heeft grieven tegen u, en koestert sterk achterdenken."

— » Wat zegt mij dit? Het is tegen hem, dat ik mijn' eisch zal doen; ik ben niet uitzinnig, dat ik op zijne voorspraak zou rekenen."

— » Maar hebt ge voorzien op zijne tegenwerking? Hij is nu weêr zóó magtig ten hove, dat de Staten zelf zorgelijk op zijn' invloed zien, en dan zoudt gij..."

— » Den Staten die zorg ontnemen, den magtigen doen neêrtuimelen!" En inderdaad, er lag zulk eene zonderlinge gerustheid in hare trekken, die kleine, ligt blaauwe oogen hadden zulk eene schrille vastheid van blik, en ze glansden zóó sterk, ondanks de vergoten tranen, dat men in haar gelooven moest, toen zij er bijvoegde: » Het zou niet de eerste maal zijn, dat een aasje gewigt eene groote schale deed overslaan, en voorwaar, ik drage gewigt aan in de maat zijner schuld, die de gezanten komen opsommen."

— » In uwe oogen, misleid kind! in uwe oogen, door het schreijen verblind; in uw oordeel, door liefde en smart verbijsterd, niet in de hunne..."

— » Ge zult toch nooit op de bedrukte weduwe verkrijgen, dat zij haren man naar *regt* veroordeeld acht," sprak mevrouwe van Kenenburg. » Ik heb den mijnen door Gods wil zien sterven in mijne armen, na vele jaren hijliks, van leed als van lief

doormengd; doch wat mij nog van zijne zwakheden geheugt, schijnen mij nu blinkende deugden toe. Hoe zoudt gij dan willen, dat zij, die jeugdige, wie de gemaal dus gewelddadig ontrukkt werd, in de eerste vaag van liefde's geluk, zal gelooven aan de schuld van van Hemert!"

— » Zwijg doch! de gedachte er van mogt haar, die nu reeds in ijlene hartstogt spreekt, tot razernij brengen," fluisterde vrouwe Agnes, zoo meêwarig voor de nicht als plaagziek tegen de moei.

Maar de zeuwachtig scherpe zintuigen der lijdende vrouw hadden toch dat fluisteren verstaan.

Zij rigtte zich op, als door een' heftigen schok op nieuw gesterkt, legde de hand op den arm van de laatste spreekster, en zeide toen:

— » O, hoe weinig weet gij, wat mij is en waardoor ik lijde! Neen, ik zal niet waanzinnig worden bij 't gedenken aan zijne schuld, zóó min als ééne onder u, en ik kan kalm zijn; ik ben het geweest, ik zal het nóg wezen, zoo vaak zijne nagedachtenis en de pligten die zij mij oplegt het mij vergen. Weet gij, wat ik gedaan heb, gij vrouwen! die mij troost, en die meent, dat ik krankzinnig zal worden om één woord? Weet gij, wat ik gedaan heb, daarin onder de duizend uwer niet ééne mij navolgt en daarna zal leven...?"

Zij toefde eene seconde, eer zij voortging. De anderen luisterden met eene rilling van angst.

— » Wat spreekt men van schuld en onschuld, bij een' verloren gemaal! De mijne *was* schuldig, en ik wist het; maar het heeft mij niet belet, mij

voort te slepen op mijne kniën, tot in de zale van den krijgsraad, van den éénen regter naar den anderen, van den ruwen Hohenlo tot aan den knaap Essex is er niet één van hen door mij ongebeden gelaten! Hoe zal men de liefde van eene vrouw berekenen naar de deugd of ondeugd van haren liefste! Hij was schuldig, en ik wist het; maar daarom aarzelde ik niet, om ieder dier onbarmhartigen, zoo als ze daar zamen waren, vergiffenis en genade voor hem af te smeeken. Hij was schuldig, en ik wist het; maar meent ge, dat ik daarom onderlaten heb, de voeten te kussen van den grooten Engelschen beul, om hem tot gratie te bewegen? Al hadde hij mij met de sporen zijner rijstevens in het aangezicht gestooten, hij hadde mij van die plaatse niet weggedreven, zoo lang er slechts *hope* ware geweest; maar neen! niet dus deed hij, hij was wreeder dan dat! Wat hielp het, dat hij zich met zoetelijke hoffelijkheid bemoeide, mij tot oprijzen te bewegen, wyl hij mij met vele redenen uitlegde, hoe zijne eer als landvoogd en als veldheer het niet leed, dat zijne gunst een vonnis verzachtte, naar regt gewezen? Wat zeide mij zijne eer en zijn pligt? Kon ik luisteren naar zulke redenen? Ik raadde, dat hij »neen” zou zeggen; dat was alles. Ik raadde, dat koudbloedige onbarmhartigheid alléén zóóvele woorden kon noodig hebben, om hare hardheid te omhullen; die met het milde woord »gratie” eindigen wil, behoeft niet zoo lange inleiding. »Uw man is schuldig!” eindigde hij ten lesten. »Weet gij het tegendeel en kuint gij daarvan de bewijzen aan-

voeren, zoo begeef u tot zijne regters en men zal het proces overzien!" Laas, helaas! de wreede wist wel, dat ik het niet konde, en dat ik, ondervraagd zijnde, niets kon dan den rampzalige bezwaren, die neffens mij zoo deerlijk om behoud van zijn leven riep. » Moet er dan gratie gevraagd worden voor onschuldigen, waar *gij* regeert?" vroeg ik getergd. Daarna kon ik niets meer voor mijnen Lubrecht dan vlugten..."

— » Ja, nichte! het heeft ieder bevreed, dat gij uit Utrecht geweken zijt op zoo kritiek moment. De heer Norrits zelf heeft mij gezegd, dat uwe zaak gewonnen ware, zoo gij gebleven waart en inlichtingen hadt willen geven, en dat uw vlugten terstond al te sterke verdenking wekte..."

— » Zoo weinig, vrouw moei! verblindde ik mij op Lubrecht's onschuld. Ik vreesde, dat men mij scherpelijk ondervragen zou..."

— » Hoe...? de pijnbank...? u...? eene geboren edelvrouwe...?"

— » Ei neen! maar men kon mij vergen op een' eed, en ik kon geene valsche getuigenis spreken, onder aanroeping Gods, zelfs niet voor hem! En voor hem, leijder! kon ik niets zeggen, dan dat ik altijd zijn' moed standvastig had gezien, als ridder en als edelman, waar het zijn eigen lijfsgevaar gold; maar dat hij zwak was geweest, als mensch en als jonkman, voor de tranen van vrouwen en kinderen, voor de mijnen, en dat te grooté trouw aan de inspraak van 't bloed en van 't menschelijk gevoel, hem ontrouw heeft gemaakt aan zijn va-

derland en onmenselijk tegen zich zelven. Ziet gij, dat doet wel *wie* oogen schreijen, mijne vriendinnen! maar dat zou geen' kriegsraad bewogen hebben, waar een Leicester aan het hoofd zat! O, hoe kwalijk raadde mij de heere Barneveld, en de andere heeren van Holland, toen ik van Hemert tot vlugten wilde bewegen, dat toen nog doenlijk ware geweest. Ik zoude maar 't proces zijnen gang laten gaan en het op den Graaf laten aankomen; de Graaf zou toch nooit de uiterste *rigueur* gebruiken tegen een' heer van zulke kwaliteit. De simpelen, die eens Engelschmans hart afmaten naar het hunne!"

— » Hoe? heeft de heer advocaat dien raad kunnen geven?" sprak mevrouwe van Wittenhort met verwondering; » door Norrits weet ik, dat *Mylord*, bij den val van Grave, gezworen had, hem door wien 't toekwam te doen sterven, ware het Engelschman of Hollander!"

— » Ziet gij? dus was het opzet! Welk een onpartijdig regter moet dat geweest zijn!" viel de weduwe van Hemert in, terwijl een gloed van toorn hare wangen kleurde.

— » Doch, melieve!" sprak de tante, » ga u dat niet alles in 't geheugen terugroepen! Waartoe kan 't strekken anders dan om uw leed te vernieuwen?.... Ik en deze jofferen weten hetgeen toen is gevolgd...."

— » Het uitklagen verlucht mij! Ik sprak in zoovele maanden tot geen levend wezen, dat mij deelneming toonde of daar ik medelijden van wilde; ik zweeg tegens menschen; ik riep het uit tot de

holle muren van mijn eenzaam slot tot Rozendaal ; maar daar te boven ! gij , mijne vrouw moei ! en deze mijne welbekende en geliefde jofferen weten wel wat er gebeurd is , maar niet *hoe* ik het gedragen heb , en dat wilde ik dat gij weten zoudt , opdat gij mij niet zoudt aanzien voor eene , die door droefheid van zinnen verbijsterd , zich voorstelt dingen te ondernemen , die ondoenlijk zijn , opdat gij , wel overtuigd van mijn goed beraad , mij niet verhindert in den voorgenomen togt , maar daarin voorthelpt , zooveel dat in uw vermogen is . Zoo luistert : men verkreeg toch ééne gunst voor mij van mijns gemaals beulen : zijn lijk zou mij toebehooren , zijn lijk zou naar Rozendaal worden overgevoerd , werwaarts ik mij in 't heimelijk had heenbegeven . Met hoedanig eene mengeling van vreugd en rouwe ik dat dierbaar overschot van mijn' liefste ontving , kan mijne tonge niet uitspreken ; mijne tranen toonden mijnen dank . Maar 't was mij niet genoeg mijnen doode weêr te hebben ; ik wilde , dat hij als een achtbaar heer en edelman , in de graftombe zijner overouderen zoude rusten , niet als een onthalsde misdadiger ; ik begeerde , dat het diere hoofd weêr zoude vastgehecht worden aan den bloedigen romp”

— » Groote God !” riepen de vrouwen , verbleekend , » wie heeft zich gevonden om dat voor u te doen ?”

— » Niemand !” hernam de jonge vrouw kalm , » zoo deed ik het zelf .”

Eene rilling ging de andere vrouwen over de le-

den, terwijl zij haar aanzagen; sommigen weken een paar schreden van haar terug.

— » Daarbij ik wilde niet, dat andere hand met liefdeloozen afschuw mijn' dierbaarste zou hanteren. Deze mijne eigene handen togen hem het gewaad aan van een' ridder der Vliesorde als hij was, dat roode purperfluweel, dat hem zoo goed stond, met de prachtige gouden keten op de borst. Deze handen sloten den kraag vast om den hals, opdat de sporen der wreede mishandeling gedekt werden. Deze handen schikten hem het sierlijke haar teregt langs het edele voorhoofd. Deze handen drukten hem de oogen toe, dat zij zich sloten als in den slaap, vouwden de zijnen inéén, als tot het gebed en legden hem dus neêr in de opene lijkst; daarna knielde ik daar nevens, en heb gebeden en gewaakt dag en nacht aanéén in de verlichte kapel, tot het onderscheid van dag en nacht voor mij verloren ging, en eerst toen de nooddwang vorderde, dat ik mij scheidde van mijnen Lubrecht, gunde ik hem de rust in de graftombe bij zijne vaderen, maar eer ik uit de kapelle ging, deed ik, neêrgekniel voor de tombe, een' plegtigen eed: bloed voor dat vergoten bloed, en gerechtigheid over dat strenge regt; dit zou ik verkrijgen door welk middel ook en ten welken koste; eer zou ik de taak van mijn leven niet afgedaan achten, noch om de ruste van den dood durven smeeken, hoe moede ook van 't bange leven! En toen ik dien eed gedaan had, en dien bezegeld met een' kus op het koude lijkgesteente, toen verliet ik de kapelle, gesterkt met moed en

met vasten wil, om dien eed te houden... En van toen af heb ik niet meer anders geleefd, dan voor 't volbrengen van dien eed. Vraag nu, of ik wel beraden ben."

— » Mij huivert van zulke beradenheid! En was daar dan niemand neffens u, om u beteren troost te geven en van zoo onchristelijke gedachten af te brengen?"

— » Een predikant onderwond zich dat, maar ik wist wat hem dreef. Niet liefde voor de deugd of ijver voor de evangelische wet, daar hij van sprak, maar — ijver voor zijnen afgod Leycester, diens vreeze hij meer predikte, dan die des Heeren. Zulks hij vertoornd en ontrust naar Utrecht is teruggekeerd. Aan dien man heb ik voortaan eenen vijand, doch wat zegt mij een vijand te meer, ik heb er wel anderen te bekampen. En nu, ziet mij aan, vriendinnen! gij, die mij hebt zien zitten onder de bruidskroon en die mij nu ziet in het droefkleed der weduwe, en spreekt, ben ik het, om wie men herinneringen heeft te mijden, nocht die mij eenigzins schuwe voor dat radeloos woord » schuld"...? En nu, ziet mij aan, en zoo ge weemoed hebt van dit klagelijk verhaal, en mijn smaad en leed u jammert, helpt mij dan, en laat u ook opwekken om gezamentlijk dien bederver van mijn geslacht en van deze provinciën op onze beurt in 't verderf te brengen. Gij zult er het vaderland dienst mede doen, dat alvast een' wissen ondergang is genaderd, door zijn toedoen, in de korte dagen van zijn hierzijn, en dat verloren is, zoo hij keert!"

Sommigen vroegen belangstellend, op welke wijze zij hierin iets konden medewerken. Anderen oordeelden, dat het niet der vrouwen zaak was, om wrake te zoeken of zich met Staatsbelangen te moeijen. Mevrouw van Drunen sprak ernstig, dat, waar men de vroede en edele mannen uit stad en land verdreef, het aan de vrouwen was, die gebleven waren, om hun werk op te nemen waar ze 't vermogten; en die bedrukte vrouw overleide bij zich zelve, dat de val van Leycester den terugkeer van haren gemaal bevorderen kon; maar mevrouw van Wittenhorst zeide ernstig:

— » Nichte! overzeker zijn uwe woorden nader bij de waarheid dan bij de voorzigtigheid; want, al kent gij de namen en personen der jofferen, die hier zamen zijn, toch weet ge niet van allen den aard, de opiniën en de gezindheid. En zoo het dan waar is, dat gij iets kunt en wilt ondernemen tegen den heer, op wien gij doelt, ware het meer zake, dat te verheimelijken tot tijd en wijle uitvoering mogelijk was, dan er dus ongenood en te ontijde opsprake van te maken.”

— » O, moei! ik wete immers, dat in uw huis geene vrouwen zullen zamenkomen, dan de dochteren en echtgenooten van goede edellieden en van trouwe patriotten, en dat wel bij u geene Reingoudisten en smalle jonkers, die hun fortuin moeten zoeken in de troebelen van deze tijden, toegang zouden vinden.”

Zij bleek zich niet vergist te hebben; want alle dames betuigden eenparig, dat zij het vaderland lief

hadden en allen haatten, die er onrust stookten of op ongeoorloofde wijze meesterschap wilden voeren.

— » Slechts als ik den Engelschman Norrits aan uwe zijde had gezien, zoude ik hebben gezwezen, en ware met eene wonde te meer uit het vaderland heengegaan.»

— » O! wil dien heer niet haten, niet te dezer oorzake voor 't minst. Gij weet niet, gij moogt zelfs niet weten, wat hij niet heeft gedaan om de ramp af te weren, die u heeft getroffen,» sprak Walburg. » Wat er tusschen den Grave en hem is voorgevallen, omdat hij geweigerd heeft, zijne stem te geven in 't vonnissen van mijn' heer neef, is gevolgd geworden door groote diffusiën tusschen die twee, als in Utrecht ieder weet. . . En daarom, mijne nicht! haat voor 't minst dien heer niet!»

— » Ik haat in hem zijne natie, niet zijn persoon. En toch, zoo hij medewerken wilde tot ons doel, het zou hem ten goede komen; niet dat mijne dankbaarheid, hoe groot ook, hem een gewenscht goed kon aanbrengeu, maar er zijn magtigen in Holland, die alle diensten tegen Leycester beschouwen zullen als gedaan voor *hen*, en die wel gezind zijn zulken te loonen in aanzien, eere en zulk goed krediet, dat de Koningin, besluitende tot verandering in Nederlands regiment, zou kunnen bewogen worden, dezulken te stellen in de ontledigde plaats.»

Mevrouwe van Wittenhorst kleurde sterk.

— » Spreekt gij van iets bepaalds?» vroeg zij belangstellend.

— » Zoo bestemd, dat gij het *Sir John* kunt

mededeelen, als van een' persoon hem bekend, daarmede ~~ik communicatie houde...~~"

Zij hield op; want een bediende trad binnen en diende aan, dat iemand, die zich kapitein Hemon Tirij noemde, verzocht te worden toegelaten bij mevrouwe van Wittenhorst; maar de toon, waarop de knecht dit mededeelde, bewees, dat hij met moeite zijnen ernst scheen te bewaren, en dit laatste zeker meer uit eerbied voor zijne meesteres, dan voor den persoon, dien hij aanmeldde.

— » Wouter!" zeide de eerste, » gij zegt mij dit zóó, dat ik betwijfel, of gij die personaadje houdt voor wat hij zich uitgeeft."

— » Hij zegt een Schotsman te wezen, mevrouwe! en dat is wel blijkbaar..."

— » Een Schotsman! ik ken er niet éénen, weet ook niet, dat mijn heer Norrits een Schotsman van dien naam in zijne dienst heeft. Zeg dus, Wouter! dat hij ongelegen komt en op anderen tijd keeren mag."

— » Dat heb ik alreede gezegd uit mij zelven, mevrouwe! wetende, dat er gezelschap was; maar hij heeft ten antwoord gegeven, dat hij dringende mededeeling te doen had aan den overste Norrits..."

— » Nu dan, gij kondt gezegd hebben, dat die heer te avond hier niet gewacht werd."

— » Ook heb ik dat gezegd, mevrouwe! maar daarop had hij nogmaals een wederantwoord, zeggende zekerheid te hebben, dat de overste hier komen zoude, en dat men hem daartoe hier bescheiden had."

Vrouwe. Walburg bedacht, dat Norrits zijne rede-

nen kon hebben, om liever haar huis dan het zijne tot het ontvangen van dien man te gebruiken, en zij zeide dus met zekeren ernst:

— » Wouter! zoo 't u voorkomt, dat die man geen bedrieger is, leid hem dan in 't vertrek hier nevens, en laat hij uitrusten, terwijl de overste komt.”

— » En ruste althans heeft de arme man hoog noodig, mevrouwe! want hij zegt eed gedaan te hebben, noch verpoozing, noch spijze te zullen nemen in Utrecht, vóórdat hij zijnen last had volbragt; en 't is hem aan te zien, dat hij schier bezwijmt van vermoeidheid en honger.”

— » Arme man! en hij zegt den rang van kapitein te houden? voorzie hem van wat hij noodig heeft en verwittig den Generaal, bij zijne inkomst, van diens mans tegenwoordigheid, en houd hem intuschen wat in 't oog. Het wemelt hier in Utrecht van spiën, fielten en troggelaars.”

Terwijl deze onderhandeling plaats vond, en de arme Schot zich zeker in voorhuis of portaal stond te verbijten van onrust en ongeduld, was werkelijk de overste Norrits ingekomen, maar had dezen niet opgemerkt. Ook was hij niet alleen, en eer dus Wouter keeren kon, om den last zijner meesteres te volbrengen, trad de Generaal hem tegen met de vraag, of hij mevrouwe kon spreken.

Walburg van Wittenhorst, die zijne stem hoorde, opende nu zelve de deur, en de overste John Norrits trad binnen, een' persoon met zich voerende, dien hij mevrouwe van Wittenhorst voorstelde met het woord:

— » Gij hebt mij gezegd, eenen Engelschen taalmeester te verlangen, mevrouwe! ik meene, dat deze *gentleman* u zal kunnen dienen, en ik hem gerustelijk daarvoor recommandatie mag geven.»

Het was Fabian, die met zoo goede getuigenis werd ingeleid.

— » *Master* Fabian heeft zijnen tijd noodig, en had enkel maar een avonduur ter zijner beschikking,» vervolgde Norrits. » Mevrouwe en deze dames mogen mij dus verschoonen, zoo ik met deze voorstelling ietwat ongelegen kom...»

— » In geen en deele, *Sir John*! en te minder, sinds hier juist eenige mijner vriendinnen zamen zijn, die voor zich of hare kinderen de lessen van zulken meester mede begeerd hebben.»

Daarop maakte zij hem bekend met de wenschen en de aanwezigheid van kapitein Hemon Tirij.

— » Ik ken den naam niet, doch ga met uw oorlof vernemen, wat hij brengt. *Master* Fabian spreekt Fransch, het zal u dus ligt vallen, uwe onderhandeling met hem zonder mijne hulp aan te knoopen,» antwoordde Norrits, en verwijderde zich.

Zijne verschijning had onder de dames nog iets anders te weeg gebragt, dan het gewone voorbijgaand zwijgen, dat het biuentreden van een' ongewachten gast doorgaans veroorzaakt, vooral zoo het een heer is onder dames.

Men kent den geest van het gezelschap nu wel al genoeg, om te begrijpen, dat de overste Norrits, en als Engelsche Generaal en als geheim tegenstrever van Leycester, hier verschillende gewaarwordingen

moest opwekken. De jonge *douairière* van Hemert was eerst als onder eene rilling zamengekrompen, toen zij een' der registers van haren gemaal wederzag, en toch hernam zij hare zonderlinge vastheid en veêrkracht, zeker gedenkende aan zijne verhouding tegenover haren vijand. De afwezendheid van den Generaal duurde een' geruimen tijd, maar niemand der vrouwen had het opgemerkt; want Fabian had zich die kostbare oogenblikken ten nutte gemaakt en er zóó goed partij van getrokken, dat iedere der dames, zelfs die geene lessen verlangden, behagen vond in den leermeester. De Barones van Hemert, in eigene gedachten verdiept, had eerst niet op hem gelet, maar hij wist ook haar behendig in 't gesprek te verwickelen, en toen zij verklaard had, dat zij niets met een' Engelschman te doen wilde hebben, had hij haar zachtkens ingefluisterd, dat hij eigenlijk geen Engelschman was, maar in Schotland geboren, en dat hij nooit den degen gevoerd had in *Mylords* zaak. Mevrouw van Hemert begreep hem, betuigde haren spijt, zich niet zoo lang in Utrecht te kunnen ophouden, om van dezen man eenige inlichtingen, nopens taal en gebruiken, in te winnen van het land werwaarts zij heenging.

Toen de overste Norrits het vertrek weêr binnentrad, lag er sombere onrust op zijn voorhoofd en op zijne trekken, en zóó strenge ernst, als de galante krijgsman anders niet gewoon was in tegenwoordigheid van vrouwen, vooral niet van vrouwe Walburg, te toonen. Hij ging kapitein Hemon voor, en hij regtvaardigde die nieuwe inleiding door eenige

haastige woorden, zacht gewisseld met de vrouw des huizes, die daarop goedhartig glimlagchend toestemde, maar luider vroeg :

— » En blijft gij dan zelf niet, *Sir John* ? »

— » Veroorloof mij, dat ik hem hier bij u late : want de tijdingen, die hij mij brengt, zijn van zulk gewigt, dat ik mij tot voorziening daarin dadelijk met zekere personaadjen hier te Utrecht beraden moet. Toch hoop ik spoedig te keeren : *master Fabian* zal u helpen, uwen gast te onderhouden. »

Nooit heeft de intrede van den elegantsten *dandij*, van den meest gevierden *lion* een zulk opzien gewekt in het salon, dat hij met zijne tegenwoordigheid begenadigde, als de goede eenvoudige kapitein Hemon Tirij verwekte in den dameskring, waarin zijn veldheer hem zoo ongenood binnendrong. En veel minder, omdat hij een uiterlijk had, dat menige *dandij* hem kon benijden, dan omdat hij eene kleeding droeg, die de meest *excentrieke blagueur* hem niet zou durven navolgen. De schilderachtige losheid van zijn Schotsch costuum werd minder goed begrepen door die deftige dames, dan hare zedigheit gekrenkt door de vrijheid er van ; en de Apollo'svormen van onzen Schotschen held vonden geene genade in hare oogen, — juist omdat ze wat al te zeer aan de bewondering prijs gegeven waren.

Een paar jonge dames wendden sterk kleurend het gelaat van hem af ; een paar oudere daarentegen rigtten het oog met strengheid op hem ; Walburg zag wat verlegen op hare gezellinnen ; de weduwe van van Hemert alléén scheen niets meer te kunnen

ergeren noch te bevreemden ; maar meer dan eenige vrouw scheen *master* Fabian geërgerd : hij draaide het hoofd af met een vertoornd gelaat , hoewel hij , als de éénige man in het gezelschap , zich wel had mogen ontfermen over den moeilijken toestand , waarin men zijnen landsman plaatste.

Maar kapitein Hemon Tirij was niet heel verlegen. Hij was daarbij zóó uitgeput , dat hij slechts ééne gedachte had : rust en verkwikking ; want , hoewel de gastvrouw hem die laatste had toegedacht , zij waren hem ontgaan , als wij begrepen hebben , door zijn onverwijd zamentreffen met den Generaal Norrits ; maar hij was te fier om zijne behoefte aan spijs en drank ruitertlijk te bekennen ; hij koos dus een' echt Schotschen omweg.

— » *Mylady!* ik heb een' rid gemaakt van veertien uren , zonder rusten , in de dienst van mijne Koningin en van deze landen ; en bij het gewigt , dat de Generaal hecht aan de tijdingen , die ik breng , zal ik zeker bevel krijgen om straks weêr op te zitten en den nacht door te rijden. Daarom zoude ik wel bidden , eene wijle mijn gemak te mogen nemen , aangezien ook de dienstzaken met den Generaal staande zijn behandeld. »

En waarlijk , de arme jongman zonk bijna neêr van vermoeidheid.

Dat was eene mimiek , die hier beter verstaan werd , dan het welsprekendste Schotsch , en mevrouw Walburg liet terstond wijn , vleesch en gebak voordienen , waarvan Hemon gebruik maakte met diezelfde wakkerheid , die hij tegenover 's lands vijanden

zou hebben ten toon gespreid. Fabian had intuschen zóóveel te spreken met de *douairière* van Hemert, dat hij den hooglander altijd den rug bleef toewenden; eindelijk zeide de dame:

— » Ik zou u over dit alles breeder onderhouden willen, *master* Fabian! maar in tegenwoordigheid van eenen dienaar van *Mylord* Leycester....”

— » Ik ben geen *dienaar* van *Mylord* Leycester noch van eenigen *Lord* ter wereld, *mylady!*” sprak kapitein Hemon, die nu wat bekomen was van zijne uitputting. » Mijn vader is hoofd van de Clan Mac-Buc-cleugh, en ik, de aanvoerder van onze Clanslieden, ik ben als vrijwilliger naar deze landen heengetrokken, met die van mijn' naam en onze dienaren, om de Hollanders te helpen in den strijd tegen Spanje en tegen den Roomschen Anti-christ. Wat *Mylord* Leycester aangaat, schoon ik kapitein ben van eene kompagnie Engelschen en Schotten, *hem* heb ik geen' eed gedaan, maar wel zijne Koningin; het is mijns vaders zoon niet, die *heer* zal zeggen tegen een' vassal van de Engelsche Koningin. De Koning van Schotland en de Regent, ziedaar aan wie ik door leen-eed verbonden ben.”

— » Ik meende ook een weinig aan de Graven van Derby!” sprak nu Fabian, die naar het spreken van Hemon aandachtig had geluisterd, en zich nu plotseling omkeerde.

De hooglander sprong op en scheen willens een' uitroep te doen van de hoogste verbazing, maar Fabian voorkwam dien door de twee voorste vingers van de rechterhand aan den mond te brengen, en

met de linker naar het voorhoofd te wijzen. Toch scheelde het niet veel, of kapitein Hemon zou zich aan zijne voeten hebben geworpen, doch *master* Fabian drukte hem zóó hartelijk en zóó aanhoudend de hand, dat ook die beweging hem onmogelijk werd gemaakt, en wisselde daarop eenige woorden met hem in 't Schotsch, die hem kleuren deden, en de oogen flonkeren van genoegen. Fabian zeide toen tot de vrouwen:

— » Vergiffenis, *myladies!* Wij zijn beiden uit Schotland en, als ik hoore, uit dezelfde landstreek.”

En hij nam weér zijne plaats nevens de Barones van Hemert, die met zichtbare deelneming die beide mannen had gadegeslagen, en zeer zacht tot Fabian zeide:

— » Gij zijt de Graaf van Derby!”

— » De bloedvijand van Dudley!” hernam hij schielijk en scherp; » doch de angel, daarmee ik hem steken kan, is gebroken, als men mij kent.”

— » Ik versta u,” sprak zij gevat. Fabian wendde zich toen tot Hemon. » Gij spreekt van uwen Koning, zijt gij zoo gansch vergeten, dat uwe Koningin nog leeft?”

— » Ja, maar hare afschuwelijke papistische regering, als vader Knox zegt, heeft opgehouden met hare gevangenschap!”

— » Ja, ik weet het: gij zijt een Presbyter tot in het merg toe!” glimlachte Fabian.

— » Maar toch zult gij het meer vreemd vinden dan goed, meene ik, dat men de dochter van uwe Koningin in een vreemd land, waar zij her-

bergzaamheid zocht en meende gevonden te hebben, als misdadige handelt en vasthoudt.”

— » Overzeker, alléén Schotten komt het toe, eene Schotsche Koningin te rigten.”

— » Zoo heeft de Koningin Elisabeth niet gedacht ; althans zij heeft het proces tegen hare nicht en erfgename ingesteld, en deze is veroordeeld.”

— » Veroordeeld, hoe meent gij dat ?”

— » Ter dood !”

— » Ter dood !” riepen alle vrouwen, ook mevrouw van Hemert, die dit woord nooit hooren kon, zonder het over te brengen op het verledene.

— » Ter dood !” herhaalde Fabian.

— » En het vonnis zal uitgevoerd worden !”

— » O ! dat is niet denkelijk ; dat zal eene Vorstelijke vrouw als Elisabeth niet over zich verkrijgen !” sprak mevrouw van Wittenhorst. » Het zal maar enkel zijn voor de vorme van 't regt.”

— » Neen, 't is enkel voor de vorme van discretie, dat zij aarzelt.”

— » Zij is wel besloten, en de voltrekking zal niet lang meer worden uitgesteld, anders zoude zij de regtvaardiging over die daad niet vooruit hebben laten gaan !” sprak Fabian met eene bedaardheid, die zeker eene groote overwinning moest zijn op zich zelve.

— » Hebt gij niets van die regtvaardiging gehoord, mijne dames ! die toch gedrukt is, en uitgegeven alle landen door, en ook hier te Utrecht.”

— » Ik wist, dat er zoo iets in de Engelsche tale bestond.”

— » In 't Nederduitsch overgebracht zal het verschijnen. wDames! mag ik het u voorlezen? Ge zult te gelijk een staaltje hebben van mijne taalkennis, want de vertaler ben ik.” En met zijne scherpe, klare stem; die voor een' man wel wat te week zou geweest zijn, had zij niet iets snijdends gehad, dat bij wijlen de zenuwen zijner toehoorders onaangenaam aandeed, begon hij te lezen :

» De waarachtige translatie van het plakkaat, nu onlanks gepubliceerd bij de Koninklijke Majesteit, onder het groot zegel van Engeland, rakende de verklaring van de sententie, gegeven jegens de Koningin van Schotland, in forme hierna volgende.”

Wij laten dit gezelschap aan hunne lectuur en volgen den Generaal Norrits, die gelukkig maar weinige schreden heeft te doen, om te komen, waar hij wezen moet; want hij gaat naar het Bisschops-hof, de wachten bewijzen hem de krijgseer, de bedienden openen hem terstond eene voorzaal, en spoedig daarop wordt hij tot het kabinet des Graven van Nieuwenaar toegelaten.

Die edelman, meestal Graaf van Meurs genaamd, was op dat oogenblik Gouverneur van Utrecht, als wij ons herinneren. Leycester noemt hem ergens de beste Protestant, dien hij in Nederland had ontmoet. De Groot prijst zijne zeden, en wij hebben niets gevonden, dat beider oordeel bepaald weërspreekt, dan dat die zeden een weinig den stempel droegen van soldateske ruwheid, aan zijnen stand te dien tijde eigen; en wij zijn Protestantismus zich meer zien uiten in heftige handelingen tegen Roomschege-

zinden, dan in 't plegen van Evangelische deugden jegens de Broederen, maar zeker is hij beter krijgsman geweest, dan diplomaat. Voor zoo ver hij Staatskunde gebruikte of in Staatszaken gebruikt werd, waren zijne beginselen niet die van den Kanselier Leoninus; hij hield de partij van Leycester, vooreerst omdat hij met zoovele anderen het goede van den Graaf hoopte, en verder omdat hij dezen den sterkste achte, gesteund, als hij dien dacht, door geheel de magt van Elisabeth, en hij ijverde voor die partij met eene heftigheid en eene overdrijving, die haar zoo gevaarlijk was als de tegenwerking van anderen, en die Leycester somwijlen tot verloochening dwong van zijne handelingen, hoewel hij ze in beginsel had goedgekeurd. Dat geeft ons wel den knoop van menige tegenstrijdigheid in 't gedrag en in de woorden van den Gouverneur-Generaal, maar dat belette niet, dat zijne tegenpartij er hare winst mede deed, en nog minder, dat de Graaf van Nieuwenaar, diep gekrenkt door die ontkenning, toeschreef aan ondankbaarheid of dubbelheid van Leycester, wat hij aan eigen doldriftig voortrennen te danken had. De val van Buis was hem ook eene groote grievé, vooreerst omdat deze zijn vriend was geweest, welligt een geheime bondgenoot, en ten tweede, omdat die hem de mogelijkheid van zijne eigene ongenade liet doorzien.

Andere en nieuwere redenen van ontevredenheid, hadden zich daarbij in Nieuwenaars geest opéénge- stapeld, bij en sedert Leycester's vertrek, en onder den indruk van dat gevoel had hij zich reeds zóó-

vele malen weifelend en dubbelzinnig vriend be-
toond, dat de verdenking van Leycester en diens
grootste ijveraars zich reeds op hem vestigde, als
op een, van wien men niet zeker was. Maar toch
had de Graaf van Nieuwenaar opentlijk de En-
gelsche banier opgestoken, was te vasthoudend om-
trent sommige opiniën, en had te veel trots of te
veel waardigheid van karakter, om die te laten zin-
ken voor het vaandel der Staten, zonder meer
geldige oorzaak. Te minder welligt, daar hij, als
vreemdeeling, zich aan die zijde te veel in de schaduw
zou gesteld zien door het kind van den Staat, den
geboren Prins van Oranje, en door den invloedrijken
Hohenlo. Daarbij behield hij het vast geloof, dat
Elisabeth de souvereiniteit zoude aannemen, waarvan
hij de aanbieding, uit zijne provincie uitgegaan, met
kracht bevorderde; daarbij, — was het zijne eigene
opvatting, of eene influistering van wie Leycester's
vrienden niet waren? — hij had zich in 't hoofd
gesteld, dat de oppermagt der Koningin zich even
goed door een' ander vertegenwoordigen liet als door
haren Groot-Stalmeester, en dat hare aanneming
niet volstrekt noodwendig diens terugkeer noodzake-
lijk maakte. Maar vooreerst werd die terugkeer nog
als waarschijnlijk beschouwd, en daarom was het
altijd geene zaak, zich de genegenheid der Koningin
onwaardig te maken door besliste daden van tegen-
werking, waar het de partij van haren dienaar gold.
Wij moesten die stemming des Graven even aan-
geven, om zeker te zijn, dat de houding, die hij
in 't vervolg aanneemt, begrepen wordt.

Als warm Engelschgezind en toch van zijne geestdrift voor den persoon van Leycester vrij wat bekoeld, kende hem de slimme Norrits, en hij zelf, trouw onderdaan der Engelsche Koningin, ijverig behartiger harer belangen, en toch in onmin met haren gunsteling, kon moeilijk iemand vinden, van wiens samenstemming hij zich meer zeker achtte. Ook maakte hij hem zonder eenige terughouding deelgenoot van kapitein Hemon's verschijning en van de gewigtige tijdingen, die deze aanbragt.

— » Het staat allergevaarlijkst met Deventer, » sprak hij na eene korte inleiding; » wij verliezen die stad aan de Spanjaarden, zoo daar niet onmiddellijk hulpe word gebragt. »

— » Wel dan, » sprak Nieuwenaar, met koene tegenwoordigheid van geest, » die hulp kan immers worden aangebragt; de mogelijkheid is er, zoo lang de onmogelijkheid niet bewezen is. De linker IJssel-oever is ons, van hier uit Utrecht kunnen er troepen worden aangevoerd. »

— » Ja, uwe Genade! maar in 't gebrek aan manschap ligt het grootste gevaar van Deventer niet. *Sir William Stanley*, die er Gouverneur is en die door *Mylord* van Leycester zelf en als bij uitverkiezing werd aangesteld. . . »

— » Overzeker zal die heer dus zijn uiterste vermogen doen, om zich die gunst van dien dankbaren heer waardig te maken, » sprak Nieuwenaar wat scherp.

— » In zijn schrijven om levensmiddelen en versche troepen geeft hij zich daaraf wel den schijn, »

hernam Norrits; » maar in effecte gaat hij om met verraderlijke treken, daarvan men het ergste moet vreezen.»

— » *Ter Teufel!*» riep Nieuwenaar. » en één verrader binnen eene stad is erger, dan duizend vijanden daar buiten! Maar 't is naauw denkelyk, dat een man, als *Sir William*, zijne eer en zijnen pligt dus zal vergeten.»

— » Dat zou *Mylord* van *Leycester* ook zeggen, genadige Graaf! zoo men hem dit stuk kwam aandienen, maar toch is het zoo. Hij ligt onder suspicie van onderhandelingen te hebben aangeknoopt met *Parma*. . . En zoo hij daarbij nog niet geheel ontrouw geworden is aan zijn' eed en de zaak dezer landen, zoo acht ik hem toch ver op den weg om het te worden . . .»

— » *Ter Teufel!*» herhaalde Nieuwenaar nog eens, terwijl hij in gedachten met zijne mutstatsen speelde. » En hoe weet men dit, heer overste? zijn er bewijzen voor?»

— » Bewijzen. . . ? Uwe Genade eischt zeer veel! Maar zie hier gelukkig brieven, die alles mededeelen wat er reeds ontdekt is, wat er vermoed wordt en wat men vreest te moeten wachten!» hernam Norrits levendig. » Het zijn waarschuwingen van eenige trouwe Neêrduitsche officieren en kapiteins; het zijn confidentiële mededeelingen en ernstelijke vermaningen, om voorziening in dit geval bij eenige heeren uit den *Magistraat*, die den lande trouw zijn aan mij, wetende mij in *Utrecht*, en wel genegen de goede cause van deze provinciën en de dienst

van Hare Majesteit met ijver te behartigen... En ik weet daarmede in dezen niet beter te beginnen, dan door uwer Excellenties raad en medewerking met den eersten in te roepen."

— » Gij hebt wèlgedaan, en gij zult zien, dat ik deze cause niet slappelijk noch traag tracteren zal." En de Graaf zette zich om kennis te nemen van den inhoud der brieven. Reeds terstond na het openen van den eersten riep hij uit: » *Ganz recht!* de hand ken ik; zij is van een' trouw en welverstandig persoon, dezelfde, die nog eenmaal den Grave van Leycester geadvertieerd heeft van den kwaden geest van een deel der inwoueren en van den toenmaligen Magistraat. Hij was toen door haat van den laatste ingekerkerd; nu zit hij zelf op 't kussen, door des Graven toedoen, of liever door het mijne en geeft op nieuw van zijne vigilantie blijke." En na daarop haastig, doch aandachtig, de andere berigten doorgezien te hebben, stond hij op; en tikte tweemalen vrij hard met den degenknop tegen de eikenhouten deur op den achtergrond van 't vertrek.

Een bode in 't costuum van zijn ambt kwam binnen, en ontving van den Graaf den last, om onverwijd den Burgemeester Prouninck te ontbieden. Hoewel Norrits geene vrijheid vond, zich te stellen tusschen dat bevel en de uitvoering er van, betrok toch zijn gelaat zichtbaar, en toen de bode vertrokken was, sprak hij:

— » Maar, mijnheere Graaf! waartoe is dat noodig? wat zullen wij met dien Prouninck?"

— » Ik acht het noodig, *Sir!*” antwoordde Nieuwenaar een weinig loog. Daarop, als vond hij verdere uitwijding overbodig, hernam hij meer gemeenzaam: » Bij zulken stand van zaken is de snelste hulp de beste. Mijn raad is deze: zoo spoedig het zijn mag, nieuwe en wel vertrouwde hulpbenden binnen de stad te voeren, om de muitende krijgslieden te bedwingen, daarvan Stanley klaagt, en waarmeê hij ligt zijne onderhandelingen mag verontschuldigen, en te gelijk het deel der burgerij in ontzag te houden, dat van paapsche religie is en in 't heimelijk de zijde houdt van den Spaanschen Koning; en aan 't hoofd daarvan een' wel verzekerd en wel achtbaar kapitein, die den Gouverneur zelf in toom houdt.”

— » Die hem, nood zijnde, vervangt; die instructiën met zich voert, om hem bij de eerste dubbelzinnige daad in hechtenis te nemen en in zijne plaats te treden!” sprak Norrits, zoo snel alsof dit bij hem van het begin aan een bepaald ontwerp ware geweest.

— » Hoe groote schade, dat nu nog niet een deel mijner nieuw aangeworven Duitsche ruiters hier zijn! Anders ware alles geschikt. Ik liet ze opzitten, en stelde één' van uwe wakkere kapiteins aan 't hoofd, omdat de zaak van *Sir William* wel door een' Engelsch heer diende geëxecuteerd te worden... of liever...”

— » Ik ging zelf op eene instructie van uwe Excellentie, als Gouverneur der Provincie Utrecht, doch mijne Engelschen zijn onder mijn oog wel

zoo goed als de Duitschers. Het is waar, door al het oponentbod van manschap, naar de omliggende grensplaatsen, en den nooddwang om Holland wat in ontzag te houden, zijn mijne troepen zeer verspreid, en heb ik niet meer dan het onmisbare in Utrecht; maar uwe Genade heeft de beschikking over 't Neêrduitsche krijgsvolk hier liggende en, met twee kompaniën daaraf versterkt, onderneem ik het stuk."

— » Mijnentwege kunt gij er over beschikken, alleen daarom is 't, dat ik meester Gerard ter raadpleging roep..."

Norrits zweeg en haalde alleen de schouders op met gefronsd en wenkbrauw.

— » Ik kan zijne stad niet dus ontblooten van troepen, in tijden als dezen, zonder overleg met den Burgemeester en van hem waarborge te hebben, dat er ruste heerscht en er geene diffusie nocht tumult te vreezen is..."

— » Dat zal meester Prouninck moeijelijk zijn te verzekeren, sinds zijn persoon en handel veelmalen voorwerp en cause worden geacht van de beroeringen, die hier omgaan..."

— » Zoo is 't, en gij kost er bijvoegen, dat hij er bij wijlen de werker en de leider van is," viel Nieuwenaar in, terwijl een gloed zijn voorhoofd overtoog. Want in 't eind, hij had te veel en in te vele opzigten in overéénstemming met Prouninck gehandeld, dan dat die geheime beschuldiging niet eenigzins op hem moest terugvallen. » Maar gij zult niet ontkennen, dat het altijd is geweest tot de dienst der Engelsche Majesteit."

— » Dat is ten minste altijd het pretext geweest!” viel Norrits in, met wat onvoorzigtige openheid; » hoewel achter dat scherm de hoogheid van haren dienaar werd bedoeld en de *dienst* der Koningin vrij meer bevorderd ware geworden, op andere wegen, met minder voorbarige bondgenooten.”

— » Wat er door dezen te veel gedaan is, moge dan op rekening gesteld worden van singulieren ijver!” hernam Nieuwenaar verdrietig. » Te dezer dagen intusschen hebben sommigen hunner alreede leeren inzien, dat de belangen der Koningin niet volstrekt onafscheidelijk zijn van het inwilligen van al *Mylords* eischen.”

— » Houd zeker, heer Graaf! dat ze te dezen dage beginnen strijdig te worden. Leycester moge den hoveling spelen te Greenwich, dáár schaadt hij niemand; maar hier de willekeurige vorst te willen zijn, waar de argwaan der gemeente naauw eenen eersten Staatsdienaar duldt, dat is schade doen aan de dienst zijner Vorstin; . . . en die hem daarin stijven, zijn gansch niet van goeden raad, noch bekend met den aard en de Staatswijsheid onzer doorluchtige Koningin.”

— » Ik weet, dat men mij verdenkt van dezulken te zijn!” sprak de Graaf, bleek van kwade luim, en zich toch verbijtend tot eenen glimlach.

— » Ik zou de laatste wezen bij die verdenking,” hernam Norrits, die zijne redenen had om Nieuwenaar dit verleden te helpen ontkennen. » Achtende, dat een heer van uwe kwaliteit zich veeleer considereren moet de gelijke te zijn, dan de dienaar van

eenen edelman, als Robert Dudley, die waarlijk in Engeland zoo grooten staat niet zoude houden, had hij niet de genegenheid der Koningin weten te winnen. Maar ook aan deze alléén dankt hij het meeste wat hij is; en niet vreemd is het dus, dat heeren, als de jonge Graaf van Nassau en de hooggeboren Graaf van Hohenlo, zich aan zijne prentiën niet hebben willen onderwerpen en zich kenkelijk van zijne zaak hebben afgescheiden, alhoewel daarom de dienst der Koningin niet verzakende.”

— » Ik acht mij gansch niet den mindere van den Graaf van Hohenlo! Zelfs zou 't te bezien staan of de jonge Graaf van Nassau...” viel Nieuwenaar met fierheid in.

— » Juist dit wilde ik hooren uit den mond van uwe Genade, maar zooveel te minder begrijp ik, waarom zij Gerard Prouninck, den slaafschen dienaar van Robert Dudley, naar zijn goeddunken zou vragen in eene zaak, die wij tusschen ons konden afdoen.”

— » Als ik u gezegd heb, in zijne kwaliteit van Burgemeester, die nu eenmaal erkend is en wel zóó goed gevestigd, dat hij hier alles beheerscht, en dus des noods in zijne magt heeft om een oproer te laten opkomen of te bedwingen, naar het hem voegt. Intusschen is Utrecht voor ons van te groot belang, dan dat men het dus blootgeven mag; 't is, om het dus uit te drukken, het hart en de pols van de Engelsche heerschappij in deze provinciën, en als wij hier aanmerkelijke kwetsuren ontvingen, mogt er de dood na volgen! op mij zou dan van alles de schuld komen, en ligt zoudt gij zelf niet

onschuldig geacht worden, als men in zoo'n kwestieus moment de stad te veel ontbloot vond van Engelsche bezetting. Zeg ik waarheid, of niet?"

— » Waarheid, die ik moet toestemmen. Ik zelf ook zou nog geen stap willen doen, waardoor Leycester's dienst verwaarloosd werd, waar die in zoo naauwe verhouding is met die der Koningin."

— » Gij begrijpt, dat ik het nog minder doen kan, sinds er alreede koelheid heerscht tusschen den Graaf en mij, en ik met Prouninck op eenen zeer kwaden voet sta; hem passerende, zou hij 't als verraderij aanklagen. Daarbij hij is van goeden raad," hervatte de Graaf wat luider; want voetstappen in het naaste vertrek verkondigden hem de komst van Prouninck, » en waar het dringende zaken geldt, van voorbeeldigen ijver."

Norrits boog zich met eenen glimlach; hij begreep de bedoeling des Graven, zonder haar te willen steunen. Eene seconde daarna opende een' deurwaarder het vertrek, en Prouninck trad binnen, maar hij was niet alleen: de raadsheer Kiligrew was met hem.

— » Daar uwe Genade mij tot zich heeft ontboden om wigtige belangen, en onderrigt, dat reeds een Engelsch heer, de bevelhebber van de Engelsche krijgsmagt, hier was, achte ik het niet ongepast, een' tweeden Engelschen heer met mij te brengen, bekend voor een wijs en discreet dienaar van Hare Majesteit, en een vertrouwd vriend van *Mylord* den Gouverneur-Generaal tevens!" sprak Prouninck tot Nieuwenaar, en door die inleiding toonde hij reeds

terstond zulken juisten blik op hunnen gemoeds-toestand, dat Norrits sterk kleurde en Nieuwenaar schielijk zeide:

— » Wij prezen juist uw goed beraad en wenschten u daarom ter raadpleging, heer Burgemeester! doch een goed hoofd te meer kan ons wel nooit te over zijn, en daarom zijt ons wèl gekomen, heer Kiligrew! wij wisten u niet in Utrecht.”

— » Ook ben ik pas dezen avond hier aangekomen, Graaf!” hernam Kiligrew, met wien Norrits een' koelen groet had gewisseld.

— » Uit 's Hage?” vroeg Nieuwenaar.

— » Ja, uwe Genade! uit 's Hage!” hernam Kiligrew kort en strak.

— » En wat gaat er om? Wat zegt men er?” vroeg Nieuwenaar, ondanks zich zelf door levendige nieuwsgierigheid overmeesterd, en die toonende.

— » Uwe Genade had ons belangrijk nieuws meê te deelen en dat spoed vorderde,” sprak Prouninck snel, een antwoord voorkomend.

— » Oordeel zelf, Burgemeester! Deventer gaat over aan Parma, als er niet op het haastigst in voorzien wordt...”

Prouninck en Kiligrew deden luide eenen uitroep van schrik en verbazing.

— » Ik wist die stad nog niet in zulken nood...” sprak meester Gerard.

— » Zij zou het ook niet zijn, zoo trouweloosheid of kleinmoedigheid haar niet het meest dreigden,” hernam Nieuwenaar, en hij deelde hun mede wat ook wij gehoord hebben.

Prouninck vertrok den mond, als tot een' onge-
loovigen glimlach, en antwoordde niets.

— » *Sir* William Stanley met zulke ontwerpen omgaan!" riep Kiligrew. » Het valt mij zwaar, om dat voor waarheid te houden; ik ken hem persoonlijk en als een man van verdiensten, en wat kleinmoedigheid betreft, hij heeft in *Mylords* laatste krijgstogten hier te lande zulke blijken gegeven van onverschrokkenheid en moed, dat ik alleen aan den uitersten nood denken kan, waar men hem van onderhandelen beticht."

— » *Master* Kiligrew rekest toch niet onder de verdiensten van Stanley zijne vroegere desertie naar de Spaansche zijde?" vroeg Norrits scherp.

— » *Sir* John kan weten, dat ik niet minder vijand en hater ben van iedere soort van desertie, dan hij zelf!" hernam Kiligrew, niet zonder iets in den toon te leggen, dat het antwoord zoo snijdend maakte als de vraag. » Alleen hij zal zich herinneren, dat hij *Mylord* schuld heeft bekend, door dezen daarop in genade is aangenomen, wel een weinig tegen den raad zijner vrienden, waaronder ook ik, doch gansch niet buiten reden, daar we hier in Nederland geene dappere kapiteins te veel hebben van onze natie, de dapperheid en schranderheid van *Sir* William allen bekend was, en met hem de jonge *Sir* Edward zou zijn verloren geweest voor de dienst der Koningin...."

— » Buiten de Stanley's waren er nog stouthartige jonge edellieden te over."

— » Zeker nog genoeg om in twist te geraken

met den Graaf van Hohenlo!" sprak Kiligrew, op den broeder van Norrits doelende, die dezen Graaf had uitgedaagd.

— » Daarvan mijn broeder de eerste oorzaak niet was!" hervatte Norrits.

» Waar ge dit verschoont, kunt gij niets hebben tegen een', wiens trouw noch moed ooit bezweken; wel ter contrarie, is de laatste op zóó schitterende wijze gebleken, dat *Mylord* Leicester goedgevonden heeft, hem ridder te maken op het tooneel zijner uitstekende daden zelf, en hem een levenslang jaargeld toe te leggen uit eigene middelen."

— » Dit alles bewijst dus, dat er zeer bijzondere alliantie en intimiteit heerschen moet tusschen die begunstigde heeren en zijne Excellentie!" sprak Nieuwenaar, met booze intentie.

— » Zóózeer, dat *Sir* William niet op de betichting van enkelen, maar alléén op geldige bewijzen kan verdacht worden. Mijns bedunkens zou dit *Mylords* eere te kort doen!" hernam Kiligrew onvoorzigtig, weggesleept door zijnen ijver.

— » Gij zijt op dit punt van ons gevoelen," sprak Norrits, » en daarom achtten wij het zaak, ook de *zwakste betichting* in overweging te nemen, om te voorkomen, dat niet een gunsteling van *Mylord* zich verrader toone."

— » En daarbij weet gij niet, *Sir*!" sprak nu Prouinck luid tot Kiligrew, » dat juist *op* de vrienden en gunstgenooten van *Mylord* te dezen dagen het eerst gezocht wordt verdenking te werpen?"

— » Ik weet althans, dat geen hunner, noch *My-*

lord zelf iets hebben gedaan, om die verdenking te wettigen,” sprak Kiligrew fier; » en wat mij aangaat, ik begrijp zóó weinig ontrouw aan eed en pligt in een welgeboren man, dat ik aan die van Stanley niet zal gelooven, tenzij men mij die papieren, die zulke berigten gezegd worden in te houden, laat inzien en contrôleren met anderen, die ik zelf zal trachten in te winnen. Calumniën van personen, wier name en autoriteiten men mij verbergt, geve ik geen gehoor tegen vrienden!”

Ongelukkig waren de brieven zóó vervuld van klagten over het gedrag der Engelsche troepen en de personen hunner aanvoerders, dat de berigtgevers van Norrits geheimhouding hunner namen hadden geëischt, vrezende later den toorn van wie het gold en allereerst van den Graaf, zoo hij van hunne verschillen met Stanley berigt kreeg. Nieuwenaar beantwoordde dus den eisch van Kiligrew alleen met te zeggen :

— » Gij gelooft dus alleen feiten, en veelligt geen ander dan het sprekendste, de overgave der stad....?”

— » Met gunst, neen! dat bewijs verlangt *master* Kiligrew niet, en dient met alle magt voorkomen te worden,” viel Prouninck in. » Nu vooral, daar bij eenig ongeval alle schuld en verdenking op *Mylords* vrienden zou komen, mogen *Mylords* trouwe dienaren zich niet flauwelijk gedragen. Welke maatregelen denkt uwe Excellentie te nemen tot ondersteuning van de benaauwde stad?”

Nieuwenaar sprak van de troepen, die hij wenschte uit Utrecht weg te voeren. Prouninck keurde alles

goed, stemde alles in, sprak van zijne spijt, dat hij zelf de Utrechtsche schutterij niet buiten de stad kon brengen, zóóveel ijver toonde hij en zóó weinig vreeze voor onlusten; maar hij zeide levensmiddelen, wagens en paarden toe, terwijl hij er bijvoegde:

— » Het was wel aan de Staten, om zulke hulp aan te brengen, het behoud van de stad van algemeen belang wezende, niet van 't particuliere nut der stad of provincie Utrecht, doch naar hun sammeln te wachten, mogt in effecte verraderij zijn aan de goede zaak. En vorders. . . »

— » Vorders, » viel Norrits in, met eene zekere haast, alsof hij bang was, dat er een raad zou volgen, die niet naar zijn believen was, en overtuigd, dat Nieuwenaar hier de instemming van Prouinck niet had te vragen. » Vorders is zijne Genade de heer Gouverneur besloten, een vertrouwd kapitein derwaarts te zenden om ordre op de zaken te stellen. »

Door » ordre op de zaken te stellen », verstonden *Sir John* en de Graaf van Nieuwenaar beiden het afzetten van William Stanley, 'en de inplaats-stelling van een' beter vertrouwd Gouverneur, dat zeker een wijze en voorzigtige maatregel was, wel te verantwoorden door den nood van het oogenblik; maar *Sir John*, als persoonlijke vijand van den Graaf, had er nog eene bedoeling nevens: de schande en de verdenking, die daardoor vielen op den ontzetten, door gunst van Leycester in die plaats gebragt, moesten terugvallen op den Graaf, en bij zekerheid van het verraad zou eene opzienbarende inhechtenisneming van Stanley of een geruchtmakend proces

zekerlijk zóó groote schade doen aan Leycester's naam en hem zóó zeer ten toon stellen, zoo al niet verdenking werken tegen zijne goede trouw, dan toch van groote onhandigheid in de keuze zijner dienaren, dat de Koningin den lust als den moed zou verliezen om den Graaf terug te zenden, en de laatste zelf zijne vervanging zou eischen. Norrits overlegde dit, niet enkel in het belang van zijnen haat, maar ook in het belang zijner Vorstin en van de landen, die hij in de waagschaal gesteld achtte door de minachting, waarin hij Leycester reeds gezonken zag, en de gebreken, die hem beletten moesten, zich er ooit uit op te heffen. Ongelukkig raadde Prouninck maar al te goed de bedoeling van Norrits, en te gelijk geloofde hij niet aan de mogelijkheid van verraad, maar wel dáaraan, dat men den schijn er van wilde werpen op den man, die Leycester had beschermd, en om zeker te zijn, dat men dit doel niet zou bereiken, sprak hij stout weg:

— » Op welke wijze verstaat uwe Edelheid dat ordre stellen; want het is niet denklijk, dat *Sir William* voor goed zal nemen, dat een tweede nevens hem de wet komt geven...? »

— » Zoo *Sir William* trouw is, zal hem ieder middel welkom zijn, dat strekken kan om de stad te bewaren; zoo hij het niet is, dient hij ontzet te worden van zijn Gouvernement, en dat wel zonder verwijl!» sprak Norrits.

— » En wie zal het regt nemen, hem te ontzetten?» vroeg Prouninck uitdagend.

— » Ik!» sprak Nieuwenaar met gezag, die hier

het goedvinden van Prouninck overbodig achtte.

— » Als Gouverneur der provincie Utrecht zal uwe Genade den bevelhebber eener vesting in Overijsel uit zijn' post zetten?" vroeg Prouninck bijna met spot.

— » Als wezende in dienst van de geuniëerde provinciën, van de Koningin en van *Mylord* Leicester!" voegde Nieuwenaar er langzaam bij.

— » En zoo men zijner Excellentie zwaarigheid mogt maken, zal ik, als bevelhebber van Harer Majesteits voetvolk, er mijn gezag en naam mede toe leenen, wezende een der eerste veldoversten in de afwezendheid des Graven van Leicester."

— » *Sir John! Sir John!*" sprak Kiligrew wat verschrikt; want hij wist, dat Norrits de man was om te doen wat hij zeide. » Bedenk, dat er geene kapiteins noch bevelhebbers van steden mogen veranderd worden, dan met voorkennis en op 't bevel van den Raad van State, als representerende den Gouverneur-Generaal."

— » Wel dan, zoo treft dat uitnemend!" sprak Nieuwenaar. » Gij, *master* Kiligrew! zijt lid van den Staatsraad en kunt voor uwe collega's toestemmen, en later u bij hen verantwoorden met de noodwendigheid van eene haastelijke uitvoering en de onmogelijkheid van eene gezamentlijke raadpleging..."

— » En zoo die heeren zich daarmede vergenoegen konden, dat ik niet voor zeker houde, hoe verantwoorde ik mij dan bij *Mylord* Leicester, *Sir* William dáár door diens uitdrukkelijken wil geplaatst zijnde?"

— » De uiterste nood wettigt alles,» sprak Norrits heftig, » en het behoud van eene stad als Deventer ter ééne zijde, en de eere en goede naam der Engelsche natie ter andere, mogen wel wat onwettigs verschoonen, als door drang van 't oogenblik geschied. In oorlog ziet men niet zoo naauw, en de diffamatie van het verraad zou op allen, die van ons volk zijn, terugvallen, zonderling in een land als dit, waar 't mistrouwen jegens vreemdelingen zoo groot is.»

— » Ik zie niet wel in, dat de eere der Engelsche natie er bij kan winnen, zoo één van onze kapi-teins, onder suspicie van verraad, uit zijne plaats wordt ontzet, nocht hoe de eere en de naam van *Mylord* Leycester daardoor zal gevorderd en gesalveerd worden, als men een' edelman, die voor zijn' gunstgenoot bekend stond, gevankelijk wegvoert van stad tot stad. De kreten, die daarbij door dit land zullen opgaan, mogten wat schel klinken!»

— » Zouden die kreten minder schel zijn en minder ver klinken, als het misdrijf feitelijk ware geconsommeerd?» vroeg Norrits.

— » Maar niets geeft ons notoirlijk het regt, zulk een boevenstuk te wachten van een' heer als *Sir William!*» sprak Prouninck.

— » Nog minder hebben wij reden, hem vooruit onschuldig te houden, en eene kleine achteloosheid ware hier een onmetelijk verzuim,» zeide Nieuwenaar; » hier kan niet gearzeld worden.»

— » Ik acht ook, dat men hier beter verantwoord is met voorzorgen te nemen, dan met ze te onder-

laten!" sprak Kiligrew bedenkelijk; want hij voorzag al den jammer, dien eene ramp van zulken aard aanbrengen kon. »Schade slechts, dat wij, zoo als we hier zijn, niet het regt hebben om te handelen; doch daar de Graaf sommige poincten, waarover difficulteit zou kunnen rijzen in zijn afwezen, heeft overgelaten aan de beslissing van den Staatsraad, wil ik op mij nemen dezen te vertoonen, dat een zulk geval zich nu voordoet en dat het aangewezen is, hierin te voorzien...., met overleg altoos van de Staten..."

— »Eer dat alles geschied is, kan Deventer drie-maal Spaansch worden!" riep Nieuwenaar heftig. »Dat is gansch onmogelijk, om de leden van die beide lichamen, wezende nog daarteboven in verschillende plaatsen, zóó haastig zamen te brengen of schriftelijk te raadplegen."

— »Ik beken, het *is* klagelijk!" hernam Kiligrew, half overreed, »en ik wensche, dat deze zwarigheden niet bestonden, en ik achte het voordeelig, zoo men ze wegruimen kon; maar..." hij zag onrustig vragend op Prouninck.

— »Ziet ge, meester Gerard!" riep nu Nieuwenaar, half spottend, half gebiedend; »we zijn 't allen eens; voeg u bij de meerderheid, en gij zult wèl doen. Gij hebt niets voor u dan uwe eigene opinie."

— »En... deze kabinetsacte van den Graaf, die verbiedt, de bevelhebbers der garnizoenen te veranderen in zijn afwezen, zonder zijn eigen hoog bevel of voorkennis!" riep Prouninck triomferend.

Onvoorzigtige triomf en noodlottige trouw, die den Graaf van Leycester daár werd bewezen! Zeker, zoo ooit iemand het slagtoffer is geweest van onhandige diensten te kwader uur bewezen, en van ijverige vrienden, wier handen hem de slagen toebagten, door gloeiende vijanden juist het meest gewenscht, dan was het de Graaf van Leycester. Geen zijner fouten, geen zijner tegenstanders heeft hem zóóveel jammers berokkend, als de ontijdige en onberadene wakkerheid zijner vrienden, misschien omdat hij, juist bij de keuze zijner vrienden, de grootste fouten heeft gemaakt. Hoe het zij, de inval van Prounink, hoe goed gemeend, was allerongelukkigst, en te meer, omdat zij volkomen slaagde.

Bij het zien van een eigenhandig berigtschrift van Leycester, gedagteekend uit Dordrecht, 24 November, en dus *na* zijne instructie voor den Staatsraad, had niemand van de drie bijéén zijnde mannen het minste regt, te doen wat dáár opzettelijk verboden werd, zonder op datzelfde oogenblik zich als in staat van weêrspannigheid te verklaren, en alle régt op de gehoorzaamheid van anderen voor hun zelven te verliezen. De Staatsraad, de Staten zelf hebben de noodwendigheid van onderwerping aan dit bevelschrift erkend, en zoo als die mannen daar zamen waren, maakten ze volstrekt geen ligchaam uit, dat zulk een gewichtig stuk krachteloos kon maken. Allen bogen het hoofd, tot Norrits toe, hoewel de laatste niet zonder harde woorden van toorn en tegenspraak.

Er werd nu besloten, kapitein Hemon dien eigen

nacht terug te zenden met ernstige vermaning aan Stanley, omv www.libhoop.com zich van onderhandelingen met Parma te onthouden, daar men hem binnen het kortst mogelijke tijdsverloop krachtdadige hulp toezeide van manschappen, paarden en levensmiddelen, die allen niet zoo terstond beschikbaar waren. Men onderstelde, dat hij voorzigtig en trouw zoude zijn, waar hij wist, dat men het oog op hem hield gevestigd; en de Magistraat en de anderen, die gewaarschuwd hadden, ontvingen bijzondere en geheime wenken van Nieuwenaar en Norrits, hoe zich te gedragen om mogelijk kwaad te voorkomen. Ondanks die besluiten, waarover men het eens geworden was, verliet men elkander in onrust, in spanning, in een geheim misnoegen en in vermeerderd mistrouwen. En zie hier nu, op welke wijze de ongelukkige Gouverneur-Generaal gediend werd in zijn afwezen, door wie zijne beste vrienden en ijveraars werden gerekend. Wij zullen later zien, hoe zijne tegenstanders die diensten wisten te gebruiken, en wat zij zelf tegen hem pleegden.

Maar wij hebben kapitein Hemon in het midden van zóóvele dames gelaten, dat wij ons over hem beginnen te ontrusten, juist niet over de veiligheid van zijnen persoon, maar over die van zijn hart. Intusschen heeft zijn hoofd zóóveel na te denken, dat zijn hart de rust niet had om tot onrust te komen, of liever, hij ontvangt zóóvele indrukken in hetzelfde korte tijdstip, dat die der liefde, zoo die al mede insluit, toch onder het overwigt der

anderen moet te loor gaan. Als wij hoorden, las Fabian deze Utrechtsche vrouwen zijne Hollandsche vertaling voor van Elisabeth's vreemde regtvaardiging over een vonnis, dat haar parlement had uitgesproken, en dat zij nog niet had bekrachtigd, maar toch zeer zeker op het punt was te doen, en daarom vooruit dien maatregel nam om een goed licht te werpen over eene daad, welker regtmatigheid zij zelve betwijfelde. Want een regtvaardig vonnis, met *regt* en door wettig erkende regters, tegen een' schuldige uitgesproken, over wien men het *regt* heeft *regt* uit te oefenen, heeft immers geene afzonderlijke verdediging noodig van eene Koningin tegenover vreemde Mogendheden, als Fabian misschien niet zonder eenig regt aanmerkte.

Kapitein Hemon luisterde mede toe met ernstige aandacht, maar zonder een' enkelen volzin te kunnen ontraadselen, dat hem te pijnlijker was, daar hij den naam van » Maria'' hoorde noemen.

Maar hetzij uit medelijden met zijn' armen landsman, die van zijne fraaije vertaling niets verstond; hetzij met andere bedoeling, gaf Fabian in kapitein Hemon's handen een exemplaar van den Engelschen druk benevens eene kopij van het vonnis tegen Maria Stuart zelf, en de Schot las die beiden met diepe verontwaardiging; want hoewel volgeling van Knox, en dus tegen » papistische vrouwenregering'', met alle magt ingenomen; kon hij het denkbeeld niet verdragen, dat eene vreemde Koningin zich dat regt over de dochter zijner Koningen had aangematigd en dacht uit te oefenen.

En als wij zeggen, dat Fabian zijne vertaling voorlas aan de Utrechtsche vrouwen, dan moet men er niet bij vergeten, dat het eene zulke was, die den Engelschen tekst teruggaf, en commenteerde niet *in*, maar bepaald *tegen* den geest van den oorspronkelijken auteur, terwijl hij met eene geniale behendigheid diens woorden getrouw bleef, zoodat de omzettingen en uitlatingen, of waardoor verder de bedoeling vervalscht werd, als onkunde van zekere wetten der Hollandsche taal mogten gelden, in plaats van als misbruik van taalkennis te worden opgevat; eene vertaling in 't eind nog, die juist de grieven opwekte, die men wilde sparen;— eene van die, welke later de Leydsche vertolking en den herdruk hebben noodig gemaakt. Men begrijpt dus de smartelijke verwondering en de hooge verontwaardiging der Utrechtsche vrouwen, die wel geene groote sympathie koesterden voor de Katholieke Koningin van Schotland, maar die toch al het medelijden harer gevoelige vrouwenharten openden, toen zij *de vrouw*, Maria Stuart, op zulke wijze en alleen door Staatsredenen aan den dood op een schavot zagen toewijden. Zoo haast ze een slagtoffer te beklagen hadden, waren zij met haar medelijden gereed.

— » En de hoofdbewerker van dezen gruwel is de Graaf van Leicester, als van alles wat er kwaads geschiedt in Engeland!” sprak Fabian in het Fransch, dat de vrouwen verstonden en kapitein Hemon begreep.

— » Zoo als van alle kwaad in Holland!” spraken de dames van Drunen en de anderen, die door

Leycester hadden geleden in hare echtgenooten of verwanten.

— » O! die man is er altijd bij, als er bloed te vergieten is!” sprak de weduwe van Hemert.

— » Zou het waar zijn, dat de Graaf hierin eene stem heeft gehad?” vroeg Hemon met onrust.

— » Valt er aan te twijfelen? Het kan wel de voorname reden zijn geweest van zijn vertrek naar Engeland!” sprak Fabian.

— » En zou daar niets te doen zijn, om dat af te weren van het hoofd dier arme Vorstin, die de moeder is van mijnen Koning?” vroeg Hemon met bewogen stem aan Fabian.

— » Veel, zeer veel; bij voorbeeld: als men de Koningin zóóveel te doen gaf in 't buitenland, dat zij voor de Engelsche zaken geeneen tijd overhield; en vooral niet om eenen Staatszet te wagen, dien zij zoo vurig wenscht te volbrengen; doch waartoe zij zóó weinig moed bezit, dat zij er reeds meer dan twaalf jaren over gearzeld heeft; en waarvan zij nu nog dus huivert, dat zij er vooraf het buitenland verantwoording van geeft.”

— » Men kon beginnen met Holland,” sprak eene jonge vrouw, met gitzwarte oogen, die Emerentia werd genoemd, en die de nicht was van de weduwe van Kenenburg.

— » En oogen als de uwen zouden, zoo ze wilden, eene geheele provincie in oproer brengen, om niet te zeggen een werelddeel,” hernam Fabian galant.

— » In Utrecht zou men ook ontevreden en kunnen vinden,” sprak mevrouwe van Drunen.

— » In alle zeven provinciën. Ik ben er zeker van,» riep de Barones van Hemert.

— » Welnu dan,» glimlachte Fabian; » indien ieder van deze dames slechts het hare deed om een' geest, als dezen, in iedere der zeven provinciën, die zij bewoont, of waar zij hare betrekkingen heeft, te ontsteken, dan zal het niet lange duren, de Staten en de gunstelingen des Graven helpende — de misbruiken, die er bestaan, de fouten, die er dagelijks worden begaan, mede het hunne doende — of het zal hier in Holland, alles vuur en vlam zijn tegen....»

— » Tegen wie, mijnheer? Want ik versta niet, dat er in mijn huis complotten worden gesmeed tegen de Koningin van Engeland!» sprak mevrouwe van Wittenburg.

— » Tegen haren onwaardigen dienaar, den Graaf van Leycester!» viel Fabian snel in.

— » O! dat is wat anders....»

— » En opdat hij hier zóó haastig terugkeere, dat hij 't proces en 't vonnissen van Maria van Schotland er bij vergeet; arme Koningin, als zij is!» sprak kapitein Hemon.

— » De Graaf terugkeeren? Neen, dat ware niet wenschelijk!» hervatte mevrouwe van Wittenburg, wat verbleekend.

— » O ja! maar op zulke wijze, dat hij hier kwam tot zijne volmaakte ruïne,» hernam Fabian.

— » En zonder dat men er den onderstand van de Koningin bij verloor?» vroeg de vrouw des huizes.

— » Zonder dat Elisabeth regt had, over Holland te klagen althans, » antwoordde Fabian.

— » En weet gij daar raad voor? » vroeg mevrouw van Hemert luid en snel.

De anderen vroegen het met de blikken.

— » Meer dan een', en als men mij even gehoor wil geven. . . . »

— » Welnu. . . . ? »

— » Dan zullen wij eene heerlijke afleiding maken ten voordeele van de Koningin van Schotland, den dood wreken van den armen Baron van Hemert, de aanzienlijke heeren van Utrecht in hunne eere en regten herstellen, de edele Engelsche heeren, door hem in de schaduw gesteld, in hun regte licht plaatsen, en het geheele land van Leycestersche tirannij bevrijden met denzelfden slag, en waartoe ieder van u, op eigene wijze, iets vermag bij te dragen. Wat dunkt u, edele vrouwen! is dit voorstel overweging waardig? »

Ieder van haar betuigde hooge ingenomenheid met het ontwerp.

— » En wat dient men daartoe te doen? » vroeg mevrouw van Hemert.

— » Gij, mevrouwe! vooreerst niet naar Engeland gaan! » sprak Fabian luid, en zachter fluisterde hij haar in: » maar deze rouwsluijers in den Haag toonen, met deze rouwsluijers den Hollandschen en Gelderschen adel in beweging brengen; dat is wat anders. »

— » En verder. . . . ? »

— » Iets, wat der mannen bevooroordeeldheid voor

vrouwen zoo zwaar acht, en dat ik van u vragen zal, omdat ik bij ondervinding heb erkend, dat zij het kunnen, als zij het willen: het zwijgen van alles, wat hier is omgegaan, dáár waar het niet goed betrouwd is, en handelen, spreken en zwijgen in den geest vroeger aangeduid!”

Die afspraak was nog naauwelijks gemaakt, of de Generaal Norrits kwam terug, en ditmaal bragt zijne tegenwoordigheid sommige dames toch in eenige verlegenheid, en maakte hare houding wat moeilijk. Zij voelden allen, dat zij, 't zij in 't spreken 't zij in 't aanhooren, wat verder gegaan waren, dan een Engelsch edelman, ware hij dan tegenstander van Leicester, mogt aanhooren, en 't was of zij vreesden, dat zijn scherpe blik haar het gehoorde of het gesprokene mogt aanzien.

Norrits gaf de brieven aan Hemon, beval hem, zich binnen een uur tot den terugtogt gereed te houden, en scheen willens, hem nog weêr met zich te nemen tot een afzonderlijk gesprek, doch het bleek onnoodig, daar de dames het voornemen van vertrekken te kennen gaven en dat welhaast werkelijk uitvoerden.

Fabian bleef. De Generaal had hem hier binnengeleid, hij scheen de verpligting te gevoelen, om zich niet zonder dezen te verwijderen. Ook sprak Norrits hem een paar woorden toe, waarop hij in 't Engelsch antwoordde:

— » Ja, *Sir!* ik heb mijne eerste les gegeven, zoo als onze afspraak was; — mevrouwe Wittenhorst

zal het u kunnen getuigen; — en ik verklaar, dat mijne leerlingen aandachtig en leerzaam zijn geweest.”

Norrits wendde zich nu af van Fabian, om zijne instructies te geven aan kapitein Hemon, die ze ontving met den lijdelyken ernst van een' krijgsman; maar zijn gelaat stond zóó strak en droevig, dat de Generaal niet nalaten kon, hem te vragen, of hij zich wèl gevoelde en wat hem getroffen had.

— » Dat vonnis van de ongelukkige Maria Stuart, de dochter van onze Koningen!” barstte hij uit, kleurende van ontroering en van schaamte, over een gevoel, dat hij eene zwakheid achtte.

— » O! maar wie zegt u, dat het zal worden uitgevoerd?” sprak zijn overste bedarend.

— » Na 't lezen van die regtvaardiging kan men niet meer twifelen,” en hij wees op de Engelsche bladen, die Fabian hem gegeven had.

Norrits wendde zich met eenen ontevreden blik tot Fabian:

— » Ai, *Sir!* welk eene onvoorzigtigheid, dit blad in die handen te geven! Ik had dien man opzettelijk hier gehouden, opdat zijne ooren niet mogten getroffen worden door geruchten, die hier op dit punt loopen, die, onvoorzigtig overgebracht, eenigzins nadeelig konden werken op de stemming van de bezetting te Deventer, zonderling die der Schotten, en nu, dit... dit...”

— » O, *Sir!* het maakt niets uit; die Schotten zijn meest Puriteinen en tellen niet veel een' druppel of wat Koninklijk bloed, als het Katholiek is.”

— » Om het even, kapitein Hemon! laat die pa-

pieren blijven, en zwijg in de vesting, wat zij inhouden!" en Norrits gaf ze aan Fabian terug.

Hemon boog zich zwiĳgend.

— » 't Is toch al te klagelijk een dood voor eene Koningin!" sprak vrouwe Walburg, Norrits zacht aanziende.

— » En dit ook al onder de vrouwen!" hernam Norrits, nog meer ontevreden tegen Fabian.

— » Maar, *Sir!* die edele dames verlangden eene proeve van mijne vertaalwijze..."

— » Zoo! en gij wist niets beters dan dit, en voor vrouwen!" en daarop met gestrengheid: » *Luis-ter, master Fabian!* hetgeen wij overééngkomen zijn, is enkel tegen den Graaf; maar zoo gij u onderwindt tegen de Koningin, of tegen het welzijn dezer landen ietwes te ondernemen of te mediteren, is ons verbond verbroken op datzelfde oogenblik, en de bevelhebber Norrits zal vlijtig onderzoek doen naar de antecedenten en de tegenwoordige actiën van den geheimzinnigen Schotschen avonturier. Hebt gij mij verstaan, *Sir?*"

— » Volkomen, *Sir!*" antwoordde Fabian, een weinig verbleekend en met een' glimlach, waarvan niet wel was uit te maken, of het een ironieke was, of een pijnlijke; maar na die woordenwisseling scheen hij den lust tot blijven verloren te hebben; hij nam zijn afscheid, niet zonder eene stille belofte aan mevrouwe van Hemert om te keeren; en hoewel *Sir John Norrits* de wenschen van zijn hart ter zijde stelde, om met zijne Walburg zamen te zijn, en kapitein Hemon bij zich hield tot op

het oogenblik van diens vertrek, vond Fabian toch de gelegenheid, dezen op te wachten, toen hij de Witte Vrouwe-poort zoude uitrijden.

Hij overhandigde hem een pakket.

— » De overste Stanley is een mijner vrienden, breng hem dit van mijnentwege!»

— » Van wege *master* Fabian?»

— » Neen, van wege den Graaf van Derby!»

VII.

NAAR HET HUIS TE BRAKEL.

Wijndrik Rueel had behoefte aan verstrooijing, die hem den tijd der afwachting hielp doorleven, zonder dat die al te loodzwaar op hem drukte; eer hij mevrouwe Prouninck had weêrgezien, en van haar zekerheid had verkregen omtrent de voornemens en gezindheid van haren echtgenoot, was er voor hem geene rust. De afleiding, die hij noodig had, ging hij zoeken bij zijne zuster, van welke hij zich zelden scheidde, die hem nu naar Utrecht gevolgd was en dáár, voor dit tijdelijk verblijf, de gastvrijheid genoot van jonkheer Pieter Ruisch, een goedaardig maar onbeduidend persoon, die zich het Burgemeesterschap getroostte met of liever onder Prouninck, hoewel in naam de eerste. Toch vond Wijndrik Ada Rueel niet in het vertrek, waar hij gewoon was de jonge lieden van den huize op dit uur gezellig zamen te vinden, meestal gegroept rondom zijne zuster, wier beminnelijk karakter, wier

zachte geestige kout, en wier luim vol blijmoedigheid en goedheid aantrokken en boeiden wie haar eens kende, hoewel zij geene schoonheid bezat die trefte bij het eerste gezigt.

In de plaats nu van de vrolijk joelende jeugd, in wier midden hij vergetelheid ging zoeken, vond de jonge Rueel niemand dan den gastheer, wiens gulle opgeruimde groet hem althans de verwondering niet tot pijnlijke onrust verzwaarde.

— » Al mijn jonk volkje heeft Utrecht verlaten, » riep hij hem lagchend toe, » en ook uwe duive is meêgevlogen, altoos echter onder de vlerken van eene trouwe klok, mijne eerzame zuster!»

— » Maar de mijne? de mijne?» herhaalde Wijn-drik, met eenig ongeduld. » Is die dus weggegaan zonder voorkennis of vaarwel, dan zal het togtje zich toch wel tot een simpel rijtoertje bepalen.»

— » Waarheid is, dat zij allen voor mijn oog zijn weggetrokken, te paarde en in sierlijke rijkleding, die uwe Ada bijzonder goed staat; maar 't is niet om zoo haast te keeren: ze gaan de Drie Koningen vieren op het land, en wie weet, of ze den slemp-tijd niet volhouden tot vastenavond.»

— » Eene slemp-partij, meester Pieter! en van vele dagen, voor mijne zuster, buiten mijn weten of goed-achten? ik, die altoos plagt haar beschermer en voogd te strekken? Neen, meester Pieter! ondanks uw spotlagchen, ik neme dit ernstig op, en ik vind de aardigheid zeer onaardig.»

— » Ik moet u ook zeggen, dat het lieve kind zich lang genoeg tegens de aanzoeken heeft ge-

weerd, doch ten lesten voor den drang bezweken is, als de meesten doen, mannen als vrouwen, oude lieden en jongen! Wel gaarne had men uwe opinie gehoord over haar gaan of blijven; dan het kwam schielijk op. Gij hebt u gisteren niet hier laten zien, zeker overstelpt van bezigheden voor uwe meesters, mijne heeren van Holland; en niet vreemd dus, dat Ada haren weg is gegaan, aan mij de verontschuldiging van dien overlatende jegens u."

— » Heb dan goed vertrouwen op vrouwen-harten," riep Wijndrik, met moedelozen onwil zich neêrwerpende op eenen stoel, » zelfs die men van jongs af geopend zag, zelfs die met het onze samen zich vormden en rijp werden, geven toch nog teleurstelling!" En hij zuchtte diep; 't was misschien niet het meest om die, welke zijne zuster hem bragt.

— » Ba! wat eene flauwe mistroostigheid om eene kleine zake. Is Drie Koningen houden zulk een groot kwaad?"

— » Een groot kwaad? Jonkheer Ruisch! men moest een drijver zijn van de soort als *dominus Modetus*, om er dat in te zien; alleen mij komt het vreemd voor, dat men nog altijd die vierdagen uit het pausdom blijft vasthouden en gedenken, met meer trouw dan de kerstenleere zelfs, daaraf zij het voorwendsel zijn. Ik acht het nutteloos voor Hervormde Christenen, en gansch niet stichtelijk bovendien, sinds het volk ze enkel gebruikt tot ledigheid en ijdelheid; en onder onzen stand heb ik ook nooit gezien, dat deugd of kennis er bij vorder-

den; ook meende ik, dat de Synode ze had afgeschaft.” www.libtool.com.cn

— » Komt gij op de Synodale wetten, heer van Rueel! ik dacht dat men in Holland der Synode uitspraken nog niet ten uitvoer legde, schoon het aan den Graaf was toegezegd!”

Rueel had op dit oogenblik in niets minder lust dan om dezen strijd te strijden, met een’ burgemeester die den Leycesterschen stempel droeg en wiens wig hij kende; daarom sprak hij ernstig:

— » Neen, in trouwe! ik achtte, dat gij hier in Utrecht u voor ’t minst daaraan streng hieldt, ware ’t alléén maar, om kennelijk onderscheid daar te stellen, tusschen die van de ware religie en de Roomschezinden.”

— » Zoo is’t ook; daarom ging het blijgeestig troepje hoveren buiten de poorte.”

— » En waar dan? dat ik het in ’t eind wete.”

— » Naar het huis te Brakel.”

— » Jonkheer Pieter! ge hebt wel kwellust van daag,” sprak Wijndrik, een weinig verbleekend van ergernis; want hij vergat onder den indruk van dien naam, dat zijne passie voor Maria Prouninck toch nog niét het geheim van de comédie was, dat ieder weten kon. Ook lag er geen zweem van schalkheid in jonkheer Pieter’s opene trekken.

— » Hoe denkt gij op kwellust, zoo ik het huis te Brakel noeme? Ik meene doch dat gij wèl zijt met den Heer van Azewijn...”

— » Ik heb geene reden om het tegendeel te denken; maar het huis te Brakel, en altijd weèr het

huis te Brakel; 't is of iedereen heden ten dage derwaarts zijt." riep Wijndrik, en wij willen niet verzekeren, dat zijne gedachte, terwijl hij dit riep, de vriendelijkste wenschen voor dit huis insloot.

— » Nu, als al de wereld derwaarts gaat, waarom zoudt gij ook niet heentrekken?" sprak de burgemeester goedhartig. Dat woord bragt eensklaps licht en vrolijkheid over Wijndriks trekken.

— » Zeker, waarom zoude ik ook niet naar Brakel gaan?" sprak hij bij zich zelf. » Waar de zuster genood is, kan ook de broeder gewacht worden."

Het was zelfs zijn pligt, een jong meisje, als Ada, niet zonder hoede en bescherming te laten, al had zij zich ook onbedachtzaam daaraan onttrokken; het vieren van het Drie Koningenfeest onder jongelieden verloor plotseling iets van zijne papistische beteekenis, en zonder ook in 't allerminst verwantschap te hebben met Tartuffe, nam zijne beschouwing er van nu die rigting, die deze als *les accommodemens avec le ciel* heeft gestempeld. Het kon immers ook wezen een vrolijk voorwendsel tot gezellig en vriendschappelijk zamenzijn van jongelieden, als men er geene bijgeloovige gedachte aan hechtte. Men vergeve hem, Wijndrik was een man in vastheid van beginselen, maar hij was vier en twintig jaar, en ook nog jongeling van hart, dat in die eeuw geene exceptie was als in de onze; daarbij verliefd en niet volmaakt, geen *Sir Charles Grandisson*, en de afstand tusschen Utrecht en 't huis te Brakel scheen hem op eens verkort. Alle zwarigheden, die er vroeger opééngehoopt lagen te-

gen zijn heengaan naar Brakel, om er Maria Prouninck te volgen, hij werden als door tooverslag geëffend, zoo haast hij er de mogelijkheid van inzag, en inderdaad, het was ook iets anders, ongenood in te vallen in eenen kring van vrolijke jongelieden, waar niets hem riep dan een gevoel, dat te ernstig was om het ontijdig bloot te geven, of eene zuster te gaan opzoeken, waarvan men het wist, dat hij zich zelden scheidde.

Wat bond hem te Utrecht? Zijne zending was ten deele volbragt, en bij hetgeen er nog moest worden afgedaan, hing de voortgang niet van hem af, en vele dagen moesten er verlopen, eer hij het regt had, daar weder in te spreken. Als eerlijk Staatsman wilde hij geen gebruik maken van de sluipwegen der *intrigue*, noch de geheime mijnen der omkoopning openen om de belangen te bevorderen, die hem waren aanvertrouwd. Zijn verlaten van het kamperk kon hem bij de tegenpartij getuigenis strekken. . . .

Deze overwegingen deden hem met eene zekere blijde drift overluid herhalen, wat hij reeds in zich zelve had gesproken :

— » Zeker, waarom zoude ook ik niet naar Brakel gaan? Ik ben wel geen bekende van den jonker, maar toch geen vreemde voor den vader. . . . En ben ik al niet bij de noodiging ingesloten, uitgesloten daarvan acht ik mij evenmin. »

— » Nu zijt ge juist, waar wij u hebben wilden, » hernam jonkheer Ruisch glimlagchend. » Ik zal gulle bekentenis doen. Luister! Uwe trouwe zuster was

in 't eerst niet te bewegen tot medegaan, schoon ze mijne kinderen dwong daarom niet van den togt af te zien; maar toen nu 't uur van afrijden gekomen was, de gansche vrolijke troep daar te zamen kwam om af te rijden, kon de arme Ada al de droeve verlatenheid van haar eenlijk t'huisblijven overzien. De waterlanders kwamen voor den dag; het lustig gezelschap werd bewogen, teêrhartig; men omringde het zoete kind; jonker de Maulde, de aanvoerder van allen, zoo goedhartig als schrande, sprak een' vloed van bewegelijke woorden en bedacht dien vond ter harer geruststelling, dat gij zeker volgen zoudt. Daarop werd ik in 't belang genomen van de jonge vrienden, en ik gaf mijn woord, dat ik u zou overhalen tot volgen. Gelukkig heb ik niet lang behoeven te pleiten, en toch mijn proces gewonnen. Gij gaat, niet waar? De anderen zijn slechts vooruit, om u aan te melden."

— » Zeker zal ik gaan, heer en vriend! doch wat zegt gij mij daar: is de jonge Baron de Maulde ook van de partij?"

— » Hij is er de aanvoerder en de leider van, als van alle jolijfelijke feesten hier te Utrecht!"

— » Ja, ja!" hernam Wijndrik bedenkelijk, » ik heb al veel van dien hoffelijken en minnelijken hopman gehoord, zóóveel zelfs, dat ik mijne zuster, in zijn bijwezen, het best betrouwd acht.... onder mijn oog."

— » Een oog in 't zeil schaadt niet, doch zie tevens klaar op uwer zusters belang. De Maulde is voor haar zeker een goed portuur; dus wordt hij

geacht door vele dochters, en vele ouders stemmen het bij!" www.libtool.com.cn

— » Wel mogelijk! doch...» Wijndrik's voorhoofd fronsde zich nog meer.

— » Doch ik geloof niet, dat gij reden hebt, u te ontrusten," viel Ruisch wat spotachtig in. » Men zegt, dat hij zeer bekoord is van de volschoone joffer Maria Prouninck, en hoog in gunst begint te komen bij haren vader..."

Wijndrik verbleekte, maar hij weêrhiield den uitroep, die hem verraden zou hebben.

— » En... de jonkvrouw?" vroeg hij eindelijk langzaam en met moeite; » hoe zegt men, dat de jonkvrouw... denkt?"

— » Uwe zuster?"

— » Neen! de andere."

— » Daar weet ik niets af. Alleen wordt de jonge hopman de Paris genoemd, die den appel maar heeft aan te bieden, om de godes in zijne armen te zien. Overigens zult gij welhaast daaraf zelf kunnen oordeelen; neem eerst eene hartsterking bij mij, en daarna stijg te paard, zoo hebt gij rust, uwe zuster blijdschap, en ik heb mijn woord gelost, dat ik verpand heb voor uwe komst."

— » Leider! dat ik het konde, ik kan het niet!" riep nu op eens Wijndrik, en de toon gaf beter dan de woorden den weêrklank van de angstige onrust, van de smartelijke spijt, die hem op eens aangreep bij de herinnering aan een gegeven woord, dat hem nog twee dagen te Utrecht terug zou houden.

— » En waarom dat niet ? »

— » Ik kan eerst overmorgen wegzeizen. »

— » En morgen avond worden de Drie Koningen-
kaarsen aangestoken op het huis. Dus onverzettelijk
ingenomen tegen dien vierdag ? »

— » Dus klein van geest ben ik niet ; maar ik
heb mijn woord gegeven aan Burgemeester Prouninck,
om den maaltijd bij te wonen , dien hij te morgen
denkt te geven aan de Friesche en Geldersche edel-
lieden. »

— » Nu , als ge daar-meer genoeg van wacht ,
dan van Drie Koningen-avond op Brakel , denk dan op
misrekening , mijn jonge vriend ! Meester Gerard.....
behoede mij , dat ik het kwade van hem zeggen
zou , maar hij is haastig van opvatten en soms heftig
in 't antwoorden ; en ik wacht , dat zijn maaltijd
naar een' Poolschen rijksdag zal aarden. De lekker-
ste spijzen zullen bitter smaken door de galle der
woorden. Ik voor mij gaf er een mooi ding om ,
zoo ik ontslagen ware , onder ons gezegd ; en gij ,
die geacht wordt ietwat aan der Staten zijde over
te hellen , die hier zijt met eene zending uit 's Hage ,
gij zult er voor u zelven niet veel zoets vinden te
hooren , maar zoo ge wijs wilt zijn , veel hards
ongemerkt moeten slikken. »

Dat was waar ; dat was zóó waar zelfs , dat de
schrik den goeden Wijndrik om 'het harte sloeg ,
toen hij er aan dacht. Want de noodiging van
Burgemeester Prouninck onhoffelijk te verachteloo-
zen , op een tijdstip , dat er verkoeling tusschen hen
heerschte , kon hem niet anders dan groote schade

doen in het gevoelen van den vader, en nog te meer, zoo dat verzuim den togt naar Brakel insloot; dat ontwerp verzwijgen, streed evenzeer met zijne openhartigheid als met zijn zelfgevoel, en toch dat vooruit aan te kondigen, was welligt Maria's terugroeping uitlokken, of wat nog erger was, eene overijlde beslissing; en welke vreugd kon hij genieten in Maria's bijzijn, met de volle zekerheid van haar verlies? Dan nog liever de onzekerheid met de hoop op de geheime moederlijke tusschenkomst.

Maar toch, het gaan naar den diplomatieken maaltijd van Prouninck stelde zijne hartsbelangen niet minder in de waagschaal, en kon geheel zijn ontwerp, om naar 't huis te Brakel te gaan, niet minder in duigen werpen.

Die twee dagen uitstels, hoe vreesselijk zijne opgewekte onrust er onder lijden moest, waren nog het ergste niet. Maar bij het groot verschil van gevoelens tusschen Prouninck en hem, en zijn vast besluit, om zijne overtuiging niet te verloochenen, moest hij eene gevaarlijke botsing vreezen, die hem zoo noodlottig kon worden in den geest van den man, die het geluk van zijn leven in handen hield.

— » Wilt gij, dat ik uwe *excuses* maak?" vroeg jonkheer Ruisch goedhartig, de diepe verslagenheid ziende, die Wijndrik niet meer verbergen kon.

— » Lacen! hij zou ze niet aannemen!"

— » Ei, waarom niet? Lieve tijd! zal de heer Prouninck het vreemd vinden en onvergefelijk, dat een jonk heer van twintig jaar het gezelschap van zijne medgezellen kiest en dat van zoetzedige juffers,

boven eene ernsthafte zamenkomst met statige heeren van 't bestuur, als het niet volstrekt tot een' pligt van zijn ambt hoort? Ik kan immers zeggen, waar gij zijt heengetogen, en daar men weet, dat jonkvrouw Odilia tot eene schoone joffer is opgegroeid en de heer van Azewijn naar een' schoonzoon begint om te zien, zal hij het niet vreemd vinden, dat een jonker, als Wijndrik Rueel, zich onder de mededingers stelt naar dat kostbaar handje."

— » Ik weet niet, wat mij het ergst zou wezen, zoo heer Prouninck dit dacht, of wat anders," zeide Wijndrik bij zich zelf; maar luid tot jonkheer Ruisch sprak hij met eene zekere vastheid, die veel zelfbeheersching bewees: » Wat daar ook van zij, jonkheer Pieter! mij betaamt het bij meester Prouninck te gaan, genood zijnde, en hebbende mijn woord gegeven."

En daarop nam hij zijn afscheid van den eersten Burgemeester; want hij voelde, dat een langer zamenzijn met dezen zijne gemoedsstemming verraden zou, en liever dan dat droeg hij al de kwelling daarvan alleen.

Wij zullen zijne eenzaamheid vooreerst niet storen; maar er zijn lezeressen die zich reeds eene vraag hebben gedaan, die wij nu beantwoorden willen, zoo goed wij kunnen: hoe Wijndrik er uitzag? en bovendien met weinig woorden kan dat gezegd worden. Wijndrik Rueel was een oud-Hollandsch jonkman, in den echten besten zin van het woord, maar zijn uiterlijk had niet zoo veel onderscheidends, bovenal niets opzigtelijks, niets dat

oklaagde als somberen dweeper of ijdel
Or wie hem lief had, kon hij aantrekk
en boven duizenden; wie voor hem on
zag zich door niets tegen hem in
gelijkheid en de diepte van zijn
zijne vaste en fijne trekken, de
egtheid van zijn gemoed uit
oog, zijne goedhartigheid
e den ernst van zijn gelaat
nleg en gemoedsaard,
outhed noch de fier
vermoedige kracht
iets dat van dien
wel de bewustheid
maar die het gebruik van
er uur toch niet uitsluit. Slank
scheen Wijndrik meer buigzaam en
krachtvol en indrukwekkend van gestalte;
zijne vaste bloeiende gezondheid verwijderde
ieder denkbeeld aan zwakheid of weekheid; integen
deel, er was te onderstellen, dat stalen spierkracht
de fijne leden sterkte. Zijne kleeding was zoo eenvou
dig, zoo onopgesmukt, en zoo rein, als zijne zeden
en manieren, en juist door die volkomene harmo
nie hadden ze iets waardigs, iets onderscheidends,
iets dat altijd gepast was, en toch niets gemaakts
insloot. Wij moeten toch ook zeggen, dat het
costuum van dien tijd zich allergelukkigst leende
voor wie stille pracht met eenvoud wilde vereeni
gen, en deftigheid zamenvoegen aan bevalligheid.
Het zwart fluweel stond altijd goed, maar deed

— 243 —

gevoelen van den vader, (1) nos te
ruim den togt naar Bras el in
twijgen, streed evenzeer
zijn zelfervoel, en toch
was welligt Maria's
was, een
hij stie
van
le

vooral blaauwe oogen en eener fijne doorzigtige tint goed regt, was altijd onopzigtig, waar het niet overladen werd met gouden sieraden. De kanten boord, dien Wijndrik de voorkeur gaf boven den stijven halskraag, drapeerde zich sierlijk op die zachte zijdeachtige stof, die fijne vormen vulde en toch goed afschetste, en waaraan iedere plooi die losheid gaf en die molligheid, die het stijve zware laken juist zoo hard en hoekig aanwijst.

Wij hopen, dat Wijndrik in zulke kleeding nu een weinig voor u staat, en zoo niet, ei, ik bid u! gaat naar het Trippenhuys, of elders, waar onze oude meesters onze voorname voorouders in hunne tafereelen het leven hebben gegeven; gij vindt er zeker den éénen of anderen aanzienlijken jongman, die u portret kan strekken van mijn' minnelijken jonker Ruel.

Wij weten nog niet juist, welken indruk dit voorkomen op de dochter van Prouninck had gemaakt, maar zeker is het, dat het op den vader niet die uitwerking deed, die men zoude wenschen en mogen wachten, toen hij zich op het diplomatieke gastmaal voor hem vertoonde, en dat zijne ontvangst, hoewel hoffelijk, toch eene andere was dan hij verdiend had, door het moeilijke offer in stilte gebragt, om het barsche gelaat van den vader eerder te gaan zien dan het liefelijke wezen der dochter; en onwetend had Prouninck het nog verzwwaard, door zijne partij een paar dagen uit te stellen, in afwachting van een »hoog personaadje'' dat zich intusschen niet vertoonde; maar Kiligrew

was toen reeds aangekomen, en hetgeen nu voorvalt, was dus in die gespannen oogenblikken, door de ongunstige tijdingen uit Deventer daargesteld.

Eene der eereplaatsen, die Wijndrik toekwam als afgevaardigde van Holland, werd hem niet ontzegd: de hoffelijkheid als de voorzigtigheid geboden het den Burgemeester van Utrecht; maar de arme jongman had zich het onaanzienlijkste hoekje in zijne huiskamer liever getroost, mits hij er zich als een zoon des huizes had kunnen neêrzetten; vroeger was hem dat gegund geweest, hij herinnerde het zich met een' onderdrukten zucht bij het koude ceremonieel, waarmede de gastheer hem nu naar de zijne wees.

Al zeer spoedig was men in gesprek over de geruchten van den dag; wij weten niet hoe het heden ten dage toegaat op diplomatieke *diners*; maar op een gastmaal, voor Staatslieden van dien tijd, gebruikte men zeker nog niet de diplomatie van het zwijgen of het spreken over onbeduidende zaken. In den regel men was te warm om voor zijne gevoelens niet altijd een weinig uit te komen, en te ijverig om ze niet op den voorgrond te zetten; maar Wijndrik had zich voorgenomen exceptie te zijn op dien regel: de diplomaat had bij hem te veel te worstelen met den minnaar, en vond een' al te geduchten mededinger, om niet aan den laatsten alles te offeren, waartoe zijn pligtbesef hem vrijheid liet, en zoo had hij zich opgelegd, de duiven-opregtheid te gebruiken, maar gehoed door vossen-schranderheid, wel wetende, dat slangenlist

boven zijn vermogen ging. De list nu der opregten, die de taal niet willen gebruiken om de gedachten te verbergen is *zwijgen*. Wijndrik had zich dus voorgenomen te zwijgen, zoolang de belangen zijner partij het zouden gedoogen, en dit kon te eerder, naarmate het een feestmaal was, waar wel veel bepraat, maar toch niets beslist, niets afgehandeld kon worden, dat van eenige werkelijke kracht of gevolg kon zijn; want niet eens de voornaamste hoofden of leidsmannen der strijdende gevoelens waren dáár: de Graaf van Nieuwenaar was niet uitgenoodigd; de Generaal Norrits was niet gekomen, misschien wel om zijne laatste bittere woordenwisseling met Kiligrew, Prouninck's huisgenoot, zoo vaak hij te Utrecht vertoefde. De Friesche en Geldersche heeren waren zeker personen van invloed in hunne Provinciën, maar erkende regerings-autoriteiten waren zij niet, en ten deele reeds voor de bedoelingen van Prouninck gewonnen, ten deele wel van dát karakter, dat de Burgemeester hoopten verder en vaster aan zijne zaak te verbinden. De Hollandsche heeren waren uit Dordrecht en den Haag, en naar Utrecht afgevaardigd om met de Provinciale Staten te besogneren over het toevoeren van krijgs- en levensmiddelen naar de streken van het Rijnberksche en het Geldersche overkwartier, waarom Marten Schenk zeer dringend aanvraag had gedaan. Verder nog Burgemeester Ruisch en een paar Utrechtsche Regeringsleden, die allen geheel aan de zijde van Prouninck stonden, natuurlijk Kiligrew en eindelijk Wijndrik, welligt in dezen

kring getrokken met een oogmerk van Proselytisme.

Of de ~~vander~~ ~~heeren~~ ~~zich~~ vermaakten zou ik niet durven uitwijzen, maar Wijndrik althans had andere begrippen van levensgenot dan hem hier ten deele viel. Al heel spoedig stelde de gastheer de gezondheid in van Koningin Elisabeth, die door allen met geestdrift gedronken werd; want zij werd nog altijd en door alle partijen als de poolstar van Hollands heil beschouwd, en het denkbeeld van Nationale onafhankelijke zelfstandigheid mogt reeds in eenige uitstekende hoofden zijn opgerezen, om daartoe te komen mogt zelf feitelijk worden gewerkt en gewoeld, zelfs door hen die er niet over doordachten, het mogt onbestemd en vlottend heendrijven, in menige ziel, — de meerderheid, de groote meerderheid zelfs der hooge Staatsmannen hielden Hollands redding van een' volkomen ondergang voor onmogelijk, zonder den steun der Koningin; hoewel het meer en meer de wensch van velen werd, dien steun door andere hand te genieten, zonder tussenkomst van den Graaf van Leycester. Maar ook de toast op dezen ingesteld, die noodzakelijk volgde, werd hier met veel levendigheid bijgestemd, want in dezen kring was niemand, die opentlijk eene vijandige houding tegen den Graaf had aangenomen, of dat durfde; en in 't eind, hoewel afwezend, was hij nog » Absoluut » Gouverneur-Generaal dezer Landen, en Luitenant-Generaal der Koninklijke hulptroepen. Daarop volgde een strijd, die eene wijle Prouvinck's voorhoofd deed fronsen, en Wijndrik's wangen hooger kleurde.

De gastheer scheen willens het voor 'shands bij die toasten te laten blijven, toen één der Haagsche heeren aanmerkte: » dat, daar er geen personaadje in deze Landen was van meer respect noch kwaliteit, dan de heere Grave van Nassau, geboren Prins van Oranje, men wel diende dien heere met eenen dronk van gezondheid en goed heil te gedenken.»

Iets dat de gastheer toestemde, met de aanmerking echter, dat zoo men dit deed met het gedenken aan den Prins Willem I, hij van ganscher harte medestemde, doch dat men dan den oudsten zoon en niet den tweeden diende te gedenken; en ware 't de Grave van Nassau en de bijzondere Stadhouder van Holland, dien de Hollandsche heeren dus eere wilden brengen, hij had er evenmin op tegen; alleen dan diende in dien zelfden toast begrepen te worden de Grave Lodewijk van Nassau, bijzondere Gouverneur van Friesland, en dan vorders daarna alle bijzondere Gouverneurs der Provinciën, van den Grave Nieuwenaar af tot jonkheer Diederik van Sonoy toe, die bijzondere Gouverneur was van Noord-Holland.

Men begrijpt wel, dat de kleine hulde van eenen feestdrank wel aanleiding was, maar niet hoofdoorzaak van deze spitsvondigheid. De meening van Prouninck was, om de verhouding van Maurits tot Leycester, en van Maurits tot de andere Provinciale Gouverneurs in het juiste licht te stellen, dat wel eens zeer behendig met den verblindenden glans van den grooten Oranje-naam werd verhoogd, en sterker

gloriekrans, dan in wezen toekwam, vasthechte om het hoofd van den Grave van Nassau, bijzonder Stadhouder; en nog zou die ledige luister den voorstander van Leycester's regten niet zoo veel gehinderd hebben, ware hij niet overtuigd geweest, dat men dien gebruiken zou tot groote verwarring van regten, die al heel ligt in zijns meesters afzijn, tot aanranding van diens magt kon leiden (waarvan in Leycester's afzijn het voordeel niet op diens zijde zoude wezen). De toast dus terug gebragt op eene waarde, die hem voor de helft verminderde, moest toch dus worden aangenomen, vooral omdat terstond de Friesche heeren met vrolijke geestdrift de gelegenheid aangrepen, om hunnen geliefden Graaf Lodewijk te gedenken en te eeren.

Wijndrik, die wist hoe zijne meesters dit vraagpunt begrepen en uitgelegd wilden hebben, kon alleen reeds daarom niet met zwijgen volstaan; maar zijn hart hing warm en vurig aan de jonge telg van het Oranjehuis, nog slechts door eenen stamheer verbonden aan Hollands belangen, en toch reeds zoo geliefd. Hij meende dus iets te moeten zeggen, zoo niet tot protest van der anderen gevoelen, althans tot attest van het zijne:

— » Prins Philips Willem was, door zijne gevangenschap in Spanje, aan te merken als politiek dood voor Holland, en zijn broeder dus de geïntentioneerde erfgenaam van alle goede opiniën en desseinen, die de heeren Staten van Holland en de Provinciën van de Unie eenmaal, omtrent den Prins zijnen vader, hadden aan den dag gelegd, en zoo

goed als geaccordeerd. In zulken geest was het kennelijk, dat de Grave Maurinck van Nassau, door geboorte Prins van Oranje, hooger stond dan zijn neve, de Graaf Lodewijk van Nassau; en verre boven eenig ander bijzonder Stadhouder, zijnde door geboorte de uitnemendste, en in politieke regten vaster aan het Gouvernement verbonden dan andere heeren!"

— » Hetgeen niet belet, dat uw geboren Prins van Oranje commissie genomen heeft van den absoluten Gouverneur-Generaal," riep Prouninck toornig, » en hem gehoorzamen moet, executerende en niet contraminerende zijne ordren, desseinen en projecten, of rebelliesch verklaard worden, zonder daarin eenigzins door zijnen rang en de zonderlinge faveure der Staten van Holland beschermd te worden."

— » De Grave Maurinck is van zóó groote deugd en goed beraad, dat hij zekerlijk in geen geval ietwat zijne pligten zal verachteloozen of zijne regten willekeurig te buiten gaan, zulks in geen geval zulke suppositiën ofte dreigingen tegen zijne Excellentie kunnen gebruikt oft geameneerd worden!" hernam Wijndrik, en hem verbleef alzoo een triomf, waarover hij innerlijk zuchtte.

Kiligrew brak het strakke stilzwijgen af door eene vraag, die Burgemeester Prouninck in eene goede luim bragt, door hem gelegenheid te geven, een lang en zeker ietwat opgesierd verhaal te doen van de » treffelijke ontvangst", die de Graaf van Leicester genoten had van Koningin Elisabeth. Sommi-

gen merkten hierbij aan, dat de Koningin welligt hare particuliere redenen van tevredenheid had met het gedrag van den Graaf, en anderen vonden, dat dit vreemd rijmde met dien grooten ophef van toorne over zijn aannemen der opdracht; van zelve bragt dit het Hollandsche gezantschap naar Engeland ter sprake, dat nu definitief benoemd was, en op het punt van vertrek stond.

— » Van onzentwege gaat Veit van Camminga; eilieve, wie zijn benoemd van uwe zijde?» vroeg één der Friesche heeren.

— » Het verdere gezantschap is dus zamengesteld,» sprak Wijndrik: » Jonkheer Willem van Zuylen van Nijveld, Joost van Menijn, Pensionaris van Dordrecht, Nicasius van Silla, Pensionaris van Amsterdam, Jacob Valke, Raadsman van State, ook Joan, Heer van Schagen, maar deze heeft verzocht, verschoond te mogen zijn, en verders is Joachim Ortel, Agent der Algemeene Staten in Engeland, gelast in gelijke waardigheid nevens de anderen te dienen...»

Zeker, daar waren namen bij, die Prouinck's gehoor pijnlijk moesten treffen, en personen, die zelfs tegenover Leycester eene vreemde en moeilijke houding moesten hebben, door hunne bekende on-eenigheid met den Graaf, doch hetzij Prouinck oorbaar vond, zijn verdriet over dit gezantschap te verbergen, of wel dat hij zich er reeds toe had gezet er in te berusten, en zijne redenen had om dit gesprek af te leiden, hij zeide er niets op, dan alleen:

— » Nu, die heeren zullen zich zamentreffen met

meester Philips Rataller en den welwaarden Modet, dien ik om zaken naar zijne Doorluchtigheid heb afgezonden.”

— » 't Is een wonder ding, dat die welwaarde heer dus in Utrecht gemist kan worden in deze tijden,” merkte één der Hollandsche heeren aan; » bij ons in Holland althans hebben de Predikanten het zóó druk, in hunne dubbele kwaliteit van volksleeraars en politieke volksleiders, dat ze zouden meenen God en de afgoden, die zij dienen, gelijkelijk te verraden, als ze in deze dagen hunne stoelen leêg lieten.”

— » De welwaarde Modet gaat, werwaarts hij meent Christi Kerke en 't vrome Neêrduitsche volk het best te kunnen vorderen en dienen door zijnen persoon en zijne tusschenspraak!” antwoordde Prouninck, op den beslissenden toon van iemand, die geene tegenspraak aanneemt; » en gij zult het doch wel ten goede houden, achtbare heer Duivenee! dat de herders der Kerke het volk ijverig tot vrede manen in deze zware tijden?”

— » Tot vrede? overzeker, dat is heilzaam en ook zeer te prijzen; alleen gaat het bij u als bij ons, dan zoude men veeleer in begrip komen, dat zij opruijen tot een' oorlog; dus onstuimig eene taal zij voeren; en de belofte van *Mylord Leycester*, dat hij ze wel anders zou doen prediken, worde of niet vervuld of is andersom opgevat; dat ook wel zijn kon.”

— » Ik weet daar niet af; dat zal zeker een particulier kwaad zijn in uwe Provincie!” sprak Prou-

ninck; » hier te Utrecht staan ze de goede zaak voor, omdat het teffens de zaak is van de Kerk, en het contrarie hier niet zou getolereerd worden; doch van opruijing en onstichtelijke toespraken daarvan weten we hier niet.”

— » Gij zijt wel gelukkig, of — niet ligt ontsticht!” dit laatste sprak Duivenee, Wijnndrik even aanziende, die een flauw glimlachje niet kon weêrhouden. Want in waarheid, sinds lang was het niet meer Godsdienstoefening en verkondiging van 't Evangelie, dat men in Holland en andere Provinciën hoorde, als men de Gereformeerde kerken binnentrad, maar wisseling van hatelijkheden, van politieke spitsvondigheden en wonderspreuken, — geene verkondiging van 't Evangelie, maar verkondiging van wereldsche gevoelens, van Staatsbegrippen, van Staathuishoudkundige opmerkingen en waarschuwingen, — geene uitlegging van de Schrift, — geene verklaring van 's Heilands gewijde gelijkenissen, maar uitéénzetting van de handelwijze der personen, die 't bestuur in handen hielden, sommigen vóór, anderen tegen de Staten, — bitse persoonlijkheden, of de gelijkenissen zelfs toegepast op zulke wijze, als het meest met de *wenschelijke* bedoelingen van den prediker, het minst met de *geestelijke* bedoeling van den Heer overéénkwam. Met één woord, wie hier nog gesticht kon worden, en niet *ontsticht*, moest zich wel zulke vreemde voorstellingen maken van Christelijke *leerdienst*, dat hij bijna geen' Christen kon heeten, of wel van eene hardhoorendheid zijn voor ongepaste grofheden, die buiten alle grenzen ging. Dit be-

doelde de Hollandsche heer, en dus was zijne beschuldiging zijdelings tegen Prouninck gerigt, maar hij was niet volkomen in zijn regt.

Te Utrecht was het werkelijk beter, en dat had zijne reden. Vooreerst door de persoonlijkheid der Utrechtsche Predikanten, die allen Leycestersgezind waren, sinds de verdrijving der Duifhuisiaansche predikers, of hunnen overgang tot de Gereformeerde Kerk. Wie onder hen die gezindheid niet had, was er echter te zeer omringd, om zich op dit punt uit te laten. Er werden niet, zoo als in Holland, stemmen vóór en tegen gehoord; er werd slechts ééne stem tot spreken vrijheid gelaten, en wel die vóór Leycester, tegen de Staten; zij lokte geenen wederstand uit. In zóóver had de Burgemeester van Utrecht regt met te zeggen, dat in zijne stad niets onstichtelijks werd gehoord, en te eerder daar er in zulke theologisch-politische kanselredenen veel was, dat een' man van Prouninck's karakter stichten moest, die zelf Godsdienst en partijdienst al vrij sterk verwarde; daarbij, de kerkenordering door de Leycestersche Synode vastgesteld, was er ingevoerd; en er kon dus geene sprake zijn van dien tegenstand, die de leeraren elders zoo verbitterde tegen de Staten van Holland, die deze kerkorde nog niet hadden doen afkondigen, en dit belangrijke punt, hetzij uit achteloosheid, hetzij met opzet, bleven verzuimen, ondanks plegtige belofte aan den Graaf van het tegendeel. Dat moest daar terugwerking geven, waartoe in Utrecht geene aanleiding was.

Wijndrik in het denkbeeld, dat dit onderwerp bij-

zonder ongevallig moest zijn of kon worden voor den gastheer, vroeg aan den raadsheer Kiligrew, of het ontwerp der nieuwe publicatie was doorgegaan bij den Raad van State.

— » Welke nieuwe publicatie ? » werd er gevraagd.

— » Die tegen het verspreiden van de lasterlijke geruchten van vredehandel met Spanje, » hernam Wijndrik.

Allen waren het eens, dat men behoorde zulke suppositiën tegen te gaan ; voor allen was Spaansche vredehandel en Spaansche dwingelandij een zelfde denkbeeld, en op zijn best slechts een handbreed van elkaâr gescheiden.

Burgemeester Ruisch sprak in zijn eenvoud :

— » De Staten hebben wèl gedaan. Die zulke geruchten uitvinden oft voortzeggen, zijn ook *Mylord* Leycester's vrienden niet. »

— » Noch die van hun land, » voegde Wijndrik er bij.

— » En toch zegt men, dat er luiden in de Generale Staten zitten, die daar niet dus vreemd aan zijn, als zij voorgeven, » sprak Prouninck.

— » Dat mogen eenige groothandelaren wezen, die meest op de voordeelen hunner kantoren zien, en zich in dezen met de Engelsche kooplieden verstaan, maar geene luiden van Staat zullen, in deze oogenblikken, op een peis denken, die ons niet dan het kwade kan brengen. . . » zei Duivenée.

— » Men zegt doch, dat de advocaat. . . » sprak Ruisch.

— » Dat de heer Barneveld voor den peis zijn

zou!" riep Wijndrik. » Dat is te zwart gelasterd. Men dient zich te herinneren, dat de advocaat die waardigheid niet heeft aangenomen, dan op conditie, dat men geen peis zoude maken met den ouden vijand, en liever zoude hij overgaan tot zijn afscheid...."

— » Of tot eene *ligue* met Frankrijk tegen Engeland," sprak Prouninck.

— » Een bondgenoot te meer zoude ons, althans in deze dagen, niet ten onpas komen."

— » Overwaar! maar sinds Anjou, biedt Frankrijk zoo groot vertrouwen niet."

— » Wat er doch waar mag zijn van eene zending des Graven van Derby naar het leger van Parma?" vroeg een Geldersche heer.

— » Niets, voorzeker niets!" bevestigde Kili-grew; » de Koningin zoekt geene verbindtenissen met de Spanjaarden, ik wil er eenen eed voor doen."

— » Toch wordt voor waar verteld, dat de jonge Graaf van Derby met zulke onderhandelingen derwaarts is gegaan."

— » Zoo ver ik weet, heeft de jonge Graaf van Derby geenerlei zending in den naam der Koningin, werwaarts ook, en zoo die heer zoo iets durfde onderstaan op eigen gelegenheid, zoude hem dat grootelijks ten kwade gerekend worden door mijne Vorstin, en zoo die heer zich in Utrecht of Holland vertoonde...."

— » Zou hij er niet wel gekomen zijn? dat wil ik verzekeren!" sprak Prouninck.

— » Zoude ik althans uwe edelheid zeer bidden wel scherpelijk **onderzoek te doen**, op welke wijze en door wiens ordre hij hier is — want ik geloove niet, dat mijne meesteres van zijn vertrek naar 't vasteland kennis draagt, en ik twijfel zelfs, oft Hare Majesteit hem tot dien overtocht oorlof zoude geven. . . .”

— » Is die heer dan niet te betrouwen?” vroeg Prouinck.

— » Dat zegge ik niet — alleen hij is nog jong, onbedreven tot zaken, ligt verleid, en zijne moeder. . . .”

— » Nu, zijne moeder?”

— » De achtbaarheid van zekere hooge personaadjen eischt, dat men van deze Gravin zwijgt.” sprak Kiligrew, op eens zeer bedachtzaam.

Die opmerking stremde natuurlijk den loop van het gesprek en plotseling heerschte er een zwijgen, waaronder Kiligrew Prouinck aanzag, of hij van dezen het woord wachtte, dat het feestmaal bekortte, dat toch reeds op het einde liep.

Hetzij de gastheer dien wenk verkeerd begreep, of alvorens er gevolg aan te geven, een hoofddoel van het zamenzijn wilde getroffen hebben, hij rigtte zich tot de Friesche, Geldersche en Overijsselsche heeren en vroeg, zonder veel inleiding:

— » Zijn er ook onder u, mijne heeren! die gedenken de buitengewone vergadering der Provinciale Staten hier binnen Utrecht bij te wonen?”

De meesten zagen strak en verwonderd op hem, en één hunner antwoordde, zeker in aller naam:

— » Dat ze wel naar Utrecht waren gekomen,

om over zekere bijzondere belangen te besogneren, eer men gezamentlijk ter algemeene vergadering toog, doch dat zij geene instructiën hadden, ter bijwoning van eenige extraordinaire vergadering tot Utrecht.”

— » Gij zult die instructiën ontvangen, mijne heeren!” sprak Prouninck, opgeruimd, en met eene zekere stelligheid, alsof twijfel hier onmogelijk was. Daarop ietwat het voorhoofd rimpelend, voegde hij er bij: » Ter dezer fine had ik zekere voorname personaadjen hier gewacht, die toch ontwijfelijk komen zullen...”

— » Zou men mogen vragen, op wiens last die extraordinaire vergadering zou worden uitgeschreven?” vroeg de heer van Duivenee.

— » Men wacht op dit punt nog de laatste decisie des Graven van Nieuwenaar,” hernam Prouninck stout weg; want het was juist diens aarzeling hierin, die hem met dezen op dat oogenblik in verschil had gebracht.

— » Wie dan ook de uitvaardiger daarvan moge zijn, die vergadering kan niet als wettig gelden, wezende eene handeling tegens regt en forme,” hervatte een ander Hollandsche heer.

— » Gansch niet!” sprak de gastheer; » eenige provinciën te zamen in goede alliantie en bondgenootschap zijnde, hebben, dunkt mij, het regt zich te vereenigen, om over particuliere belangen te raadplegen.”

— » Ik acht, dat er slechts ééne alliantie behoeft te zijn onder alle zeven provinciën, die

der Unie!" hief Wijndrik aan met vasten ernst.

— » Het **eéne** kan bestaan zonder nadeel der andere," zeide Prouninck, op hem ziende met een' fellen blik.

— » Niet, zoo men willekeurig Holland en Zeeland uitsluit."

— » Het geldt poincten, daarover met Holland en Zeeland niet meer behoeft geconsulteerd te worden." sprak Prouninck.

— » Het oogenblik van protest daar zijnde, zal dat anders worden gewezen, en klaarlijk in 't licht gesteld door wie competent zijn," sprak Wijndrik bedachtzaam; » ik achte niet, dat het alreede tijd is dit vraagstuk te bediscussiëeren, wezende niemand onzer hier in zijn geheel, dan de heeren Burgemeesters." En hij stond op; de andere heeren volgden zijn voorbeeld, maar niet als hij, om het onderwerp van het geschil te laten varen, veeleer om dat niet langer bij wijze van vriendschappelijken en gemeenzamen tafelkout voort te zetten, maar als eene degelijke positive kwestie, die staande voets diende uitgemaakt te worden. Prouninck was niet van de lieden, die teruggaan voor eenen woordenstrijd, vooral niet tegen een' zulke, waarin hij door alle middelen van overreding hoopte te zegevieren, en voor eene zaak, waar de overwinning hem zoo begeerlijk was en zoo noodig; maar om diezelfde reden ook drong hij zijn gevoel en op met zóóveel onstuimigheid, bleef zóó halstarrig volharden bij zijne opvatting, ontkende zóó beslissend de vrijheid van iedere andere, en voerde de magt en

regten van partij zóó hoog op, in tegenstelling van de hunnen, dat de woordenstrijd tot werkelijke twist oversloeg, dat er woorden van spijt, van hoon, van dreiging gewisseld werden, en de min opgewonden ten laatsten begrepen, dat het heengaan zaak werd, om de alleruiterste bewijzen van toorn en heftigheid te voorkomen. De Hollandsche heeren hadden zich in drift verwijderd zonder afscheid; de Geldersche en Friesche namen afscheid, maar op strakken en koelen toon; Burgemeester Ruisch dankte zijn' collega met een' diepen, maar haastigen groet; niemand bleef dan Kiligrew, als huisgenoot en Wijndrik, die zich zoo weinig mogelijk met de Staatskwestie had bemoeid, maar die intusschen met zich zelve het groote vraagstuk had uitgemaakt, hoe hij Prouninck behoorlijk zou verwittigen van zijn vertrek naar Brakel, zonder den schijn aan te nemen van daartoe eene toestemming te vragen, die tegelijk weigering had kunnen uitlokken. Kiligrew uit zijn blijven overtuigd, dat hij één der verknochte vrienden was van zijnen gastheer, naderde nu Prouninck, die driftig de ruime zaal op en neder liep, en zei-
de hem:

— »Ik bidde doch, edele heer en waarde vriend! ga wat zachter te werk met deze heeren. Gij hadt ze hier heen genood om er bondgenooten van te maken, ge zendt ze weg als geslagen vijanden. Gij zijt voorwaar beter strijder voor de goede zaak dan middelaar, doch het zijn geene tijden om al te zeer zulken aard te toonen, zelfs al heeft men

't regt aan zijne zijde. *Mylord* zelf zou hier den toorn ontveinzen onder 't mom van geduld. Het is nog beter zake om vaste alliantie te maken tusschen Utrecht en Holland, dan dus de belangen zoo schrap af te wegen, tot men de lijn niet meer overschrijden kan, of men treedt in volle partij-schap. . . .”

— » Eilieve! zwijg doch met die vermaning, goede heer!” riep Prouninck, nog zich zelf niet meester, en op Wijndrik wijzende, » zie, daar ginder staat er nog één van hunne partij, die zeker gebleven is, om de uitwerking van dezen aftogt gade te slaan.”

— » Ik weet niet, wat die woorden beduiden, heer Burgemeester!” sprak Wijndrik, zich bij hen voegende. » Ik hoor bij geene partij, dan die van mijn vaderland, en zoo ik dus blijve, is het om geene andere reden, dan op grond van mijn regt als uw huisvriend.”

— » Ik gedenk niet voor huisvrienden te houden, wie de zijde mijner vijanden kiezen.”

— » O, heer Kiligrew! wat ge daar een goed woord hebt gesproken,” zeide Wijndrik, zonder op die aanmerking te antwoorden. » Geene partij-schap tusschen ons, zij moest er niet zijn, en 't is nog niet lang geleden, dat zij er niet was. . . .”

— » Dat men haar niet bij haren naam noemde!” viel Prouninck in.

— » Maar juist door er altijd van te spreken, is zij er gekomen; zou men haar niet kunnen vergeten, door er van te zwijgen? Vaste al-

liantie onder den ander: eendragt maakt magt! ons
oud devies. www.libtool.com.cn

— » Ik voor mij wenschte het gaarne, zoo het
niet te laat mogt zijn, jongman!»

— » Het is te laat!» sprak Prouninck. » Daar is
te veel gezegd, en ook te veel gedaan, dat ons be-
letten zal elkander ooit weer als bondgenooten, ik
vrees zelfs, niet eens weêr als vrienden te naderen.»

— » Mijn hart getuigt anders,» zeide Wijndrik,
» daarom bleef ik.»

— » Zoo gij mij iets te zeggen hebt, het is nu
niet het oogenblik; wij zijn niet alleen,» hernam
Prouninck wat verlegen, wjl hij de volslagen scheu-
ring met Wijndrik nog niet wilde, en zelfs in
dit oogenblik de noodzakelijkheid gevoelde van
eenige matiging.

— » 't Is van klein belang; heer Kiligrew kan
het hooren. Ik wenschte met uw oorlof even
mijne opwachting te maken bij mevrouwe Prou-
ninck; ik verlaat Utrecht eene wijle en wilde af-
scheid van haar nemen.»

— » Gij, Utrecht verlaten! in eenen tijd, dat er
voor de zaak van mijne heeren van Holland zoo-
veel te doen moet zijn, en gedreven wordt?» vroeg
Prouninck, in de uiterste verwondering.

— » Voor mij is er niets te doen op dit mo-
ment dan *wachten*; de ordren mijner meesters
kunnen mij ook elders geworden, en met heimelijke
kuiperijen en onderhandsche manoeuvren houde ik
mij niet op.»

— » En werwaarts gaat dan de reize?» hernam

meester Gerard, nog wel half knorrend, maar toch ietwat bevredigd door dat antwoord.

— » Naar 't kasteel Brakel!»

— » Naar Brakel? naar het huis van den heer Reinier van Azewijn?»

— » Juist! en nu toch, meester Gerard! zult gij niet zeggen, dat ik mij voege bij uwe vijanden, of bij die van den Graaf!» voegde Wijndrik er bij, met eenen glimlach.

— » Zoo mag men dat houden als den aanvang uwer bekeering?» vroeg de Burgemeester, ook een weinig den stroeven blik verzachtend, en wat naar hem toetredend. » Op mijn woord, Wijndrik! daar zeg ik *amen* toe!»

Tot hiertoe had Gerard van Deventer den jongman niet anders genoemd dan: heer Ruel, of mijn jonker; den vertrouwelijken eigennaam scheen hij gansch ontwend te zijn, en men verschoone dus in Wijndrik den blos van genoeg en hoop, waarmede hij antwoordde:

— » Men zegt, heer Reinier is een vurig ijveraar voor zijn gevoelen, en magtig ter tale...» Zijn geweten echter dwong hem er bij te voegen: » maar toch...»

— » Maar toch belooft gij mij naar hem te luisteren?» viel Prouninck in, nog eene schrede naderend.

— » Hem aan te hooren, o zekerlijk!... maar toch...»

— » Al wel, al wel, stijfkop! maar toch zijn' raad niet te volgen, dit belooft gij uzelf.»

— » Neen, heer van Deventer, neen !” hervatte Wijnndrik, » dus obstinaat in mijn gevoelen ben ik niet; zoo de heer van Brakel mij zulken raad geeft, daarvan het volgen mij mogelijk is en die zamengaat met mijne pligten, zeer zeker volge ik hem dan, of liever vereen ik mij met hem; slechts tegen mijnen pligt, tegen mijnen eed zal ik geen' weg nemen, al gelooven anderen mij ook op een doolpad !”

— » Ik had u de hand willen reiken, ” hervatte Prouninck, teleurgesteld en zelfs met eenigen weemoed.

— » O! ik bidde u, heer! doe het toch! waarom niet?” sprak Wijnndrik, naderend en hem de zijne biedende. » De heer Kiligrew, die een wel verstandig man is, particulier vriend van *Mylord* Leicester, sprak nog zoo even van alliantie tusschen Utrecht en Holland, onderstel, dat die provinciën elkander de hand reikten in onze personen !”

— » Jeugdige inbeelding mogt het zich zoo denken; mannen wijsheid moet het afwijzen;” sprak de Burgemeester, » er is te veel gebeurd.”

— » Zeker, heer! ik beken, die weigering u in de Staten Generaal te ontvangen, is een feit, doch...”

— » Wat spreekt gij van eene particuliere vete! Ware 't nietwes anders, ik zou met winst die schade kunnen verzet krijgen; maar 't zit dieper, de belangen zijn niet meer vereenbaar; één van tweeën moet vallen of zegevieren.”

— » Tot de onderdrukking van mijne provincie

zal ik nooit de hand leenen!" hernam Wijndrik, ook weer terug tredend. » en vorders God Almagtig moge strijd weren!"

— » Ge gaat dus naar Brakel, om uw minnespel aan te vangen met mijne Maria!" vervolgde Prouninck weêr met verduisterden blik.

— » Voor aanvangen hadt ge toch liever voortzetten mogen zeggen, achtbare heer!" sprak Wijndrik, » doch al ware uwe Maria er niet, ik zoude alevel derwaarts moeten gaan; mijne zuster Ada, van welke ik mij noode scheid, is derwaarts gegaan in mijn afzijn en buiten mijn weten; ik ga haar bezoeken en, sinds daar een ruime kring van jongeluiden zamen is, ook een weinig het oog op haar houden; zij is jonkvrouw, mijne jongere in jaren, en weeze mijne zorge toevertrouwd."

— » Dat is braaf gehandeld," antwoordde Prouninck, een weinig spotachtig, » en met den eigensten gang zult gij ook uwe zaken doen bij mijne dochter, haar het hoofdje opwinden, en haar sterken tegen den wil harer ouderen."

— » Ik kan niet denken, dat de heer Prouninck anders dan in scherts dit vermoeden uit!" sprak Wijndrik zeer ernstig, » ik geloof, dat ik mij in 't verleden jaar gelukkig mogt achten in meerder vertrouwen van zijne zijde, en ik acht niet dat ik door iets, door daad of woord, mij dat vertrouwen onwaardig heb gemaakt. Ik erken, dat ik Maria hoop te vinden, en haar gezelschap denk te zoeken, maar ook, zoo ver ik wete, is mij de omgang met uwe dochter niet ontzegd."

— » Ik zou redenen kunnen hebben , om het te doen bij dezen.

— » Dan zou ik naar Brakel reizen , om mijne zuster van dáár af te halen en afscheid te nemen van Maria ; maar haar wederzien moet ik , al ware 't slechts om te weten , in hoever haar hart medestemt in die scheiding ; toch zal ik het niet zijn , die haar leeren zal zich er tegen te verzetten ; der ouderen gezag en achtbaarheid zal door mij niet geschonden worden ; dit beloof ik u als eerlijk Hollandsch Edelman en als opregt Christen . »

Plotseling nam Prouninck eene gansch andere houding aan.

— » Beloof mij wat anders , Wijndrik ! » riep hij.

— » Noem het andere , mijnheer ! »

— » Wijndrik Rueel ! ik ken en erken u voor een uitnemend braaf jonkman , voor een schrander en abel heer , die goed zijnen weg zal maken en ver komen kan . Ik acht u hoog ; ik geloof , dat gij de man zijt , daarmede eene vrouwe hijliks-geluk kan smaken ; ik had u waarachtig volgaarne tot mijn ' schoonzoon . »

— » Nu dan , heer ! » sprak Wijndrik opgeruimd en bijna glimlagchend , omdat die onwillige vader nu zelf zijne vraag voorkwam . » Uw wil daartoe is 't éénige wat ontbreekt . »

— » Ga dus uwen gang , win u het hart van het meiske , doch beloof mij één ding ! »

— » Spreek toch , mijnheer ! »

— » Gij wacht hier nieuwe bevelen van uwe meesters ; zeg liever van uwen meester , van den advocaat . »

— » Van den advocaat, waarom zou ik het ontkennen? De hooge ambten, die hij hier te Lande houdt, geregtigen hem wel mij zijne bevelen te geven.”

— » Weet gij ook, welke?”

— » Neen, mijnheer! dat weet ik nog niet.”

— » Antwoord met waarheid, weet gij niet, welken last men u hier zal opdragen?”

— » Neen, heer! mijne waarwoordigheid is nog nooit miskend, ik weet dat *niet*.”

— » Zoo gij ze ontvangt, zult gij ze blindelings gehoorzamen?”

— » Blindelings, heer? Ik zal veeleer, in de volvoering er van, al die scherpzigtigheid gebruiken, die God mij heeft toebedeeld.”

— » Gij zult ze dus gehoorzamen, ze mogen billijk zijn of niet?”

— » Ik acht, dat men mij geene dan billijke zal opdragen.”

— » Maar indien ze dat *niet* waren?”

— » Men gehoorzaamt zijne Overheid, maar niet zonder met zijn geweten te raadplegen.”

— » Gij weet de hoogste Overheid in deze Landen is *Mylord* van *Leycester*?”

— » Dat is eene zeer subtile kwestie, die altijd zwaar zal zijn volkomen uit te wijzen, waaromtrent moeilijk met weinig woorden uitspraak kan worden gedaan, en waaraf de discussie tusschen ons, in deze oogenblikken, minder dan iets kan worden aangevangen. Wil u tevreden houden met de verklaring, dat, volgens mijne opinie, de Graaf

van Leycester in den Lande wezende, het Hoog gezag in handen houdt, dat hem is opgedragen.”

— » Juist! houdende de Hoogste autoriteit, vertegenwoordigt hij de Souverein.”

— » Oefent hij bij vertegenwoordiging souvereine magt; ik wil het toegeven voor het oogenblik; alleen de Graaf is niet in het Land, en de autoriteit hem aanvertrouwd is...”

— » Door hem overgedragen aan den Raad van State,” sprak Prouninck schielijk.

— » Maar kan ook door de voormalige gevers teruggenomen worden tot andere dispositie, in zover zij dit ten oorbaar der Landen goed achten.”

— » Ik zal nooit toestemmen, dat zij dit regt hebben, en te minder, sinds zij, die het zouden nemen, niet de eigenlijke en regtmatige gevers zijn; bij het volk, bij het volk alléén berust de Souvereiniteit, niet bij de Staten, sinds men den Koning had afgezworen, en het volk heeft gegeven, en het volk zal niet terugvragen...”

— » Ik bidde u, mijnheer!” sprak Wijndrik bijna smeekend, » mij dunkt, er is genoeg tusschen ons, om niet ook die kwestie op te halen; toegeven mag ik niet, tegenspreken wilde ik niet gaarne...”

— » Nu dan, dit ter zijde, ware het slechts om de loyaliteit, waarmede gij stilzwijgend toestemt, dat men ze heeft genomen, terwijl zij die het deden, dat wel in feiten bewijzen, maar het nog nooit in ronde woorden hebben verklaard. Één ding stemt ge mij toch toe: De autoriteit aan den Graaf gedefereerd, is toch aan hem verbleven tot

op het uiterste moment van zijne tegenwoordigheid in deze Landen, en dat terugnemen, gesteld het ware met regten (dat *ik* nooit erkennen zal) heeft geene terugwerkende kracht.”

— » Overzeeker niet! met dat te stellen, zou men aanleiding geven tot de gansche omverwerping van alle stelsels, wetten en verordeningen, en wanordelijkheden doen ontstaan, daaraan geen einde is.”

— » Goed zoo! geef mij uw woord, dat gij u tot geene handeling zult laten gebruiken, die op zulke wijze het gezag van den Gouverneur-Generaal usurpeert en daartegen rebelleert.”

— » Maar, heer van Deventer! gij weet doch wel, dat men niet dus opentlijk...”

— » Zich vergrijpen zal aan dat gezag! ik weet alléén, dat men het tot hiertoe op andere geheime wijze heeft gedaan; ik ben niet zeker, dat men hierna niet juist dat onderstaan zal, en ik wil uw woord, dat gij althans geen deel zult nemen in zoodanige illegitime en infame handelingen, sinds gij aanspraak maakt op mijne vriendschap en op de hand mijner dochter. Onder die belofte alléén gaat gij naar Brakel met mijn goedvinden; zonder dat zult gij er evenwel gaan, dat begrijp ik; alleen dan blijft Maria er niet langer dan die twee minuten tot een afscheid, dat ik u gaarne gun.”

— » Meester Gerard! die toezegging geve ik u gaarne en gewillig, alleen belofte of dreiging was daarbij overbodig. Ik geve u mijn mannenwoord, dat ik mij tot onregtmatige, oneerlijke of

van Leycester in den Lande wezende, gezag in handen houdt, dat hem is opge-

— » Juist! houdende de Hoogste au tegenwoordigt hij de Souverein.”

— » Oefent hij bij vertegenwoor magt; ik wil het toegeven vo alleen de Graaf is niet in het hem aanvertrouwd is...”

— » Door hem overgedr State,” sprak Prouninck

— » Maar kan ook teruggenomen worden ver zij dit ten oorbe

— » Ik zal noc

hebben, en te nemen, niet de bij het volk

reiniteit, ni had afgez het volk

— » ... and, en sprak :

smeel mij de uwe, op de wijze als gij die om an den heer Burgemeester boodt; voor mij i) an van gevoelen, dat trouw aan het Vaderland u trouw aan Mylord Leycester kan en moet te vereenigen zijn.”

— » Ik althans ben niet geroepen ze te scheiden, waar een heer van uwe vroomheid en uwe schran derheid, vriend van den Graaf, ze vereenigbaar acht,” hernam Wijndrik, de zijne drukkende.

— » Schande over hen, die ze ooit gescheiden

www.digitale.nl
geestes moment van zijne tegenwoordigheid
geen (dat ik nooit erkennen zal) heeft
wel met het te stellen, van
het te begrepen, gesteld het
van de gesehe omverwijng
van en verordening, en
van, daarvan geen cir
om woord, dat zij n
opdraken, die op
overnamen, geest

— 271 —

brief ge- hebt vaarwel

met eene buiging, ook doch deze ging op hem toe,

hebben,” sprak Kiligrew, terwijl hij Wijndrik naogde bij 't heengaan.

Prouninck schudde het hoofd grimlagchend.

— » Wat doet gij, *master* Kiligrew? die jonge stijfhoofd is zóó onverzettelijk, zóó openlijk en onomkoopbaar gehecht aan zijne provincie, aan zijne Staten, dat daar nooit eenig ding meê te drijven zal zijn, voor u noch voor mij, al verzwagen wij ons tiendubbel met hem.”

— » Ik heb *dit* gezien, dat het een nobel en schrander jonkman is, die den weg, dien hij neemt, gaat ter goeder trouw en met vast geloof, dat het een goede is.”

— » Nu dan, wat kan er op een' zulken te verwinnen zijn?”

— » Juist dat, wat gij alreede op hem verkregen hebt, of liever, wat hij zonder u aan zich zelf had beloofd: eerlijkheid, goede trouw en geene schrede doen tegens regt. Dat is alles, wat de opregte vrienden van *Mylord* moeten verlangen en moesten willen.”

— » Zeg liever: behoorden noodig te hebben; maar wij zijn niet meer in een eerlijk ridder-tornooi, wij zijn in een' kamp van onregt tegen...”

— » Ja, spreek het vrij uit, *tegen* onregt. Op dat punt is er door de onzen verrigt, wat ik nooit zou geraden hebben.”

— » Ik zou gezegd hebben: tegen geweld uit nood, en daarom is een zulke mij hinderlijk, omdat hij nooit eene schrede ter regter of linker zijde zal uitwijken, en wij, lacen! in 't belang van ons ver-

kort regt en in 't waarachtig heil van den Lande door kracht zullen moeten nemen, waar men ons aan regt weigert."

— » Noodlottige dwang, voorwaar! maar acht gij daarbij dan nog niet de gevaarlijksten, die zonder beginselen en zonder goede trouw geen' anderen weg kiezen, dan die hun eigenbelang hen wijst...?"

— » In éénen zin, ja; slechts tegen dezen ageert men op dezelfde wijze zonder forme van proces en met meerder ruste der consciëntie."

— » Ik wilde doch op zulke wijze de ruste mijner consciëntie niet koopen, ten koste van der anderen vroomheid."

— » Gij spreekt van koopen, maar daarop vooral doelde ik, dat dezulken omkoopbaar zijn, en dat men hen winnen kan, zelfs voor de goede zaak, mits men hen beloont; dat is mijne grievé, dat ik mijne Maria ligt tot prijs zal moeten stellen voor anderen, waar ik liever een' Wijndrik, als vrije gift, met hare hand had beschonken."

— » Als u dat meenens is, verzaak dan den jonkman niet te snel, geef hem niet te ligt op, blijf hem trekken en vasthouden, zooveel gij kunt; ik voorzeg u, dat hij ten leste tot u zal komen langs den regten weg. Die is niet omkoopbaar, gij zegt wel; maar die gaat terug, als hij ziet, dat hij aan de zijde van het onregt is, en zoo men hem dwingen wil, het mede te plegen."

— » Daar geve God zijnen zegen toe!" hernam Prouninck ernstig, » dus zoude vreugd en rust in mijn gezin zich vereenigen laten met de openlijke

belangen; maar om nog even op de laatsten te komen, *master Kiligrew!* wat dunkt u van...?"

Doch wij luisteren niet langer mede naar hun gesprek, dat enkel Staatskunde geldt, en hebben ook niet noodig tegenwoordig te zijn bij dat, hetwelk volgde tusschen mevrouwe Prouninck en Wijndrik. Wij reizen liever met hem mede naar het kasteel te Brakel. Hij was een goed ruiter, die in vollen galop voorwaarts ijde, met al de drift van zijne vier én twintig jaren, de hartstogt, die hem vervulde, den twijfel en de zorg, die hem aanprikkelde, en misschien nu ook wat gesterkt door goede hoop na het afscheid van den vader, dat toch eigenlijk boven verwachting eene goede wending genomen had, en van al die prikkeling moest somwijlen het arme paard de terugwerking voelen, hoe weinig het edele dier ook anders sporen noodig had of gewoon was. Naauwelijks gunde hij hetzelve en zich zelf de noodige verpoozing, de nachtrust; rust toch moest er af, maar meer dan de onmisbare stond de innerlijke onrust hem niet toe, en op den namiddag van den tweeden dag, toen hij de torens van het oud en eerwaardig Huis in 't oog kreeg, was hij wel zóó vermoeid, dat er nevens de vreugd van Maria's wederzien nog plaats was voor de zinnelijke gedachte aan de ruste van 't adellijk slaapsalet en het avondmaal, dat de adellijke keuken hem waarborgde.

— »Op mijne trouwe, daar komt ons nog een gast!" sprak de heer van Brakel, die op de estrade

voor zijn hoog burgraam stond uit te kijken, en over de bevrozen slotgracht heen het oog had op het omringende landschap, en dat het vergezigt bood, niet als des zomers gestuit door dik gebladerde boomen, nu slechts door vlokkige rijmkristallen gevuld. »'t Is bij St. Veith! een goed ruiter, en hij heeft een' rid gedaan, dien zijn paard morgen nog voelen zal; de dampt stijgt dus op in die koude winterlucht, als omgaf rijder en ros een nevel van dauw. Odilia zou er van zeggen, dat de luchtgeesten er om heendansten. Mijns bedunkens zijn het geene goeden, want ze zullen beletten, dat de wachter van uit het torenvenster onderscheidt, of het heer dan wel dorper is, die hier nadert, en is 't eerste waar, dan is hij wat te over langzaam. Ik rade het reeds nu, al zie ik de gestalte nog niet goed; zóó rijdt alléén een volmaakt cavalier met zulk een paard, en er is nu geen twijfel, of hij hier heen komt, hij rijdt de laan op. Zoo ga doch schielijk, meester Gervaa! en dat de portier opene zonder verwijl. Zoo hij eerst kloppen moet en dan nog wachten, tot de portier opent, kan het edele dier ongemak krijgen bij die koude, om niet te spreken van het ongeduld van den berijder, — en de stal open, Gervaa! dat het nobele beest haastig gevoederd en verzorgd worde!” Tot zijnen hofmeester, die in de zaal met een paar knechts eenige beschikkingen maakte, had heer Reinier van Azewijn dit gerigt; maar de hofmeester gaf wel den bedienden het bevel des meesters over, doch naderde dezen zelf, en sprak haastig en zacht:

— » Edele heer! 't is onmogelijk!"

— » Wat onmogelijk, dat daar nog een gast komt?"

— » O neen, dat zeker niet, heer! bij uwe befaamde gastvrijheid; maar slechts, dat die gast hier geherbergd kan worden."

— » Suft gij, Gervaa's? Zijn mijne zalen niet altijd groot genoeg geweest, om er den ganschen adel van Utrecht te ontvangen?"

— » Voorzeker, heer! alleen..."

— » Of zijn mijne tafels niet breed genoeg, om ze allen aan ééne disch te zetten? Neem er dan twee, en plaats de jonge luiden allen zamen; ze zullen zich bevoorregt achten..."

— » Ook dat is 't niet, heer! maar..."

— » Bij St. Veith! maak mij niet onverduldig! Er zijn doch eenmaal zitten en zetels genoeg in mijn huis! Zoo er twintig kwamen, ik zou achten, dat er wat opziens zijn kon, tegen zooveel schotels meer binnen korten tijd, doch een enkele gast! Fij toch, fij, Gervaa's! schaam u!"

— » Heer! gij weet, dat uwe dienaren nooit opzien hebben tegen moeite in uwe dienst, zonderling niet voor uwe gasten, alleen het is... het is... daar zijn hier nu zooveel lieden zamen, heeren en jonkvrouwen, en dat..."

Maar door de bevelen, die heer Reinier had gegeven, om zelfs eene vraag tot binnenlaten te voorkomen, trad nu werkelijk Wijndrik de zaal in, slechts even voorafgegaan door een' lakkei, die zijnen naam luid uitsprak, terwijl hij hem inleidde, en belette dus de verdere discussiën tusschen den hof-

meester en den gastheer over zijne toelating, terwijl de eerste warden de laatste alleen iets kon toefluisteren, waarop deze eene nog al geruststellende beweging maakte, en toen Wijndrik te gemoet ging.

— » Wel, jonker Rueel! is dat een rid! Wees zóó wèl gekomen als snel gekomen!” riep hij hem toe, en reikte hem beide handen met gulheid.

— » Heer van Azewijn! dat ik komè, hoezeer ongenood, moge u bewijs zijn, hoezeer ik durfde rekenen op uwe gulle gastvrijheid; maar dat gij mij zelfs de bede bespaart..., of liever de ontschuldiging mijner stoutmoedigheid...”

— » Ei, wat verontschuldiging! Alleen prijs niet te haastig! de gastvrijheid, die ik u te bieden heb, zal, laceren! eene schrale zijn, naar ik hoor. Toen gij binnenkwaamt, was ik in conferentie met mijn' hofmeester, hoe wij u voegzaam onder dak zouden brengen...”

— » Zoo mijn oponthoud ook maar de allerminste zwaarigheid brengt, wil ik liever...”

— » Heengaan, meent ge misschien!” sprak de heer van Brakel heftig. » Vergiffenis, jonker! ik laat u liever inkerkeren in mijnen gevangentoren, eer ik u laat aftrekken; maar waarheid is, dat hier zóóveel jong volkje te gelijk zamen is gekomen, aange trokken door mijne Drie Koningen-vuren van de voorleden week, dat... dat... Gervaa! zeg het andere; het wil mij niet van... de tong...”

— » Dat wij geene afzonderlijke slaapkamer hebben, u aan te bieden,” sprak de hofmeester blozend, en met gedempte stem, » en mijn meester u den

voorslag moet doen, om de kamer te deelen met één' der jonge edellieden, die u vóór waren."

— » Wel, dat is immers heel goed!" sprak Wijndrik. » Wij Hollanders zijn eenvoudig van aard en onder jonge luiden leert men zich snel broederlijk genoeg verstaan."

— » De kamer, die de jonker de Maulde heeft betrokken, eigent zich het beste..." sprak Gervaa's, zijnen heer aanziende.

— » Jonker de Maulde!" herhaalde Wijndrik, met een' onwillekeurigen uitroep.

— » Ja, de lustigste onder de vrolijken. Hij zal u gevallen, tenzij gij... vooruit ietwes tegen hem hebt."

— » Ik heb er het regt niet toe, veeleer stel ik belang in zijne kennismaking."

— » Die vangt ge dus aan bij 't avondmaal, en zet die voort tot aan den morgen, des verkiezende," sprak de heer van Brakel, Gervaa's wenkende, om Wijndrik den beker warmen gekruiden wijn te bieden, dien een andere bediende intusschen had neêrgezet.

— » Nevens de ruste zal dit u gansch herstellen: Warme gekruide wijn is het beste geneesmiddel, dat men op uwen leeftijd noodig heeft. Jonker Rueel! laat ons aanstooten. Uwe welkomst! Gervaa's! gij kunt gaan, ik zal zelf schenker zijn."

Hoezeer de edele gastheer hem ook trachtte op zijn gemak te zetten, hield schroom en aarzeling op Wijndrik's lippen toch die vraag terug, die hij het eerst had willen doen: Waarom vond hij heer Reinier alleen? Waar onthielden zich de jonge

lieden? Hoe ging het Maria Prouninck en zijne zuster? En hoe natuurlijk de vraag ook was, hem scheen zij de minst gepaste, de moeilijkste om uit te spreken, juist om het overgrootte gewigt, dat hij er aan hechte. De heer van Brakel voorkwam hem ook hier.

— » Gij ziet om en rond, heer van Rueel! en overdenkt in uw hart, hoe een wonder ding 't is, dat een gastheer, diens huis zoo wel bezet is, zich gansch alleen vindt in zijne zale. Is 't zoo niet?"

— » In trouwe, heer van Brakel! ik dacht aan zoo iets...."

— » Wat zal ik u zeggen? Ik begin oud te worden; ik begin gemak te verkiezen boven uitspanning, die inspanning eischt."

— » Houd mij de waarwoordigheid ten goede, heer! maar ik geloof dat laatste niet, en wat uwe oudschheid betreft, ge kost mijn oudere broeder geacht worden, wist ik niet, dat jonker Antonie, uw oudste zoon, zijne een en twintig jaren heeft."

— » Zoo is 't; had mijne Machteld mogen leven, we zouden welhaast onzen zilveren bruiloft hebben gevierd; doch de Heer nam haar weg, uit het midden van haar geluk, en van onze negen kinderen, dat mij zware huiszorge geeft bij veel hartenleed, als gij denken kunt; en zoo meene ik 't ook, als ik van » oud worden" spreek; want de beste geure mijns huisselijken levens is heen met die bloem, die is afgerukt; dat maakt soms, dat ik den lust mis, de geneugten van mijn jong volkje te deelen, dat 't liefst in paren zich zamenvoegt, en

nu het ijsvermaak is gaan nemen op de Waal, de heeren allen op schrikschoenen, de joffers in sleden en arren, of soms ook wel de fijne voetjes waggende aan het ijzeren schoeisel. . . .”

— » Ik acht, dat mijne zuster het laatste zal gekozen hebben,” merkte Wijndrik aan, opdat zijn gastheer van de ééne juffer tot de andere mogt overgaan.

— » Ge hebt misgeraden, jonker! Joffer Maria Prouninck had wat opziens tegen den langen togt, want ze zouden tot Bommel doorzetten; en uwe zuster Ada, die in groote vriendschap met haar is gekomen, wilde haar niet zoo eenlijk in de narrenslede laten, die jonker de Maulde ment.”

Wijndrik kleurde tweemaal, eerst bij den naam zijner liefste, later bij dien van den jongman, dien men zijner zuster tot minnaar gaf.

— » Jonker de Maulde heeft veel hoffelijkheid voor die joffers, naar ik hoore,” sprak Wijndrik.

— » En hij maakt ze daardoor tot de prinsessen van 't gezelschap, hij is de prins, die den appel maar heeft te reiken; en, als hij Venus kiest, moeten Anthonie en de anderen zich met de overige godinnen vergenoegen.”

— » En is mijne zuster de godes zijner keuze, om *uwe* taal te spreken?” vroeg Wijndrik. » Ik beken, dat twijfel en onrust over zulke punten, haar betreffende, mij vooral herwaarts voeren, afgescheiden van de geneugten die uw huis belooft aan allen, die er herberg mogen genieten. . . .”

— » Ik begrijp die onrust: gij zijt zamen in de wereld, gij zijt de oudere, het hoofd van het ge-

slacht...; maar stel de vreeze uit uwe zinnen! alle jonge lieden, die zich hier zamenvinden, zijn van goede geboorte en van goeden aard, de meesten met groot goed bedeed, — en zoo daar zoete propoosten van minne tusschen hen worden besproken, of hijlikken klaar raken, op Brakel, kan 't nauw missen, of het geeft goede aanwinst voor de familiën ter weerszijden.”

— » Men zegt jonker de Maulde wat dol en dattel... wat wuft van zinnen...”

— » Hij is jonk en schijnt vol levenslust; hij fladdert rondom alle schoone bloemen, die hier onzen krans vormen; maar mijne meening is, dat er ernstiger aard in zit dan hij blijken laat...: meer dan eens zag ik hem, als met walging bevangen, plotseling heenvliegen van 't vrolijkste pandspel; en dan, als hij keerde, stond zijn wezen zóó ernstig en nadenkend, dat ik achtte, zijn gemoed en hoofd strekken tot ernstiger overpeinzingen, wijl zijne jonkheid en zijn vrolijk humeur hem tot de genietingen van 't leven nooden; ik onderstelle nog geene vaste hijliks-intentiën bij hem; hij is hoffelijk en minzaam jegens alle meiskens; hij houdt zich hier veel met Ada bezig, dat zien wij allen; maar zij is ook de onafscheidbare gezellin van Maria Prouninck, en ik weet niet of de jonker ook, door dier zedige bloesjes, zich niet zeer aangetrokken voelt.”

Arme Wijndrik! met dien nieuwen pijl in de borst, nog langer onzekerheid te dragen!

— » En zullen ze welhaast keeren van dien speeltogt?” vroeg Wijndrik; met eene zekere gemaakte

onverschilligheid, naar de bevrozen slotgracht heen-
ziende, als meende hij iets te zien naderen.

— » Ze zijn te ochtend uitgereden, en zouden
nog voor 't vallen van den avond keeren; doch,
't middagmalen op mijn slot Sterkenburg kon wel
wat verwijlen, en het hun invallen, het opkomen
van de maan af te wachten; ik houd dit voor
meer verkieslijk boven dat omdolen in den misti-
gen nevel van 't schemerlicht.»

— » Ook ik,» hernam Wijndrik, » en ik zou
wel lust hebben hen in 't gemoet te gaan om ze-
kerheid te hebben....»

— » Dat zal niet zijn, met uw verlof, mijnheer
mijn gast! Eerstelijk niet, omdat ge pas eenen rid
hebt volbragt, daaraf de sterkste man zich moede
kan verklaren, zonder schaamte; ten tweede, omdat
ik u niet hoffelijk zou vinden, mij dus alléén te
laten, wjl ik pas de vreugd van uw zamenzijn be-
gin te smaken, en daartoe oorzaak tot vreeze is
er niet, daar zijn goed beraden hoofden genoeg on-
der de gezellen; het ijs is sterk; het staat gansch
niet naar dooi, en de lieve hoofdjes der gezellin-
netjes steken zich ligt smachtend op naar den mane-
schijn.... Wilt gij straks de jofferen uit de sleden
helpen, ik zal uwe courtozij niet hinderen, doch
nu zijt gij de mijne voor een uurtje; neem liever
eene snede of wat van die geharste rib, en als ge
daarna de keel bevochtigd hebt, vertel mij, wat
er al goeds of kwaads omgaat te Utrecht....!»

— » Ik heb een' brief van Burgemeester Prou-
ninck, die u daar meer af melden zal, dan ik weet

te vertellen," hernam Wijndrik, die voelde, dat hij aan 't verlangen van zijnen gastheer moest toegeven; maar die toch, om niet te ver af te wijken van het onderwerp zijner preoccupatie, hervatte: » en jonkvrouw Odilia, de roep van hare minnelijkheid, gaat door 't land, zij zal wel haar goed getal aanbidders hebben onder de jonkers, die hier zamen zijn."

De heer van Brakel glimlachte.

— » Zoo ge die vraag doet uit voorzigtigheid, eer gij met het zoete kind kennis maakt, acht ik u een wijzer jonkman dan menig ander, die 't gevaar te ontmoet loopen, eer ze weten of daar goede uitkomst kan zijn; maar zoo 't simpele nieuwsgierigheid is...."

— » Noem het beter, heer! noem het belangstelling."

— » Nu, dan belangstelling, ook die wil ik voldoen; te eer, daar 't welhaast voor niemand een geheim meer zijn zal: een heer van treffelijke geboorte en goede fortuin staat naar hare hand; 't is een nobel jonkman daartoe, en ik heb hem voor eerst de kennismaking met haar toegestaan; ik wil haar niet uithuwelijken, dan waar zij lief heeft en bemind wordt."

— » Dat moge zich dus vinden, is mijn harte-wensch," hernam Wijndrik, ondanks zich zelve met een' zucht. » Is het eene onbescheidenheid te vragen, wien gij hoop geeft op het geluk dezer alliantie?"

— » Gij zult hier zijne kennis maken; hij is op Brakel; 't is de heer van Mathenes."

— » De heer van Mathenes? Zoo komt gij in alliantie tot de familie van den heere Barneveld,” hernam Wijndrik, » die welligt in deze zamenvoeging een gelukkig voortteeken vond voor zijne eigene wenschen?”

— » Ja; doch ik zal niet zeggen, dat dit mij zonderling vleit. Dat geslacht zal moeijelijk zijne acht kwartieren kunnen aanwijzen.”

— » De alliantie met den heer van Barneveld heeft dit voorregt, dat die heer ten dezen dage nog al gezags in handen heeft,” merkte Wijndrik aan.

— » Al het gezag, dat hij houdt boven dat, wat zijn ambt als advocaat van Holland hem brengt, is onregtmatig,” antwoordde van Brakel, » en wat hij werkelijk heeft, zal hij wel voor zich zelf houden; ik denk niet, dat verwantschap bij hem zoo veel beteekent.”

— » Ik dacht juist, dat die heer verdacht stond van groote familie-affectie.”

— » 't Sa; ik geloof niet, dat hij voor iets of voor iemand groot zwak heeft, dan voor zich zelf, en zoo hij ooit verwanten vooruit zet, zullen het zijn alléén dezulken, die bepaaldelijk zijnen weg gaan, daarvan ik en de mijnen hopen vrij te blijven.”

— » De heer advocaat meent het doch opregt met het vaderland!”

— » Dat kan ik niet zoo gereedelijk toestemmen; zóó hij simpellijk het belang van 't gemeene vaderland, van *alle* provinciën had bedoeld, zou hij den Graaf van Leycester hebben gesteund in zijn Gouvernement, en van goeden raad gediend hebben,

in plaats van hem te dwarsdrijven en in verwarringen te wikkelen, ben in gezagen eer te verkorten.”

— » Moest er dan niet iemand zijn, die het weeskind van onzen Oranje voorstond ?”

— » Geloof mij, jonker Ruel! Ik ben even goed patriot als een ander; ik, die de Unie onderteekend heb, zal de laatste zijn, om de verdiensten te vergeten van de groote mannen, die dezen band hebben gevlochten; en de jonge Graaf van Nassau zou niet de deugd kunnen hebben van zijnen vader, en toch in mijn hart een erfdeel van liefde bezitten, dat Oranje er zich heeft gewonnen; maar, op mijn woord als edelman, zij, die nu dus driftig en met zooveel ophef de belangen van Maurinck op den voorgrond zetten, zijn des jeugdigen heeren ware vrienden niet; de tijd, om voor zijne belangen te spreken, is nog niet daar. Zelf vermag hij nog weinig, en wie nu veel gezags eischen in zijnen naam, doen het om dien naam te gebruiken als voorwendsel, om er eigen gezag meê te vatten, maar niet om de overwinst aan hem af te staan. Wie den zoon van dien vader liefheeft, en het vaderland zonder onbekrompenheid wil voorstaan, moet doen als ik deed, en zich stellen aan de zijde van den Gouverneur-Generaal; opdat rust en orde in deze Landen gevestigd worden, niet heimelijk het vuur stoken, dat tot den lichtelaaijen brand van burgertwist kon overslaan.”

— » Zonder eenigen twijfel is dat laatste altijd ongeraden en schadelijk, heer van Brakel! en ik zal u niet laken, dat gij die partij koost, waarbij gij achtet dit kwaad het best te mijden; alleen dat

een man als gij zich heeft kunnen genoeg, onder eenen Reingoud, een ambt te houden, dat moet u toch wel een groot offer uwer fierheid zijn geweest.”

— » 't Is waar, de heer van Kouwenberg was geen geboren edelman; maar toch, ik heb geboren Prinsen gekend, die niet zulken adeldom hadden in houding, en zoo gebiedend een wezen als hij; en wat betreft zijne inzigten te volgen op het stuk van financiën, daarbij mijn ambt zich bepaalde, dat was mij gansch geene moeite noch oneer, sinds zijne bekwaamheid daarin mij dus voldingend gebleken is, en ik voor zeker houde, dat hij het Land op dat stuk van vele nooden zou gered hebben, zoo hij had mogen aanblijven... Het is zoo, de Graaf gaf hem te groot gebied, te veel gehoor op alle punten, maar ook mannen van die notabiliteit en geestkracht moeten de handen wat ruim hebben, zullen zij 't goede uitrigten, dat zij voorhebben.”

— » Dus zeggen wij in Holland van den advocaat, en dan valt de keuze toch ligt tusschen dezen en een' Reingoud.”

— » Ik zeg niets tegen de persoonlijke kwaliteiten des heeren van Barneveld; ik geloof hem een deugdgezind man, hoewel niet van de vroomsten, maar hij komt daarvoor nit, en het is ten minste eerlijk. Reingoud huichelde religiezin, dien hij niet had, maar dat uitgenomen, was hij niet kwaad; al gaf hij soms zijne passieën wat heftig lucht, dat kan ik niet wraken, die zelf niet van de lankmoedigsten ben, als 't op regten of meeningen aankomt.”

— » Maar, heer! als gij toch erkent, dat Jacques

Reingault, die een vreemdeling was, meer gebieds noodig had dan hem toekwam, mij dacht, dan kost ge ietwat daaraf toegeven aan den Lands-advocaat, die een inboorling is en een opregt liefhebber des vaderlands; gij, die zelf erkent het fiere hoofd gebogen te hebben voor... vergeef mij het woord! voor den gunsteling van den vreemden Graaf."

De heer van Brakel had reeds eene wijle het hoofd met de hand gesteund, en scheen in eigene gedachten verdiept, slechts half naar Wijndrik's toespraak te luisteren. Nu kleurde zich zijn voorhoofd en zijne oogen vonkelden, terwijl hij het hoofd oprigtte.

— » Neen, jonker Rueel! ik neem het niet oevel van u, dat gij dit zegt, nog minder, dat gij mijne gangen hierbij niet hebt kunnen begrijpen. Ik begrijp mij zelf soms niet, als ik er nu over nadenk met koel beraad, en verre van die betoovering, die deze wonderde man uitoefende. Ziet gij, ik ben niet lankmoediger en niet zediger dan een ander; ik geloof zoowel aan mijn goed hoofd als aan mijne goede intentiën; ik nam mijn ambt bij de kamer van financiën, omdat ik de groote belangen overwoog, die aan de rigtige en eerlijke bediening er van afhankelijk waren, en omdat ik voor mij zelven durfde instaan, en niet zonder misvertrouwen was omtrent alle raadgevers des Graven. Met zulke opiniën trad ik voor 't eerst onze raadkamer binnen; ik vond er allen zamen; ik vond er Reingoud; ik hoorde hem voor het eerst. In 't begin hoorde ik hem een voorstel doen, waarmede ik niet zamenstemde, dat hij met zonderlinge heftigheid doordreef, en dat

ik mij voorstelde te bestrijden.... Welnu, onder 't spreken heeft hij mij dus weggesleept, dus gewonnen voor zijne zaak, dat ik zelfs vergeten had, op welke gronden ik hem weêrleggen wilde; ik moest het hem later bekennen. Ik heb u niet te zeggen, dat sinds dien tijd tusschen ons geene sprake meer was van verschil, en te eerder, daar Reingoud, die met waarheid Leycester's regten verdedigde, meer dan eens mijne aanwijzing gehoor gaf; — en wat den Graaf aangaat, ik heb mij aan zijne zijde geschaard, omdat ik het die van het regt acht, en omdat ik met zekerheid wete, dat hier een eminent hoofd noodig is, om ordre op de zaken te stellen, en dat het Engelsche bondgenootschap ons noodig is, tot dat de zaken op een' vasten voet van vrede zijn gebragt. Wie anders doet, handelt tegen 's Lands belang. Barneveld, waar hij zegt die op andere wijze beter te zoeken, bedriegt zich zelf.... of anderen. Daarbij, al eischte het belang het tegendeel, de eerlijkheid, — die wij Neêrduitschers zeggen onze volksdeugd te zijn, — de eerlijkheid eischt, dat men hem geve wat men hem eens heeft afgestaan; ik althans ben niet van degenen, die hem eed en woord gaven, om niet te houden, en ik zal niet lijdelijk aanzien, dat anderen het doen in zijne absentie; ik zal hem handhaven en helpen handhaven uit alle magt; dit is *mijne* opinie van vaderlandsliefde. Op zulke wijze, dunkt mij, eeren wij meer onzen volksaard, dan bij het contramineren van de autoriteit van den Gouverneur-Generaal, dien wij ons zelve hebben gekozen, en met zoo groote smeekingen

genood hebben tot ons herwaarts over te komen. Het is ook om zulke redenen, dat ik mij aansluit aan Prouninck," vervolgde de heer van Brakel, terwijl hij den brief opnam, dien Wijndrik voor hem had nedergelegd, en dien hij nu voor 't eerst scheen op te merken. » Met uw verlot, heer van Rueel! ik ga zien, wat hij mij nieuws meldt."

— » En ik met uw oorlot eens buiten vernemen, oft zich nog geen spoor merken laat van onze waaghalzen," sprak Wijndrik, die al veelmalen het oog verlangend naar de vensterramen had uitgestrekt; » de donker is al gevallen..."

— » Vermoei u niet; de wachter heeft bevel, driemaal den hoorn te blazen, als hij de eerste slede bemerkt, wij gaan ze dan zamen welkom heeten."

Wijndrik zuchtte; zijn ongeduld had den hoogsten top bereikt; het had hem den moed en den lust benomen van Brakel's gevoelens te weérleggen, in zoover het niet de zijne waren; maar voor heer Reinier was de politiek een punt van te groot belang, om het dus te laten varen.

Zoo hernam hij, na den brief van Prouninck te hebben doorgelezen:

— » Vergeef mij, heer Rueel! ik weet, dat gij van andere gevoelens zijt, en daar gij zijt van hen, die ze niet zullen doordrijven buiten regt, had ik niet de vrijheid, ze in uw bijzijn dus hard te condemneren, als uw gastheer wezende. Het bediscussieeren onzer opiniën zal u doch niet tegen wezen...?"

— » Overzeker niet; met den heere Prouninck viel dat echter zwaar; deze is vrij al te absoluut in het opdringen van de zijne."

— » Ik sta ook nog al vast op de mijne, doch ik ben dus overtuigd, dat de tijden zwaar zijn en de vereeniging van alle krachten noodig hebben, dat ik wel heb u te trekken tot de mijne, door de sterke kracht der overtuiging, doch omkleed met de zijden draden der hoffelijkheid; zoude men u niet aldus tot bekeering kunnen brengen?"

— » O, zeker! zeker! ik geloof dat wel; ik geloof, dat gij gelijk hebt, heer! en... daar schalt de hoorn voor de derde maal, zij zijn in 't gezigt."

Wijndrik had voor zijn: *en daar schalt de hoorn, want* moeten zeggen, daar dit argument het eerste, misschien het éénige was, dat hem den heer van Brakel gelijk deed geven. In haast opgestaan, wilde hij voort zonder geleide, maar van Brakel volgde hem, zeggende:

— » Neen, voorwaar! zóó slecht drage ik mijne acht en veertig jaren nog niet, of ik kan nog wel met u zamen de joffers de hand reiken, om van 't ijs te komen..."

En hem vóórgaande, gangen door, trappen af, bragt hij hem snel naar dat gedeelte van het buitenkasteel, waar een gemakkelijke toegang was gemaakt naar het ijs; maar zooveel konde de forsche man-tred het toch niet uitwinnen tegen de jongelings rapheid van Wijndrik, door alles, wat er in zijne ziel omging, geveugeld. Hij was de eerste bij het ijs, de eerste dus ook om te zien, hoe jonker de Maulde als voorrijder strekte van twee dames, waarvan de ééne, die haar handje in de zijne had gelegd, juist Maria Prouninck was, die hare vrees

voor den togt op schaatsen scheen te hebben afgelegd, onder den voorgang van zóó stout een' rijder als deze. Ada reed achter Maria, en een ander cavalier, van een minder goed uiterlijk, doch in krachten zeker dezen niet ongelijk, schutte dit groepje tegen den wind, dat met wiegelende en wriemelende snelheid, doch in gelijken tred, voorwaarts schreed.

Met moeite verbeet Wijnndrik zijn pijnlijk ongeduld tot ze genaderd waren, maar zijne beproeving was nog niet geëindigd. Jonker de Maulde, die wel den heer des huizes zag staan met een' vreemde, maar zonder de betrekking te kunnen vermoeden van dezen laatste op de beide dames, knielde neder met al de snelheid en gratie, die de galanterie van het ijs kon aangeven, en begon Maria Prouninck de schaatsen af te binden, dat zij lagchend en blozend toeliet, terwijl zij met een zeker welgevallen scheen toe te zien, hoe de wind, die eerst zijn' fluweelen barret had afgeworpen, nu stoeijend met zijne lange zwarte lokken speelde. Eene dienst als deze, op zulke wijze verrigt, was zóó geheel geijkt door het gebruik, zóó geheel in den toon der gulle Hollandsche plei-ziertoertjes, dat er zich niemand aan ergeren kon, dan... een minnaar, die juist ook zulk eene volgrees van teleurstellingen had gehad. Wijnndrik zelf zou er ligt, in ieder ander oogenblik, niets uit gedacht hebben, als eens ander's meisje met hem zelve of met eenen anderen jongman zulke scherts aannam en teruggaf. — Maar op dit oogenblik — bij dit eerste weêrzien, na hetgeen hij om Maria's wille had verdragen en gedaan, was het hem zóó onuitstaanbaar,

dat hij, misschien zonder het zelf te weten of te willen, Maria's naam uitriep op zóó smartelijken toon, dat de jonkvrouw met een' zekeren schrik naar hem opzag, en verbleekte, toen zij hem herkende, en dat de Maulde zelf even zich naar hem heenwendde met een verwonderd gelaat, zonder daarna evenwel zijne taak op te geven of zich zelf het zoete loon te ontzeggen, dat hij wist verdiend te hebben. Hij drukte zijne lippen op Maria's frissche wang, ondanks het zachte tegenstreven van het meisje, dat hij hield voor de gewone schuchterheid eener jonkvrouw bij zulke gelegenheid, maar hij was werkelijk verschrikt, toen hij het meisje bleek en ontdaan als eene doode van hem zag wegwijken.

Wijndrik intusschen was zijne uiterlijke kalmte weêr magtig geworden, hoewel die zich enkel bij de oppervlakte bepaalde. Hij begreep, dat, zich dus te verraden tegenover een jong edelman als Nicolaas de Maulde, en tegenover de andere jongelieden, die reeds met snelheid naderden, het ergste was wat hij doen kon tegen zich zelf en tegen Maria; hij was dus haastig op het ijs gesprongen, en naderde Ada op hetzelfde oogenblik, dat ook de Maulde zich gereed betoonde, deze dezelfde dienst te bewijzen als aan Maria Prouninck. Zij bloosde niet; zij schertste niet; zij speelde niet met de golvende zwarte lokken, hoe uitlokkend ze ook op de witte halskraag heen en weêr wiegelden, en ernstig liet zij zich de ridderdienst bewijzen, terwijl zij met een' zwaarmoedigen blik neêrzag op den jongman.

— » Vergeef mij, Baron! gij ontneemt mij eene

taak, die ik voor gewoonte heb, mijne zuster zelf te bewijzen,” sprak Wijndrik, om onder den schijn dier zorge zijne eerste overijling te verbloemen, misschien om te gelijk zijne innerlijke verbittering eenigzins lucht te geven.

— » Mij dunkt, edele heer! dat dit eene reden is, om haar eene enkele maal een' ander te gunnen als gunst!” hernam de Maulde gevat, en even met zijne schalke zwarte oogen naar Wijndrik opziende, die zich op de lippen beet.

— » Het toestaan van zulke gunsten staat zekerlijk aan eene joffer zelve; doch, niet waar, Ada! uw broeder plagt in de uwe niet achter te staan,” vervolgde Wijndrik zachter tot deze, maar toch met iets in den toon, dat als verwijt klonk voor haar fijnvoelend oor.

— » Wijndrik! hoe kon ik u hier wachten!”

— » Ada! hoe had ik kunnen raden, u hier te moeten opzoeken!”

— » Ik zal u de ronde waarheid zeggen,” sprak zij opgeruimd, » en gij zult, hoop ik, niet langer met zoo duistere blikken op mij staren, als nu bij dezen welkomstgroet.”

Wijndrik zuchtte; de duistere blikken golden haar eigenlijk niet het meest.

Jonker de Maulde had nu Ada's kleine voeten van het scherpe ijzer ontschoeid, maar in plaats van als met Maria Prouninck, stout en schertsend zijn loon te nemen, boog hij zich, nam alleen hare hand en kustte die, zonder verlof te vragen of te ontvangen, en als bij zwijgende toestemming.

Wijndrik, die deze handelwijfs gadesloeg, wist nog niet uit te maken, wat dit verschil bewees, noch of het zijne ijverzucht tegenover Maria Prouninck verzwaren moest of verligten; maar zijn broederlijk oog was niet dus verbijsterd door zelfzucht, of hij merkte op, dat Ada die hulde ontving met iets anders dan de losse onverschilligheid of de blooheid, die andere jonge meisjes bij zulk eene gelegenheid aannemen. Ten deele om zoo spoedig mogelijk met haar een vertrouwelijk woord te wisselen, ten deele om zich eene houding te geven, bood Wijndrik zijne zuster den arm, terwijl jonker de Maulde de schaatsen toewierp aan een' der bedienden, die den heer van Brakel tot de ontvangst der gasten gevolgd waren.

De Maulde, die zich nu door Wijndrik voorkomen zag, wendde zich snel tot Maria en nam haren arm in den zijnen zonder omstandigheden, en toen Rueel eene beweging maakte, die eenigzins zijn ongeduld te kennen gaf, sprak de Maulde ietwat spotachtig:

— » Vergeving, heer! ik zal toch altijd het regt hebben, ééne van de joffers, die ik tot voorrijder strekte, het kasteel in te leiden.”

Wijndrik had niets te antwoorden, dan zijn' innerlijken spijt te verkroppen; want, in waarheid, de Maulde had hier eerder van onregt te klagen, dan hij.

Maar de heer van Brakel was geen man, om er één' van beiden lang over te laten peinzen. Zijne vrolijke en hoffelijke welkomstgroeten, die middeler-

wijl hun' voortgang hadden gehad, en de aankomst van sleden en personen, die ook zijne zorg werk gaven, maakten het onmogelijk, dat iemand anders had kunnen opmerken; wat er tusschen de eerste paren was voorgevallen, die nu de houten brug overgekomen waren en op het voorplein wilden wachten, tot de overigen hadden afgebonden.

Maar de heer van Azewijn riep hen toe:

— » Leidt uwe juffers haastelijk naar binnen, jonkers! daar is niets zoo gevaarlijk, dan 't verkouden na zulken togt. Wie gereed is, ga binnen zonder ceremoniën.»

De uitnoodiging maakte, dat de vier jongelieden zich eerder dan de anderen in de groote zaal zamen vonden, waar de Maulde schielijk zitten aanschoof voor het vuur.

Wij weten niet of de heeren hunne dames in 't gaan iets hadden ingefluisterd, dat verdere toespraak voor 't oogenblik noodeloos maakte, maar wel, dat de beide juffers zich digt bijéén plaatsten, als om in hare eendragt magt te scheppen, en dat niemand een woord sprak, welligt omdat zij voelden, elkaâr te veel te zeggen te hebben, om nu reeds te beginnen.

Maria Prouninck redde zich met zuchten, en zag steelsgewijs, dan eens naar Wijndrik, dan eens naar de Maulde. Ada Rueel staarde peinzend in de flikkerende vlammen, en de Maulde hervatte zich het eerst om te zeggen:

— » Zonder nog een' naam gehoord te hebben, ken ik u, edele heer! Jonkvrouw Ada heeft; naar ik meen, slechts één' broeder!»

www.libtool.com.cn